

R 2085 and

1594. £15 15s

J.
N°. 3.

(16)

DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

Ex Libris
San. Canonis

Georgius Buchananus Calvinista perennis,
in mortis limine rogatus à Ministris oratio-
nem Domini dicit: nec somnians, nec phre-
ticus, jam Propertij Elegiam, vice Paterni &
Alic. Mariae Cygnea se: voce exornis est.

Cynthia prima suis miserum me cepit

con- ^{Locallis} tractum nullis ante cupidinibus
negavit; aliam Omnia Domina sibi ante 40.
annos exstare: & hydropelaborans, accessito ad le-
ctical Casuarini Vini dolis contestatus est, si ani-
mam in illis mergeret, captivum se aliquid in morte
voluptati. Sic superbo fabulij Grammatista,
Ferram supra obdormivit: cuius anima de
contubernio corporis egressa recta ad Celi opposi-
tum cardinem, accentus circumflexi in motum,
per varios infimae regionis anfractus tendere po-
tuit, & Serenae regionem peretrisse quis dicat:
Ista Maximilianus Sandeus S. J. Doctor
promittat in sua Grammatica Sacra &
Propria

GEORGI
BUCHANANI
SCOTI

FRANCISCANVS ET ATRES.

ELEGIARVM LIBER I.

SILVARVM LIBER I.

HENDECASYLLABON LIBER I.

EPIGRAMMATON LIBRI III.

Quibus iam recens accedunt

DE SPHÆRA LIBRI V.

Bibliotheca Antoniana Colu!
ibid.

ANNO

clō. lō. xciv.

1594

G E O R G I V S

B V C H A N A N V S

C A R O L O V T E N H O V I O F.

S.

Enfor meorum carminum V-
tenhoui, meos

Commendo fratres hos tibi;

Fratres quidē fraterrimos: hoc
est, malos,

Crassos, ineptos, garrulos.

Tu nocte, plecte, cæde, fac gemant suis
Variata terga funibus.

Sin pectus illis non sit insanabile,
Medentis vt ferant manum:

Vnus mederi poteris, artes cui suas
Indulfit vni Delius,

Sic vt profunda conditum caligine,
Ab vsque lethæis vadis

Nonnum euocaris, grauitè iratis sua
Parcis retexi stamina:

Et ius Latinæ ciuitatis & togæ
Resuscitato indulseris:

Et qui latebat ante squallidus situ,

A. y.

Graiſſque vix notus ſuis,
 Cultu Latino nunc ſuperbus ambulans
 Vates vetuſtos prouocat.
 Hunc ſuſcitare qui potueris mortuum,
 Fors & meos fraterculos
 Sanare penitus ſi minus queas, tamen
 A fauce mortis erues.
 Nec id laboro delicato in ocio
 Vt ſuauiſſime curent cutem:
 Satis ſupérque eſt ſi malignè viſſitent,
 Pannis & annis obſiti,
 Laceri flagellis, aridi, famelici,
 Quæ vita digna eſt fratribus:
 Diuque viuant & pœnas luant diu,
 Mortémque timeant & velint.

GEORGII

GEORGII
BVCHANANI
SCOTI

Franciscanus & fratres.

*N*de nouus rigor in vultu? tristisque se-
uetis

*F*rons caperata minis, tardique mode-
stia gressus?

Illaque frenata constans custodia lingua?

Quo lepor, & risus abière salésque venusti?

Nec pila delectat, nec rauci in puluere circi

Flectere cornipedem, volucrem nec ducere visco,

Nec leporem canibus, nec certo comminus ictu

Figere ramosi viuacia pectora cerui?

Sepe mihi humana meditantis incommoda vita,

Spésque leues irrepidósque merus, vanósque labores,

Gaudiáque instabili semper fucata sereno,

Non secus ac nauis lato iactata profundo,

Quam venti, violénsque ostu, canisq; magister

In diuersa trahunt, tuto subducere porru

Decreni quodcunque mihi superesse fugacis

Fata finent aui, sanctisq; impendere curis.

Finem anima, & stolidá lacrymis commissá iuuentá

*Abluere insani cura commercia mundi.
 O sanctum, festumque diem, cum cannabe cinctus
 Obasumque caput duro velante cuculo,
 Auspiciis Franciscæ tuis animo insitus astris
 Precipiam atbream terreno in corpore vitam.
 Hic scopus, hæc meta est, plenis huc tendere velis
 Mens auet, ut, stabili tandem statione potita,
 Ærua fallacis fugiat ludibria mundi.*

*Si ubi propositum est sanctæ compendia vitæ
 Carpere per virtutis iter, nucibusque relictis
 Exerere immersam cæca caligine mentem, &
 Ad fontes penetrare boni, tenebrisque remotis
 Tollere perspicuos animi ad cœlestia visus,
 Vota quidem laudo, & magnis congratulor ausis:
 Sed si degeneris recti seduceris umbra,
 Et sequeris vanum transuerso iræ amite fastum,
 Dum tempus te resque sinit, cecinisse receptum
 Ne pigeat, temere inceptos nec flectere cursus:
 Ne tu sinceri rectæque monentis amici
 Despice consilium, nec te plus obsitus annis
 Error, & insani moueant deliria vulgi,
 Quàm ratio simplex & nullis oblita fucis,
 Et veri inuentrix. sed nec me oppedere cœlo
 Crede, nec in Duos rediuiuam attollere Phlegram.
 Nanque ego sum teneris semper veneratus ab annis
 Pontifices, sanctosque patres, quos candida virtus
 Reddidit æterna dignos in secula fama.
 Attamen haud quoties longo sub firmate rasum
 Cerno caput, tortum funem, latumque galerum,
 Atque fenestratum soles captare cothurnum,
 Cernere me Paulum credo: nam veste sub illa
 Sepe latere seui truculenta mente tyranni,*

Sape latro, lurcôque vorax, & fœdus adulter,
 Et simulans amor, fallâxque modestia vultus,
 Qua tegit innumeras sub ouillo vellere fraudes.

Ergo caue ne te falso sub nomine mendax
 Simplicitas fors transuersum seducat, & illuc,
 Vnde referre pedem nequeas, trahat: & puerum olim
 Me quoque penè suis gens hæc in retia mendax
 Traxerat illecebris, nisi opem mihi fortè tulisset
 Cœlitus oblata Eubuli sapientia cani.

Et quoniam, ut video, morbo cruciaris eodem,
 Siue nocens gramen, magicive potentia cantus,
 Seu genij fraus fortè mali tibi sustulit omne
 Iudicium, sauo mentem excantante veneno,
 Experiar furias purgamine mentis eodem
 Expugnare tibi, quo me sine fine furentem,
 Gaudentemque malis, indulgentemque furori
 Eubuli eripuit diuina scientia docti.
 Tu modo ne dubita, monitis nec certius istis
 Esse puta insane quod ructauere Sibyllæ.

Ergo ubi lustrali nouies te asperseris unda,
 Signarisque nouem crucibus, totiesque meracum
 Hauseris helleborum, niueo cum store reuulsum
 Moly tenens, memori quæ dicam mente recondẽ.

Hæc licet à sanctis olim gens patribus orta,
 Clara quidem niueo morum candore refulsit,
 Impleuitque sua venientia sacula fama,
 At nunc posteritas vera pietate relicta
 Degenerem quæstum, sordésque secuta, caducas
 Cogit opes, ficta & sub Relligione pudendos
 Occultat mores, & fame innixa parentum
 Seducit stolidum pietatis imagine vulgus.

Et ne fortè tibi præstringat lumina vanus

Splendor, & attonuo velut ad spectacula vultu
 Suspicias sanctæ simulachra euanda vite,
 Eia age spectemus quid sit, quod vulgus, & ipsi
 Pontifices rerum domini, summique Monarchæ
 Tantùm admiremur, quid raso vertice caluum
 Conferat esse caput, quid longo firmate talos
 Vsq̄ue regi, sole asque æstiuum admutare solem,
 Et quæ prætexu latienti portenta sub illo,
 Quæ monstra abscondat vestis sinuosa, quid ariis
 Vana superstiuo, mentes vt fascinet æquas,
 Est commenta. suas quàm vendat callida nugas.

Principio huc omnes tanquam ad viuaria currunt,
 Quæ res nulla domi est, quibus est irata nouerca,
 Quos durus pater, aut plagosi dextra magistri
 Terriat, aut legum timor, aut quos dedua somno
 Exercet nullis Lethæa ignauia curis:
 Deinde quibus gelidus circum præcordia sanguis
 Obstint ingenio, quos sacro à fonte Camœna,
 Quos Pallas Phœbûsque fugat, quos sidere toruo
 Aspicit infauisto volucer Tegeaticus ortu.
 Hi cum infrugifera spaium iriuere iuuenta
 Musarum in studiis frustra, iam mollibus umbris
 Sic fracti, nec bella pati, nec ducere remos,
 Nec terram incuruo norunt suspendere aratro:
 Ergo famam aduersus, violentæque frigora brumæ,
 Hic sibi desidiæ portum, atque ignobilis otii
 Esse rati, huc properant: illis custodia portæ
 Creditur, ast aliis cura est commissa culina,
 Hic horios fodit, hic viduas circumuenit: illi
 Pinguius ingenium est, rus ibit, faller agrestium
 Vulgus hebes, pueris fragrantia poma, puellis
 Amuleta dabit, tenero redimicula collo,

Donec

Donec blandius, fabellisq; admirandis
De laruis, deq; empusis, & lumine cassis
Tandem captatum trahat in sua retia piscem.

Adde his quos febris, quos vexat dira phrenesis,
Aut alius cerebri expugnator morbus: in ipsa
Morte siti, cum iam medicus spondere salutem
Deserit, longa stolidi verugine iurant
Se, (quodcumque aui placati numinis ira
Iam deplorata dignetur iungere vita)
In Franciscano victuros esse cucullo.

Hic aliquis sancta pietate Paterculus ardens
Protinus insternit fuscam cum cannabe vestem,
Et caput exscalpiu cerebrosum, & somnia blanda
Garrul in auriculam, meritorum mille trecentos
Promittit modios, venias inculcat, olympum
De functo spondet, viuo spondere paratus,
Captata potius quam vel semiuncia prede
Una brevis pereat. Tum spe lactarius inani
Interea miser agrouis iubet optima queque
Deferri ad monachos, argentea vasa, tapetas,
Molliculas vestes, & quicquid venditur auro,
Quatenus aut illis nudos fas tangere nummos.

Verum hac pinguculis tenduntur retia turdis,
His cœlum venale patet: si Codrus & Irus
Pauper obit, cessat pietas, non cymbala clangunt,
Nenia nulla sonat, serie nec candida longa
Pompa preit, nullo planguntur furera luctu.

Sed nec Funigera minor est accessio turba,
Cum mens vesano inflammata cupidine vultum
Affingit spernentis opes, vilique paratu,
Incessuque graui, & ficta probitate loquendi
Seducit stolidam pietatis imagine plebem.

*Nec prius ille furens animi satiabitur ardor,
Ambitióque procax, donec cum fune cucullo
Abiecto induerit regali tempora mira,
Et quantum fas est mortali accedere caelo,
Scandat, & in terris cœlestes tractet habenas.*

*Sunt quoq; qui sordes fœdósque hoc regmine mores
Posse latere puenent, misero ut dent verba popello,
Dum vitæ infami speciosum obtexere velum
Contenti, introrsus pleni ambitionis & ira,
Inuidiæ & fraudis, Christi prædentur ouile,
Incautum occulto vulgus fallente veneno.*

*Adiice præterea quos præceps alea nudat,
Quos Venus enervat, quos & potatio pernox
Eiecit patriis laribus, quos urget egestas,
Et quibus haud quaquam res sunt in amore secunda,
Fastosæque inopes exclusit limen amica,
Quos scelus infamat, tutor quos urget avarus,
Huc, velut ad tutum cunctis est cursus asylum.
Hoc procerum è numero crescit generosa propago
Funigeri gregis: hi patres quibus ille superbit
Ordo sacer, seges hæc orbis moderatur habenas,
Quos metus, ira, furor, mens tarda, ignavia, crimen,
Ambitio, res aduersæ, fastidia vitæ,
Durus amor, durus pater, implacata nouerca,
Et mendax virtutis amor collegit in vnum.*

*Nanq; velut quondam cùm res aduersa premebat,
Ad laqueum, ad præceps, ad ioxica, flumina, pontes,
Atque truces gladios, caligantésque fenestras,
Cursus erat, duram cupienti euadere sortem:
Sic modò cùm sceleris pudor, aut formido seueri
Iudicis, aut grauior cunctis infamia pœnis
Urget, ad hunc scopulum Francisci, in sirmate furo.*

Cingi-

Cingimur, & tanquam pariter cum vertice radi
 Mens etiam scelerata queat, de sacrilegis &
 De parricidis, de furibus, atque cinedis,
 Nos faciet cœli subitos rasura colonos.

Dira suum nunquam mutant aconita vigorem
 V' imque mali, quamuis auro gemmæve bibantur:
 Atque asinus, quamquam Tyrio conspectus in ostro,
 Semper erit tardus, lea seua, dolosus ichneumon,
 Vrsa vorax, avidus vultur, bos mitis, hirundo
 Garrula: sic animi non mores exiit atros
 Vestis hyperboreas superans candore pruinas.

Nec simul exuuiis positis Massyla venenum
 Vipera deponit, nec tigris monte relicto
 Mitior ingenio est: sic nec transcurrere montes,
 Aut mare, vel populi cœtus vitare, vel atra
 Veste regi, aut niuea, coriôve, aut fune recingi,
 Aut mendicatum semper corrodere panem,
 Turbata poterit mentis sedare tumultus.
 Semper enim quocunque loco, quocunque recessu
 Degeris, vsque licet Riphæa frigora bruma
 Fugeris, aut calidam vicino sole Syenem,
 Te dolus & mentis malesuada cupido sequetur,
 Et vigil occultis cruciabere pectora curis.

Nec si marmoreis circumdatus undique claustris
 Fugeris aspectus hominum, te seua relinquet
 Tempestas vesani animi, te conscius horror
 Mentis aget vigilem, tibi diras tristia formas
 Somnia nocte ferent, te insano turgida fastu
 Gloria sublimem ventosis euehet alis,
 Dum furit effractis tandem perrumpere clathris.

Scilicet is nuper contemptus homuncio, qui nec
 Prima elementa sonis poterat distinguere certis,

Et quem nec st. onto purgando, olidave popina
 Præficeres, rasiu, sophiaque auctore cucullo
 Tectus, erit subito doctus, sapiens, & honestus,
 Et grauis, & prudens: iam de balatrone modestus,
 De lenone pudens, & de latrone seuerus,
 Et frater superum, & cœli penè insitus aula.

Frater dixit: Ita est fratres veniére: Cauendū est.
 Frater erit index, causam committere non vis
 Fratribus? in sanctos quicquam caue dicere fratres:
 Tantum iuris habet cerebelli insania calui.
 Et miramur adhuc simili si errore vetustas
 Crediderit Cadmo serpentis dentibus olim
 Esse satos comites, vel si Pagasæus Iason
 Horruerit magicos terra prægnante iumultus,
 Cùm modò qui fuerat caprimulgus, ireffis agaso,
 Scurra vagus, subito mutatus numine mentem,
 Fiat Aristoteles, Xenophon, Plato, Zeno, Cleanthes.

Nunc quibus hæc studiis gens desidiosa popellum
 Captet, & in laqueos viduas irahat, omnia turbet,
 Inuoluâtque orbem tenebris, & mobile vulgus
 Fascinet, occulto sensim serpente veneno,
 Si vacat expediam: fraudes, ludibria, furta,
 Philtrâque, & arcanas tibi pandere moliar artes.

Primum ubi detonso vesano vertice, caudex
 Qui fuerat, fit homo subitus, ceu vomere Thusco
 Eruius ille Tages, vates iam doctus in ipso
 Nascendi articulo: discit componere gressus,
 Cancellare manus, caput inclinare sinistrum,
 Versus humum spectare, oculis defigere limis
 Omnia, pallori similem confingere vultum,
 Sulphuris affuso circum os, & tempora fumo:
 Effugere occursum hominum compefcere risum

Si quis

Si quis adest, coram reticere, interque precandum
 Inuitis oculis lacrymas simulare, boatus
 Rancidulo templis nauum frangere cantum:
 Cum bibitur, calicem digito cohibere sinistro,
 Conceptis verbis de somno surgere, mensam
 Ponere, adire, referre, iubere, orare, salutem
 Dicere, conceptis urinam reddere verbis,
 Scire quibus nodis & quot distinguere funem
 Fas sit, ubi facilis pateat venatio praeda,
 Quo pueros fallas, quo tu sermone puellas
 In Venerem accendas, viduas qua retia captent,
 Quo regum teneas aures, qua munera placent
 Terrarum dominos, quo vulgus mobile furo
 Decipias, quibus agrotos in limine vita
 Illaquees verbis, & testamenta resignes.

Hæc sunt Fungere miranda proœmia secta,
 Vera rudimenta, & sancta preludia vite:
 Hoc est, cur aliquis patriam, charosque propinquos
 Abneget, & dulces obliuiscatur amicos:
 Cur vagus, exul, inops, erro, peregrinus & exlex
 More fera toties mutet præsepe, tot annos
 Scurra procax currat, cunctos allatret, in omnes
 Senus, blandus, arox, inimicus, amicus, ut alius
 Imperat: hæc illis lex una & regula vite est.

Hæc ubi iam prauis docilis precepta inuentus
 Imbibit, & vite sese deuouit inerti
 Protinus è caluo senior grege, lippus, inermis
 Gingiuas, iremulusque manus, rugisque verendus
 Incipit arcane latebras euoluere secta,
 Et sophiam abstrusam placidis recludere dictis:
 O iuuenes, inquit, quos torti vincula funis,
 Quos tonsura eadem, soleaque fenestra reclusa,

Par votum, vestesque pares, atque otia iungunt:
 Iam mihi vis raris variantur tempora canis,
 Vox fragilis, latus infirmum, gressusque labantes.
 Iam propè decurso spatio spectare propinquam
 Fata iubent metam, iam quinquagesima messis
 Sub calido semper placide transacta cucullo,
 Liberat officus vite, fortuna benigna
 Me tamen haud frustra longum seruauit in aeuum:
 Nam ceu Tiresias Ithacum Priameius heros
 Magnum Anchisiaden iterumq³ iterumq³ monebat;
 Quos peieret tuto portus, quò flectere cursus
 Deberet, leuibus fugeret qua litora velis:
 Cur ego vos, anime nostrae pars maxima, amicis
 Non monitis horter? digressum & pauca sub ipsum
 Edoceam? inuat exhaustos iterare labores,
 Et sulcata meis percurrere litora remis.

Principio cum vestra aras sic mollibus umbris
 Sit fracta, ut nec bella pati, nec frangere remis
 Aequora, nec terram possit versare ligone;
 Et fuget Aonias socors ignauia Musas,
 Huc animos iuuenes certatim aduertite, & acri
 Mente Seraphinae mysteria discite seclæ.

Sancta quidem certis fulciunt seclæ columnis,
 E quibus in primis locuples Confessio largo
 Prouentiu est, gnauum non deceptura colonum,
 Ut seges agricolam fallat, pulsataque tristi
 Grandine vix raris spumet vindemia prelis,
 Et pecus abstulerit bellifuror, unica nunquam
 Artifici imponit Confessio callida docto.
 Hoc celo armatus noster se Regibus ordo
 Terribilem ostendit, solioque extrusit anito
 Quos visum est, alios ad summa cacumina rerum

Extulit,

Extulit, & multa stabilivit cæde tribunal.
 Nanque ubi cunctorum census, secretæque mentis
 Noueris, in promptu est tibi coniurata fouere
 Pectora consiliis, timidumque in fœdera vulgus
 Cogere, ut ignotas possint expendere vires,
 Vel proceres merito de te bene proderè regi.

Ergo, (vos siquidem numerandi crimina cura
 Deineat,) matrona locum ditissima primum
 Vendicet, aut dulci assuetus danista lucello.
 Proxima mercator teneat loca: tertius ordo
 Nobilium est, quos aut ditat quaesita rapinis
 Præda, vel innocuo manus oblita sanguine cinis
 Reddidit insignes: post hos, aut diuitis aula
 Asseda, aut famulus, ancilla, puella, puellusc
 Sed neque lenonem, nec tu contemne laironem,
 Spes modò sit lucri: qui nil quod donec habebit,
 Et uò parat. Quis enim sterili committere sanus
 Semen agro curet? quis inanes irriget hortos?

Hic ubi secretam penitus demissus in aulam
 Pectoris, arcanas latebras cognoueris, omnes
 Tum facies rerum, tum vafsum Protea finge,
 Cum tibi crediderit virgo, quod credere matri,
 Quod socius socio, quod nolit nupta marito,
 Tum pete securus quidvis, tum vincula captis
 Inuice, tunc humeris quemvis super aggere fascem.
 Nam semel arcane tibi qui penetrabilia mentis
 Nudauit, penitusque alio sub corde repostos
 Detexit sensus animi, timeret, horret & odit,
 Quamuis dissimulet sed mens malè conscia pallet
 Ne commissa regas malè vino liber, & ira
 Commotus, magnòque satis non munere cultus.
 Hoc ubi fertilior præda est deprensa capistro,

*Posce, iube, rape, stringe, omnem dum spongia succum
Egerat, exhaustumque penum in iua cœgere claustra.*

*Nec tamen ætatis, nec te discrimina sexus
Prætereant. Prima quoniam lanuginis ætas
In Venerem est præcept, lucris addicta senectus,
Virgo capi facilis blandæ dulcedine lingua,
Vana superstiuo mentes exercet aniles,
Mercator dulci postponit numina lucro.*

*Si matrona potens, vel præda victima opima
Incidit in casses, cautus consiñge petendi
Mille nouas artes: caries annosa columnas
Diruerit, sacram Boreas nudauerit adem,
Claustra latus magna pandant adaperia ruina,
Desint ligna foco, nemorum si diues abundet:
Si locuples agri est, atrum corrodere panem
Finge tuos fratres, languescant pocula vappa:
Rustica cortus aues, agnos, hædosque perulcos
Mittat: ab urbanis sacra pere stragula mensæ,
Posce sacras vestes, quòdque oras ambiat aurum,
Quod calicem fractum instauret, quod lignea pingat
Signa, quod in vitreis possit splendere fenestris:
Det miles præda partem, furiique latrones,
Mercator fuluis redimat periuriz nummis.*

*Et quoniam tenera nequeunt donare puella
Munera, dent quod habent, quod securè dare possunt:
Quæ data non pereunt, quæ frustra non data perdunt.
Segnior in Venerem si qua est, accende monendo,
Pande voluptatisque, modos formâsque latentes,
Querendòque doce Veneris quem nesciat vsum.
Talia querenti facilem quæ commodat aurem,
Sit licet antiquis magis illa seuera Sabinis,
Nosse volet, notum quod posse iuuare putabit.*

Inter-

Interdum tanquam cupias reprehendere luxum
 Vestis, & accensum gemmis quod fulgurat aurum,
 Lacteolas furtim dextra constringe papillas,
 Inque gradum fractos digito compone capillos,
 Et pede tange pedem, dextram dextra, oribus ora:
 Sic (dices) rides, sic molliter oscula iungis:
 Oscula commissas inter luctantia linguas:
 Sic te tractandam prebes, tractatâque gaudes:
 Sic pede, sic digito, sic tu promittis ocello,
 Hoc loqueris nutu, tali noctem abnuis ore:
 Sic per inoffensas graderis secura tenebras,
 Sic aperis lumen, sic nullo murmure claudis.
 Hæc animo memori præcepta recondite fratres:
 Quæque locus, tempusque dabunt, quæ sexus & atas
 Permittent: hinc diues opum veni annua cura:
 Spesque voluptatum, chara sine crimine fame.
 Quòd si quis sancta fugiat commercia sectæ,
 Sentinamque tuæ nolit mandare cloacæ,
 Illius ancillas, famulosque accerse loquaces:
 Inquire in mores, passim sere crimina, in aurem
 Omnibus obganni secreta piacula: quòd si
 Criminibus non vlla locum fortuna ministret,
 Actâque sincerè constet pars maxima vitæ,
 Hæreticum clama nitidum prætexere fucum
 Occulit sceleris maculis, tacitoque veneno.
 Sic hos in laqueos trepida formidine, & illos
 Credulitate trahes, vel spe, vel fraude, vel arte,
 Ut captum teneas intra tua retia piscem,
 Grande scelus leuibus contentus plectere pœnis.
 Nec precibus longis, lacrymisve piacula dele
 Horrida sed nummis loculos, non pectora fraude
 Exauri, vel templa inbe vel claustra vel aras

Extruat, aut multus redimat ieiunia Missis.

*Hoc quoque premoneo super omnia, corda iuuenta
 Infice, sopitos accende libidinis ignes:
 Semina flaguy in vacuo turgentia campo
 Vsq̄ue foue, plenos sceleris dum reddere fructus
 Possint, & late in pingui regnare nouali.
 Hic ager, hac seges est, hac nostra vinea secta.
 Hunc igitur mulio scelerum pinguescere cœno
 Effice, & infusis hunc exaturato cloacis.
 Non tam Khiphæe metuenda iniuria bruma,
 Atque superfuso tellu. submersa profundo,
 Andæque in solitis candens feruoribus æstas,
 Quàm ne discussis tenebris resipiscere mundus
 Incipiat, quàm ne patefacto lumine veri
 Inspiciat nostras plebecula stulia tenebras.*

*Sed iam ruricolis labor impendendus, apricos
 Iam lustrare iuuat campos, p̄rque ardua montium
 Ire iuga, & laos indagare claudere saltus.
 Ecquis iò iuuenes tenebris, & ineribus umbris
 Post habitis, strepitûque urbis, nigræque popina
 Audet in ærois nemorum conscendere tractus?
 Bacchatósque choris Nympharum accedere fontes?
 Prataque purpurea semper renouata iuuenta?
 O mihi si calido ferueret corpore sanguis
 Integer, & valida vires, firinatæque neruis
 Membra suis, quàm prata libens & florea tempe
 Aspicerem, & viridis captans umbracula silua,
 Et tremula leue murmur aquæ, cantûsque volucrum,
 Languida sepositis releuarem p̄tora curis!
 Nunc quoniam hac nobis inuidit serior ætas
 Commoda, & effectis membris ignaua voluptas,
 Vestrum opus hoc iuuenes, vestra hac vindemia, laxas
 Ferre*

Ferte plagas, laqueos innectue, tendue casses,
 Aruâque funigero resonent pecorosa molisso.

Primum igitur qui rura petis, si mollia tardo
 Membra labant ano (cum nos equitare parentis
 Francisci praecepta venient) aut vilis aselli,
 Aut hinni ambigui, aut sterilis preme tergora mulae:
 Carpe viam pedibus iuuenis, nec munera desint,
 Quae faciles capiant animos, pictaeve tabella,
 Aut scelerum venia, simulachrae plumbeae, imago
 Chartae, vel paucis venalia munera nummis.
 Nam neque piscator sapiens radiantibus auro
 Piscem hamis capiat, nec serica retia tendit.
 Saepe & odoratis oneretur mantica pomis,
 Saepe pirum, primamque manu decerpit ficum.
 Pisce etiam piscis capitur, grus capta volantes
 Fallit saepe grues, nec sperni vilia credas
 Munera diuitibus. Cernis quam parua feroces
 Vincla feras teneant, quam paruos currat ad hamos
 Mulus: virga tenet grandem viscata volucrem.

Adde, quod haud cunctis est utile retia siluis
 Tendere, nec mulus quauis capiatur in vnda,
 Nec laqueo accipitres venatur callidus auceps,
 Nec cererem dabit omnis ager, nec Massicus humor
 Aspera purpureis vestit dumeta racemis.
 Dispice propterea, quo tendas retia saltu,
 Cui laqueos praede, quem fallat linea piscem.

Nec tibi sum (multis licet hoc arrideat) auctor,
 Vt sacra dissimulet teneram rasura puellam,
 Quae fessa anxiferis soluat praecordia curis,
 Ambigua quauis sexum mentita figura
 Decipiat multos, tamen hinc discrimina mille,
 Mille manent casus: saepe haud frustrata sagaces

*Suspicio occulti pandit vestigia furti,
 Sæpe etiam læsi grauis imminet ira mariti,
 Persequiturque fugam, & rapta pro coniuge sanit
 Bella ciens: sacra non illum infamia seclæ,
 Non pudor, aut pietas poterit cohibere furem:
 Deducus in vulgus profert, rumoribus iras
 Expiat, in curctas serpit noua fabula cœnas.
 Aut si turgidior moui præcordia bilis,
 Vel refecat ferro peccantia membra, vel arcto
 Fune ligans tendit, vel terga caputque colurno
 Fuste domat, sanctã haud veritus temerare coronam.*

*Arbitror & vobis notum, quod contigui olim
 Burdegala, nec, si ignotum est narrare pigebit.
 Obfuit exemplum patribus, fortasse nepotes
 Instruet. Eximia quidam pietate probatus
 Frater erat, quo non questus studiosior alter,
 Nec magis edoctus laqueo implicuisse tenaci
 Pinguiculas viduas, stupidoque imponere vulgo.
 Hic ubi iam multos prædator callidus annos
 Sætonicos lustrasset agros, & utrumque Garumna,
 Littus, & antiquæ felici rura Tholose:
 Tandem Burdegalam factis urgentibus intrat
 Cum consorte viæ, nouies cui turgida pleno
 Orbe diem admorat partus Lucina propinqui.
 Illa rudis miles, tumidi dum crimina celat
 Iam matura vteri, colluctaturque dolori,
 Audet uer, longosque viæ perferre labores,
 Nec timet irato sese committere ponto:
 Tantus amor sacra penitus se addicere seclæ.*

*Ecce autem pro uim dum findit puppe Garumnam
 Fluctuat & tumidis pinus vexata procellis,
 Heu bene celati patefecit damna pudoris.*

Dum

Dum timor in trorsus gemitusque & verba retentat,
 Dum labor in veras cogit prorumpere voces,
 Editus in medys infans euagii undis.
 Pars facti nouitate stupet, quódque audiit ipsa
 Vix audisse putat: petulantior altera risu
 Personat: ast alius tumida succensus ab ira
 In mare precipitem monachũ, & cum prole parentem
 Proturbare iubet, letoque abolere nefandum
 Dedecus, & monstro miseram releuare carinam.
 Hinc tumidos fluctus, pontoque furente procellas,
 Venitorumque minas, & apertam Numinis iram.
 Si quis adest animi pius, & moderatior ira,
 Occultare cupit facinus, parcitque benignus
 Errori, humanos prudens expendere lapsus,
 Agnoscitque suas alieno in crimine vires.

Ergo dum trepidant discordia pectora vulgi,
 Nauarumque fremit per littora rauca tumultus,
 Infelix frater turba sese insinuans clam
 Tramitibus cæcis elabitur, oraque velans
 Vertice demisso peregrinas exul ad vrbes
 Mæstus abi, pœnasque domi, famamque sinistram
 Formidans, miseramque gemens cum prole puellam,
 Quam solam, atque egram nuda licuisset in acta,
 Inter inhumani risum & ludibria vulgi.
 Ipse ego tum validus, viridique in flore iuuenta,
 Nec lingua nec vocis inops, nec flectere corda
 Plebis inexpertus stolidæ rumore secundo,
 Vix tamen aduersa gliscentia murmurata fama
 Flectere, vix potui populi compescere voces,
 Sape licet verbis factum execrarer amaris,
 Auctorem sceleris comitem licet esse Lutheri
 Iurare sanctæ latitantem nomine sectæ.

*Nec minus in terra comes est infamis Ibera
Pusio, sed forsan minus est formidinis illic,
Quòd Veneris nullo produnt commercia partu.*

*Sed quid opus toties sese obiectare periculis,
Et non parsura cuiquam committere fama,
Cùm liceat tuiò, liceat rumore secundo
Vndique securos Veneris decerpere fructus?*

*Nève mihi fatuas ruris sectare puellas,
Custodésque gregis calido sub sole recoctas:
Sed si qua est maïrona potens, & miliuis vxor
In locuplete domo viduas exercita noctes:
Dum bello exiernis vir debacchatur in oris,
Interea vacuos valido tu Marte penates
Oppugna, nec blanditiis, nec parce querelis,
Nec precibus: primus si non patefecerit arcem
Impetus, haud animi timidus frangare, sed infer
Arma audax, vidua interdum miserere puella,
Ingratum nunc finge virum cum pellice noctes
Ducere, deserto dum secubat illa cubili:
Crede mihi obsepti perfringes claustra pudoris,
Atque aliquà inuenies aditum, voiòque frueris,
Præsertim occultos tibi cum Confessio sensus
Nudet, & integrum non sit simulare pudorem.
Sic tibi per cunctos grassari impunè penates
Fas erit, & geminos pariter decerpere fructus.
Nanque vbi prostrati perrupit iura pudoris
Fœmina, neglecto redimet sua gaudia sensu.*

*Penè mihi exciderat, quod primum pene monero
Debueram gnauos ruris genialis alumnos,
V: quid quæque domus præstet, quid vir, mulièrve
Queque, sit in memores id cura referre tabellas,
Ne, noua cui fuerit prouincia tradita sorti,*

*Annua vel redimit qui veſtigalia, vel qui
Hoſpes ad externas, ut ſit, proficiſcitur vrbes,
Erret inops animi, dubius cœneque larique,
Qua petat ignarus, qua vitet reſta, quid inde
Speret, ubi certum faciant mendacia queſtum.*

*Atque ubi ſucceſſor te tardum exceperit auo
Iunior, huic tabulis deſcriptum tradere cenſum
Non ſatis, arcanis muliebria nomina ſaltem
Punge notis, ſi qua eſt animo obfirmata rebelli,
Si qua procax, ſimplex, inceſta, proterua, benigna,
Cuique noſcent mores propriis diſcrimina ſignis.*

*Sed me præterita ſuauiſſima mentio vitæ
Longius ac volui tenuit. Pars maxima rerum
Reſtat adhuc, ſancta columen, caput, anchora ſecta.
Nam vaga ſub certas comprehendere crimina formas,
Et ſe prodentes animi pernoſcere mores
Artis opus modica eſt, celerique addiſcitur uſu,
Inque peragrandis ſola eſt induſtria villis.
At verò è celfa ſublimem ſede cathedra
Mille oculos in ſe intentos, aurèſque tenere,
Et velut iniectis tot circumſpectere frenis
Ora hominum, & reſides animos turbare tumultu,
Et molli alloquio trepidos componere motus,
Magna mentis opus, cui ſit ſolertia prudens,
Ingeniumque capax, proietta audacia, promptus
Sermo, pudor nullus, firmum latus, acer in ore
Cui vigor, & vocis ſonus aſper, lenis, acerbus,
Ut reſ cunque feret: cui vultus cereus, omnes
Transire in forma docilis, mens ſubdola, fallax,
Et recti prauique tenax: pro tempore ſingat,
Diſſimulet, ſimulet, præſens ubi poſtulat uſus.
Hæc quoties in turba quiſque eſt tot millibus vnus*

*Qui prestare potest? nisi si cui foris benignus
Deucalion raro finxit praeordia saxo.*

*Nec iam en expediet quisquam dum thesora fingēs
Diuis eloquij prima incunabula pandam,
Et vulgata s. nolis passim praecepta renoluam,
Tradere quae possit trivialis cura magistri,
Vos ô Caliope praecor aspirate canenti,
Maius opus moueo: sed nec per deuia Tulli,
Aut Fabij longos te circumducere tractus,
Aut per Aristotelis spineia asperrima conor.
Commodius patietur iter, qua nulla salebra
Ossendet pulsata pedem, qua semita nostris
Tria rotu. noto deducet limite gressus,
Mollia cliuosi dirimens compendia prati.*

*Primum uer ingressus tenerum de fronte pudorem
Excute: nec vacua est unquam pudor uilis aluo,
Nec decet audacem nisi ficta modestia scurram.
Quod si natura uitio malè firma ruborem
Frons trahit, & subitas confundit purpura malas,
Tum tibi vel frictus, vel Bacchi largior usus,
Curaque & assidue mediatio garrula rixae
Durabit solidum rubicunda per ora cruorem.*

*Nec te grammaticas opus est ediscere nugae,
Et terricis languere scholis, tantum elige gnomas
Priscorum è libris paucas: iria commata Tulli,
Virgilij totidem uersu, vel carmen Horati
Dimidium. haec omnis ceu condimenta loquela
Semper habe in promptu, si crescit opinio, surget
Hinc decus, & stupidi magna admiratio vulgi.*

*Noni ego, qui tantum ter quinque Latina teneret
Verba. sed ingenij sic dexteritate ualebat,
Ut quocumque loco, de re quacumque parata*

Semper,

Semper, & ad natiuam posita in statione teneret,
 Ταῦτ' ἀπαμειβόμενος. nec te vox barbara turbet,
 Aut temere erumpens lingua iurante solæcus:
 Tot sanctos oppone pares, ystera sacra
 Turpe est grauius tuis subnutere colla capistris.

Nec mihi displiceat primo muliebria passus
 Flore aut, hinc effrons audacia nasi tur, atque
 Fœmineum in morem rixandi insana voluptas.

Cura sit in primis tibi linguam armare veneno
 Verburum, Aetna animas, animas tibi torreat Hecla,
 Tartara sulphureis voluant incendia fumis
 Mixta, tibi nigris Phlegetontias unda cerastis
 Bulliat, & miseras lacerent cacodæmones umbras,
 Donec fracta crepent longis subdentibus ossa.

Nec minus horrendos purgatrix flamma vapores
 Euomat, æterno nisi quod non astuet igne,
 Sed precibus vinci queat, & lustralibus undis
 Extingui, Bullis minui, Missisque leuari.
 Hic ager est diues, nostrique colonia Papæ:
 Neclaris hic fons est, hæc vectigalia nostri
 Ordinis, hæc fatuo tenduntur retia vulgo.
 Ista relegatos cœlesti à limine manes
 Contineat sedes, donec mercede soluta
 Extrahat è calida exactos fornace sacerdos.
 Is mussat Missas, veniis venetur, & undis
 Irrorans, magicis findat caua busta susurris:
 Sed tantum diues cruciatu liberet umbras.

Ista tibi ad populum clamanti silua ministret
 Tela: nec ut desint metuas, dum scripta manebunt
 Virgili, dum Lombardi rhapsodia, Thufci
 Nuge Antonini, sacri commenta legentur
 Gregorij, vel mendici mendacia Thome.

Nève ruant lapsis tam diua iecta columnis,
 Quæ super aternam posita est Ecclesia petram,
 Tu Petrum super ædifica, qui claudere cœlum,
 Tartara qui solus possit, nec tartara tantùm
 Soluere, sed loculos fatuorum, arca sed auara
 Vincula, sed stantem plenum ad præsepe iuuenam.

Hæc qui sacrilegis ausit conuellerè verbis
 Schismaticus sit, & Hæreticus, sit torris Auerna
 Olla, opif. x scelerum, Furiarum filius, Orci
 Germen, & in mentem quicquid tibi splendida bilis
 Suggestet hic omnes tonitrus, huc fulgura lingua
 Congere próque focus hîc depugnetur & aris.
 Frigida tu Christi, & comitum præcepta seueris
 Lingue scholis: aut si quis adhuc antiqua requirat
 Antiquarius, & veterum ieiunia patrum,
 Tu mihi crede tuæ semper memor esto culina.

Et quoniam in proceres vulgus maledicta libenter
 Accipit, & fandi hæc latè patet arca: bella
 Furta, latrocinia & vis, frau, iniuria, cades,
 Atque ingens scelerum semper sese offeret agmen:
 Illic tela tua poteris dstringere lingua.

Res tamen hæc populo longè est gratissima, quando
 Ordo sacerdotum est acri perfusus aceto.
 Nec locus est alius fœcundior, ut neque in vlla
 Parte magis vitæ regnante libidine tetra.
 Hîc & crassorum licet abdomen monachorum
 Arripere, hîc luxum, cœloque minantia tecta
 Pontificum, fractique malis alimenta popelli
 In fumum & cinerem conuersa, domestica castra
 Scortorum, scelerum artifices, mollésque cynados,
 Lenones, scurras, balatrones, psallere doctos
 Semiueros, gestire manu, pede plaudere terram,

Et con-

*Et condire nouis exotica fercula succis:
Prasulis hæc sancti quando est non vltima virius
Maiorum à magna non degenerare culina.*

*Interea fac stei mendicus ad ostia Christus,
Imploretque fidem vinosi antistitis algens,
Et sitiens, saniemque vno non ulcere stillans,
Nec ferat vllus opem, nisi forè canicula blanda,
Et saturo domino clementior ulcera lambat.
Hic poteris totum Bernardum effundere, manes
Ex Acheronte ciere, animæque audire querelas
Implorantis opem. Sed quid numeramus arenam
Littoris: hîc nunquam mihi crede oratio deerit,
Dum Papa omnipotens Capuoli immobile saxum
Accolet, imperiûmque Pater coleatus habebit.
Ne nimium Sodomam tamē, infanemque Gomorram
Ingere, doctores ne culpa redarguat ipsos.*

*Hac ubi iam fueris sat debacchatus arena,
Et proceres licuit populo laniare secundo,
Collige paulatim tete, proceresque iacentes
Erige, sint fontes; & nullo à crimine puri:
Non tamen his cuius fas obgannire, nec arcto
Soluere colla iugo, quamuis moderetur habenas
Sacrilegus Iudas, Romanâque templa gubernet,
Trudat & innumeros ad pallida tartara manes,
Priuato mutire nefas: rapiâtque, ferâtque,
Et laceret totum conuulso cardine mundum.
Tu tacitus spectâ (dices) mundi que ruenis
Vindictam, permitte Deo: citiusque parentis
Inualidi iugulum ferro reclude, profana
Quam violes dextrâ rasi malè sanus honorem
Vericis, uxorem quamuis manifestus adulter,
Et natos, natâsque tuas compresserit, & te:*

Sed nube, atque tace potius, nullúmque recuses
 Flagitium, quàm traducas quos unctio sanctos
 Et rasura facit, sacraque licentia Bullæ.

His ubi præceptis molles calfeceris aures,
 Tum licet adycias magna primordia Missæ:
 Quóque sacerdotum gentem decorari honore
 Cœlituum pater: ut soli sibi fingere numen
 Murmure verborum possint, tenuique farina
 E massa generare Deum, genitúmque repente
 Frangere, sacratio fractum mersare falerno,
 Visceráque, & carnes, cúmque albis ossa medullis,
 Semianimésque artus avidam demergere in aluum:
 Tanta sacerdoti cùm sit permissa potestas,
 Quam neque purpurei possint sibi sumere reges,
 Quisquis & æthereos bonus angelus incolit orbes,
 Quisquis & infernas malus angelus incolit umbras,
 De pane ut numen faciant, de numine ꝑꝑ:
 Vnde homini fragili hæc proiceta audacia, ut ausit
 Christophorum vel Christi uorum violare nefando
 Sacrificum verbo, aut sceleratam impingere dextram

Sic in sacrificos iaciens conuicia vulgus
 Conciliare potes: sic rursus auertere læsi
 Iram sacrifici poteris, cum numinis instar
 Efficies sacrosanctum, atque à formidine duri
 Iudicis exemptum: quanuis fregisse paternum
 Vicini clament iugulum, matrisque morantis
 Vota Sibyllinam laqueo finisse senectam.
 Nam velut ex usu est cunctis afferre timorem
 Ordinibus, cunctos sic conciliare necesse est,
 Vnde vel exigui fulgebit specula lucri.
 Vnum illud moneo, atq; iterúmque iterumq; monebo,
 Et tamen haud unquam monitum satis esse putabo,

Tarsensis fuge scripta sens, fuge toxica nostri
 Ordinis. O primis viinam perysse in annis,
 Aut mansisset adhuc hostis: licet, antè renatus
 Vniuersa quàm lymphæ esset, tam multa dedisset
 Funera grassatus ferro, ingenti que procella
 Affluxisset adhuc tenerum pietatis ouile:
 Plus tamen adscriptus nobis, plus factus amicus
 Obfuit: & nisi Funigeri præsaga parentis
 (Cornua cui nomen dederant) oracula fallant,
 Tempus erit, cum Paulinis malè credula scriptis
 Turba sacerdotes templis expellet, & aris:
 Quæque propè in terris ades imitantiur Olympum
 Diruet, & cineres diuorum atque ossa profundo
 Merget, & immisso victricis lumine veri
 Ostendet populo mysteria nostra profano.
 Illa meo (siquidem ventura est) serior auro
 Hora precor veniat. Sed vos quibus imminet ingens
 Tempestas, vigilare decet, cunctosque monere
 Opportunè, importunè ne incauta iuuentus
 Occulta attingat prorsus mysteria Pauli,
 Nève in vulgares vesana audacia linguas
 Transferat, indocto non committenda popello.
 Quæ quia non penitus fas est abolere, probata
 Tot serie annorum (quæ cautio proxima) saltem
 Efficue ut vulgus tenebris velut abdita cæcis
 Sorbonæ hæc senibus lippis tractanda relinquat:
 Sed ium cum resides acuerunt pocula censu.

Nostra licet super has sit seclæ extructa columnas
 Precipue, non pauca tamen, nec parua supersunt:
 Sed propè iam vulgata, nec artis egentia nostræ,
 Nec vocis: sed quisque sibi quæ tradat, & usu
 Addiscat, ibalamos ceu conciliare ingales,

*Aui male conuinctas causas, modo soluere tadas,
Aui ubi deprenso rupta est concordia mœcho
Vxor à duro veniam impetrare marito.*

*Ille tamen patribus seges olim uberrima nostris
Fingere nocturnos lemures, manesque vagantes
Lustrali compefcere aqua, magicisque susurris,
Frigida nunc tota est postquam nasua iuuentus
Pectora crassorum male credula ridet auorum:
Nec credit nisi que scriptura teste probaris:
Coniurata licet magnis Sorbona sigillis
Framenta affirmet. Verum melioribus annis
Hæc thalami clausas frangebat machina portas,
Hæc testamenti tabulas mutabat, & ibat
Vir peregrè Romam, aut Solymã, dum tædia mœchæ
Iam sibi permissi caperent lecti. ast ubi diues
Vmbra oblita sui paucas in funera Missas
Legarat potiùsque suis bona linguere natis
Duceret excedens, quàm nostros ungere caules,
Non impunè nefas solui id perferre priores.*

*Is dolor arma dedit generosis fratribus vndam
Ad Ligeris, quæ diues agri, quæ diues Iacchi
Ostentat longè formosa Aurelia turres.
Et nisi cauta parum pietas in fraude paranda
Inter tot vigilas Argos deprensa fuisset,
Pariùs honor nostre foret & dignatio seclæ.*

*Sæpe quidem nobis facimus mala multa: velut cum
Alter in alterius damnum sese ordinis armat.
Bernæ nouum sibi Franciscum iam finxerat, & iam
Stigmata clara pedum, & manuum confixa patebant:
Ni vicina dolens aulescere commoda liuor,
Ficta renudasset magno ludibria risu,
Nec damno leuiore. Itale sapientia maior*

*Illa ora, quæ Senensis tacitè Ca. harinæ
Vulnera dissimulans pensat mendacia quæstus,
Barbaricùmque ad sese his artibus attrahit aurum.*

*Sed tamen hoc auro temerè miracula fingi
Noluerim, nisi montuolas inter crassòsque
Pastores: nec pastores iam spernere tutum est:
Quando etiam in solas migrat sapientia siluas.
Quis rigidos Scotos gelidi sub vertice cæli
Aut animum, aut aures, oculosve habuisse putasset?
Et tamen ille catus vetularum Langius auceps
Cùm teter locus erroris, & nox caca faueret,
Non potuit celare pia ludibria fraudis.*

*Campus erat latè incultus, non floribus horti
Arrident, non messe agri, non frondibus arbor,
Vix sterilis siccis vestitur arena myricis,
Et pecorum rara in solis vestigia terris:
Vicini deserta vocant. ibi saxea subter
Antra tegunt nigras Vulcania semina cautes:
Sulphureis passim concepta incendia venis
Fumiferam voluunt nebulam, piceòque vapore
Semper anhelat humus: cacisq; inclusa cauernis
Flamma furens, dum luctando penetrare sub auras
Conatur, totis passim spiracula campis
Findit, & ingenti tellurem pandit hiatu:
Teter odor, tristisq; habitus. facièsque locorum.
Illic sæpe animas torqueri Langius, illic
Sæpe queri, & longas in fletum ducere voces
Audiit, aut voluit credi audiuisset frequenter,
Et vitulabundos cacodemonas, & per arenas
Caudarum longos sinuatim ducere tractus.
Sæpe etiam inferna (quoties ieiunus adibat
Antra) sibi visus nidorem haurire culina.*

His ubi iam vul stolidas rumoribus aures
 Imbuerat, parat Exorcismum, circulus ingens
 Dacitur, hunc intra spatio breuiore minores:
 In medio stabat palus, iuxtaque catinus
 Plenus aqua, sed cui cineremque salémque sacerdos
 Addiderat multo cum murmure, nec sine anhelis
 Flutibus, hoc postquam scena est instructa parati,
 Langius ipse pater sacro venerandus amictu,
 Circum omnem irrorat setosi aspergine sceptri,
 Verbáque præcipui contortuplicata rotatu
 Conuoluens, cælum ac terras adiurat, & undas,
 Et tremefacta iuis Acherontia regna cauernis.

Et iam nox aderat secreti conscia sacri,
 Iamque è vicinis populus conuenerat agris,
 Matres atque viri, pueri innuptæq; puella,
 Scire audi quò tanta cadant promissa, nisi ille
 Conscia secreti formidans lumina & aures
 Esse præcul magna iussisset voce profanos:
 Quivè sacerdoti non illa luce diserit
 Cuncta susurrasset tacituram crimina in aurem:
 Laica ne trepidi fugiant commercia manes,
 Nè ve inhians præda vel ieiunus cacodæmon
 Innolet, & laceret sceleratorum unguibus artus.

Ducitur ad palum velut hosti rusticus ipse,
 Ficta quidem gnarus cuncta, ac formidine tanta
 Attonitus, quàm si Stygia egressurus ab aluo
 Aspiciat nudas mandentem Cerberon umbras,
 Sive animo timor à puero conceptus, amiles
 Fabella hand modicus pueris plorantibus horror,
 Sive loci fumo, & caca caligine opacus,
 Et velut inferne terrebat imago culinae.
 Cætera submoto clàm cuncta peracta popello:

*Sed tamen audiri gemitus, vocésque minantis
 Dæmonibus, mixtæq; preces, nullóque rogante
 Interdum responsa dari: nunc tollere vultus
 In cælum, nunc figere humi, nunc plangere pectus
 Langius, & sacra templum conspergere lympha,
 Donec auis lucis prænuncia spætra moneret
 Cedere, & in veterem se denuò condere nidum.*

*Tum templo egressi, dicenda tacenda referre
 Langius, umbrarum pœnas, flammæ rapidam vim
 Lustralis: quot carnifices cacodæmones ollas
 Admoueat, verubus quot figant, fluctibus umbras
 Quot mersent gelidis, quot Missis cuique leuetur
 Pœna, velut ciuis Stygio vixisset Auerno,
 Ordine cuncta recensabat: neque credula deerat
 Turba homini: purgatricis rediuiua fauillæ
 Gloria crescebat, multum indignante Luthero:
 Et creuisset adhuc, nisi vel formidine captus,
 Vel pretio victus, vel vino rusticus ille
 Anormis comes, Exorcismi proditor eheu,
 Cuncta reuelasset taciti mendacia sacri.
 Ex illo fluere, & retro sublapsa referri
 Spes prædæ, & nimium viuacis gloria veri
 Crescere. Quapropter moneo dehinc fingite parcè
 Somnia, nocturnos lemures, miracula, ni fors
 Aut apud extremos fieri dicantur Iberos,
 Americósve, aut Æthiopas, calidóve sub axe,
 Et caput ignotis ubi Nilus condit arenis,
 Vnde aderit nemo, qui testis dicta refutet.
 Forsitan externos solertia fugerit hostes
 Callida, sed pestem natam intra viscera, & ipsis
 Herentem venis hominum vix vlla cauebit
 Cura, nisi nostros vis prouida numinis olim*

*Respexisset auos, iam dudum Funiger ordo
Proditus à propriis miserè periisset alumnis.*

*Si quis erit fratrum, qui suasu demonis ausit
Efferre in vulgus mysteria condita, fraudes
Occultas, ritus nocturni arcana, negatum
Depositum, casus post stupra nefanda puellas,
Quicquid & extinctis frater patrare lucernis
In fratres solet imberbes, hæc prodere si quis
Audeat, extemplo scelerato sanguine pœnas
Soluat, & aeterna compositus pace quiescat.
Hæc sunt, quæ nostro liceat sermone monere.
Et iam plena epulis mensarum fercula fumant,
Lairaniémq; fame stomachũ prope verba relinquunt.*

*Hactenus Eubulus, qui facta nefanda perosus,
Funigerũm pœnas etiam metuebat acerbas,
Orgia non veritus populo euulgare profano,
Is mihi carminibus lustrato, & sulphure, & ouo,
Et uina rorato vnda cerebrosa fugauit
Somnia de rasis, de cannabe, de que cucullis,
Inq; hominum nugis ad lucra nefaria fidis,
Nulla esse ad vitam docuit momenta beatam.*

GEOR-

G E O R G I I
 B V C H A N A N I
 S C O T I

Fratres Fraterrimi.

In Antonium Tomarium Abbatem.

O Fama prisca laudibus saeculi tumens,
 Praesens superbo despuens fastidio,
 Accede, specta quid priorum temporum
 Opponat aetas nostra magniloquentia:
 Non quod Platoni, rancidove Socrati,
 Sophisq; falso dictitatis comparet,
 Sed Christianae puritatis unicum
 Exemplar, unum specimen, unam imaginem;
 Vnamque vitae corrigendae regulam,
 Vnumque Christi proximè vestigia
 Qui persequatur, indicetque ceteris,
 Vitamque vita penitus exprimat sua,
 Antonium Tomarianum Antistitem.

Christi parentum nemo vidit alterum,
 Nec ipsa mater nouit Antonii patrem.
 Vterque pastor, noster hac parte est prior
 Hic pascit herbis, ille verbis paucrat.
 Vt quinque panibus ille quinque millia
 Saturauit, iste (ne saturitas noxia
 Anima inquinaret puritatem, ut arbitror)
 Ad quinque panes quinque plebis millia

C. ij.

Redegit: ut si quid supersit, (ut reor)
 Fragmenta posset absque cophino tollere.
 Vt ille vera vitis, hic verus meri
 Est vter: ille verba seuit, hic viros.
 Piscator hic, piscator ille, retia
 Vterque tendit dispari compendio,
 Comprendit ille pauculos pauperculos,
 At iste claustra plena monachis pinguibus.
 Aucupibus hic est atque venatoribus
 Comitatus, olim ut ille piscatoribus.
 Et hic & ille crediti cum fœnore
 Exactor asper, dena utrique altera decem
 Talenta, quinque quinque pariunt altera.
 Qua sparsit alius hic & ille colligit:
 Que seuit alius, hic & ille demetit.
 Cum publicanis atque peccatoribus
 Libenter ille cœnitare dictus est,
 Cum publicanis atque peccatoribus
 Sic ratio nostro semper est Antonio,
 Vt penè decoris immemor, lucri memor
 Publicanus esse non recuset. Pauperum
 Secuta Christum turba semper est co mes,
 At iste latè quàm patet vicinia,
 Agris propinquos pauperes reddit suis,
 Quorum caterua qua nequit pedibus sequi,
 Diris, probrisque sequitur & conuiciis.
 Christi perunxit una peccatrix caput,
 Pedesque lacrymis lauit, extersit comis:
 Istius humeros, colla, pectus, brachia,
 Caput, pedesque & crura, ventrem & ilia
 Si scire cupias quot meretrices lauent,
 Tergant, refoucant, induant & exuant,

*Scies facilius quot capillos verticis
 Ex area alba tonsor illi demetat.
 Christus paternam iam reuisurus domum,
 Fidis tuendum comitibus gregem dedit:
 At hic Auernam iam reuisurus domum,
 Monachis tuendum pinguibus gregem dedit.
 Passim per agros iam cucullati patres
 Oues sequuntur, & colono paupere
 Cum prole pulso sordida latè solum
 Pastore monacho paret uni Antonio,
 Vt per propinqua rura grex sit unius,
 Et unum ouile, & pastor unus. unica
 Sed pars omissa est, unicam quam maximè
 Agere decebat. Christus immeritò ut luit,
 Siciste meritò luere pœnas debuit.
 Sed iusta si quid vota pauperum valent,
 Quos laribus inopes expulit, fontem hæc manent
 Inter comantes angue torto Erinnyas.*

IN BELEAGONEM.

Beleago fomes & parens mendacij,
 Ab ore cuius pauida veritas fugit,
 Mali susurrat nescio quid clanculum,
 At fuma de illo non susurrat, sed palàm
 Hoc vniuersus populus affirmat, quòd est
 Beleago fomes & parens mendacij,
 Ab ore cuius pauida veritas fugit.
 Hoc igitur æquus estimator iudicet,
 An mentiatur populus vniuersus, an
 Beleago fomes & parens mendacij,
 Ab ore cuius pauida veritas fugit.

IMAGO AD PEREGRE VENIENTES
religionis ergo.

Fare agè qui terras lustras vagus hospes & undas,
 Quid petis hinc? longè quæ tibi causa via?
 Non Deus hic quisquã, nec imagine numè in ista est,
 Nos lapis, & tantùm putria ligna sumus:
 Vermibus esca, cibus tineis, domus hospita blattis,
 Opprobrium cœli, ludibriúmque soli.
 Non capiunt humiles numen cœleste penates,
 Structa nec humana saxea tecta manu.
 Quem mare, quem tellus, quem nō capit igneus aether,
 Clauditur in nullo spiritus ille loco.
 Vt Christum inuenias, animi secreta reuolue,
 Aut lege fatidici quæ cecinere patres.
 Aut quæ diues habet passim circumspice mundus,
 Hæc vera est ades, hoc penetrale Dei.
 At quisquis picto gaudet dare basia trunco,
 Crassâque puluereo lingere saxa croco,
 Dignus morte perit, qui mortua viuus adorât,
 Et vitæ in fragili spem sibi ponit humo.
 Si te picta iuuant, cariem ne perline trunci,
 Sed vera mentem simplicitate tuam.
 Hac ratione domi poteris reperire, quod omnes
 Erro vagus terras, sic peragrando, fugis.

AD PASQVILLVM.

Presule de Paulo presul doctissime vatum,
 Pasquille dic quid sentias.

Nil melius paulo factum est antistite Paulo,
 Et peius est Paulo nihil.

Angliæ Reginam, Ode.

Quanuis vetusto stemmate splendeas,
Regina, princeps optima principum;
Quacunque magnum sol per orbem
Flammiferos agitât iugales:
Quanus feroci Marte subegeris
Hostes rebelles, & populi feros
Motus, & insanos tumultus
Lenieris, sine cade, victrix:
Virtutis inter tot titulos tua, &
Laudum perennes fulget adoras
De fauce auarorum latronum
Religio pia vindicata.
Jam nulla saxi figimus oscula,
Nulla è sepulchris tracta cadauera
Gemmis refulgent, fascinantque
Indociles animos popelli.
Non otiose dedita nania
Mendica fratrum turba rapacium
Passim vagatur, collocâtque
Fœmineo insidias pudori.
Sub te licebit principe liberè
Christum fateri, ficta refellere,
Mysteriûmque veritatis
Seposito referare fuco.
Ergo salutis sollicitum tua
Cæleste numen peruigil excubat,
Et impiorum inauspicata
Vota facit, retegitq; fraudes.
Super dracones fortis inambula,
Sæuam leonum frange ferociam:

Peraspides erra, & per oras

Quas Libycus basiliscus afflat:

Cœli fauor te, te pietas tua,

Te supplicantiùm continua preces

(Prædonibus quos ex auaris

Eripis) incolumem reducent.

PISTORIS ET PICTORIS

Dialogismus.

Contendunt specimen piſtor pictorq̄ue vter edat
Pulchrius, hic fuco doctior, ille foco.

Hic feciſſe Deum ſe iactat: Rettulit ille,

Corpus ego verum, tu ſimulacra facis.

Dentibus aſſiduè teritur Deus hic tuus, inquit:

Corrodunt vermes, rettulit ille, tuum.

Piſtor ait, Multos meus integer aſtat in annos,

Sæpe vna innumeros deuorat hora tuos.

At tibi vix toto Deus vnus pingitur anno,

Piſtor ait, decies mille dat hora mihi

Parcite, ait myſtes, fruſtra contendere verbis:

Nil ſine me poterit veſter vterque DEVS.

Et quia vtrunq̄ue Deum facio, mihi ſeruit vterque:

Namque hic mendicat, manditur ille mihi.

AD IDOLORVM CVLTOREM.

Manè, Pater noſter, cum ſurda Idola ſalutans
Ingeminas, ſana mente videre loqui.

Saxeus illo ipſo magis es, me iudice, ſaxo:

Quippe patrem ſaxum qui fateare tuum.

IN EVNDEM.

Oſcula, ſerta, roſas das & libamina ſaxo?
Téque pium dici, cum facis iſta, cupis.

Quid

*Quid ubi pro tanta maius pietate precemur,
Quam ut fias numen tu quoque quale colis?*

IN HYPOCRITAM
quendam.

Ille vides naso qui incedit sesquipedali,
Qui quicquid loquitur sesquipedale sonat.
Qui longo gaudet voces producere tractu,
Qui semper longo syrmate verrit humum:
Qui latus exhaustum non una sindone vestit,
Qui capiti inducit pilea plura pilis:
Rarus sermo, grauis gressus, talaris amictus,
Ut rēre, egregij sunt ea signa Sophi.
Sed cur sacrificos gaudet stipare cinados?
Cur sapiens stolidos sic sine fine colit?
Auctio sectorum cordi est, non actio sectæ,
Donec sector erit, nempe secutor erit.

IN PIVM PONTIFICEM.

Vendidit ere polum, terras in morte relinquit,
Styx superest Pape quam colat una Pio.

IN IVLIVM.

STare diu haud poterāt, mundusq; & Iulius unā,
Omnia perdendi tam ferus ardor erat.
Ergo ne ante diem mundi structura periret,
Ad Styga discessit Iulius ante diem.

IN PAVLVM PONTIFICEM.

PAulus ab Hebræo scis quantum distet Iuda?
Hic cæli Dominum vendidit, ille domum,

P Radicat Paulus, contemnit fœdera Clemens,
 Sacrilega tractat Iulius arma manu.
 Et quisquam sceleris nomen formidat inane,
 Auctores scelerum qui videt esse Deos?

I N R O M A M .

H I colles, ubi nunc vides ruinas,
 Et tantum veteris cad uer urbis,
 Quondam caca LVPI S fuère lustra,
 Donec per freta vectus Arcas exul,
 Pani, pelleret ut LVPOS, Lycao
 LVPERCALIA festa dedicauit:
 Nudos currere iussit & LVPERCOS,
 Sacrum & collibus addidit LVPERCAL.
 Sed vis insita, contumâxque flecti,
 Peruicit genius laborem & artem,
 Et per secula longa ne perirent
 Istis semina collibus LVPINA,
 Tristes progenuit solum LVPINOS,
 Latos progenuit LVPOS salictum,
 Et coniux LVP A Faustulo tyranni
 Albani pecoris fuit magistro:
 Et qui mœnia prima condidere,
 Nutriuit LVP A Romulum Remumque.
 Et Floralia festa sunt LVPARVM,
 Et quondam in media fuit suburra
 Vico urbis celeberrimo, LVPANAR,
 Et quos Fabricios graues putabis,
 Obserua, inuenies LVPOS voraces,
 Et quas Sulpitias reare castas,
 Obserua, inuenies LVPAS salaces,

Et

Et ne posse Deos LVPIIS carere
 Credamus, sacer est LVPIVS Gradino,
 Et LVPOS mare laneos & amnis
 Sub cryptam media vomit suburra,
 Nec putris soboles araneorum
 Non cognomine nobilis LVFORVM est.
 Totam denique quantacunque Roma est,
 Nascentem, vegetam excute, & ruentem,
 Nihil comperies nisi LVPERCOS,
 LVPERCALE, LVPOS, LVPAS, LVPANAR.

IN EANDEM ROMAM.

Non ego Romulea miror quòd pastor in urbe
 Sceptra gerat, pastor conditor urbis erat.
 Cùmque LVPAE gentis nutritus lacte sit auctor,
 Non ego Romulea miror in urbe LVPOS.
 Illa meum superat tantum admiratio captum,
 Quomodo securum seruet ouile LVPIVS.

IN EANDEM.

Roma armis terras, ratibusq; subegerat undas,
 Atque ydem fines orbis & urbis erant.
 Vincere restabat coelum, perfregit Olympum
 Priscorum pietas aurea Pontificum.
 At bona posteritas, ausis ne cedat auitis,
 Tartara precipiti tendit ad ima gradu.

PASQUILLVS LOQVITVR.

Ese putas forsàn me fragmina trunca columna,
 Vel de precipiti saxa voluta ingo.
 Falleris, ille ego sum Pasquillus in urbe Quirini
 Notus, & in formas impiger ire nouas.

*Nunc putor inducto Cyllenus esse galero,
 Me facit aquoreum fuscina sumpta Deura.
 Adde mihi citharam, fiam manifestus Apollo,
 Pampineos thyrsos adde, Lyæus ero.
 Pallada me clypeus, Phœben facit aureus arcus:
 Da fulmen, luno dixerit esse Iouem.
 Sum pax, sum bellum, lis, & concordia fio:
 Nunc volucris, pennis, nunc fera recta pilis.
 Denique transiero cuncta in miracula rerum,
 Sed puero Romæ non licet esse mihi.
 Hoc quoque eroper purpureos aliquando cinados,
 Siliceat laxas non habuisse nates.*

IN DIONEM ET CLE-
mentem.

E *Bria cùm dubio titubans vestigia passu
 Vix regit, & blaso blandulus ore sonat:
 Cum lacrymis oculique madent, pectusque falerno,
 Sanctè festa Dion se coluisse putat:
 Sic etenim suasis multos diffusus in annos
 Ritus ab antiquis vsque petitus auis.
 At Clemens dum sancta legit monumenta parētum,
 Dum populo ad cœli limina pandit iter:
 Oua legitimo violat dum festa labore,
 Ritè diem festum se coluisse putat.
 Sic etenim veterum suadent exempla parentum,
 Orèque veridici prodita iussa Dei.
 Virum igitur laudas? quando defendit vterque,
 Legibus hic, causam moribus ille suam.
 Si liceat iustè causas expendere, festum
 Ille colens violat, hic violando colit.*

FRATRES FRATERRIMI.

Cum monachi fratres sint quos vel cãdida vestis
 Vel nigra, vel gemino mixta colore tegit:
 Quanta tamen miseros agitat discordia fratres!
 Quàm non fraterna fœdera pacis amanti!

Non ita germanum reducem trux oderat Atreus,
 Atrea visceribus non satur ille suis.
 Mitius Oedipoda soboles exarsit in iras,
 Mitior indomitas incitat ira feras,
 Euentu ô simili cesset fraterna similtas,
 Et dirimat caluos exitus iste patres.
 Dentibus & gladiis in mutua funera currant,
 Ira nec extremi cesset in igne rogi.

IN PANTALABVM.

Dicunt Grammatici suos Cucullos,
 Dicunt rhetores horridos Cucullos:
 Et quisquis Latias semel Camœneas
 Vel primis modò contigit labellis.
 Sic olim in Satyris Cucullum Aquinas
 Et durum & venetum poeta dixit.
 Verùm Pantalabus seuerus ille
 Franciscanus, & horridus sophista,
 Clamosa & Sophia senex magister,
 Dicit perpetuò suam Cucullam,
 Laudat perpetuò suam Cucullam,
 Per sacram quoque deierat Cucullam,
 Per sacram quoque peierat Cucullam:
 Suosque edocuit Cuculliones,
 Sacra spem sibi ponere in Cuculla.
 Prudens id facit ille, ne quid erres,
 Non lapsu temerario loquendi,

*Nec quòd sic genus ille scæminnum
 Ardet iam miser impotente amore,
 Caluo vertice, languidòque pene,
 Sed quòd relligiosa res sit illi,
 Cùm deest fœmina masculis abui.*

IN EVNDEM.

S*I quis iam tremula piger senecta,
 Morbo, aut vulnere languidus recumbat,
 Statim Pantalabius sagax odorem
 Senii funeris, & cadauer, anie
 Quàm coruique, canésque, vulturésque,
 Et sagacius acribus Molossis
 Per vestigia certa certus ades
 Aegrosi peuit esuritor audax,
 Pulsa coniuge, liberis, propinquis,
 Ceras delet, & oblitit priores,
 Natos abdicat, occinítque in aurem
 Morbo desipientis, & senecta
 Deliri senis, ut caput Cucullo
 Obducat, moriatur in Cucullo:
 Amorem superùm sacrum Cucullum,
 Timorem cacodæmonum Cucullum,
 Cuncti delitias poli Cucullum,
 Id unum camit, urget, orat, instat,
 Id unum reboat, sonat, tonatque,
 Id unum tamen expedire nescit
 (Negotí quod erat caput) beati
 Quí sit ut moriamur in Cucullo,
 Cùm nemo bene vivat in Cucullo.*

DE MONACHIS S.
ANTONII.

Diceris Antoni porcos pauisse subulcus
 Viuus, adhuc monachos lumine passus alis.
 Par stupor ingenij est, ventrisque abdomen virisque,
 Sorde pari gaudent, ingluuięque pari.
 Nec minus hoc mutum pecus est brutumque suillo,
 Nec minus insipidum nec minus illepidum.
 Cetera conueniunt, sed non leuis error in vno est,
 Debuit & monachis glans cibus esse tuis.

calumnians
 mentis ege-
 gie
 vix mitem
 libj.

IN QVENDAM PRÆ-
SVLEM.

Cum te Mula vehit nihilo te indoctior ipso,
 Et nitet (ut par est) murice vierque pari.
 Quòd non te proceresque colant, & vulgus adoret,
 Presbyteris, clamas, nullus habetur honos.
 Non tum cessat honos, prasul cum spernitur excors,
 Sed cum regnat o vos, tum malè cessit honos.

IN PANTALABVM.

Vls te miremur, putri quòd verme cucullo
 Undante absumpto viscera pelle parent.
 Impia quòd stolido vendas mendacia vulgo,
 Quòd laudet nugas plebs malè sana tuas:
 Quod malè dum cantas, quos non intelligis hymnos,
 Rancida de balba sibila nare sonas:

48 GEORG. BVCHANANI
Quòd tribus anticÿris caput insanabile radas,
Quòd bibat immundam cālceus vduſ aquam:
Quòd tunicam fluxam nodosa cannabe cingas,
Cum melius f uces stringeret illa tuas.
Miramur certe, ſed non cum deſide vulgo,
Sed velut Harpyias, Gorgonas aut Furias.

F R A T R E S E X T R A M V N D V M .

*Pene, manu, lingua, fratres munda omnia fœdant,
In mundo meritò ſeſe habitare negant.*

I N P E T R V M G O N E L L V M
Dominicanum.

IN vino audiuit verum latitare Gonellus,
Sesquipedale . . . tento pinguis aqualiculo.
Sic ne, ait, in nugis frustra conſumpſimus annos,
Et tulimus teirica iurgia lenta ſchola?
Ergo vale ſterilis veri Sorbona, tuumque
Accipe diſcipulum docta taberna nouum.
Ex illo ad craſſam ſcrutatur dolia fecem,
Peruigil & noctes perbibit, atque dies:
Tandem conſumptis fœcunda in pocula nummis,
Hoc veri inuenit, Nil ſcio, nil habeo.
Solandòque ſui lepidè ludibria damni,
Socrate ſe iactat non minus eſſe ſophon.

I N E V N D E M .

CVm vetus effuſo biberetur milite vinum,
Nec fore maturum ſpes foret vlla nouum:
Immatura pater biberet ne vina Gonellus,
Matura Stygias morte petiit aquas.

Ieiuna misera tesqua Lusitania,
 Glebaque, tantum fertiles penurie
 Valere longum. At tu beata Gallia
 Salve bonarum blanda nutrix artium,
 Cælo salubri, fertili frugum solo,
 Umbrosa colles pampini molli coma,
 Pecorosa salus, rigua valles fontibus,
 Prati virentis picta campos floribus,
 Velifera longis amnium decursibus,
 Piscosa stagnis, riuulis, lacubus, mari:
 Et hinc & illinc portuoso litore
 Orbem receptans hospitem, atqui orbi tuas
 Opes vicissim non auara impertiens:
 Amœna villis, tuta muris, curribus
 Superba, tectis lauta, culiu splendida,
 Victu modesta, moribus non aspera,
 Sermone comis, patria gentium omnium
 Communis, animi fida, pace florida,
 Iucunda, facilis, Marte terrifico minax,
 Inuidæta, rebus non secundis insolens,
 Nec sorte dubia fracta, cultrix numinis
 Sincera, ritum in exterum non degener.
 Nescit calores lenis æstas torridos,
 Frangit rigores bruna flammis asperos,
 Non pestilentis pallet Austri spiritu
 Autumnus æquis temperatus flatibus:
 Non ver solutis amnium repagulis
 Inundat agros, & labores eluit.
 Ni patrio te amore diligam, & colam
 Dum vivo, rursus non recusato visere

50 GEORG. BVCHANANI
*Ieiuna misera tesqua Lusitania,
Glebásque tantum fertiles penuria.*

BRASILIA.

Africa deseritur, miles mendicat egenus,
*Ut sine tuta fugax oppida Maurus habet.
Accipit obscœnos Brasilia fusca colonos,
Quí que prius p.... foderat, arua fodit.
Qui sua militibus tollit, dat rura cynadis,
Fure sub aduerso nil bene Marie gerit.*

IN COLONIAS BRASILIENSES,
vel Sodomitas.

Descende cœlo turbine flammeo
*Armatus iras Angele vindices,
Libidinum iam notus ultor
Exitio Sodome impudica.
En rursus armis quod pereat tuis
Lustrum Gomorrha suscitât amulum
Syrûm propago, & execranda
Spurcitia renouat palestram.
Pars illa mundi quam sibi propriam
Sedem dicauit mollis amœnitas
Luxûsque, sub fœdis colonis
Seruitium tolerat pudendum.
Abominandis arsit amoribus
Strigosus astu, pauperie & fame,
Glandis vorator virulentum
E rhapsanis redolens odorem.
Quem, rêre, ponet nequitiæ modum
Frenis libido libera? & insolens
Humanioris ferre victus
Illecebras meliore cœlo.*

O Chri-

O Christiani infamia nominis,
 O fœda labe & nota temporum;
     O turpium turpisque causa, &
     Exitus, & pretium laborum.
 Ignota rostris verrimus aquora,
 Gentes quietas sollicitauimus
     Terrore belli, orbi sique pacem
     Miscuimus misero tumultu.
 Per ferrum & ignes & mare naufragum
 Secreta rerum claustra refregimus,
     Ne deesset impuris cinadis
     Prostibulum Veneris nefanda.
 Gens illa nullos mitis in hospites;
 Et ora victu assueta nefario,
     Portenta conspexit Cycloporum
     Sanguinea dape fœdiora.
 Nunc Scylla fauos exere nunc canes,
 Nunc nunc Charybdis vortice spumeo
     Conuolue fluctus, & carinas
     Flagitiis gravidas resorbe.
 Aut hisce tellus in patulos specus,
 Aetherve flammis perde sequacibus
     Turpes colonos, Christiana
     Dedecus opprobriumque terra.

IN ANTISTITEM QVENDAM.

Esse Lutheranum rumor te Posthume clamat:
 Sed tuus Antistes te tamen esse negat.
 Tam scortaris ait quam si vel Episcopus esses,
     Et potas dubiam peruigil usque diem.
 Nec memor es Christi, nisi cum iurare libebit,
     Nec scis scriptura vel breue Iota sacra.

D. ij.

Nempe per hac suenit nunquam fallentia signa

Ille vigil sanas noscere pastor oues.

Quisquam igitur dubitat, rumôrne an Episcopus er-

Tam bene commissam qui sibi nouit ouem. (ret,

IN CODRVM.

Ille senex cuius rigidique exemplar honesti,

Codrus, heri paruo conditus est tumulo.

Sed neque funerea precessit nania pompa.

Pensilibus signis nec nituere faces:

Lurida nec pullam sumpsit cognatio vestem,

Tinnula nec mœstos æra dedere sonos:

Funera nec deserta celebrarunt agmina turba,

Præfusa nec luctum sollicitauit anus:

Vix datus est tumulus. Codrum si rēre fuisse

Fortè Lutheranum, fallere, pauper erat.

IN CHRYSALVM.

Flaura Ceres longi spes interceperat anni,

Aruerat pigro vinea tosta gelu.

Morbis oues rapuit, furto pariere capella,

Inter opus fracti succubere boues.

Plena domus belli subito est direpta tumultu,

Et malè celatas latro refodit opes.

Ergo opibus caris cum Chrysalus esse superstes

Nollet, & in laqueum iam sua colla daret:

Succurrit laqueum nummis venire quaternis:

Ergo nos gratis nec moriemur, ait.

Ensis adest, stricto transfigere pectora ferro

Dum parat, & sumptu hîc quoque adesse videt:

Tanti fossor ait, tanti vesillo, sacerdos,

Cereus, & tanti cymbala rauca crepant:

Et

Et precibus pretium est etiam, pretiūque sepulchro:

Ergo placet rapidis mergere corpus aquis.

Dūmque cadit, Ceriè quānuis mare, dixit auarum es,

Auamen hic gratis, credo iacere licet.

SOMNIVM.

M *Anè sub Auroram nitida vicinia lucis
Pallida veniuro cūm facit astra die:*

Arctior irriguos somnus completitur aruus,

Demulcens placido languida membra sinu.

Cum mihi Franciscus nodosa cannabe cinctus,

Astitit ante torum stigmata nota gerens.

In manibus sacra vestis erat, cum fune galerus,

Palla, fenestratus calceus, hasta, liber.

Et mihi subridens, Hanc protinus indue, dixit,

Et mea dehinc mundi transfuga castra subi.

Lingue voluptates cum sollicitudine blandas,

Vanāque coninui gaudia plena metus.

Me duce spes fragiles, & inanes despicere curas:

Et superūm recto tramite limen adi.

Obstupui subita defixus imagine, donec

Vix dedit hos tandem lingua coacta sonos.

Pace, inquam, vestri liceat depromere verum

Ordinis, aut humeris conuenit ista meis.

Qui feret hanc vestem, fiat seruire paratus,

At mihi libertas illa paterna placet.

Qui feret hanc, ponat perfricta fronte ruborem:

At non ingenuus nos sinit ista pudor.

Qui feret hanc, fallat, palpet, pro tempore fingat:

At me simplicitas, nudāque vita inuat.

Nec me Phthiriasis, nec rancida cantio terret,

Inque diem ignaua viuere more fera:

*Ostia nec circum magno mugire boatu,
 Si tamen his nugis aetheris aula patet.
 Peruia sed raris sunt cœli regna cucullis:
 Vix Monachis illic crediur esse locus,
 Mētor, aut peragra saxo fundata vetusto
 Delubra, & titulos per simulachra lege:
 Multus honorans fulgebit Episcopus aris,
 Rara cucullato sternitur ara gregi.
 Atque inter monachos erit hac rarissima vestis:
 Induat hanc, si quis gauacat esse miser.
 Quod si tanta meæ tangit te cura salutis,
 Vis mihi, vis anima consuluisse meæ?
 Quilibet hac alius mendicet veste superbus:
 At mihi da mitram, purpureamque rogam.*

PALINODIA.

Visus eram nuper cœli procul aurea supra
 Sidera, Gorgoneo scandere vectus equo:
 Quâ secat in geminas orbem via lactea paries,
 Et Iouis ad magni lumina pandit iter.
 Fas mihi sit mundi referare arcana latentis,
 Fas mihi sit vera pandere visa fide.
 Non ego Phlegreais venio speculator ab armis,
 Rursus ut attonitum terreat Ossa polum.
 Nec mihi furtiue damnarunt crimina flamme,
 Viscera Caucaſeis dilanianda feris:
 Nec mea garrulitas sacrae malè conscia mensæ
 In refugo meruit flumine ferre suum.
 Sacra fero, miranda cano, memoranda reuoluo,
 Vt colat aeternos impia turba Deos.
 Rursus ut ingrato superiùm clementia mundo
 Nota sit, & quisquis numina nouit, amet.
 Ergo ubi siderei steteram prope limina templi,

Expli-

Explicuit fulvas regia vasta fores.

En subito duri me Iudicis ante tribunal

Increpitans, magno murmure, turba trahit.

Rafus erat vertex, facies irata, minaxque,

Et breuior tristi barba supercilio.

Omnibus vnus erat cinctus, color omnibus vnus,

Qui solet esse asinis, anseribusque feris.

Qui color in salice est, & Palladis arbore, qualem

Hospita Threicy gurgitis ales habet.

Et nisi fluxa sinus talos penderet ad imos,

Cercopithecorum penula vestis erat.

Idem cinctus erat, cultus, vultusque colorque

Iudicis, & paribus frons caperata minis.

Vno alijs dispar discrimine, quod foret acri

Aut stimulo spina sanguinolenta manus:

Aut rigida forsitan nimis oblucente puella,

Fœmine a palmas cuspide fixus acus.

Is quassans caput, & suffusus lumina flamma,

Irato tales fudit ab ore sonos:

Tunc, ait, in nostros ausus blaterare sodales,

Nil veritus caluos tot violare senes?

Prodere nec populo mysteria nostra profano,

Sanctaque funere a spernere iura togæ?

Lingui pedes ridere patres, sanctamque coronam,

Et mendicatos absque pudore cibos?

Quid cum fratre soror clausa sine lumine cella,

Quid tiro imberbis cum seniore gerat?

Frustra pontifices cœlo, nos æqua potestas,

Frustra nos Regum scepra verenda timent:

Si tibi fas nostra est impunè illudere scœta,

Si plebs exemplo sollicitata tuo

Rideat, exerta comietur sannio lingua,

Pèrque vias digito stulta iuuenta nolet.
 Vos, age, quid statis? scelerato auferte lacernam,
 Vt vitium lingua cætera membra luan.
 Nec mora, diripiunt fratres à pectore vestes,
 Sæctaque nodosa cannabe terga notant,
 Alternantque vices, & acerbant verbera verbis,
 Verba oculis, oculos nutibus atque minis.
 Dum feriunt, numerant ad singula verbera Diuos,
 Grata foret cunctis ceu mea pœna Deis.
 Nec mea carnifices fratres lassant mala, quamuis
 Deficerent Diui, deficeretque dies.
 Perdiderat rabiésque modum, plagaque figuram,
 Atque vnum in toto corpore vulnus erat.
 Talis erat (si vera fides) Hieronymus olim,
 Dum studium ob Tullî vapulat ante Deum:
 Sic cute direpta Satyrum videre Celena
 Tibia cum blanda est victa canore lyra.
 Vt primum fari licuit, meque ipse recepi
 Nudus, & in nuda sanguinolentus humo,
 Clamabam, Nunc parce pater, nunc parcite fratres,
 Cæde mea sanctas conscelerare manus.
 Parce pater, sic ille sacer Seraphicus ordo
 Floreat auspiciis sanctior vsque tuis:
 Sic mendicantium genis turba inscia veri
 Affluat, & nunquam credula desit annus:
 Vestra nec incauto pateant mendacia vulgo,
 Nec videat crassos plebs tunicata dolos:
 Et noua sub patribus tironum turba seueris,
 Inueniat questus ingeniosa nouos:
 Seu malè lustratis manes exire sepulcris,
 Fingere, seu tacita somnia nocte libet,
 Relligio nubes animis offundat agrestum,

Obiiciat

Obuiat tenebras sancta Lauerna suas.
 Quaeque vident oculi se non vidisse reantur,
 Deque fide facti sit dubitare nefas.
 Quod si fortè sacra lateat sub veste puella,
 Quae releuet longa iadia lenta via:
 Aut tenuet multa crassum farragine corpus,
 Si caro spiritui quando rebellis erit:
 Callida decipiant animos commenta profanos,
 Et vetet ulterius querere velle Timor.
 Fallat & incautos pietatis imago maritos,
 Et capiat faciles sicula tenta nurus.
 Sic tibi, si quando iunges per stagna, lacusque .
 Cum vanis socias alitibusque preces,
 Nulla tuum superet cornix vel rana canorem,
 Oreve precipuet mobiliore sonos.
 Sive tibi pulex, fraterve pediculus obsit,
 Et tenuem signet pustula multa cutem,
 Innocuos ungues utriusque à sanguine serues,
 Ne u tibi cognata pollue cade manus:
 Sed tua fraterno pietas dignetur amore
 (Vi soluta est) vulpes carniuorósque lupos:
 Et quibus indulsit vitam pater omnibus idem,
 Sive ferat tellus, seu ferat illa fretum,
 Mortua tu comedes animalia, culpa profani
 Sit populi, ijs vite corrupuisse moras.
 Quaecunque in sacram fratrum conuicia vestem
 Non verita est olim fundere lingua procax,
 Cuncta recantabo, maledicta priora rependam
 Laudibus, & fratrum nomen in astra feram.

Palinodia.

VOBIS religio est sincero assuescere recto,
 Religio est Christi facta, fidemque sequi:

*Rarâque simpliciâs, & rara modestia vobis,
 Et virtus rara est, & probitatis honos:
 Fastus inauditus, nullâque libidine victum
 Robur, nec duro fracta labore manus:
 Classica non placidos turbant Maenoria somnos,
 Nil opus infano verba locare foro:
 Semina non aruo, non vitem credere sulco,
 Nec dare nubifero vela necesse Noto:
 Sed veluti mures alieno parta labore
 Carpitis, & vitam ducitis angelicam.
 Vos chorus, & cantus, niidi vos floribus horti,
 Cinctâque porticibus tecta superba tenent.
 Quicquid ubique labor per dura pericula quaris,
 Quod clam fur aufert, la:ro palâmve rapit,
 Vos penes est fructus, penes est vos usus & esus,
 Ad dominos redeunt damna, pericla, dolor:
 Copiâque & luxus vobis in paupere vita est,
 Nil est, & superant multa, nihilque deest.
 Vos pro me misero fratres orate, patrêmque
 Flectite, pro vobis sic roget ille Deum:
 Sic flectat: Nos interea, quod possumus unum,
 Facta recantatis splendida carminibus
 Dicemus: Tenera nec furta silebo iuuenta
 Addita nec manibus stigmata, nec pedibus.
 Et qua longa forent numeranti singula, at unum
 Non est fas numeris præteriisse meis,
 Fortè furens malè morigeri petulantia membri
 Vrebat patrem senius igne pium.
 Quid faceret? peteret sanctarum claustra sororum?
 Claustra procul, nusquam sancta propinqua soror.
 Vulgiuagum peteret populo spectante lupanar?
 Nequitia fieret proditor ipse sua.*

Eloquio matres blando tentaret honestas?

Ferre nequit longas sicula tenta moras.

Ergo velut taurus crabronum cuspide fixus,

Corripuit, rabies quâ stimulabat, iter.

Nudus & in gelida stratus niue membra volutat,

Et fingit globulos, perterebrâque niuem,

Imponitque suo veluti collaria peni,

Et iubet optata conditione frui.

Hac, ait, Emilia est, hæc est generosa Corynna,

Hæc illa est longis Gellia flaua comis.

Deinde alias numerat præstanti corpore nymphas,

Nomine formosa nulla corona caret:

Tum veluti Cossus spoliis insignis opimis,

Per fora, per vicos victor amoris ouat.

Parcite, clamabat, me parcite dicere sanctum,

Non ego sum, (ceu vos creditis esse) pius.

Sum miser, & meritò duro sic plector ab hoste,

Nequitia pœnas persoluoque mea.

Pene coronato populus dum spectat ouantem,

Hic silet, hic risu personat, ille dolet.

At misera matres, nuptæ innuptæque puella

Alacrymis siccas non tenuere genas.

Illâ quidem iustis res annumeranda triumphis

Inter facta piæ prodigiosa patris.

Quòd quanuis asinis membrofior omnibus esset,

Et Venerem in nulla perdomuisset equa:

Tot tamen haud multis mulos genuisset in annis,

Quot nec in umbriferis Menala celsa iugis.

Vt pater audiuit sancti præconia membri,

Latior ad laudes iam meliôrque suas,

Arrisit, tremuôsque abiit prurigo per artus,

Et me cum somno de seruère mina.

G E O R G I I

B V C H A N A N I
S C O T I,

Elegiarum Liber.

Quàm misera sit conditio docentium lite-
ras humaniores Lutetiæ.

I T E leues nuga, sterilésq; valete Camæna,
Gratâque Phœbeo Castalis vnda choro.
Ite, sat est : primos vobiscum absumpsimus
annos,

Optima pars vita deperiitque mea.

Quarite quem capiat ieiuna cantus in umbra:

Quærite qui pota carmina canet aqua.

Dulcibus illecebris tenerum vos fallitis ævum,

Dum sequitur blanda carmen inermis lyra.

Debita militia molli languescit in umbra,

Et fluit ignavis fracta iuventa sonis.

Ante diem curvos senium graue contrahit artus,

Imminet ante suum mors properata diem:

Ora notat pallor, macies in corpore toto est,

Et tetrico in vultu mortis imago sedet.

Ocia dum captas, præceps in mille labores

Irruis, & curis angeris vsque nouis.

Nocte leues somnos resolutus oompe de fossor

Car-

Carpit, & in mediis nauta quiescit aquis:
 Nocte leues somnos carpit defessus arator,
 Nocte quies venis, lonioque mari:
 Nocte tibi nigra fuligo bibenda lucerna,
 Si modò Calliopes castra sequenda putes:
 Et tanquam Libyco serues curuata metallo
 Robora, & Hercule a poma ferenda manu,
 Peruigil in lucem lecta atque relecta reuolues,
 Et putri excuues scripta sepulta suu.
 Sape caput scalpes, & viuos roseris unguis,
 Irata feries pulpita saepe manu.
 Hinc subita mortes, & spes prarepta senecta,
 Nec tibi fert Clio, nec tibi Phœbus opem.
 Si caput in cubitum lassâ ceruice recumbat,
 Et sopor exiguus lumina fessa premat:
 Ecce, vigil subito quartam denunciât horam,
 Et tonitru horrifico lumina clausa quatit.
 Excutit attonito somnos sonitu aris acuti,
 Admonet & molli membra leuare toro.
 Vix siluit, iam quinta sonat: iam ianitor urges
 Cymbala, tirones ad sua signa vocans.
 Mox sequitur longa metuendus veste magister,
 Et humero leuo mantica terga premit.
 Dexterâ crudeli in pueros armata flagello est:
 Laua tenet magni fortè Maronis opus.
 Iam sedet, & longis clamoribus illa rumpit,
 Excutit implicitos ingenioque locos.
 Corripit, & delet, mutat, vigilata labore
 Promit, in obscuro quæ latuere diu.
 Magna nec ingeniiis eui explorata prioris
 Eruit, inuentas nec sibi celat opes.
 Alter abest, petiturque alter, mercede parato

Qui vocet, & fictos condiat arte dolos.
 Ille caret caligis: huic rupta calceus alter
 Pelle hiat: ille dolet, scribit & ille domum.
 Hinc virga, strepitusque sonant, fletusque rigantur
 Ora, inter lacrymas transigiturque dies.
 Dein nos sacra vocant, dein rursus lectio, rursus
 Verbera: sumendo vix datur hora cibo.
 Protinus amota sequitur noua lectio mensa,
 Excipit hanc rursus altera, cena breuis:
 Surgitur, in seram noctem labor improbus exit,
 Ceu breuis arumnis hora diurna foret.
 Quid memorem interea fastidia mille laborum,
 Quae non ingenua mente ferenda putes?
 Ecce tibi erronum plenas ex urbe phalanges,
 Terraque ferratis calcibus icta tremis:
 Turba ruit, stolidasque legentibus applicat aures,
 Quales Phœbeæ Phryx dedit ante lyra.
 Et queritur nullis onerari compita chartis,
 Esse & Alexandrum nullo in honore suum:
 Nec grauidum pleno turgescere margine librum,
 Neglectumque premi vile Guidonis opus.
 Curritur ad montem magno cum murmure acutum,
 Aut alias ades, sicubi Beta sapit.
 Quid referam quoties defenditur acer Orestes,
 Carmina vel numeris cum caruere suis?
 Archadico iuueni quod leua in parte mamilla
 Nil salit, iratus clamat uterque parens:
 Conqueritur nullo labentia tempora fructu,
 Totique diu sumptus deperiisse suos.
 Aestimât & nostros non aqua lance labores:
 Temporis & nulla damna rependit ope.
 Adde, quod Aonidum paupertas semper adherens
It comes,

It comes, & castris militat ipsa suis:
 Sive canas acies in Turcica bella paratas,
 Sive aptas tenui mollia verba lyrae:
 Sive leui captas populi spectacula socco,
 Turgidus aut tragico firmate verris humum:
 Deniq³, quicquid agis, comes assidet improba egestas,
 Sive poema canis, sive poema doces.
 Bella gerunt urbes septem de patria Homeri:
 Nulla domus vino, patria nulla fuit.
 Ager, inops patrios deplorat Tityrus agros,
 Staius instantem vix fugat arte famem.
 Exul hyperboreum Naso proiectus ad axem,
 Exilium Musis imputat ille suum.
 Ipse Deus vatum vaccas pavisse Pheraas
 Creditur, Amonios & numerasse greges.
 Calliope longum cœlebs cur vixit in aenum?
 Nempe nihil doti quod numeraret, erat.
 Interea celeri cursu delabitur atas,
 Et queritur duram tarda senecta famem.
 Et dolet ignavis studiis luisse iuventam,
 Iactaque in infidam semina mœret humum:
 Nullaque maturis congesta viatica canis,
 Nec faciles portus iam reperire ratem.
 Ite igitur Musa steriles, aliūmq^{ue} ministrum
 Querite: nos aliò fors animūsq^{ue} vocat.

MAIÆ CALENDÆ.

Festa vocant, lætisque comes lascivia festis,
 Et chorus, & choreæ blandus amicus Amor.
 Ludit & admissis levis indulgentia frenis,
 Et leuat assueto libera colla iugo.
 Interea vigilēs paulum secedite cura,

Et genitor cura dure facesse labor.
 Este procul lites, & amara iurgia lingua,
 Mixtâque flebilibus mœsta querela sonis:
 Dum renouat Maius senium reuolubilis aui,
 Et tenerum verno pingit honore soluin:
 Dum cœli iuuenile decus, mundique iuuenta,
 Per non ingratas ūque redūque vices,
 Inque recurrentes sine fine reuertitur ortus,
 Et nunquam fessis sacula lustrat equis,
 Hunc iocus, hunc tenera menssem cum matre Cupido
 Vendicat: hunc risus, & sine felle sales:
 Hunc hilaris Genius, Genij & germana Voluptas,
 Et pelluentes Gratia picta sinus.
 Ipsa suo Cypris prasens aspirat honori,
 Et recreat flamma splendidiore polum:
 Ipsa nouos cultus, niueoꝛque monilia collo
 Induitur, Marti ceu placitura suo.
 Latus Amor iaculis Sicula fornace recoctis,
 Splendida sanguinea spicula cote terit.
 Has linit ambrosia, linit illa felle sagittas,
 Et renouat flamma lucidiore faces.
 Cernis vt Assyrios latè Dea fragret odores,
 Implicet & flauas verna corona comas?
 Vt manus Eois radiet stellata smaragdis,
 Vt fluat in nitidos aurea palla pedes?
 Lustrat vt intento choreas puer improbus arcu,
 Vt tenera fundat spicula certa manu?
 Vt face nunc iuuenes, face nunc petat ille puellas,
 Asperâque inuictò fœdere corda domet?
 Quà Dea progreditur fragrant per compita flores,
 Et media placidum frondet in vrbe nemus:
 Quà Deus ingreditur, festi per compita plausus,
 Et vox

Et vox lenita testis in astra volat.

*Applauditque dea stratis mare leniter undis,
Lætâque lascivi squamea turba choris.*

*Applauduntque Deo pueri, innuptæque puella,
Quæis rudis in vacuo pectore flamina calet.*

*Plaudit utrique Deo quicquid creat humidus aër,
Quicquid alii tellus, æquora quicquid alunt.*

*Rara procellosæ fugiunt in vellera nubes,
Mollior arboreis sibilat aura comis:*

*Purior auratis Pyroeis splendetu habenis,
Phœbus ab æquoreis purior exit aquis:*

*Herba comis, tellus nitet herbis, frondibus arbor,
Luxuriat letum læta per arua pecus.*

*Carcere liber equus spacys lasciuat aperis,
Iætat & undantes per fera colla iubas.*

*Tondet ovis pratum, petulans salit agnus in herba,
Pro nivea taurus coniuge bella gerit.*

*Rupis inaccessæ scandunt dumeta capelle,
Hædus & infirma prælia fronte mouet.*

*Interea pastor geniali stratus in umbra,
Discuit incomptis tædia lenta modis:*

*Nunc & odorata somnos inuitat in herba,
Nunc strepitum capiat prætereuntis aque:*

*Intentiúsque sedet liquidas piscator ad undas,
Dum tremulum fallax linea sentit onus:*

*Forsan & elusos querit quibus instruat hamos,
Explicat aut cauta retia longa manu.*

*Pampinus appositæ complexus brachia silua,
Vestit adopiuis robora nuda comis.*

*Poma nemus pingunt, meditatur vinea botros,
Prouentu segetis dsues inundat ager.*

Tityrus in calathis tibi lilia Thestyli cana

E

Seruat, & in calathis aurea mala suis,
 Cúmque suis nidis Prognen, Prognésque sororem,
 Et te cum nidis blanda columba tuis.
 Garrula per virides ludunt examina ramos,
 Et tenui silvas gutture mulcet auis.
 Basia Chaonia iungunt lasciuia columbae,
 Ingemit extinctum tinnula mater Ilyx.
 Hanc iuuat ad nitidum pennas extendere solem,
 Hæc querulam pleno conuolat ore domum:
 Hæc luteum suspendit opus, fugit illa per auras,
 Et liquidas alis stringere gaudet aquas.
 Ridet ager, rident silua, micat igneus axis,
 Et placidum sternit lenior aura fretum.
 Hinc procul ergo abeant cruciantes pectora cura,
 Vanaque querenda sollicitudo rei.
 Pone supercilium capulo vicina senectus,
 De ietrica rigidas excute fronte minas.
 Ut que nouus, posito veteri squalore senecta,
 Pandit odoriferas ferilibus annus opes:
 Postque pruinosa languentia frigora brumæ
 Rura nouat veris floridioris honos:
 Vos quoque paulisper placidos diffundite vultus,
 Aspera cum duris ponite iussa minis.
 Carpite dum fas est fugitiua gaudia vite,
 Credite vos iuuenes esse, fuisse senes.
 Ut sua munifico diffundit premia vultu
 Omniferos pandens copia larga sinus!
 Ut vetat ignauæ reparans incommoda brumæ,
 Turpia sollicita damna timere famis!
 Pandite sepositas quas celant horrea fruges,
 Parcæque congestas arca refundat opes.
 Nec tenebris elaudat generosum cella Lyæum,

Quem

Quem dat arenoso Vasconus vna solo:
 Qui, nisi de promis, acri languescit aceto,
 Teque monet vitæ commoditate frui.
 Vos quoque turba, feri, pueris inuisa magistris,
 Qui geritis dura lenia flagella manu,
 Ponite difficiles in idonea tempora vultus,
 Incutiant nullos verbera secta meus.
 Parcite plagosis ferulis, virgæque sonora,
 Nec scutica teneras ladat habena manus.
 Candida nec mœstis suffundire fleibus ora,
 Nec foedet nineam pustula rupta cutem.
 Post sua Pierijs succedent oria Musis,
 Largæque Castalius fœnora reddet ager:
 Interea iuuenes molles celebrate choreas,
 Et genium festis exhilarate iocis.
 Lata fugent lires, ludis concedite luctus,
 Pro rixa risus, crimine carmen eat.
 Nec tetrici nuptias custodia dura mariti.
 Arceat, aut dura ianua clausa sera:
 Sollicita timidas nec matris cura puellas
 Cogat in obscura delituisse domo.
 Pandite lacteolas (iussit Cytherea) papillas,
 Excipiant flauas lactea colla comas.
 Luceat igniferis Sidonia pella pyropis,
 Pulcra verecundus purpurei ora pudor.
 Hec sunt militiæ Maubriæ tela potentis,
 Tela triumphatis imperiosa Deis:
 Tela, quibus fufis iuuenilis millia turba
 Plurima cum pereant, plura perisse petunt:
 Cum choreas ætas, dum blandi gratia veris,
 Libera dum festus gaudia Maius habet,
 Carpe rosas, & (ni carpas) peritura ligustra.
 E. ij.

Et vita credas hæc simulacra tua.
 Horrifera ut Boreas agri genialis honorem
 Exiit, ut canas fundit in arua mues:
 Frondibus ut spoliat silvas, ut floribus hortos,
 Pigrâque concretis flumina frenat aquis:
 Sic tibi deformes mutabunt tempora cani,
 Contrahet & vultus arida ruga tuos.
 Pendebit laxata cutis, rubigine dentes
 Squalebunt, oculos inficietque rubor.
 Mellea deficiet facunda gratia lingua,
 Imminet en vix frigida bruma tua.
 Dum nos ergo sinunt fata inuidiosa, senecta
 Temporis utatur vere, iuuenta suo.

AD BRIANDVM VALLIVM SENATOREM
 Burdegal. pro Lena apologia.

Posse putet quisquam fieri, doctissime Valli,
 In famulas Veneris durus ut esse queas?
 Idem posse suos in fontes flumina labi
 Credat, & auersis astra redire rotis.
 Et tamen in fontes ut flumina lapsa recurrant,
 Et retrò auersis astra ferantur equis:
 Non erit in Veneris Valli censura ministras
 Aspera, nec rigidis contrahet ora minis.
 Non ea rusticitas, rigor est nec tetricus illi,
 Cordâque montanis asperiora feris:
 Sed facilis candor, doctis que exculta Camœnis
 Pectora, que seua nil feritatis habent:
 Quæ iocus & salibus capiat condita venustas,
 Quæque iuuent risus, gratia blanda, læpos.
 Adde quod est lenibus non impeneurabile telis

Cor tibi: sensisti tu quoque quid sit amor.
 Inter & ingenuas, praestas quibus omnibus, artes,
 Materiam flammis repperit ille suis:
 Cùm tibi incundo pectus premeretur amaro,
 Serperet in curas & noua cura tuas,
 Quae tibi mens? quae vita, animi miserande fuisset,
 Tum tibi, si fidam lena negasset opem?
 Olim tu quod eras, alios nunc esse putato:
 Quaeque tibi fuerant, ijs modò grata puta.
 Aut potius, iuuenes ceu sis reuolutus in annos,
 Ante tuum hanc causam finge tribunal agi.
 Finge ream lenam, iuueni quòd morte sub ipsa
 Officij fuerit fida ministra sui:
 Quòd medico certam nullo spondente salutem,
 Spem misero vita fecit, opemque tulit:
 Quòd natum patri, ciuem seruauerit urbi:
 Hæc age quo pœna nomine digna putes?
 At vos maiorum requiescite molliter umbræ,
 Vestræque purpureo floreat urna croco,
 Qui bene seruati statuistis pramia ciuis,
 Vt premeret fories querna corona comas.
 Illo debuerat mulier tam strennua nasci
 Tempore, virtuti cùm suus esset honos.
 Clarior haud esset Latijs Laurentia fastis:
 Aut Dea, quae nuda vult meretrice coli.
 At nunc inuidiæ est virtus: contemptus honesti,
 Neglecto recti pondere, regna tenet.
 Quae foro tot caperent statuas, si digna fuissent
 Reddita virtuti dona virago tua?
 Quae nunc, me miserū, es rea criminis, id modò crimen
 Si sit, quo dempto viuere nemo potest.
 Officium si crimen erit, si nocte dieque

*A*ffera blandiloqua frangere corda prece:
*V*incula si *Veneris* sunt noxia, legibus arce:
*N*ulla dehinc ornes limina festus *Hymen*.
*N*e liceat grauibus medicos accersere morbis,
*S*i nullum, medicos qui vocet, esse licet,
*S*in & blanda *Venus* generantūn sacra propaget,
*E*t medicam morbis addere fas sit opem;
*P*oscere sin fas est, qua fas fecisse, rogare
*E*t medicum, & *Venerem* conciliare licet.
*Q*uòd si parua licet magnis componere, lena
*M*unere comperies quot placuisse *Deos*?
*A*n ne aliud quàm lena *Venus*? quàm leno *Cupido*?
*Q*uaque praeest primis pronuba *Iuno toris*?
*Q*uique domas duras *Domiti*, & *Domiduce* puella
*D*uctor ad externos cum venit illa lares?
*A*ne iugatiuum tibi, *Pilumnū*que *Premam*que,
*P*ertundam, & *Subigum*, teque *Hymenae* canam?
*C*umque *Libentina* *Manturnam*, & *Volupiam*que,
*E*t qua de timida virgine nomen habet?
*S*edula multorum, *Valli*, si lena deorum
*I*mpleuit partes, crimen id esse putas?
*D*edecus est homini, quod numinis aequat honores?
*R*es erit huic poenae qua dedit astra *Deis*?
*S*ed neque connubijs praesunt hac numina solis,
*E*t sine connubio est non inamœna *Venus*.
*R*espice *Pieridas*, *Valli*, tua numina, *Musas*,
*V*irgo in virgineo vix erit vlla choro.
*O*rphœa mulcentem siluas agnoscit, & amnes
*C*alliope genitrix, *Vrani*que *Linum*.
*F*urta regens uterus reliquas facit esse pudicas:
*Q*ua casta est? sterilis, vel sine teste parens.
*N*ec tadis super astra fides seruata maritis,

Nec patrem appellas ipse Gradiue Iouem.
 Fortè pudicitia factis fuit ampla uerustis
 Gloria: sed titulo gloria sola tenus.
 Quam nunc uilitas, mos, consensûsque recusat
 Publicum, haud falso si licet ore loqui.
 Cùm mare, cùm tellus homines populetur, & ignis,
 Tot pereant morbo, tot fera bella necent:
 Cùmque hominum in peius solertia callida semper
 Inueniat causas in sua fata nouas:
 Tun' prohibere potes Veneris commercia? lenas
 Si tollis, Veneris commoda quanta uetas?
 Tun' prohibere audes Veneris commercia? sola
 Humanum poterunt quæ reparare genus?
 Nam neque Parthenis nunc quercubus editur Artas,
 Curetes pluuio nec geniti imbres cadunt:
 Nec grauida fratres funduntur nube bimembres,
 Nec viuunt Pyrrha saxa animata manu:
 Myrmidonas nusquam gignit formica, nec usquam
 Ficta Prometheo spirat inago luto.
 Vna quidem superest, superest ars unica, Valli,
 Quæ reparat nostrum, continuâtque genus.
 Huic quota pars restat detracto munere lenæ
 Siue torus, Veneris seu vaga furta placent?
 Lena toros auget fœcunda prole maritos,
 Ne serie soboles deficiente cadat.
 At si legitimi seruentur fœdera lecti,
 Opprimet illustres quanta ruina domos?
 Iuppiter & Bacchus succurret munere lenæ,
 Atque geret partes Mars & Apollo viri.
 Gignet Alexandrum serpens, qui Persida vincat,
 Perniciem Libyes Scipiademque draco,
 Aut personatus iuuenis sub nomine amice

*Sacra Bone intrabit non temeranda Dea.
 Sed neque coniugium coniux castum expetet ullus,
 Si quicquam sano in pectore mentis habet.
 Quæ casta est, ierica est eadem, tristisque nec octo
 Diducit risu mensibus ora quater.
 Oscula dat veluti puella cum syndone mater,
 Funera quæ nati luget acerba sui.
 Prætereo prudens quos nox, thalamusque torusque
 Continet occultos & sine teste iocos:
 Quos mihi si tollis, nec casta Lucretia coniux
 Hæc placeat lecto conditione meo.
 At quæ furtivæ Veneris commercia nouit,
 Mille virum tristem leniet illa modis.
 Si peregrè it, plorat: redeuntem amplectitur, vlnis
 Comprimit, exanimis deficit inq; sinu:
 Accusatque moras, & verbis oscula iungit:
 Oscula dum iungit, fleibus ora rigat.
 Et queritur ceu læsa prior suspiria ducens,
 Percursatque agili sedulitate domum.
 Hæc bona si doctæ debent connubia læna,
 Quantum illi cælebs debeat ergo torus?
 Debet ei cælebs, gelido quòd sidere bruma
 Non cubet occlusas frigidus ante fores:
 Fabula quòd non sit vulgi rumore sinistro,
 Aptæ quòd officijs tempora liber agat.
 Ipse tibi es testis (quid enim manifesta negemus?)
 Ars læna quantum commoditatis habet:
 Quæ si opera quondam te destituisset amantiem,
 Venisset studijs heu mora quanta tuis?
 Publica Burdegaliæ prohibent decreta lupanar:
 Iudicio læna nec licet esse iuo.
 Quid facient inopes iuvenes, peregrinæque turba?*

Quid

Quid miseri mystæ, Funigerique greges?
 Quid monachi reliqui? quorum tentigine nervos,
 Assiduè vexant vna, inuenta, quies?
 Claudere cum precibus possim Acheronta polúmque,
 Et cæli, Stygias & reserare fores,
 Securè ut precibus possint incedere, apud te
 Illorum iustas fac valuisse preces.
 Adde quòd è furto proles felicis exit,
 Quàm cum legitimo vincula more ligant.
 Nempe quod assuetæ Veneris fastidia gignit
 Copia, nec gratum quod licet, esse solet.
 Sensus hebes languet, torpètiq; ignava voluptas,
 Acrius ardescit saepe repulsus amor.
 De Iunone Ioui satus est modò Mulciber vnus,
 Claudus, ab Aetnæis squalidus vsque rogis.
 Mars furto, & Pallas, Phœbus, Bacchúsq; Venúsq;
 Et qui saxificæ Gorgonis ora tulit:
 Quiq; tulit cælum, quiq; exulit igne parentem,
 Quémq; suum auctorem Martia Roma vocat.
 Quosq; foret longè numerare molestius, vnde
 Quàm Libycæ fluctus si numerare velis.
 Nec tamen hîc metuit luor confingere crimen,
 Esse vbi par merito gratia nulla potest.
 Nec satis hoc visum est meritis non premia reddi,
 Sed vitiij officio nomina falsa damus.
 Peccet ut hîc vulgus, quæsq; ignorantia crassa
 Obsita Cymmeria pectora nube premit,
 Absit ab ingenio, Valli, fœdissima labe,
 Barbaries mores nec notet ista tuos.
 Quod fuit officium quondam melioribus annis,
 Vt vitium, crimen, nequitiámque futes.
 Nam neque vim vertit, natiuâque nomina rerum,

Vt niueas ungit cana senecta comas.
Nec si mutari tempus cum corpore formam,
In vitium virtus degenerare potest.
Sola manet patiens eui, securaque damni,
Nec meruit longas temporis una moras.
Virtutem appellem? quid ni? que noxia nulli,
Eximia multis commoditate placet.
Vt tibi non proffit, seris neque seruiat annis,
Vtilis at nato forte erit illa iuo.
Autamen haud Veneris tibi sic deferbuit ardor,
Nullaque sub docto pectore flamma calet,
Vt veteres penitus possis abdicere amores,
Nullaque Cyprigenae gaudia nosse dea.
Nulla quoque ut capias, nimium liuoris iniqui est,
Quis careas, alios velle carere bonis.
Nam licet acer equus senio sit fractus inertis,
Bellica cum rauca signa dedere tuba,
Mente furit, terramque ferit pede, surrigit aures,
Robore adhuc reiinens deficiente minas.
Ductor & emeritis Mariem qui deserit armis,
Et procul à castris otia lentus agit,
Infruit exemplis iuuenes, hortatibus implet,
Nec sibi calcatos obstruit ille vias.
Absit, ut inuideas alijs tendentibus illuc,
Quò tibi, sed lena munere, facta via est.
Per Charites, Musasque tuas, Valli optime, quarum
Funguntur lena carmina saepe vice.
Mystica per Veneris, quarum est lena vna sacerdos,
Pèrque Cupidineas, tela timenda, faces.
Per Veneris comites Bacchum, risusque, salésque,
Quaeque hilarent genium gaudia leta tuum,
Vel mitte innocuam, vel lenam absolue nocentem,

Si modò quòd lena est, lena sit vlla nocens.
 Finge tibi pariter cunctas procumbere lenas,
 A quibus officium sedulitatis habes:
 Finge tibi paruer cunctas astare puellas,
 Oréque blandilogo talia verba queri:
 Aut unà damnato omnes, aut crimine solue,
 Iuncta etiam nostris est tua causa malis,
 Damna, si damnare potes, quæ noxia nulli,
 Grata sua multis sedulitate fuit:
 Quam nemo accusat, quam nemo coarguit, idem
 Quin testis culpam publice ipse suam,
 Illa potest mores, populo vel teste, tueri,
 Legitimus quæstus nunc facit esse ream.
 Si vitium esse putes, poteris non credere factum:
 Si factum credas, ne vitium esse putes.

AD PTOLEMÆVM LVXIVM TASTÆVM,
 & Iacobum Tenium, cùm arti-
 culari morbo laboraret,
 CIO.D. XLIII.

O Anima Ptolemæe mea pars altera, tūque
 Altera pars animæ Teni Iacobe mea,
 Scire iuuat quid agam? viuo modò, si modò viuit
 Pondus iners, animæ corpus inane sue.
 Sed tamen ingratas ceu vini ducimus auras,
 Et trahit ex animam languida vita moram.
 Ignea vis febris rapido sic perfurit aestu,
 Vt minus Aetnæi seuiat ira rogi.
 Torrida concretis lapidescunt viscere grumis,
 Et luebras renum calculus urit atrox.
 Vt Cereris possint, ut Bacchi munera credi.

*Tacta Meduseis obriguisse comis.
 Sed tamen hac nostri leuis est accessio morbi,
 Et pars inmensi vix numeranda mali:
 Humor enim cunctos late diffusus in artus,
 Quâ iungunt flexus ossibus ossa suos,
 Obsedit cacas pigro marcore lacunas,
 Cunctâque torpentis frigore membra ligat.
 Ex humeris pendent sine robore brachia laxa,
 Nec fluidum ceruix sustinet agra caput:
 Genua labant, & crura tremunt, lassique recusant
 Tam celeres nuper, me modò ferre pedes.
 Sic ego defunctus iam viuo, mihi que superstes
 Et vita amisso munere, fata moror.
 Quòdque mihi superest fugiua lucis, id omne
 Diuidit in pœnas Parca fœnera meas.
 Nam dum lenta subit nervos pœuuta, cauisque
 In latebris tabes viscida membra coquit:
 Tunc ego felicem Tityum atque Promethea clamo,
 Vna quibus tantum viscera carpat auis.
 Non ita distemis laxantur corpora neruis,
 Cum petitur dubij criminis indicium:
 Non ita vexata tenduntur vincula nauis,
 Cum Notus insano miscuit astro freto.
 Hic ubi deseuit, succedit calculus: illum
 Protinus enascens acrior hydra subit.
 Aut caua tinnitu demurmurat auris acuto,
 Aut facit arentem febris anhele sitim:
 Aut sensim illabens lentus pulmonibus humor,
 Vexatum tussi quassat virumque latus.
 Interea medicus decocti vligine ligni
 Oppugnat lentam persequiturque luem.
 Hic cibus, hic potus tenuatos recreat artus,*

Et cum vixit praelia morte gerit.
 At macie informis succum populante refugit
 Et vigor & vultu qui fuit ante color.
 Squallidus obsedit faciem situs, ossaque prabent
 Membra per arenam dinumeranda cutem.
 Et velut in speculo se lumina cernere nolunt
 In latebras penitus retrò abiere suas.
 Denique vos animis talem me fingite, quales
 Ad tumulos manes credit adesse timor.
 Qualia pinguntur miseris simulachra figuris
 Terrifica Mortis mortiferaque Famis.
 At neque Tastaus, nec Tenius astringet, ore
 Suauiloquo longum qui velet esse diem:
 Nec mihi delicias blandi facit oris Alanus,
 Nec lepida alludit garrulitate Petrus:
 Nec recreant animum doctis sermonibus agrum,
 Cetera Vasconica turba diserta schola.
 Sed nec amicitie mihi pectora cognita certa
 In medijs hinc me deseruere malis.
 Sape mihi medicas Groscollius explicat herbas,
 Et spe languentem consilioque iuuat:
 Sape mihi Stephani solertia prouida Carli
 Ad mala presentem tristitia portat opem.
 Turnebus Aonij rarissima gloria cætus,
 Officijs vacuum non sinit ire diem.
 Ceteraque ut cessent gelidè, pia cura sodalis
 Et patris, & patria sustinet usque vicem.
 Ista leuant animum, cum tellus luce reuicta est:
 At cum sol vitreis precipitatur aquis,
 Ingeminant mæsto pallentes agmine cure,
 Fingit & in formas somnia mille sopor.
 Illa mihi vestros per ceca silentia vultus,

Oriq̄ue per tenebras conspicienda ferunt.
 Alloquisque leuant animum fallacibus agrum,
 Et prohibent longas noctibus esse moras.
 Sit licet hac nimum leuis, & fugitiua voluptas,
 Dulce tamen caris sic quoque posse frui.
 Fors & nocte istuc etiam me somnia portant,
 Et statuor vestrum pallidus ante torum:
 Et tenuis fundens suspiria mœsta querela
 Commiseror vitæ fata sinistra meæ.
 Hoc vetet illa mihi fors hæcenus aspera, surda
 Nec saltem hîc nostras abnuat aure preces.
 Et vos obscura suauissima pignora noctis
 Somnia, pennato concita turba gradu
 Efficite absentes dolor hic ne tangat amicos,
 Solus & è nostris sim miser ipse malis.
 Quòd si Parcarum non exorabile numen
 Ruperit ante suum stamina nostra diem,
 Sera mei fidos accedas fama sodales
 Funeris, & longa quàm pote fallo mora.
 Et vos unanimes lacrymis absistite amici,
 Ne u gemitu manes sollicitate meos.
 Si quis erit sensus supera quid agatur in aula,
 Libera cum vinculis corporis umbra fugit,
 Vester erit luctus nostra quoque lugubris umbra,
 Nec mihi mors longi meta doloris erit.

AD FRANCIS. OLIVARIUM, FRANCIAE
 Cancellarium, nomine scholæ Burdegal.

Sl pudor audaces sineret suus esse Camœnas,
 Et qui virginibus purpurat ora metus,
 Omnis Aquitani properaret turba Lycæi
 Ante tuas supplex manè rubente fores.

Quod

Quod tamen ingenium fari pudor impedit illas,
 Promptus & in sexu debiliore rubor:
 Vna iubet teneris tibi cognita scilicet annis
 Pauca quidem hæc verbis nos memorare suis.
 Penè suum redijt circumfluus annus ad ortum,
 Et propè defessis Phæbus anhelat equis,
 Ex quo pauperies inopes miserabilis urget
 Pieridas iuueni numina nota tibi.
 Si fera barbaries trepidos vastaret agrestes,
 Et quateret bello mœnia durus Iber.
 Publica priuatas lenirent damna querelas,
 Iunctaque cum populi sollicitudo metu.
 Nunc mala tempestas belli defauit, urbes
 Pax fouet, & pleno copia larga sinu.
 Rura quies secura colit, mercator inermis
 Impauido tutas remige sulcat aquas.
 Cetera tranquilla senserunt comoda pacis,
 Cùm mala nos bellis asperiora premant.
 Quid modò squallentes turpi rubigine mores
 Profuerit studijs excoluisse bonis?
 Quid modò barbariem iuuet expugnasse rebellem,
 Inque triumphato figere castra solo,
 Si sâmen incolumi Francisco & prole secundum
 Te quoque post regum sceptrâ, tenente locum,
 Nos tenet obsessos misere crudelis egestas,
 Nec sinit Aonijs credere semen agris?
 Hæc quoque non nostra pars est postrema querela,
 Si tibi neglecta destituamur ope.
 Cùm tamen ad summos per nos sis vectus honores,
 (Ingenuo verum si licet ore loqui)
 Quis neget insontes tali sub clade Camœnas,
 Et non horrendi criminis esse reas?

*Sinec Oluari saltem tibi credita causa est
 Nostra parrociny digna fauore iui:
 Si mala non puris vitiumus pocula succis,
 Mistaque cum liquidis toxica demus aquis,
 Non petimus velum deprensæ obtendere culpæ:
 Plectantur pænis crimina quæque suis.
 Aut si per steriles comites frustremur arenas,
 Non habeat faciles nostra querela deos.
 Sed neque per steriles comites frustramur arenas,
 Enecat iniectum nec sibi semen ager.
 Conueniant quantum Latia, Francæque Camæna,
 Quasque colit vasto, Teutonius ora solo,
 Non sumus indecores Latij Francisque Camænis,
 Quasque colit vasto Teutonius ora solo.
 Sin piget, & tanti non sunt commercia nostra,
 Et nimio sumptu credimur esse graues,
 Id quoque ne pigeat citò spem pracidere vanam,
 Vulnera nec lenta nostra fouere mora.
 Hæc ubi spes aberit, vicinos altera Iberos,
 Aut petet aurifero litora flaua Tago:
 Aut modo pacatos trans æquora lata Britannos,
 Aut iuga Sithonia semper operata niue.
 Qualibet excipient Musas loca: nam neque deerit
 Inter inhumanos hospita terra Getas.
 Tu modò per si quid inueni indulsero Camæna,
 Cùm numeris aures detinere tuas,
 Aut ope presenti miseræ solare, & egenas,
 Aut saltem auxilij spem citò tolle iui.*

AD ALISAM E MORBO PAL-
 lidam & macilentam.

VErà ne te facies miseranda ostendit Alisa,
 An ne oculos fallax decipit umbra meos?

Sed

Sed neque decipiunt oculos modus oris & artuum,
 Et Charium quales vix rear esse pedes.
 Et in a qui semper sequitur vestigia, siue ..
 Discere vult gestus, siue docere, decor.
 Sed quora me miserum, pars hac illius *Alise* est
 Inter Hamadryadas quae modò prima fuit?
 Heu color, & vultus sine rusticitate modesti,
 Et lepor, & blandis ira proterua minis!
 Heu ubi leuciferas spirantia lumina flammis,
 Et matutinis amula labra rosis!
 An tibi *Thessalici* vis perniciofa veneni
 Torret ad arcanos cerea membra focos?
 Aemulus an liuor te perdidit? & *Venus* ipsa
 Indoluit formae dicta secunda tuae?
 At tibi ego infelix senium deforme timebam,
 Et cum rugosis pallida labra genis,
 Et quaecunque olim longinqui temporis aetas
 Inuida formosis damna parare solet.
 Sed tenero securus eram de flore, nec unquam
 Credideram tantum fata ego posse nefas.
 Vos ô quas penes est vitaeque necisque potestas
 Sortita nimum regna superba dea:
 Quale decus primo fraudatis flore iuuenta,
 Debuit hoc vestris non licuisse colis.
 Si vos fortè iuuant fletus prope busta recentes,
 Et semper lacrymis tincta fauilla nouis,
 Carpite maturósque senes, vetuláque rigentes;
 Sparsaque vix raris tempora cana comis.
 Carpite quos inopis torquent fastidia vitae,
 Quíque velint annos praecipitare suos.
 Parcite formosis, breue ver dum transuolet aui;
 Parua mora haud parui muneris instar erit.

Ofer. *Persephone nimum dilecta tyranno,*

Quem luctus miseri, vinclaque saeva iuuant,

Non ego te facie credo placuisse marito,

Sauitia captus palluit ille tua.

T'ine potes virides annos fraudare iuuenta?

Et modò nascentem praeceuisse comam?

T'oque animas anima perdes crudelis in vna,

Heu frustra votis saepe vocata pijs!

At puto non longum latabere, si modò verum est

Ditis inhumani pectus amore capi.

Sit licet & ferro sit durior are rigenti,

Asperior furijs sit licet ille suis,

Hanc semel aspiciat, feritas placata quiescet,

Atque hunc, qui vincit omnia, vincet Amor.

Tum tibi praelatam neglecta dolebis Alisam,

Et viduum flebis frigida serà torum.

Quin animum nostris frange exorata querelis,

Victuraque breuem temporis adde moram.

Quod tibi das, nobis poteris tribuisse videri,

Et lacrymas nobis, & tibi deme metum.

DE LEONORA PIERIDIS

Lenæ filia.

Q*ualiter ut Phrygijs crepuit tinnitus aheni,*
Cymbala mellificas rauca morantur apes,

Sic mea se sistit, placidè & Leonora renidet,

Aera simul curua concrepuere manu.

Hoc amat, hoc sequitur, stupidis h'c vulubus haret,

Hos auida solos combibit aure sonos.

Non ferus argutas sonipes sic arrigit aures,

Et furit ut tristes concinnere tuba:

Non ita Meonias matres stimulante Lyao

Thyades

Thyades effusis exiliere comi:
 Non uia seminares Berecynthia tibia mystas
 Cogit ad insanos membra secare modos:
 Ut furit auditi crepiu Leonora metalli,
 Gestit & assuetis obstupescita sonis:
 Cor salit, os ridet, letis niuet ardor ocellis,
 Palpitat & trepido sanguine uena micans.
 Conferat huc magicos Circe Persei a cantus,
 Conferat Aeais gramina lecta iugis.
 Aes Leonora modo audierit, nec carmina uires,
 Lecta nec Aeais obtinet herba iugis.
 Nec tamen are capi nymphæ præcordia miror,
 Aera mouent magnos sæpe minuta deos.
 Est dea, Thessalicis sed cum ruber icta susurris
 Luna, laboranti fert sonus eris opem.
 Quid reat? an cæcis rerum contagia causis
 Natura certa corpora lege trahunt?
 Ferro adamas, fuluo gaudet Leonora metallo,
 Scilicet ingenio paret uterque suo.
 Audyt Aonio ductos ubi pectine montes,
 Et nemora Orpheis capta fuisse modis,
 Et citharam auratam contendit, & aurea pleetra,
 Aureaque Orpheæ fila fuisse lyra.
 Et Danaen plunio felicem prædicat auro,
 Aureaque hac merito iudice dicta Venus.
 Hinc licet Aeacides precibus contendat Achilles,
 Forma, annis, factis, nobilitate potens,
 Si pretium accedat, pretio concedet Achillis
 Cum precibus virtus, forma, iuuentia, genus.
 Hoc videt, hoc audit sentitque, ad cætera surdam,
 Nec credas oculos hanc, nec habere manus.
 Nec coram statuis procumbit ad oscula sacris,
 F. ij.

*Lamina ni primos integat alba pedes:
 Pulsâque templorum cum iuribus ara resulant
 Tum canere ad Veneris praelia signa putat:
 Hoc facit ut pigros senio tardosque podagra
 Illa sacerdotes impatienter amet.
 Sustinet amplexu demortua membra fouere,
 Mollisâque ad canas oscula ferre comas:
 Et fluere in vultus spumantis fila saliuæ,
 Et gelido nasi rore madere sinus.
 Equæ oculis putrem stillantibus ebibit imbrem,
 Et scabri dentis leta venena vorat:
 Frigentisque nouat iuuenilibus ignibus artus,
 Excitat & niue a languida membra manu.
 Tantum in amore valet sperati amor improbus aris,
 Tot iuuenum pallens vota cadauer habet.
 Sed neque carnificis dextram fugit illa cruenti,
 Munera carnificis si modo dextra ferat.
 Nec simul infremuit venis furiosa libido,
 Subicere arato membra recuset equo.
 At vos ô Mystæ Veneris iustissima cura
 Queis florem ætatis deuouet illa sua,
 Hoc pro tot meritis saltem præstare, senecta
 Cum tumulto ingesti pulueris ossa teget,
 Aenea ne querulos dent tintinnabula pulsus,
 Neq̃ trepidis manes sollicitate sonis.
 Nam semel arguti murmur si clauxerit aris,
 Umbra etiam cœlum linquet, ut ara petat.*

IN EANDEM.

Ergo mihi nunquam nisi personata videnda es?
 Cernere nec faciem fas Leonora tuam?
 Alloquar absentem præsens? in luce serena
 Tanquam sint tenebræ, non videam quid amem?
 Osculer,

Osculer, amplectar, tractem quod cernere non est?
 Et tecum velui te sine semper ero?
 Non ego Penelopen, si non videatur, amabo:
 Gorgonâ si videam, Gorgona forsam amem.
 Illa vel Oedipodas, vel Phineas urat amicos,
 Quae faciem metuit ne tueare suam.
 Per te, per verum, quicumque est ille, colorem,
 Pérque oculos, oculos qui rapuere meos:
 Quisquis is est, verum vultum permitte videri,
 Te volo, personam nolo videre tuam.
 Dummodo certus amem, quiduis patienter amabo,
 Cùm tegitur Virtus, creditur esse nefas.
 Dum cutis exiguas viscato polline mendas
 Illinis, ingentes suspicione facis.
 Nam cùm vera latent vero maiora timentur,
 Et mens quid paueat nescia, cuncta paueat.
 At tibi nec labris vultum deformis equinis
 Aethiopum calido venit ab axe pater,
 Decolor aut fusci genuit te filia Mauri,
 Candida sed patria nympha colore sua.
 Vitque fores nigro nigra Aethiopissa parente,
 Ne metuas nigram ne tamen ullus amet.
 Candida mens fusci pensabit damna coloris,
 Quae facie ingrata est, simplicitate placet.
 Nec sapor est vnus cunctis iucundus, odorque,
 Nec facies oculis omnibus vna placet.
 Simplicitas me nuda iuuat, mihi basia pura,
 Seruabis monachis oscula picta tuis.
 Illos picta iuuent, quibus est sub tegmine duro
 Relligio mores dissimulare suos.

DE NEÆRA.

Seruitij iugâ dura & iniquum exosus amorem,

Eripui domina me, rapuique fugam:
 Sensit Amor, pedibus celerem velocius alis
 Urget, & A nobis sic fugitiuus abis?
 Dúmque facem rotat, ut languentes colligat ignes,
 Extinctam lacrymis hanc videt esse meis.
 Ergo avidus pœna, tædæque iratus inermi
 Omnia de pharetra spicula fundit humi:
 Omnia me contra iaculatur, & omnia frustra,
 Pectoribúsque herent spicula mille meis.
 Cor, iecur & pulmo tot saucia facta sagittis,
 Quo facerent iaculis, non habuere moram.
 Non tot in ætæa patuere foramina cera,
 Tecta nouo populo cum noua fingit apis.
 Non ita pro foribus stamen tralucet, Arachne
 Hostibus atgeris premeditante dolos.
 Feruida tot telis non proficientibus ira
 Fugit ad auxilium dia Neera tuum.
 Et capiti assistens te dormitante capillum
 Aureolum serua tollit ab orbe coma.
 Et mihi ridenti (quis enim non talia vincla
 Rideat?) arridens brachia vinxit Amor:
 Luctantem que diu, sed frustra, euadere, traxit
 Captiuum, domina restituitque mea.
 Et nunc ille ferox, ipsique rebellis Amori,
 Ah pudet, & solutus fortia verba loqui.
 Iussa fero stimuli patiens, nec iniquus habenis,
 Et trahor irata preda relictus heræ.
 At vos quos oculis melior Venus aspicit equis,
 Cunctaque non durus vota secundat amor:
 Ne gaudete, meis nec leti illudite damnis,
 Quæ mea fors hodie est, cras fore vestra potest.

G E O R G I I

B V C H A N A N I
S C O T I,

Silua.

Ad CAROLVM V. Imp. Burdegalæ hospitio pu-
blico susceptum, nomine Scholæ Burde-
galensis, anno CIO. D. XXXIX.

VAsconidis regnator aqua generose Garumna,
Cui toties Latios fascēs, totiesque curule
Fas ebur, & veteres, ingentia nomina, patres
Ceruleo excepisse sinu, non contigit vnquam
Hospitij tibi maior honos, licet vsque vetusti
Temporis aeterno series repetatur ab auo:
Roma aiauos quanuis, magna licet amula Roma
Proferat antiquos tellus Byzantia patres.
Ausonia regalis honos, decus orbis Iberi
Carolus, Arctoi, soboles Mauortia Rheni
Vasconicam subit hospes humū, quem publica poscūt
Vota orbis, famulas cui porrigit obuius vlnas
Albula, natiui quem tentat turbidus auri
Delitijs reuocare Tagus, quem iure paterno
Cerulei repetunt prima incunabula Rheni,
Cernere quem cupiunt gemino sub sole superbi
Barbaricis ambo exuuijs hinc Ister, & illinc
F. iij.

Bragada Marmanica lenius sulcator arena.
 Burdegalam tamen ille tuam, tua recta Garumna
 Ingens hospes inu, tibi maiestate remissa
 Imperij decrescit apex, rectoque minori
 Casareus succedit honos, priuata subire
 Culmina dignantur Laty diademata regni.
 Sic Hecate Aegiden, sic te Tyrinthia proles
 Ceperunt rigidi mapalia nuda Molochi:
 Sic posita quondam sceptri grauitate perustos
 Iuppiter Aethiopas, canaque reuifere Teibyn
 Gaudet, & alternis interferit otia curis.
 Ergo hospes positisque minis, ventisque Garumna
 Compositus, Borea non obluetante vel Austro,
 Tranquillus, mitisque adsis, vultuque sereno
 Crispentur tremula Zephyris felicibus vnda.
 Depositorum tibi grande orbis, tibi publica vota,
 Spemque suam credit, rectorem gentis Iberae,
 Ausoniae dominum, Borea pugnacis alumnum,
 Victorem Libyca terra, Scythiaeque timorem,
 Quam colit occasus, Boreas amat, vltimus horret
 Ortus, & infidi meiui solertia Mauri.
 Cernis ut effractis popularia flumina claustris
 Accurrant, properentque, tuis se iungere Nymphae
 Fluctibus, Oceanus restans ut plenior undis
 Maiores conuoluat aquas, cupidaque videndi
 Nereides, Nereusque pater, Triumque canorus,
 Et senior Glaucus, viridisque examina Phorci
 Discursent tremula per stagna liquentia caudae?
 Tu quoque magnanimum quavis stirps Carole auorū,
 Magnanimis sis maior auis, te Gallia quanuis
 Obuia sollicitet, quanuis cunabula pandat
 Rhenu, & Austriaci reuocent molimina sceptri,
Burdegala

Burdegala exiguos ne dedignere penates
 Hospitio sancire tuo, qua dispare quanuis
 Fortuna splendore tuo, paruoque paratu
 Te caput hospitio, studio in te forte fideli,
 Atque animo regum ingentes equauerit aulas.
 At fama si danda fides, subiere minores
 Numina sepe casas, ac non ingrata voluntas
 Hospitis, & magnum cepit mens grata Tonantem.
 Obsequijs concede pijs, concede fauori
 Burdegala, totam tibi qua cum ciuibus urbem
 Deuouet, ut seri possint meminisse nepotes
 Qua loca tu quondam, qua tecta impleneris ingens
 Hospes, & externis veniens peregrinus ab oris,
 Discere magnanimi cupiat vestigia Carli.

Si locus hic superest, inter si nomina tanta
 Admittunt tennes communia gaudia Musas,
 Versibus incultis Aquitanis turba Camœnis
 Dedita te studijs patronum, & pacis adorat
 Auctorem, facilesque vias, facilesque recursus
 Exoptat, Pylios & cum superaueris annos,
 Iam tibi promissam super aurea sidera vitam.

DESIDERIVM P T O L O M Æ I
 Luxij Tastæi.

VSque adeò patrij sordet tibi ripa Garumna,
 Pictones ut scopulos, atq; horrida tesqua frute
 Durus ames? nec te sociùm pecorîsq; larîsq; (tis
 Cura tenet, nec quam socijs pecorîque larîque
 Pratuleras, cui saepe rosas, cui saepe solebas
 Pallida cum niueis vaccinia ferre ligustris:
 Quam tu sideribus, quam tu componere soli

*Aufus eras, cui nudis radiantia gemmis
 Sola tibi purum fundebant lumina lumen.
 Nunc tamē (heu nunquā constās in amore voluptas)
 Tu procul hinc steriles rupes colis immemor Agri
 Vasconicique gregis, Nymphæque oblitus amata:
 Forsitan & stupidas bona carmina perdis ad aures,
 Interea nostris pastoria fistula siluis
 Muta silet, muta pecudes, mutæque volucres,
 Nec strepit assuetæ Zephyri leuis aura susurro.
 Noctua successit philomela, & acanthidi bubo,
 Stryxque nocens pueris, & tristis ad omina cornix-
 Raucæque flumineæ recinunt conuicia rana.
 Sic ubi fausta sedet volucris, non gutture leto
 Mulcet agros, non in tractus lasciuia volatu
 Emicat aërios, tristi sed murmure mæstum,
 Et lugubre sonans sedet in dumis desertis
 Abdita, turbatis deformis & horrida pennis.
 Ipse ego cum calamos mæsti solatia luctus
 Sumere renarem, crudumque leuare dolorem
 Carmine, vix primis admoram labra cicutis,
 Siue fuit casus, seu (quod magis auguror) omen,
 Et mala que mentem nunquam presagia fallunt,
 Flebile raucifona responsauere cicuta.
 Ipsæ etiam in tumidis Nymphæ Oceanitides undis,
 Ipsæ etiam in placidis Nymphæ Dardonides antris,
 Ipsi etiam montes, ipsæ etiam conualles
 Audite longas per noctem iterare querelas.
 Sed neque te tantum, (quanquam te flumina lugent)
 Nec tantum Nymphæ, siluæ, volucresque feræque,
 Quantum te in solis solus gemit Agrius antris.
 Illum ego congressusque hominum & consortia tecta
 Vitantem, tacite per muta silentia siluæ*

Dum sequor, & voces capio, & vestigia seruo,
 Hac memini mœsta conuicia fundere lingua,
 Pictones ô scopuli, & nudis imperuia saxis
 Cùmina, & exigua malè pingua culta Crotella,
 Quæque paris raras tantùm silua horrida glandes,
 Ah! quibus infames magicis in collibus herbas
 Gignitis? Aeri quæ vis occulta veneni
 Hinc procul in vestris Ptolemaum detinet oris?
 Certè ibi purpureis non lotos aquatica baccis
 Quæ tenuit socios tardè redeuntis Vlyssæi,
 Non Cereri illustratus ager, non commoda bubus
 Pascua, non virides generoso palmite colles,
 Qualia Vasconica felicia iugera gleba.
 Cateraque ut constent, non quæ dedit vbera primum
 Hic genitrix, non quod tua primum infantia cœlum
 Hausit, & infirmis pulsus vagitibus aër,
 Reptatùmque solum puero, non falce notata
 Silua sub hirsuto seruat tua carmina libro,
 Carmina nequicquam memorem spondentia mētem.
 Quid tamen hoc prodest, patrij quod ripa Garumna
 Et virides frondes, & amœnam in frōdibus umbram
 Prima tibi dederit, si tu non tangeris istis?
 At te si capiunt in amœno robore colles,
 Quòdque per incultas arefcit gramen arenas,
 Raràque quæ canis languet vindemia saxis,
 Ipse suas vites, sua pingua culta Garumna
 Oderit, & nulla redimitus arundine frontem
 In mare per steriles lentè prorepet arenas.
 Quid precer ô silua vobis, quid saxa, quid undæ?
 Quid campis precer, & pecori, pecorisque magistris,
 Quos mihi, quos patria Ptolemaus pretulit ora?
 Silua neget glandes, & Bacchi munera colles,

Torreat arua suis, scabies pecus, atra magistris
 Pestis, & insani perimant contagia morbi,
 Sospite Tasto patriæque mihi que sibi que,
 Immemor ut visat memores inuitus amicos.

Hei mihi! quid silvæ & campi meruere? quid unda?
 Quid pecus, & pecoris quid commeruere magistri?
 Hæc ego deuoveam, patrijs quæ prætulit aruis
 Pascua Tasto? piger, & mea vota retracto:
 Rursus & irata lingua maledicta recanto.

Glande nemus, fœru pecus, vna vitis abundet,
 Purâque perspicuis manet de fontibus unda,
 Pabula dent campi, silvæ pastoribus umbras,
 Sub quibus arguta carmen modulentur auena.

Qua te cunque tenet tellus, quæcunque tenebit,
 Sive per æstiferas Libyæ siccantis arenas
 Pastoraget pecudes, Boreæ seu iuncta niuali
 Rura coles, Libycum Boreas riget imbribus axem,
 Et rigor Arctous tepido mitescat ab Austro,
 Et quacunque feres gressus, tibi balsama sudet
 Quercus, mellâ rubis, tribulisque legatur amomum,
 Dum neque terra ferax mellis, neque diues amomo
 Esse tibi patrio videatur amicior aruo.

Me miserum! quid vana queror? procul ille remotis
 Saltibus externos forsân suspirat amores.

At vos ô venti, tûque ô pulsata querelis
 Aura meis toties, & amari conscia luctus
 Partem aliquam duras Ptolemai perfer ad aures.
 Ille licet scopulis (quod non puto) durior ipsis
 Fiat, & antiqui (quod nolim) oblitus amici,
 Cùm tamen audierit gemitus, moturâque rupes
 Verba mei luctus, nostro ingemet ille dolori,
 Dicet &, Hic nostra fuit admirator auena,

*Plura locuturo vultum sub nube recondens
Tristior occiduas Phœbus descendit in undas.*

DESIDERIVM LVTETIÆ.

O Formosa Amarylli, tuo iam septima bruma
Me procul a spectu, iam septima detinet aſtas:
Sed neque septima bruma nivalibus horrida nimbis,
Septima nec rapidis candens feruoribus aſtas
Extinxit vigiles noſtro ſub pectore curas.
Tu mihi manè nouo carmen, dum roſcida tondec
Arua pecus, medio tu carmen ſolis in aſtu,
Et cùm iam longas præceps nox porrigit umbras,
Nec mihi qua tenebris condit nox omnia, vultus
Eſt potis occultare tuos, te nocte ſub atra
Alloquor, amplector, falſaque in imagine ſomni
Gaudia ſollicitam palpant euanida mentem.
At cum ſonnus abiit, curis cum luce renatis
Tecta miſer fugio, tanquam mihi tecta doloris
Semina ſubijciant, & ſolis mœſtus in agris,
Quà vagus error agi feror, & deſerta querelis
Antra meis, ſyluâſque & conſcia ſaxa faſtigo.
Sola meos planctus Echo miſerata gementi
Adgemit, & quoties ſuſpiria pectore duco,
Hæc quoque vicino toties ſuſpirat ab antro.
Sæpe ſuper celſæ prærupia cacumina rupis
In mare proſpiciens, ſpumantia carula demens
Alloquor, & ſurdis taëto irrita vota procellis.
O mare! quæque maris vitreas Nereides undas
Finditis, in veſtros placida me admittite portus:
Aut hoc ſi nimium eſt, nec nauſragus ire reuſo,
Dummodo dilectas teneam vel nauſragus oras.
O quoties dixi Zephyris properantibus illuc,

Felices pulchram visuri Amaryllida veni,
Sic neque Pyrene duris in cotibus alas
Atterat, & vestros non rumpant nubila cursus,
Dicite vesanos Amaryllidi Daphnidos ignes.
O quonies Euro leuibus cum raderet alis
Aequora, dicebam, Felix Amaryllide visa,
Dic mihi num meminit nostri? num mutua sentie
Vulnera? num veteris viuunt vestigia flammæ?
Ille ferox contra rauco cum murmure stridens,
Auolat irato similis: mihi frigore pectus
Congelat, exanimes torpor grauis alligat artus.
Nec me pastorum recreant solamina, nec me
Fistula, Nympharumque leues per prata chorea,
Nec qua capripedes modulantur carmina Panes:
Vna meos sic est pradata Amaryllis amores.

Et me tympana docta ciere canora Lycisca,
Et me blanda Melenis amauit, & berides ambæ,
Ambæ florentes annis, opibusque superba.
Et mihi dotales centum cum matribus agnos
Ipsi promiserunt patres, mihi munera matres
Spondebant clam multa, meum nec munera pectus,
Nec niuei mouere suis cum matribus agni,
Nec quas blanditias tenera dixere puella,
Nec quas delitias tenere fecere puella.
Quantum ver hyemem, vietum puer integer aui,
Ter viduam thalamis virgo matura parentem,
Quam superat Durium Rhodanus, qua Sequana Mū-
Lenis Arar Sycorum, Ligeris formosus Iberum, (dās
Francigenas inter Ligeris pulcherrimus amnes,
Tantum omnes vincit Nymphas Amaryllis Iberas:
Sape suos vultus speculata Melenis in vnda
Composuit, pinxitque oculos, sinxitque capillum,

Et voluit, simul & meruit formosa videri.
 Sape mihi dixit, Animi male perditæ Daphni,
 Cur tibi longinquos libet insanire furores?
 Et quod ames dare nostra potest tibi terra, racemos
 Collige purpureos, & spes ne concipe lentas.
 Sape choros festos me prætereunte Lycisca
 Cernere dissimulans, vultusque auersa canebat,
 Hac, pedibus terram, & manibus caua tympana pul-
 Et Nemesis grauis ira, atq; irritabile numen, (sans:
 Et Nemesis læsos etiam punitur amores.

Vidi ego dum leporem venator capiat, echinum
 Spernere, post vanos redeuntem deinde labores,
 Vespere nec retulisse domum leporem, nec echinum.

Vidi ego qui mulum peteret piscator, & arctis
 Retibus implicitam tincam spreuisset opimam,
 Vespere nec retulisse domum mulum, neque tincam.

Vidi ego qui calamos crescentes ordine risit
 Pastor arundineos, dum torno rasile buxum
 Frustra amat (interea calamos quos riserat, aliter
 Pastor habet) fragiles contentum inflare cicutas.

Sic solet immodicos Nemesis contundere fastus.

Hæc & plura Melanis, & hæc & plura Lycisca
 Cantabani surdas frustra mihi semper ad aures.

Sed canis antiè lupas, & taurus diliget ursas,
 Et vulpem lepores, & amabit dama leanas,
 Quàm vel tympana docta ciere canora Lycisca
 Mutabit nostros vel blanda Melanis amores.

Et prius æquoribus pisces & montibus umbra,
 Et volucres decerunt siluis, & murmura ventis,
 Quam mihi discedent formosa Amaryllidos ignes:
 Illa meum rudibus succendit pectora flammis,
 Finiet illa meos moriens morientis amores.

GEORG. BVCHANANI
FRANCISCI VALESII, ET MARIÆ
Stuartæ Regum Franciæ & Scotiæ,
Epithalamium.

Vnde repente fremuerunt viscera motu?
Cur Phœbum desueta pati præcordia anhelus
Feruor agit, muta que diu Parnassidos umbra
Turba ierum arcanis renouat Pæana sub antris?
Nuper enim, memini, squallebat marcida laurus;
Muta chelys, tristis Phœbus, citharæque repertor
Arcas, & ad surdas fundebam vota sorores.
Nunc Phæbi delubra patent, nunc Delphica rupes
Pandiur, & sacro coriina remugit ab antro.
Nunc lauro meliore comas innexa sororum
Turba venit, nunc Aonia, non inuida lymphæ
Irrigat æternos Pimplei ruris honores,
Lætæque Pieriæ reuifescit gloria siluæ,
Fallimur? an nitide tibi se Francisce Camœna
Exornant? tibi ferta parant, tibi flore recenti
Templa nouant? mutumque diu formidine Martis
Gaudent insolitis celebrare Heliconæ choreis?
Scilicet haud alius nemoris decerpere fructus
Dignior Aoni, seu quem numerare triumphos
Fortè iuuat patrios, seu consecrata Camœnis
Otia. sic certè est. Hinc læto compita plausu
Cuncta fremunt, legumque exuta licentia frenos
Ludit. Hymen, Hymeneus adest, lux illa pudicis
Exoptata diu votis, lux aurea venit,
Venit. Habes tandem toties quod mente petisti,
O decus Hætoridum iuuenis, iam pone querelas;
Desine spes nimium lentas, iam desine longas
Incusare moras, dum tardum signifer annum
Torqueat, ignauos peragat dum Cynthia menses.

Grande

Grande mora precium fers; quod si prisca tulissent
 Sacula, non raptos fleisset Menelaus amores:
 Et sine vi, sine cade Phrygum Cytherea probata
 Soluere Priamida potuisset premia formæ.
 Digna quidem facies, quam vel trans equoris æstus
 Classe Paris rapiat, vel coniurata repositat
 Gracia, nec minus est animi tibi, nec minor ardor
 Quàm Phrygio, Graioûe duci, si postulet arma
 Coningy tutela tui. Sed mitior in te
 Et Venus, & teneri fuit indulgentia nati,
 Qui quod ames tribuere domi, puerilibus annis
 Cœptus amor tecum crevit, quantumque iuventa
 Viribus accessit, tanto se flamma per artus
 Acrius insinuans tenerum pascebat amorem.
 Non tibi cura fuit, quæ sæpius anxia Regum
 Pectora sollicitat, longinqua obnoxia flamma,
 Nec meus is torsit, veri prænuncia fama
 Ne vero maiora serat, dum secula prisca
 Eleuat, & primum formæ tibi spondet honorem:
 Cera nec in varias docilis transire figuras
 Suspendit trepidam dubia formidine mentem.
 Nec tua commisti tacitis suspiria chartis,
 Rumorisque vagam timuisti pallidus umbram,
 Ipse tibi explorator eras, formæque probator,
 Et morum testis: nec conciliauit amorem
 Hunc tibi luxuries, legum indignata teneri
 Imperio, aut primis temerarius ardor ab annis,
 Sed sexu virtus, annis prudentia maior,
 Et decori pudor, & coniuncta modestia sceptris,
 Atque hæc cuncta ligans arcano Gratia nexu.
 Spes igitur dubia, leniêque faceffite cura,
 Ipse tuis oculis tua vota tuere, probasque,

Speratósque leges sine sollicitudine fructus,
 Nulláque fallacis delusus imagine somni
 Irritamendaci facies conuicia nocti.
 Expectatus Hymen iam iunget fœdere dextras,
 Mox etiam amplecti, mox & geminare licebit
 Basia, mox etiam non tantum basia, sed tu
 Quamlibet appropere, animo moderare, beatum
 Nobiscum parire diem, tu gaudia noctis
 Solus tota feres: quanquam neque gaudia noctis
 Solus tota feres: & nos communiter æquum est
 Leticiam gaudere tuam, communia vota
 Fecimus, & sacras pariter placavimus aras,
 Miscuimusque preces, & spēsque metūsque tuosq;
 Sensimus affectus, agrè recum hausimus una
 Tedia longa mora. Superi nunc plena secundi
 Gaudia cum referant, sensus peruenit ad omnes
 Leticie, mentēque ciens renouata voluptas
 Crescit, & exultant trepidis præcordia fibris.
 Qualis ubi Eois Phœbus caput extulit undis
 Purus, & auratum non turbidus extulit axem,
 Cuspide iucunde lucis percussa renident
 Arua, micat tremulo crispatus lumine pontus,
 Lembus aspirat flabris innubilus aër,
 Blanda serenati ridet clementia cœli.
 At si nubiferos effuderit Aeolus Austros;
 Et pluuijs grauidam cœlo subtexuit umbram,
 Mœsta horret rerum facies, deformia lugent
 Arua, iument fluctus, campis grauis incubat aër,
 Torpet & obductum picea caligine cœlum.
 Sic ex te populus suspensum gaudia, curas,
 Mœrorēsque irahit, rosea nec sola iuuenta
 Florida, nec spatijs qua te propioribus aras

Insequitur, gerio indulgent, vultuque soluto
 Lusibus exhilarant aptos iuuenilibus annos.
 Hunc posita vultus gravitate seuerior etas
 Letatur celebrare diem, matrêsq; verenda
 Non tacito hunc, tacitòque optat virguncula voto.

Quid loquar humanas admittere gaudia mentes?

Ipsa parens rerum totos renouata per artus
 Gestit, & in vestros penitus conspirat honores.

Aspice iam primum radiat luminis orbem
 Semper inexhausto lustrantem lampade terras;

Ut niteat, blanda ut flagrantès miugei ignes
 Temperie, ut cupido spectacula vestra iueri

Purpureo vultus maturior exerat ortu,

Serius occiduas currus demittat in undas,

Ut gelidos repetens flamma propiore iriones

Contrahat æstiuas angusta luce tenebras.

Ipsa etiam tellus virides renouatur amictus,

Ei modo pampineas meditatur collibus umbras,

Ei modo messe agros, modò pingit floribus hortos;

Horrida nec tenero cessant mansuescere fœtu

Tesqua, nec armati spina sua brachia vepres,

Nec curuare feros pomis auararia ramos:

Inque omnes frugum facies bona copia cornu

Soluit, & omniferum beat indulgentior annum,

Pignoris hoc spondens felices omine tadas.

Fortunati ambo, & felici tempore nati,

Et thalamis iuncti, vestram concordia mundi

Spem fouet, aspirat votis, indulget honori:

Atque vrinam nullis unquam labefacta querelâ

Coniugium hoc canos concordia seruet in annos,

Et mihi ni vano fallax præcordia Phœbus

Impulit augurio, quem iungit sanguinis ortus,

Et commune genus proauū n̄ seriēque perenni
 Fœdus amicitie solidum, quem more uerusto
 Sancta uerendarum committunt fœdera legum,
 Nulla dies unquam uestrum diuellet amorem.
 Vos quoque fœlici lucent quibus omine tædæ,
 Quò studium, populique fauor, quò publica regni
 Vota precēsque uocant, alacres accedite: tūque
 Tu prior ô Reges non ementite parentes,
 Hæctoride iuuenis tota complectere mente
 Quam dedit uxorem tibi lex, natura sororem,
 Parentem imperio sexus, domināque uoluntas,
 Quam sociam uitæ tibi coniunxere parentes,
 Et genus, & uirtus, & forma, & nubilis ætas,
 Et promissa fides, & qui tot uincula nectens
 Firmius arctat amor totidem per uincula nexus.
 Si tibi communi assensu connubia Diuæ
 Annuerent, Paris umbrosa quas uidit in Ida,
 Permittantque tuo socias tibi iungere tædas
 Arbitrio, quid iam uoti licet improbus optes
 Amplius eximie deletat gratia forme?
 Aspice quantum honos frontis, quæ gratia blandis
 Interfusa genis, quàm mitis flamma decoris
 Fulguret ex oculis, quàm conspīrarit amico
 Fœdere cum tenera grauitas matura iuuenta,
 Lenis & augusta cum maiestate uenustas.
 Pectora nec forma cedunt exercitia curis
 Palladijs, & Pierias exculta per artes
 Tranquillant placidos Sophia sub indice mores.
 Si series generis, longūque propaginis ordo
 Quaritur: hæc una cenium de stirpe nepotes
 Sceptriferos numerare potest, hæc regia sola est,
 Qua bis dena suis includat sacula fastis:

*V*nica vicinis toties pulsata procellis
*E*xterni immunis domini, quodcunque vetustum
*G*entibus in reliquis vel narrat fama, vel audeat
*F*abula, longævis vel credunt sæcula fastis,
*H*uc compone, nouum est. *A*mpla si dote moueris,
*A*ccipe dotales *M*auritia pectora *Scotos*.
*N*ec tibi frugifera memorabo hîc iugera gleba,
*A*ut eris grauidos & plumbi pondere sulcos,
*E*t nitidos auro montes, ferroque rigentes,
*D*equæ metalliferis manantia flumina venis:
*Q*uæque beant alias communia commoda gentes.
*H*ac vulgus miretur iners, quique omnia spernunt
*P*raeter opes, quibus assidue sitis acris habendi
*T*abifico oblimat præcordia crassa veneno.
*I*lla pharetratis est propria gloria *Scotis*,
*C*ingere venatu saluus, superare natando.
*F*lumina, ferre famem, contemnere frigora & aestus:
*N*ec fossa & muris patriam, sed *M*arte tueri,
*E*t spreta incolumem vita defendere famam,
*P*olliciti seruare fidem, sanctumque vereri
*N*umen amicitia, mores, non munus amare.
*A*rtibus his, totum fremerent cum bella per orbem,
*N*ullaque non leges tellus mutaret auitas
*E*xterno subiecta iugo, gens vna vetustis
*S*edibus antiqua sub libertate resedit.
*S*ubstitit hîc *G*othi furor, hîc grauis impetus hæsit
*S*axonis, hic *C*imber superato *S*axone, & acri
*P*erdomito & *N*euster *C*imbro. Si uolueret priscos
*N*on pigeat annales, hîc & victoria fixit
*P*raecipitem *R*omana gradum, quem non grauis *A*uster
*R*eppulit, incultis non squallens *P*arthis campis,
*N*on aestu *M*eroë, non frigore *R*henus & *A*lbis

Tardavit, Latium remota est Scotia cursura:
 Solaque gens mundi est cum qua non culmine montis,
 Non rapidi ripis amnis, non obijce silue,
 Non vasti spatij campi Romana potestas,
 Sed muris fossaque sui confinia regni.
 Munivit, gentesque alias cum pereret armis
 Sedibus, aut victas vilem servavit in usum
 Servitij, hic contenta suas defendere fines
 Roma securigeris pratendit micina Scotis:
 Hic spe progressus posita Carronis ad undam
 Terminus Ausonij signat diuorua regni.
 Ne ne putes duris studijs assueta Gradui
 Pectora mansuetas non emollescere ad artes,
 Hac quoque cum Latium quateret Mars, barbarus orbe
 Sola prope expulsis fuit hospita terra Camænis.
 Hinc Sophie Græcæ, Sophie decreta Latina,
 Doctoresque rudis formatoris, que iuvenæ
 Carolus ad Celtas iraduxit: Carolus idem
 Qui Francis Latios fasces, trabeamque Quirini
 Ferre dedit Francis, coniunxit fœdere Scotos,
 Fœdere, quod neque Mars, ferro, nec turbida possit
 Solvère, seditio, aut dominandi insana cupido,
 Nec series cui, nec vis ulla altera, prater
 Sanctius, & vinculis fœdus propioribus arctans.
 Tu licet ex illa numeres ætate triumphos,
 Et coniuratum cunctis è paribus orbem
 Nominis ad Franci exitium, sine milite Scoto
 Nulla unquam Francis fultu victoria castris,
 Nulla unquam Hectoridas sine Scoto sanguine clades,
 Seuior oppressit: tulit hæc communiter omnes
 Fortuna gens una vices. Francisque minantes
 Sæpe in se vertit gladios: scit belliger Anglus,

Scit ferus hoc Batauns, uestes Phœthontias unda,
 Nec semel infaustus repe ua Neapolis armis.
 Hanc tibi dat coniux doctem, tot secula fidam
 Coniunctamque tuis sociali fœdere gentem,
 Auspicium felix thalamis concordibus, armis
 Indomitos populos per tot discrimina, felix
 Auspicium bellis venturaque omina palma.

At tu coniugio Nymphæ dignata superbo
 Te licet & Iuno, & bellis metuenda virago,
 Et Venus, & Charitum larga indulgentia certet
 Muneribus decorare suis, licet ille secundus
 Spe votisque hominum Franca moderator habena,
 Et solo genitore minor tibi Regia sceptrâ
 Submitat, blando & dominam te prædicet ore,
 Sexum agnosce tamen, dominæque immunis habena
 Hactenus, imperio iam nunc assuesce iugali.
 Disce iugum, sed cum dilecto coniuge, ferre:
 Disce pati imperium, victrix patiendo futura.
 Aspicias Oceanum saxa indignatus ut undis
 Verberet, & cautes tumida circumstremat ira:
 Rupibus incurSAT, demoliturque procellis
 Fundamenta terens, scopulisque assultat adesis.
 Ast ubi se tellus molli substravit arena,
 Hospitiôque Deum blandè inuitavit amœno,
 Ipse domat vires, placidusque & se minor ire
 In thalamos gaudet non toruo turbidus ore,
 Non spumis fremituque minax, sed fronte serena
 Littus inoffensum lambit, sensimque relabens
 Arrepii facilis cerni, & ceu mollia capiet
 Oscula, ludentes in litore lubricat undas.
 Cernis ut infirmis hedera enitatur in altum
 Frondibus, & mollis serpens in robera flexu
 G.iii.

Paulatim insinuet sese, & complexibus harena
 Emicet, & medijs pariter caput inserat astris:
 Flebitur obsequio rigor, obsequioque paratur,
 Et re inetur amor. Ne u te iactura relicta
 Sollicitet patriæ, desideriumque parentis:
 Hæc quoque terra tibi patria est, hîc stirpe propinqui,
 Hîc generis pars magna tui, multosque per annos
 Fortunatorum series longissima Regum,
 Vnde genus ducis, rerum moderatur habenas.
 Quoquò oculos vertes, quoquò vestigia flectes,
 Cognatis pars nulla vacat, locus exhibet omnis
 Aut generis socios, aut fastis inclyta gentis
 Ostentat monumenta iue. Iam ut cætera mittam,
 Hîc te qui cunctis meritò præponderat vnus
 Expectat longè pulcherrimus Hectoridarum,
 Penè tibi stirpis communis origine frater.
 Mox etiam fratrem quod vincat amore futurus,
 Et matrem, & quicquid consanguinitate verendum
 Lex facit, & legum quàm iussa valentior vlla,
 Nature arcanos pulsans reuerentia sensus.
 Hîc quoque, ni iustis obsistent numina votis,
 Falsaque credulitas frustra spem nutrit inanem,
 Filius or. patrem referens, & filia matrem
 Sanguine communi vinculum communis amoris
 Firmabunt, breuibûsque amplexi colla lacertis
 Discutient blando curarum nubila risu.
 Hunc vna mihi fata modum concedite, donec
 Iuncta Caledonia tot sacris Gallia genti
 Officijs, pactisque, & legum compe de, fratrum
 Subdita dehinc sceptris animo coalescat, & vndis
 Quos mare, quos vastis cælum spatiisque solimq;
 Diuidit, hos populum Concordia nectat in vnum,
Aequana

Aequa aeternis caeli Concordia flammis.

DEPLORATIO STATUS REI GALLICÆ,
sub mortem Francisci secundi Regis.

O Dea quæ nimis successibus inuida fastus
Spesque premis iuidas, si Gallia fore secundis
Non moderata animum rebus, si prodiga lingua,
Improba si voti tua numina læserit, ira
Pone modum, & fessis propius bona consule rebus.
Quicquid enim pœnæ meruit vel noxa vel error,
Cladibus eluimus: quos non infecimus annes
Sanguine? naufragis mare teximus, ossibus agros?
Oppida quot spoliata! suis viduata colonis
Rura quot incultis horrent squalentia dumis!
Pax quoque non fido vultum fucata veneno
Savior incubuit bello: Dum thura litamus
Ignibus & superis lati instauramus honores,
Ipse gubernator fortune victima ad aram
Immatura suo turbauit gaudia luctu,
Concussitque una pariter labefacta ruina
Omnia: finito vix tandem eluximus anno:
Tam lacrymæ rediere nouæ, cumulata feruntur
Funera funeribus, & clades clade, nouoque
Vulnere crudescit propè iam coitura cicatrix.
Ita etiam tetra Discordia facta veneno
His maius meditata nefas de sede silentum
Euocat infernas supera ad conuexa sorores,
Inque animos odij fundens mala semina & ira,
Et procerum mentes priuata ad commoda torquens.
In commune vetat socias extendere curas.
Quæ iam dedecoris, quæ damni exempla supersunt?
Quæ non pertulimus vel mox ventura timemus?

Cladibus infestos etiam satianimus hostes,
 Inuidia æbitrio pœnas expendimus, ista
 Sint, satis erroris culpæve piacula nostra.
 Accipite hæc superi, fractæ seriæque malorum
 Assidua afflicta faciles succurrere genti,
 Inque feros belli clades conuertite Turcas.

DE EQVO ELOGIVM.

Cætera rerum opifex animalia finxit ad vsus
 Quæq; suos: Equus ad cûctos se accõmodat vi:
 Plaustra trahit, fert cliuella, fert effeda, terram
 Vomere proscindit, dominum fert siue natatu
 Flumina, seu fossam saltu, seu vincere cursu
 Est salebras opus, aut cambus circumdare salus,
 Aut molles glomerare gradus, aut flectere gyros,
 Libera seu vacuis ludat lascinia campis.
 Quòd si bella vocent, tremulos vigor acer in artus
 It, domino & socias vomit ore & naribus iras.
 Vulneribûsque offert generosum pectus, & vnâ
 Gaudia, mœrorem sumit ponitque vicissim
 Cum domino: sortem sic officiosus in omnem
 Vt veteres nobis tam certo fœdere iunctum
 Crediderint mixta coalescere posse figura,
 Inque Pelethronijs Centauros edere siluis.

GENETHLIA CON IACOBI SEXTI
Regis Scotorum.

Cresce puer patriæ auspicijs felicibus orbe,
 Expectate puer, cui vatum oracla priorum
 Aurea compositis promittunt secula bellis.
 Tûque peregrinis toties pulsata procellis
 Penè tuo toties excisa Britannia ferro,

Exere

Exere lata caput, cohibe pacalis oliua
 Fronde comam, repara flammis fœdata ruinis
 Conuulsa, & pulso cote squallida tecta colono.
 Pone metum, & ternam spondenti tibi sidera pacem.
 Iam neque Saxonida Scotos, nec Saxona Scotus
 Infestus premet, & cognato sanguine ferrum
 Polluet, & miseris prædando exhauriet vrbes.
 Sed quibus antè feri tractabant arma Gradui,
 Iam dehinc pacatis coniungent fœdera dextris.
 Vos quoque felices felici prole parentes,
 Jam tenerum teneris puerum consuescite ab annis
 Iusticiæ, sanctùmque bibat virtutis amorem
 Cum lacte & primis pietas comes addita cunis,
 Conformetque animum, & pariter cū corpore crescat.
 Non ita conuersi puppis moderamine clauī
 Flebitur, ut populi pendent à principe mores.
 Non carcer, legumque mina, toruaque secures
 Sic animos terrent irpidos formidine pœna,
 Vt vera virtutis honos, morésque modesti
 Regis, & innocui decus & reuerentia sceptri
 Conuertunt mentes ad honesta exempla sequaces.
 Sic ubi de patrio rediniuus funere Phœnix
 Aurora ad populos redit, & cunabula secum
 Ipse sua & cineres patris, inferiásque decoris
 Feri humeris quacunque citis adremigat alis,
 Indigena comitantur aues, celebrántque canoro
 Agmine, non illa species incognita tantum,
 Aut picturata capiunt spectacula penna,
 Quàm pietas, pietas etiam intellecta volucrum
 Sensibus: vsque ad eò recti Natura per omnes
 Diffudit rerum viuacia semina partes,
 Sic in Regem oculos populus defigit, & vnum

Admirantur, amant, imitantur, se que suosque
 Ex hoc ceu speculo tentant effingere mores.
 Quod non sanguines metuenda potentia ferri
 Exprimet, & nitido florentes are phalanges,
 Hoc prestabit amor, certat cum principe vulgus
 Officijs, & amat cum se deprendit amari:
 Et domino seruit, quia non seruire necesse est.
 Quasq; bonus princeps laxat sponte arctat habenas,
 Deposcitque ingum quod vi cogente metuque
 Reiecturus erat. contra indulgentior ille
 Rexque paterque suis adimit, subit ipse labores,
 Quaeque iubet primus praet, & legum aspera iussa
 Mollia parendo facit, erratisque suorum
 Parcere non durus, sibi inexorabilis vni
 Ille, nec in cultu superet, mensaque domoque
 Quem posuit natura modum, nec more ferarum
 In Venerem praeceptis, sed certo sine pudoris
 Casta colat sancti genialia foedera lecti.
 Quis bombyce ausit cultus foedare viriles,
 Si ferat indigenam maiestas regia vestem?
 Quis de lege tori tanquam sit dura queratur,
 Cum teneat Regem, cui non temulentia turpis
 Principe sub sicco? patrios quis frangere mores
 Audeat, ignauoque animum corrumpere luxu,
 Ipse voluptatum cum princeps frena coerces,
 Et nimium letam vitiorum comprimat herbam?
 Talem Romulida tranquilla pace fruentem
 Sacrificum videre Numam, Solomonta potentem
 Palmifer Euphrates: non illis lethifer ensis,
 Non bellator equus firmavit regna, nec axis
 Falcifer, aut densis legio conferta maniplis,
 Sed pietatis amor, sed nulli noxia virtus,

Fretâque prasidio Maestas iuris inermi.
 At qui gemmiferos victor penetrauit ad Indos
 Dux Macedûm, quique Ausoniam tenuere superbo
 Imperio reges, aut ferro, aut tabe veneni
 Effudère animas, & cadem cade piarunt.
 Scilicet humano generi natura benigni
 Nil dedit, aut tribuet moderato principe maius,
 In quo vera Dei, viuensque elucet imago.
 Hanc seu Rex vitijs contaminet ipse pudendis,
 Sive alius ferro violet vel fraude, seueras
 Sacrilego Deus ipse petet de sanguine pœnas,
 Contemptumque sui simulacri haud linquet inultum,
 Sic Nero crudelis, sic Flavius ultimus, & qui
 Imperio Siculas vrbes tenuère superbo,
 Effigiem fœdare Dei exitialibus ausi
 Flagitijs, ipsa periere à stirpe recisi.
 Sic qui se iusti macularunt sanguine Seruû,
 Et qui legitimos ferro flammâque petiuit
 Rectores patriæ Catilina nefarius, acti
 In furias misero vix tandem funere vitam
 Inuisam posuère, ignominiâque perenni
 Fœdauere suam ventura in secula gentem.
 Hæc tenera addiscat, maturo exerceat æuo,
 Et regnare putet multò se latius, ora
 Hesperia fuscis quàm si coniunxerit Indos,
 Si poterit rex esse sui, Rex esse suorum.

GEORGII
BVCHANANI
SCOTI,

Hendecasyllabi.

IN NEÆRAM.

CUm primum mihi candida Neera
 Illos sideribus pares ocellos
 Ostendistis ocelluli miselli,
 Illa principium fuit malorum;
 Illa lux animi ruina nostri.
 Sic primis radijs repente iactus
 Totus intremui cohorruique,
 Ut leues nemorum comæ virentum
 Primis flatibus intremunt Fauoni:
 Et cor iam meditans ad illam abire
 Per pectus trepidansque palpitansque
 Iamque euadere, iamque gestiebat:
 Ceu solet puer artibus tenellis
 Quem nutrix gremio fouet, parentem
 Affectare oculis & ore, parua
 Fæctans brachia: ceu solent volucres
 Adhuc inuolucres volandi inani
 Infirmas studio mouere pennas:
 Tu mens prouida, virum suarum

Quippe

Quippe conscia, ne locus dolosis
 Fisset insidijs miselli ocelli,
 Vos ad pectoris excubare portas
 In somni statione iussit. At vos
 Sive blanditijs dolisve capti,
 Seu somno superante, sive sponte
 Consensistis, herúmque prodidistis,
 Fugit corque animusque, me relicto
 Ex corde, ex animo: quod ergo fletu
 Nunc satisfacere arbitremini vos,
 Nil est, quem lacrymis mouere vultis
 Non adest animusque corve: ad illam
 Ite: orateque & impetrate ab illa,
 Ni exorariis, impetrariisve,
 Faxo illam aspiciatis vsque & vsque,
 Donec vos ita luce reddat orbos,
 Vt me corde animoque fecit orbum.

AD EANDEM.

SEu procacibus annuas ocellis,
 Seu minacibus abnuas ocellis,
 Fuxi à me miserum Ne ara perdis,
 Spe torques modò credula timentem,
 Nunc formidine maceras dolentem,
 Spes, si lumine respicis benigno,
 Lentis ignibus ustulat me dulas:
 Timor, lumine si aspicias maligno,
 Pigro frigore congelat medullas.
 Sic iactor miser huc & huc timores
 Spésque inter dubia patens procella:
 Nec unquam vigili. quieta cura
 Vita nóxve diésve mi refulsit.

*O sauiſſime numinum Cupido,
Si inſenſus pariter fauénſque perdis,
Quis portus mihi ſpem feret ſalutis?*

AD EANDEM.

Q*uantum delitias tuas amabam,
Odi deterius duplo, ampliúſque
Tuam nequitiam & procacitatem,
Poſtquam te propius Neera noui.
At tu ſi penitus perire me vis,
Si vis perditè amem, & magis magiſque
Totis artibus imbibam furorem,
Sis nequam magis, & magis proterua.
Nam quo nequior es, proteruiórque,
Tanto impenſius vror inquieto
Ventilante odio faces amoris,
Et lentas iterum ciente flammis.
Quòd ſi ſis melior, modeſtiórque,
Odero minus, & minus te amabo.*

AD EANDEM.

R*iuſus, blanditiæ, procacitates,
Luſus, nequitia, facetiæque,
Loci, delitiæque & illecebra,
Et ſuſpiria, & oſcula, & ſuſurri,
Et quicquid maleſana corda amantum
Blandis ebria fascinat venenis,
Hinc faceſcite: Iam vale Neera,
At tu Mens bona, ſanitas, ſaluſque,
Continentia, caſtitas, pudórque,
Et modeſtia, veritáſque ſimplex,
Fraudes acribus intuens ocellis,*

Et quisquis malesana corda amantum
 Funestis Deus eximis venenis,
 Adsis: adfere me mihi, impotentis
 Vix tandem domina iugo solutum.

Frustra blanditiæ appulistis ad me,
 Frustra nequitia venitis ad me,
 Frustra deluix obsidebuis me:
 Frustra me illecebra, & procacitates,
 Et suspiria, & oscula, & susurri
 Et quicquid malesana corda amantum

Blandis ebria fascinat venenis,
 Frustra iam aggrediemini dehinc me:
 Quid me mollibus implicas lacertis?

Quid procacibus intuere ocellis?

Quid fallacibus osculis inescas?

Ne labris labra inepta, pectorive

Pectus confere, machinis nec istis

Vllus iam superest locus, nec arti:

Non sum stultus ut antè. Iam Neera

Vale, dum bona, dum pudica nobis

Charis charior estimata ocellis.

At postquam es mala & impudica, nobis

Vili vilior estimata cœno.

Eheu me miserum: statim voluta

Vnda lucida per genas sinúsque

Insultat tremulo fugax rotatu,

Et per turgidulas fluens papillas

Sensim gemmeus intumescit imber,

Molles agglomerans decenter orbes.

Ergo hæc possum ego lentus intueri?

Cernam ferreus ergo saxeúsque

Corrumpi malè tam bonos ocellos?

Hac si possum ego lentius intueri,
 Possum & ferreus esse saxeusque.
 Quin vos mens bona, sanitas, salusque
 Continentia, castitas, pudorque
 Et modestia, veritasque simplex
 Fraudes acribus inueniens venenis,
 Et quisquis malesana corda amantum
 Funestis Deus eximis venenis,
 Hinc face ssue: vos adeste rursus
 Risus, blanditia, procacitates,
 Lusus, nequicia, facerique,
 Ioci, deliciaeque & illecebra,
 Et suspiria, & oscula, & susurri,
 Et quicquid malesana corda amantum
 Blandis ebris fascinat venenis,
 Sic me viuere, sic mori suaue est.

AD ANTONIVM GOVEANVM.

SI quicquam Goueane fas mihi esset
 Frustrare tibi uel Te uiuere,
 Et te nostro ego Te uiuere inuiderem,
 Et nostrum tibi Te uiuere inuiderem.
 Sed cum me nihil inuidere sit fas,
 Vel tibi Goueane Te uiuere,
 Si fas est quod amor dolorque cogit,
 Vobis imprecor usque & imprecabor,
 Uterque ut mihi sed cito rependat
 Hoc prauum ob facinus, malumque poenas
 Te mi Te uiuere inuidere possit,
 Tu possis mihi Te uiuere inuidere.
 Ambobus mihi si frui licebit,
 Caelum Dijs ego non suum inuidebo,

Sed

Sed sortem mihi Di meam inuidebunt.

AD NEÆRAM.

C*Vm das basia, nectaris Neæra
Das mi pocula, dapes deorum,
Vt factus videar mihi repente
Vnus è numero deum, dei suæ
Si quid altius est, beatiusve.
Sed nectar mihi dulce basiorum
Sic fallacibus imbuis venenis,
Vt qui nunc fueram Deus, Dei suæ
Si quid altius est beatiusve,
Præcepit in Stygium datus barathrum
Degam Erinnyas inter, aut barathrum
Si quid sit Stygium infra Erinnyasve.
Sic statim mihi cor, iecur, medullas
Et venas tacite malum pererrat,
Sic corpus mihi tabe colliguescit,
Ardet ignibus, aestuat venenis,
Sic mentem mala pestis occupauit,
Vt sit nectare suauius venenum,
Vita mors potior, labor quiete,
Sanitate furor, salute morbus.*

IN BELEAGONEM.

I*V deum Beleago quod negas te,
Et vis testibus id probare magnis:
Erras, testibus ista non probatur
Res, (ut scis puto) mentula probatur.*

IN GELLIAM.

C*Vm conchis grauis a quotis Britanni,
Et rubri maris, Indicique onusta*

H. j.

*Incedis spolijs, nitésque Serum
 Molli stamine, mille cum venenis,
 Fuco, polline, lacte, purpurissa,
 Cerussa, marathro, æsipo, ordeoque
 Oris, Gorgona nudam adulterasti,
 Orbémque ad speculi diu refinxisti,
 Cùm tectoria coaluere prima,
 Crusta cùm patitur coacta solem.
 Prodis Gellia ceu recens Promethei
 In fornace recocta, flagitásque
 Ecquid tum videare: Pieta bellè.*

AD GVLIELMV M LVRIVM LON-
 ganum Senatorem Burdeg.

O Rabam modò blandius Camœnas,
*Vt dignum mihi carmen explicarent
 Longani auribus, eruditione
 Dignum, & iudicio poluitore,
 Cum mi talia reddat vna, ad illum
 Nec tuis precibus locisve opisve est:
 Nos sic diligit, excolit fouétque,
 Vt non diligit amplius Minerva.
 At saltem mihi Diua carmen inquam,
 Commendatior illi vt esse possim,
 Qui sic diligit vnicè Camœnas,
 Qui sic diligitur sacris Camœnis,
 Concede. Illa refert, Ineptè tantùm
 Te nostri comitem chori esse dicas,
 Et communibus in sacris ministrum,
 Hoc illi satis est, sacris Camœnis
 Qui sic diligitur, sacris Camœnas
 Qui sic vnicè amat, colit, fouétque, vt*

HENDECASYLLABI.

17

*Probētque omnia quæ probent Camœna,
Probētque omnia quæ probet, Camœna.*

AD THEODORVM BEZAM.

P*Resul optime, sacra Christiana
Qui castè colis & facis, canisque,
Ad te carmina mitto nec Latino
Nec Graio sale iuncta sed Britannis
Nata in montibus horrida sub Arcto,
Nec cælo neque saculo erudito.
Quæ si iudicio tuo probentur,
Vt classis modo in vltima referri
Possint centurias, nihil timebo
Censuram inuidiæ, nihil morabor.
Senati critici seueritatem,
Nihil grammaticas tribus: mibi vnus
Beza est curia, censor, & Quiries.*

ADAMAS IN CORDIS EFFIGIEM
sculptus, annuloque insertus, quem Maria
Scotorum Regina ad Elizabetham
Anglorum Reginam misit,
anno CIO. D. LXIII.

N*on me materies facit superbum,
Quòd ferro insuperabilis, quòd igni,
Non candor macula carens, nitoris
Non lux perspicui, nec ars magistri,
Qui formam dedit hanc, datam loquaci
Circumuestiit eleganter auro:
Sed quòd cor Domina mea figura
Tam certa exprimo, pectore ut recluso*

H. iij.

Cor si luminibus queat videri,
 Cor non lumina certius viderent.
 Sic constantia firma cordi utrique,
 Sic candor macula carens, nistoris
 Sic lux perspicui, nihil doli intus
 Celans, omnia denique equa prater
 Vnam duritiem. dein secundus
 Hic gradus mihi sortis est fauentis,
 Talem Heroida quod videre sperem,
 Qualem spes mihi nulla erat videndi,
 Antiqua Domina semel relicta.
 O si fors mihi faxit, veriusque
 Ne etiam ut corda adamantina catena,
 Quam nec suspicio, emulatiove,
 Liuorve, aut odium, aut senectia soluat:
 Tam beator omnibus lapillis,
 Tam sim clarior omnibus lapillis,
 Tam sim carior omnibus lapillis,
 Quam sum durior omnibus lapillis.

GEORGII
BVCHANANI
SCOTI,

Iambon liber.

D. GALTERO HADDONO MAGISTRO
libellorum supplicium sereniff.
Angliæ Reginae.

R*uſtra ſenectã Haddone prouocas meã,
Lata adiuuenta munia,
Muſãſque, longo defides ſilentio,
Arenam in antiquam vocas.
Aetas choreis cum vigeſcat aptior,
Et luſibus decentior,
Vix me in Britannis montibus natum & ſolo
Inerudito & ſeculo
Rara audiebant, rara adibant fontium
Dea ſacrorum præſides.
Nunc cum capillis ſparſerit canentibus
Decliuſ etas tempora,
Cum pulſet annus penè ſexageſimus,
Animi que langueat vigor,
Surdus roganti Phœbus aurem denegat,
Muſa vocantem negligunt.
Nec Phyllidis me nunc iuuat flauam comam*
H. iij.

Præferre Bacchi crimibus,
 Nec in Neera perfidam superbiam
 Sauros lambos stringere.
 Nec si quis olim stimulus ingenio additus
 Animum excitabat languidum.
 Sed missionem cum senecta flagitet
 Iustam, valetudo imperet,
 Libens quiesco & acquiesco legibus
 Peioris aui abeheis!
 Tibique, cui sors liberali dextera
 Opes, honores, otium
 Natura mentem vegeto adhuc in corpore
 Diuiniorem indulserit,
 Applaudo (solum quod queo) magno gradu
 Parnassi ad alia culmina
 Feliciores aetate eunti, & alie,
 Et enthea vi pectoris.
 Nam si quid olim effœta mens felicibus
 Nunc temerè fundat, id Dea,
 Cui nostra Musa dedicata est, debeo,
 Non viribus mei ingeni:
 Hæc est Thalia nostra, nostri pectinis
 Hæc est magistra & arbitra,
 Que sola Phœbo digna cantat, & canit
 Est digna Phœbi barbitio,
 Aut alia si qua barbitio Phœbi parem
 Nostræ Dea equat barbiton.
 Quod si Dearum utrinque mentes copulet
 Amica vis concordie,
 Sermone qui nunc vix pedestri repo humi,
 Plebeia fingens carmina,
 Arcana rupis Delphica silentia

*Sitūque longo squallidos
 Tripodas movebo, & masculino dicam sono
 Fecunda pacis ocia.
 Dicam Gradium vinculis coërcitum,
 Legum coactam iniuriam
 Parere frenis, vim repressam, & aurei
 Beata seculi, commoda.
 Et nostra si quid audiendum vox dabit,
 Laudi Dearum seruiet.
 Virtute quarum Pax agros Britannia,
 Vrbes fides, s'vra equitas,
 Et templa pietas, impijs erroribus
 Procul relegatis, colet.*

IN LEONORAM.

M *Atre impudica filia impudicior,
 Et lena mater filia,
 Vos me putastis esse ludūmque & iocum
 O scorta triobolaria,
 Sacrificulorum pauperum fastidia
 Relicta mendicabulis?
 Vos ne videret gurgites, ne pascētes
 Vir filie vsque ad ultimos
 Profugit Indos: nec via longinquitas
 Nec nota feritas gentium,
 Nec belluosi rapida seuities freti
 Ab instituto terruit.
 Nullum periculum, nulla monstri est vastitas
 Quam perpeti non maluit,
 Quam vos videre duplices voragines
 Fama rei que prodigas.
 Externa potiūs arma, quàm domesticam*

Vult ferre turpitudinem.
Ergo solutis liberata vinculis
Libido & belluatio
Cepere paribus arma ferre viribus,
Inuicta pariter vtraque.
Pariter voraces, pariter insatiabiles,
Pestésque morum compares.
Nec alba sparsis saxa Sirenum ossibus.
Tot perdidere naufragos,
Nec qua Sicanas obsident angustias
Scylla & Charybdis, quos bonis
Vos exuistis, vos Conimbrica schola
Scopuli, iuuentutis lues.
Barathrum peculî, busta fama, opprobrium
Ei dedecus vicinia.
Qua spe superba furitis, aut fiducia
Prostibula plebis infima?
Quas nunc egestas, mox egestatis malis
Urgebit acrior fames:
Cùm pretia vestri, etate quamuis integra,
Ventrem voracem non alant:
Cùm corporis totius infamis labor
Vnam gulam non expleat:
Nec comparatit digna qua saltem foret
Vili supellex fornice.
Ergo ruentem que refulciat domum
Neptem parentis artibus
Instruite & auia, que breui cadauera
Effœta quæstu vos alat.
Lucro tenello adsuescat auro. Lubrica
Leonora fugiunt tempora.
Iam iam senectus verticem tinget comis

Canis, rubebunt lumina.
Rugosa facies respuet rectoria
Hiulca sulcis grandibus,
Decliuus aetas pendulas soluet genas,
Rubigo dentes auerere.
Qua nunc misella aetatis inflexu iaces
Inopique monacho nausea es,
Periusa nauis, & coquis, & seruilis,
Ad omnium usque radium.
In tegete vili vilius quod vendere
Quàm te queas, nil suppetit.
Quo nuditatem, quo famem pelles modo,
Et solis aestum, & frigora?
Cùm te coquorum turba iam spernat salax,
Cùm seruuli fastidiant.
Nempe unde questum es auspicata improsporum
Eò reuertendum est tibi.
Mendica Fratrum amica mendicantium
Te adscribe rursus in gregem.

AD EANDEM.

V*Triusque iuris carniùmque & piscium*
Leonora docta, dic rogo,
Quo iure sese condit noster coquus?
Vt vnus è tot millibus
Iuuenum vnus, inquam, placeat & sapiat tibi?
Non ille genere nobilis,
Formaue gratus, aut dicax facetijs,
Cultusve doctis artibus:
Sed qui subulcus melior esset, quàm coquus,
Aut nauta certè, aut baiulus.
Quod si coquus te caperet vnus, id tamen

Ferrem, licet cum nausea:
Sed quod coquorum cunque per viciniam est
Infano amore deperis.
Praefers iuuenti nobili obscurum coquum,
Diti anteponis pauperem:
Fædum decoris, sordidum lautis, hero
Seruum, facetis rusticum.
Vt & parentem filia credam tua
Coquum fuisse Fratribus.
Quo te veneno lixa, coquus, aquarius
Cepere? quæ iuri suo
Admiscuere philtrea? quæve Thessalis
Collecta siluis gramina?
Vt hunc furorem nulla tollant pharmaca,
Nec vlla matris carmina,
Marris perire detrahere Lunam polo,
Diem tenebris condere,
Et è sepulcris ossa legere, & funera
Truncare vix dum frigida.
Quid hoc veneni est? cuius iram numinis
Hanc esse læsi existimem?
Nisi forte iure quidquid emerit coquus
Te iure credis vendere.

IN EANDEM.

Miniata labra, sordida creta gena,
 Hiatus oris indecens
 Rictu canino, putridi dentes, pares
 Mamma caprinis viribus,
 Lacinosi gutturis deformitas,
 Sulci que laterum pinguium,
 Crassoque venter extumens abdomine,

Ego vos amavi? brachijs
 Fovi, refouique, & fanguis meis
 Uiscata labra basys?
 Plebi lupanar prostitutum sordide
 Vocare amores periuli?
 O fraus, amorque, & mentis emota furor,
 Et impotentes impetus
 Quò me abstulistis? vindices Erinnyes
 Quo vapulavi crimine
 Vestrum ad tribunal? non enim Cupidinis
 Dolui sagitta saucius:
 Sed vestra adustus, vestra adustus lampade,
 Furore vestro insani.
 Ergo pudendis liberatus vinculis,
 Mei que iuris redditus,
 Sancti Saluti sospitatrici meæ
 Et has catellas ferreas,
 Monumenta duri seruiti, & tabellulam
 Hanc Sanitatis indicem
 Per eam receptæ, & memoris animi pignora
 Dono, libensque dedico.

IN EANDEM.

VIndemiales feriæ claudunt Scholas,
 Iuuenes penates patrios
 Repetunt: per urbem solitudo: in adibus
 Mæstum silentium: fores
 Rarus cucullus obsidet tuas: sonat
 Stridore raro ianua.
 Quid ages misella? senientis inguinis
 Pruriginem quis leniet?
 Frustra angiportus, viculos, forum grauis

*Lenone calatho dexteram
 Perambulabis: clausa frustra ad ostia
 Spectans irabes suspiria,
 Cum feruor imis aestuabit artubus,
 Libidinosum cum iecur
 Vis ulcerabit acris, impatiens moras,
 Cum flamma viua concitam
 Agei per urbem: qualis altis montibus
 Matres equorum agit furor
 Per saxa, & aspris inuuum rubis nemus;
 Et imbre fluctus turgidos:
 Qualis per Idam mugientem adulteram
 Sequuta Solis filia:
 Cum te furoris vis, pudore fortior,
 Leonora sic raptauerit,
 Tunc ego vicissim letus adspiciam tuam
 Securus animi insaniam,
 Duraque Amori vindici superbia,
 Nemesique soluam victimam:*

AD RECTOREM, SCHOLÆ
 Conimbricæ Mursam.

O Domine Rector, Rex Scholæ Conimbricæ,
 Miramur omnes hic tuam potentiam:
 Beleago regni quantula est bellua tui,
 Vi nil sub eius subditum non sit pedes?
 Nil ille manibus non auaris inquinet?
 Capros, & hircos, succulas, oues, boues,
 Et uniuersa pecora mactat, venditat.
 Volucresque cœli vendit, & pisces maris
 Quicumque ponti semitas perambulant:
 Pepones, cucumeres, pruna, porros, & nuces,

*Cosellianos quæ per hortos germinant,
 Coriandra, cepas, allium, nasturtium,
 Samarcianos quæ per hortos pullulant.
 O Domine Rector, Rex Scholæ Conimbricæ,
 Desideramus hîc tuam prudentiam.*

IN BELEAGONEM.

H*Vic, quem parentis colere debueras loco,
 Beleago, vmo spolia detrahere cupis,
 Quod tu capella non facis, nisi mortua,
 Lanium sciebant esse te cuncti. gradum,
 Vt carnifex sis, inde paulatim facis:
 Ne questus ullus non ferat lucrum tibi.
 Vt carnifex sis, artis, auspicium tua
 Aliunde malim feceris. Vîsne ut tibi
 Dicam vnde possis optimé? ut si etiam parum
 Ex arte facias, nil tamen peccaueris:
 Suspense te ipsum. & si ineptè id feceris,
 Omnes probabunt ceu foret factum optimé.*

IN EVNDEM.

B*Eleago, ut ipse testis est, si quid tamen
 Firmum est, quod ille testis affirmauerit,
 De gente nullam contrahit Iuda notam.
 Idem libellos, lectulos, & lintea,
 Scabella, scamna, stragula, & tapetia
 Vendit, reuendit. quin & è medio luto
 Collecta scruta vendit, atque interpolas.
 Lac, oua, pullos, allia, & cucurbitas,
 Pepones, cucumeres, brassicam, lactuculas,
 Positis ad omnes viculos custodijs,
 Domi ut reuendat carum, præoccupat.*

Forique solus arbiter boarij est:
 Forique solus arbiter piscarij est:
 Forique solus arbiter olitorij est:
 Forique solus arbiter cupedinis:
 Forumque cunctis publicum magis foris
 Res contrahentum conspicit semper domi.
 Piscator, olitor, lanius, auceps, & coquus
 Illo absque nullum contrahunt commercium,
 Nec mula senio fracta, nec mulus tripes,
 Nec asinus ager, nec caballus morbidus
 Venum sine illo poterit ire interprete.
 Cuncta unde possit confici pecunia
 Vendit, reuendit, praestinat, habet quastui.
 Nec ullus opifex, emtor est, aut venditor,
 Merx, ars, negotium, unde leuis odor lucri
 Spirat, quod ille non sagax praesentiat,
 Non anteuortat, occupetque & deuoret.
 Aut si id negatur, poriuunculam tamen
 Prærodatur aliquam, solus & magnarius
 Mercator, idem solus & scrutarius.
 Si quis tot artes tractat unus sordidas,
 Hoc axe natus, gente nec Iudaus est,
 Beleago dicam has tractat artes sordidas,
 Hoc axe natus, gente nec Iudaus est.

IN EVNDEM.

Beleago cunctas nouit artes unice,
 Has præter unas quas docet.
 Beleago cunctas tractat artes commodè,
 Has præter unas, quas docet.
 Nec fœnerator alter illo doctior,
 Nec caupo quisquam argutior,

Mango nec ullus morbidos peruius
 Seruos, equosque adulterat.
 Nec in macello ponderum minutias
 Sic lanius ullus exigit,
 Lancem dolosam deprimitve cauius
 Fractis adaugens ossibus,
 Seplasiana nec taberna lucrio
 Interpolare astutior,
 Nec publicanus è propinquis quispiam
 Ad omne lucrum acutior.
 Et inter artes sordidas monopolium
 (Nam id laudo quod librarius)
 Exercet, unus & veteramentarius,
 Et vnus est scrutarius.
 Negotiator vnus est magnarius,
 Et, si Lauerna fauerit,
 Nifallor, vnus esse volet aquarius,
 Vnisque latrinarius:
 Sector, coactor, quadruplator, institor,
 Textorque, pictorque, & coquus.
 Has tractat artes ille non incommode,
 Has nempe didicit, & tenet.
 Quas est professus se tenere, non tenet:
 Nec tractat artes, nec docet:
 Nec scit docere: scire nec penitus studet.
 Sed olida conuictoribus
 Vt ponit hirci latera pro veruecibus,
 Coruosque pro caponibus,
 Picasque cauea mortuas in carcere
 Pro phasianis suggerit.
 Sic ille misero credit auditorio
 Se facile posse imponere:

Veterum Sophorum sic nouis mendacijs

Adulterare dogmata.

Cùm syllogismi implicitus hæret retibus,

Nutæque, sudæque, & stupet.

Dein ceu solutum sit probè impudentia

Quod peccat ignorantia,

Et ridet ipse, & cæteris est risus.

Cur ergo qua nescit, docet?

Quæ scit docere, non docet? mendacium,

Quod prima ei sit artium.

Aduersus artis eius ut Δεωπηματα

Ne peccet imprudentia,

Quæ nescit, illa scire profiteatur palam

Se: scire, quæ scit, pernegat.

E GRÆCO SIMONIDIS.

P*rimùm seorsim à fœmina mentem Deus*

Creauit: illam ex hispida setis sue,

Cui cuncta cæno fœda sordido domi

Humi suppellex turpiter prouoluitur.

Illota & ipsa veste turpis, squalida

Pinguescit alto desidens in stercore.

Aliam è scelestæ vulpe formauit Deus,

Quæ cuncta nouit, nec boni quicquam aut mali

Ignorat. hoc in genere plurimum boni

Inest, mali que plurimum: ac sæpe temere

Modò huc, modò illuc flectit ira mobilis.

Alia parentem moribus refert canem,

Maledica, cuncta audire, cuncta cernere

Intenta, & acri cuncta figens lumine,

Passim errat: & si neminem conspexerit,

Oblatrat. hanc vir nec minis compestere

Queat,

Queat, nec ira turgidus si excusserit
 Ei silice dentes, nec suavi blandiens
 Sermone, nec si sedeat inter hospites:
 Sed perunaci iurgio incassum fuerit.

Hanc fabricarunt terream Dij, inutile
 Onus marito, nec boni quicquam aut mali
 Qua norit: unum id docta tantum, gnaviter
 Comesse: & algens bruma cum induxit nives
 Horrens, sed dile propius ad focum admouet.

Nunc animum ad illam verte qua nata est maris;
 Modo lata rotum gaudet ac ridet diem,
 Vt hospes illam laudet intuens domi,
 Nullamque iuret foeminam vsquam gentium
 Bonis honestisque hac priorem moribus.

Alias nec ulli facilis aspici, neque
 Patiens adiri propius, indomitumque furit;
 Ceu foeta catulis accubans teneris canis,
 Insuavis, aspra, tristis, ex aequo hostibus
 Eadem atque amicis: instar instabilis freti;
 Quod nunc per aestum leniter stratum iacet
 Fluctu quieto, & gaudium nautis parit:
 Plerumque vasto seuiens cum murmure
 Atollit undas. illius planè referi,
 Qua nata ponto foemina est, imaginem;
 Ingenio, & ira, ceu fretum, mutabili.

E cinere & asina exercita molestis
 Efficta, tandem vix coacta vi & minis;
 In officio erit. desidens in angulo
 Noctem diemque se cibus ingurgitat,
 Focumque sese propter etiam ingurgitat.
 Ad Veneris autem furta amicum quemlibet
 Aduentitantem suscipit promiscuus.

*Mustella genuit aliud infelix genus,
 Miserumque, forma nulla cui sit gratia,
 Nil suave, nulla illecebra, nil amabile,
 Inane amoris atque mansuetudinis:
 Et coniugalis negligens tori, viro
 Prasente, acerbo nauseat fastidio:
 Furtisque multis noxia est vicinia,
 Necdum immolatis vescitur etiam sacris.*

*Aliam equa molli genuit exultans iuba.
 Fugitans laboris & operum hac seruilium est:
 Nec admouebit aut mole manum, aut cribrum
 Tolle, domo nec efferet sordes, neque
 Furno assidebit, verita ne fuligine
 Contaminetur. se coacta coniugi
 Simulat amicam: bis quotidie, interim
 Ter abluit se, & spargit unguentis, comam
 Densam per humeros fusa flore verticem
 Umbrata, pulchrum ceteris spectaculum,
 Miserum marito: ni tyrannus quispiam
 Sit, réxve, gaudens apparatu huiusmodi.*

*Hec è parente simia est: qua Iuppiter
 Non tribuit homini pestilentius malum.
 Huic singularis oris est deformitas:
 Gradiens per urbem risui est passim omnibus.
 Cernice circum vix caput flectit breui,
 Depygis, arens ossibus crura artubus.
 O, tale monstrum quisquis amplexu fouet,
 Miserum maritum. callet instar simia,
 Mentésque morésque omnium: nec soluere
 Risu ora curat, nec studet quicquam boni
 Facere: sed vnum id cogitat totum diem
 Secúmque versat, arte qua tandem scelus*

Designet aliquod maximè nefarium.

*Ex,ape creata coniugis felix vir est,
Qua sola nulli crimini est obnoxia,
Vitámque longam & floridam facit viro,
Charóque chara consenescit coniugi,
Fœcunda pulchra & splendida propaginis,
Intérque cunctas fœminas spectabilem
Decore circum gratia ambit undique
Diuina: segnes nec frequentat circulos,
Vbi de Venereis fabulantur fœmina.
Tales mulieres Iuppiter longè optimas,
Et singulari præditas prudentia,
Præbet benignus & fauens mortalibus.*

*At reliqua genera callido Iouis dolo
Creatæ cuncta sunt, & apud homines manent,
Has nempe pestem Iuppiter grauissimam
Produxit, etiam ut ferre siquid commodi
Videantur, ipsum id sit marito incommodum.
Nec integrum unquam transigit letus diem,
Qui cum muliere degit unâ: nec famem
Diram à familia contubernalem, deúmque
Hostem repellet facile. Cùm vir maximè
Animo videtur letus, aut fato Deúm,
Aut hominis ergo, tum reperta criminis
Occasione comparat se prælio.
Nam sicubi ades uxor ullas incolit,
Nunquam hospes hilarè poterit illic excipi,
Quòd si qua frugi existimetur maximè,
Longè supra omnes illa damnosissima est,
Nempe oscitante coniuge: at vicinia
Latatur errore eius. & nuptam ad suam
Animum retorquens quisque laudat propriam,*
I. iij.

*Culpat alienam coniugem: cum cæteris
 Nec esse parili sorte nos cognoscimus.
 Nam maximum istud Iuppiter genuit malum,
 Vinculumque nodo strinxit insolubili,
 Unde explicauit Pluto morte plurimos
 Mulieris ergo conferentes dexteræ.*

E GRÆCO.

Penes tonantem est exitus rerum Iouem,
 Fili, arbitrato cuncta qui gerit suo.
 At mens hominibus nulla momentaneis
 Est, in diemque vivitur mortalibus,
 Prout quidque numen singulis finiuerit,
 Diuina blandis interim spes somniis
 Fouet universos vana voluentes, diem
 Expectat iste crastinum, ille plurimas
 Messes: nec ullus non sibi mortalium
 Promittit hilarumque & opulentum proximum
 Annum: sed alium tristis ante terminum
 Mors occupauit: morbus alium lugubris
 Extinguit: alios Martio in certamine
 Domitos nigrantes Pluto mittit ad domos:
 Aliis procellis æstuantis æquoris
 Iactans supremum claudit vnda spiritum,
 Quos vita curis tristis exercet malis
 Hi lacrimosa ad fata rete nexi.
 Solis relinquunt sponte lumen. Sic mali
 Immune nihil est, mille sed mortalibus
 Parca minantur, ac inexplicabilis
 Dolor, & calamitas. Si mihi tribuant fidem
 Se nullus ultero cruciet indulgens malis,
 Animum tenaci nec dolore exercent.

G E O R G I I

B V C H A N A N I

S C O T I,

Epigrammatum lib. I.

I N A V L V M.

M Nam mihi promissam iubeo numerare
Calenum:

Abnuū ille: Aulū cōsulo caussidicum,

*7s mihi iudicio suadet cōtōdere: caussam
Suscipit: hac quicquam iustius esse negat.*

*Quam mihi dum peragit decimumq; exiēdit in annū,
Pene decem decies iam periere mina.*

Ne lis quod superest exhauriat eris & aui:

Vito reum pariter caussidicumque meum.

Certum est nil posthac promittentive Caleno,

Hortanti aut Aulo credere. Causa vale.

Queris utrum fugiam magis? Aulum. nanque Calenus

Verba dare, ast Aulus vendere verba solet.

A D I O A N N E M B E L L A I V M

C a r d i n a l e m .

C V m scelus admissis orbem popularer habenis,
Et premeret dirum sub pede iuxta nefas:

Impietas nullo voluente elementa magistro

Credebat numen nomen inane dei.

7.iii.

*At tibi, Bellai, pastoria credita cura
Absoluit, si fas dicere vera, Iouem.
Esse putant homines cælo mortalia cura,
Quòd cura videant credita sacra tua.*

AD CAROLVM MARILLACVM VIEN-
næ Allobrogum Episcopum.

R*Ebus in angustiis tibi quòdam exceptus amicè,
Atque tuus meritò tempus in omne cliens,
Tam tibi successum fortuna gaudet amica,
Quàm tu inopem quondam commiseratus eras.*

IN POSTHVMMVM.

N*escio an inspexi Narcissi, Posthume, fontem:
Hoc scio, deliras Posthume amore tui.
Ille tamen meritò: nam quod malè sanus amabat
Antè quidem id multis caussa furoris erat.
At tua non paulò est maior vesania, qui te,
Sed sine riuali, Posthume solus ames.*

DE CODRO ET CÆSARE.

P*ro patria in strictos Codrus ruit impiger enses,
In patriam flammæ Cæsar & arma tulit.
Ille suo patrias firmavit sanguine leges:
At patriæ peperit sanguine Cæsar opes.
Nemo tamen regum iactat se nomine Codri.
Cæsareum nemo non sibi nomen auet.
Que ratio? in promptu est. nam qui nunc scepra tuen-
Illius oderunt, istius acta probant. (tur*

AD AMICVM DIFFICILEM.

O*Disti Selium teneris mihi semper ab annis
Carus, & illa sa perstisti ille fide.*

Hic

*Hic mihi tu Pyladen, & inanem mentis Oresten,
 Et Samia iactas pectora fida scholæ:
 Mæque vocas fidei fucatum nomen amici,
 Quod nec amemus idem, nec fugiamus idem.
 Ergo tibi ius est nostros odisse sodales,
 Nec mihi fas hostem fiet amare iuum?
 Scilicet haud aqua iam dudum lege coimus,
 Nec ferimus parili conditione iugum:
 Cum per me tibi sint vel iniqui frena doloris
 Libera, tu noster vis famuletur amor.
 Nil igitur, dices, veteri tribuetur amico?
 Do: sed amicitia iure reposco vicem.
 Odero, si iubeas, Selium tibi scilicet hostem,
 Si, mihi tu Selium quod sit amicus, ames.*

IN PINVM PRO FORIBVS SCHOLA-
rum Calend. Maij erectam.

Laurus erat Phœbo, nunc est sacra pinea silua.
 Ambiguo geminum certat honore nemus.
 Montibus in celsis siluarum gloria pinus:
 Irriguas Laurus gloria propter aquas.
 Vtraque perpetua est semper formosa iuuenta,
 Et nunquam posuis suspicienda comis.
 Hac formosus erat puer, hac formosa puella:
 Hac succo, hac sacra frondis odore placet.
 Si conferre iuuat fructus, victoria certa est,
 Laurea nam baccas, carmina pinus habet.

IN EANDEM.

Credite carminibus deductas montibus ornos:
 Credite Threiciam saxa sequuta chelyn.

138 GEORG. BVCHANANI
*Res noua priscorum superat miracula vatum,
Carminis illa comes silua erat, ista parens.*

IN COBRVM.

V*ltimus Aetæa Codrus regnauit in aula:
Rex Italo primus Caesar in orbe fuit.
Nempe imitatores inuenit dira tyrannis:
Amulus in patriam rarus amoris erat.*

E GRÆCO.

E*Bibat undosum castris Germania Rhenum,
Deucalionis equore abundet aquis:
Non tamen aeterna diuina potentia Roma
Incolumi nobis Casare fracta cadet.
Sic Iouis acria quercus radicibus herent,
Cum Borea frondes discutiente cadant.*

AD MARGARITAM VALESIAM
Nauarræ Reginam.

S*I qua fides fame super aurea sidera luno
Magnanimo pariter cum Ioue sceptrum tenet.
Ingenio pollet Cyllenius, arte Minerva,
Eloquio Petho est grata, decora Venus.
Iura Themis præbet, vigilant ad pleetra Camœna,
Temperat hic terras, temperat alter aquas.
Omnia non ausa est vni tribuisse verustas,
Omnibus esse parem nec rata posse Iouem.
At tu cum regni molimina tanta gubernes,
Et cedant formæ tempora prisca tua:
Carmine contendis Musis, atque arte Minerva,
Eloquio dubium est, ingenione prior.
Quæq; tuis paret tellus latissima sceptris,*

Formidat

*Formidat fasces, iustiuámque colit.
Iure igitur prestat homines, quando omnia prestat,
Singula quæ magni vix potuere Dei.*

IN ZOILVM.

Frustra ego te laudo, frustra me Zoile laedis.
Nemo mihi credit Zoile, nemo tibi.

AD AMICVM QVENDAM.

Ad cœnam sese dixit tuus affore vates.
Dixit: sed vates dicere falsa solent.

AD LVDOVICVM REGIVM.

Cum tibi Pieridum largè sint dona, nec ulli
Sit datus Aonia purior haustus aqua,
Tu tamen altrices vincis pietate Camœnas,
Quas inopes opera, consilioque foves.
Regia de cunctis res est bene velle mereri,
Et genus erga hominum, qua licet, esse pium.
Regia res sane: sed plus quàm regia res est,
Officiis hominem vincere posse deas.

AD LEONORAM.

Ecquid sis formosa rogas, Leonora, frequenter:
Nec nisi iurato vis adhibere fidem.
Sic mihi nūquam Helene, sic nunquã Leda sit uxor,
Vt nec par Helene, nec tibi Leda fuit.
Dî simul, heroësque has sed patienter amarunt:
Verùm quisquis amat te Leonora, furit.

AD EVNDEM.

Qum bene texisti sexcentis Gorgona vultus
Fraudibus, artifici sepè reficta manu,

Pulchra tibi, speculòque tuo, Leonora, videris:

Me speculo testem, si libet, adde, licet.

*Sed qua pulchra quidem facta es ratione, Megaram
Formosam fieri sic ego posse puo.*

IN EVNDEM.

O *Mnia quod Leonora putat te vèdere, falsũ est:
Nam faciem, tibi qua cætera vendit, emis.*

IN BELEAGONEM.

G *Ens duplex, Beleago, tuo de stemmate certat,
Nuitur & causam quaque probare suam.*

*Nulla tuis dictis quod sit constantia, Maurus
Indicium Libyci sanguinis esse putat.*

*Signa sui generis credit ludæus acumen,
Quòdque tibi est lucri tam furiosus amor.*

*Tu Lusitano genitum te sanguine iactas:
Nec tamen hoc aliter, te nisi teste, probas.*

*O utinam indicis, aliòve id teste probares:
Aut te certa foret testificante fides.*

*Sed mihi si credas, testis potes esse tibi ipsi
Vtilis: hac una sed ratione potes.*

*Qua tibi pro fictis vis credi, ficta negato:
Et qua vera cupis credi, ea vera nega.*

IN CONVENTVM EPISCOPORVM.

C *Um mihi linigera species est visa cohortis,
Maius & humano frontis honore decus:*

*Anxia mens dubiis pulsabat pectora curis,
Secum agitans homines crederet, ànne deos.*

*Sermò, oculi, vultus, gestus, cultusque, animis que,
Omnia diuini plena stuporis erant.*

*Is nitor in vultu, gestu decor, ore venustas,
 Vis oculis, verbis gratia, mente vigor.
 Dum loca, dum comies, dū membra simillima nostris
 Adspicio, rursus mens negat esse deos.
 Dum negat, affirmat, dubitat mens anxia, Phœbus
 Perplexo inuoluit talia verba sono:
 DISSIMILES similesque, vides hominiquē Deōq;
 Non Dī, non homines sunt, & utrunque vides.
 Qui pote? diuina. nempe hoc te dicere velle
 Auguror, esse homines corpore, mente deos.*

IN AMICVM QVENDAM.

VNus eras, memini, quondam de plebe, nec alter
 Te minus in tota turgidus urbe fuit.
 Nunc te aliū credis, veterēque haud noscis amicū,
 Splendidus in Tyria quòd spatiere toga.
 Falleris: hanc & ovis, qua tu nunc veste superbis,
 Ante tulit, nec adhuc est aliud, nisi ovis.

E GRÆCO.

NVper Achemenida fuimus, nūc arua Menippi,
 Ac dominis erimus prada subinde nouis.
 Hic sua nūc credit, quondam sua credidit ille:
 At sua Sors verè dicere sola potest.

IN LEONORAM.

MEntitur veros facies tibi picta colores,
 Et speculi mendax te tibi imago refert:
 In digito annellus mentitur aëneus aurum,
 Mentitur gemmam vitrea gemma probam.
 Quicquid contigerit te cū mendacia discat,
 Miremur linguam dicere falsa tuam?

IN EANDEM.

Lena parens Leonora tibi est, & filia lena est;
 Lena est, qua faciem viscida creta tegit,
 Et quot habet vetulas vicinia sunt tibi lena,
 Et lena est toto fiscina nota foro,
 Quam bene vix tandem tot possunt vendere lena;
 Haud equidem mercem suspicor esse bonam.

IN MIDAM.

Sors tibi nominibus nocuit male grata duobus
 Quod dederit sophia, stultitiæque parum.
 Si tibi stultitia plus esset, stultus haberi.
 Posses, si sophia plus foret, esse sophos:
 At tu $\mu\omega\rho\omicron\sigma\omicron\sigma\omicron\varsigma$ sapiens es morio, stultus
 Es sapiens, & nec morio, nec sapiens.
 Nunc tamen ut Curius presentia secula damnas,
 Nunc stolidi fingis garrulitate iocos:
 At sophiam simulans per longas proderis aures:
 Dissimulans sophiam, dissimulare nequis.
 Vnde igitur vives nulla Mida præditus arte;
 Si tibi nec stulto, nec licet esse sopho.

IN NÆVOLVM.

Nævole dum clamas, ut stentora vincere possis,
 Omnis homo est animal nocte diæque boans;
 Iam tibi dilapsa est prope nonagesima metris,
 Jam tremi inualido curua senecta gradu:
 Vertice iam laui vix tres hædere capilli,
 Et cernis, quantum noctua mane videt.
 Semper & è gelido distillat stiria naso,
 Et fluit in madidos longa salina sinus:
 Nec tibi gingivæ dens unus & alter inermi est:

Nec

*Nec plus nugarum simia scalpit annus:
Iam capulum spectas, iam Ditis limina pulsas,
Exspectaïque tuas iam Libitina faces.
Nauole si pudor est, nugarum desine tandem,
Omnis homo, clamans Nauole, nullus homo es.*

AD NEÆRAM.

Q*ualiter ad solem foliis morientibus arent
Candida virginea lilia sceta manu,
Paullatim lento sic m. ceror igne Neæra,
Ut primum radij me tetigere tui.
At mihi dum roseis tractim das oscula labris,
Sentit & auctus debilis umbra tuos,
Mens redit, & vigor ignescit, velut herba resurgit,
Cum leuis arentem recreat inber humum.
Ergo quando oculis pereuntem me oscula sanant,
Et mea in arbitrio vitæque morsque tuo est,
Perde, neca, ut visum est, sed dum pereo, oscula iunge,
Sape ut sic vinam, sic volo sape mori.*

AD EANDEM.

N*efugitiuum animū nostrū ad te perde Neæra,
Seu domino dura es, siue benigna suo.
Si mihi dura manes, fugitiuum at suspice nostrum:
Si facilis mihi sis, hunc facilis quoque ama.*

IN LEONORAM.

P*lta tibi est facies, mendax est lingua, manūque
Æneus annellus, vitrea gemma nitet.
Quis tibi vel verum credet Leonora loquenti,
Quando tui nunquam pars caret ulla dolo?*

PViris odor spurco stomachi qui manat ab antro
 Ne ledat, laurum cum Leonora voras,
 Amnigena ignigena facis ut iungatur Iaccho,
 Et nunquam sicco sobria Nympha Deo.
 Quaeque suum viues seruauit morte pudorem,
 Mortua nunc per te damna pudoris habet.
 Nec potuit, quannuis contectis cortice membris,
 A lenocinio tua manere tuo.
 Quid tibi non credam de te Leonora licere,
 Tam male cui concors conciliatur amor?

E GRÆCO RVF.

Quite videt beatus est,
 Beatior, qui te audiet
 Qui basiat, semideus est,
 Qui te potitur, est Deus.

DE NEÆRA.

Illa mihi semper presenti dura Neæra,
 Me quoties absum semper abesse doleo
 Non desiderio nostri, non mæret amore,
 Sed se non nostro posse dolore frui.

AD PONTICVM.

Arida torreret tibi cum præcordia febris
 Pontice, nec vita spes foret ulla iua,
 Munera spondebas, calūmque in vota fatigans
 Fundebas miseris ore tremente preces.
 Audit vota Deus, febrim tibi pellit, & affert
 Oblatum facilis pro nebulone capit.
 At tu ideo sanctus vis & Dîs carus haberi,

Tēque

*Tæque virum credi scilicet esse pium.
Vir bonus esse potes, cuius caput a se redemptum est,
Iudiciòque tuo, iudiciòque Dei.*

PRÆPOSTERA PIETAS.

C*um patre nil viuo tibi conueniebat: iniquis
Litibus exstincti, dissidiis que senem.
Defunctum nunc thure colis, tumulumque coronas
Floribus, & magna mole sepulchra locas.
Quamlibet his tumeas, pietas præpostera ceriè est,
In patre nil præter funus amare patris.*

E GRÆCO.

N*emo meas cumulet violis fragrantibus umbras,
Nec mihi Pyramidum mole sepulchra locet,
Siquis amat, viuo largum se præstet amico,
Talibus officijs dum locus esse potest.
Verum ubi consumptos Lachesis mihi finiet annos,
Vel fracta incultis horreat urna rubis.*

IN PHILLIDEN.

P*hilli omnes de amas, redamat te Philli nec ullus:
Miraris, fieri id qua ratione queat?
Nempe ideo cunctos quòd ames discrimine nullo.
Hac ratio est, cur te nullus amator amet.
Odero vis igitur cunctos? malè colligis istuc,
Nec te odisse velim: sed nec amare veto.
Quidnam igitur suades ut amer? sic suadeo, Nullum
Oderis: ast vnum Philli, ut ameris ama.*

E GRÆCO PHILODEMI,
lib. septimo.

D*ives eras, & amator eras: nunc pauper, amore
Es liber, præsens ô medicina, fames.*

Qua te delicias, dulcémque vocabat Adonin

Menophile, nomen nunc rogat illa tuum,

Qui genus? unde domo? iam te docet vsus opinor,

Quod cui res deerit, nullas amicus erit.

E GRÆCO POSIDIPPI,
seu Cratetis.

Q*uod vita ingrediaris iter? si rura labore,
Si domus est curis anxia, lute forum,
Si mare sollicitat terror, metus urget habentem
Rem peregre: ast inopem cura molesta coquit:
Sollicitudo toris genialibus adstat: es expers
Coniugis, id seua est degere more fera:
Proli erumna comes: quasi manca est orba senecta,
Robore canities, mente iuuenta caret.
Primum ergo optandum est non nasci: proxima vota
Ærumnas fato praueniente mori.*

CONTRARIA SENTENTIA VERISI-
milis, ex Metrodoro.

Q*uoduis vita iter insistas. Si rura, voluptas,
Tecta quies habitet fama decusq; forum.
Rem mare suppeditat, comitatur gloria ditem
Si peregre it: nemo conscius est inopi,
Felix vita toris genialibus adstat: es expers
Coniugis, & cura pondere liber eris.
Delicie patrum, soboles: minus angeris orbis.
Robusta est atas prima, secunda pia:
Commoda quum vive tot sint, vota utraque damna,
Non nasci, aut hausta luce, repente mori.*

AD ROGERVM ASCHAMVM AN-
glum, qui librum cum honorifico elo-
gio, & sui amoris significatione
miserat.

AMplector Rogere tuum vehementer amorem;
Et nimij doctum pignus amoris aino,
Nec minus est animus genitor mihi gratus amoris,
Quæq; animum virtus ornat, amatq; tuum:
Nec minus est gratus magni comes error amoris,
Et nimio cacum pectus amore mei.
Et cum cuncta probem, virtutem, munus, amorem,
Et nimio fatum pectus amore mei:
Absque errore meo vellem fas esset amare
Errorẽ de me dulcis amice tuum.

IN GELLIAM.

Posse negẽ in varias se vertere Prothea formas?
Vertumnũ vultus sumere posse novos?
Quæq; pia pavit sceleratum fraude parentem:
Quique tuos petiit Deianira toros:
Cum toties iuvenes vultus de pixide sumas,
Quotidie in faciem Gellia versa nouam,
Posse negem è puero iuvenes solaon in annos
Mutari subito, Callirhoẽsq; genui?
Æsonaque in viridẽ succo rediisse iuuentam,
Et quæ Nysais Bacchum aluere ingis?
Nulla dies non te cum spectet mane puellam,
Nulla dies non te vespere cernat anum?

AD LEONORAM.

Nupta prius mater fuerat: deĩn debilis ætas
Efficit hanc lenam nunc Leonora tuam.

*At meretrix quàm nupta prius tu filia, matrem
 Vincis, mox nata lena futura tua,
 Quid lena neptis, meretricis filia patre
 Ex monacho tantis laudibus adiciet?
 Adycit, & primis hanc atque hanc vincit in annis,
 Pene infans matris iam quoque lena sua.
 Scilicet ante annos generosi seminis arbor
 Protinus in fructus luxuriare solet.*

AD PEIRIDEM.

CArnem ut emas Peiris venalis filia prostat,
 Et pretium cena fit Leonora tua.
 Crede mihi hoc facinus superat feritate Cyclops
 Et Lastrigonia facta cruenta gula.
 Nam neque Cyclopum Cyclops in corpora sevit,
 Antiphates socios nec lanianit atrox.
 Hostis eis tumidisve hospes eiectus ab undis,
 Fluctibus aut lacere prada fuerit rates.
 Tu referre putas nihil an sit cuius, an hospes,
 Dúmque voros, cura est nil tibi quale voros.
 Utque voros alios, truculentior ista ferarum
 Seuitia est, natam posse vorare suam.

COENA GAVINI ARCHIEPISCOPI
Glascuensis.

PResulis accubui postquam conuiuia Gavini,
 Dis non inuideo nectar & ambrosiam
 Splendida cena, epula laute ambitione remota,
 Tetrica Cecropio seria tincta sale:
 Catus erat Musis numero par, nec sibi dispar
 Doctrina, ingenio, simplicitate, fide.
 Ipse alios supra facundo prominet ore,

Qualis

*Qualis Castaly præses Apollo chori.
 Sermo erat ætheri de maiestate tonantis,
 Ut tulerit nostra conditionis onus:
 Ut neque concretam diuina potentia labem
 Hauserit in fragili corpore tella hominis:
 Nec licet in serui dominus descenderit artus
 Naturam exuerint membra caduca suam.
 Quisquis adest dubitat scholane immigrarit in aula
 An magis in mediam venerit aula scholam.
 Iuppiter Æthiopum conuiuia solus habeto,
 Dum mihi concedas præsulis ore frui.*

E GRÆCO.

L Iber eram, vacuo mihi cum sub corde Neera
 Ex oculis fixit spicula missa suis.
 Deinde unum euellens ex auricomante capillum
 Vertice captus vincla dedit manibus.
 Risi equidem, fateor, vani ludibria nexus,
 Hoc laqueo facilem dum mihi spero fugam:
 Ast ubi tentanti spes irrita cessit, ænis
 Non secus ac manicis implicitus, gemui.
 Et modo membra pilo vinctus miser abstrahor uno:
 Quo domine nutus me violentus agit.

E GRÆCO.

R obora si lingua Demosthenis aqua fuissent,
 Nō Macedū Graias Mars populasset opes.

IN HOMINEM VANVM.

D v m blite à insani compilas scripta Doletis,
 Et blateras nullo iurgia vincta sale,
 Quicquid agunt alij præ te contemnis, & vni

*Se tibi dat Phœbus, Pieridésque fauent,
Solus agas rectè per me licet omnia: sed dum,
Omnia te solo iudice solus agas.*

AD LEONORAM.

Nescio tot mœchi tibi cum Leonora fuissent,
Cur monachum nata dixeris esse patrem:
Nigrege de tanto, qui nocte diéque ruebant,
Nemo minus monacho forte pudendus erat.

AD LEONEM.

Cum strepis assiduè fulgentibus arduus armis,
Horrida cū iaculo est dextera, & ense latus,
Cum seges impexa tibi prominet arida barba,
Cum riget in tristes frons caperata minas,
Te timidum dici vulgo indignaris, & esse
Indicia hæc quenquam non metuentis ais.
Qui timet assiduè, est timidus. timidus Leo es ergo:
Semper enim à nullo ne timeare, times.

AD IVLIVM CÆSAREM SCA-
ligerum.

Dum nunc nivalis Aquilo constringit gelu.
Lapsus rapaces fluminum,
Nunc dersus Auster vallium declivia
Nimiis inundat imbribus,
Pedésque glacie vel vacillant lubrica:
Vel in profundo hærent luto,
Cunctos lenabat spes labores unica
Doctum videndi Iulium.
Hac spe ferebat pes via molestias
Omnes libenter, & oculis
Iam tum imputabat gaudium: latus animus,

Bonis.

*Bonis futurus ebrius,
 Prægestiebat, iam velut voti sui
 Fructu beato perfruens.
 Sed iux Agini quinta nunc agit at mihi
 Fastidiosa dum mora
 Cumulit viarum incommoda, & mens anxia
 Spes pendet inter & metus.
 Quamuis laboris omnia ingratiſſimi
 Sint plena, res mihi unica
 Magis moleſta eſt cæteris moleſtiis,
 Non intueri Iulium.*

AD REGINAM NAVARRÆ MARGARITAM Borboniam.

Nobilis Aſcreis facta eſt Pandora Camænis,
 Nobile Lemniaca ſcilicet artis opus.
 Et decor, & nitidos finxit reuerentia vultus,
 Blandaque virgineus pinxerat ora pudor.
 Addidit ingenij volucer Tegeæ acumen:
 Egregias artes ſcire Minerua dedit.
 Lata Venus latum capiti aſpiravit honorem:
 Adiecit lepidos mellea Suada ſonos.
 At bona ni ſpernat præſentia liuor iniquus,
 Et ſua vix laudet ſacula lentus honos.
 Non minor eſt docta tibi Margari gratia lingua,
 Nec minor eximio fulgurat ore decor:
 Nec genitus Maia, nec Pallas amicior illi,
 Quam tibi, nec Pitho, nec magis æqua Venus.
 Cætera Di pariter vobis tribuere benigni,
 Plus tamen hoc æqua parte dedere tibi:
 Illa nouas peſtes mortalibus intulit agris,
 At tibi ius factæque eſt cum pietate comes.
 K iij.

152   GEORG. BVCHANANI
IN IOANNEM SOLO COGNOMENTO
Maiolem, vt ipse in fronte libri
sui scripsit.

CUm scateat nugis solo cognomine *Mair,*
Nec sit in immenso pagina sana libro:
Non mirum titulus quod se veracibus ornat:
Nec semper mendax fingere Creta solet.

AD LEONORAM.

ET scio te pictam, scio te Leonora voracem,
Et scio inexpleta gurgitem auaritia:
Et scio te pueris carnem pro carne dedisse,
Nec tibi fumosos displicuisse coquos:
Et scio te monachis mendicis claudere limen,
Inguine nec limen tristius esse tuo.
Et plus quam vellem, plus quam me scire necesse est,
Et plus quam deceat, denique cuncta scio.
Et cum cuncta sciam videor fore sanus: at unum
Nescio, cuncta sciens, cui male sanus amem.

NOMINE HENRICI KILGRÆI
Angli ad Antonij Cocci doctissimi
filiam egregie doctam, quæ
postea Kilgræo nupsit.

ET decor & facies cum simplicitate venusta,
Insidiosa oculis, imperiosa animis:
Et motura feras docti vox pectoris index,
Panc parem superis te facit esse deis.
Si par eximiam decorat constantia formam,
Efficiet superos hæc tibi panc pares.

AD

Spes fallax, vanaq; preces, & inania vota,
Et lachryma, & damno leta Erycina meo,
Parcite, sopitis & me mihi reddite curis.

Sit mora tormento supplicisq; modus.

Quod si nulla agrum releuent obliuia mentem,

Nec contenta ferus vincula laxet amor:

Tu saltem miserere animæ non digna ferentis,

Mors, medicina meis una relicta malis.

EIDEM SCRIPTVM.

IN me consumpsit vires fortuna maligna,
Qua q; serunt hominum fata reguntque vices.

In me consumpsit sic tela facésque Cupido,

Vt spatium plagæ non sit inane nouæ.

Quique patet miseris ad cuncta pericula portus,

Non recipit fessam mors mihi saua ratem.

Ambiguo que via stanti ad confinia vitæ

Lumina mors claudit: vitæ manere negat.

Cogor ad hoc tantum ingratas producere laces,

Sufficiat penis ut mea vitæ nouis.

Quæ mea condicio est, cui tam præpostera lex est

Fatorum, ut sit mors viuere, vitæ mori.

EIDEM, AD DOMINAM NAVI-
gaturam.

VNde meo sperem requiem, mea vitæ, dolori,

Si fortuna meis non satiata malis

Perstat adhuc sauire, odiisque tenaciter vrgens

Armat in exitium cuncta elementa meum.

Spes & vota ferunt rapidi per inania venti.

Vnde prius solita est flamma alimenta trahit:

Unda rapit, raptum id spatium terra inuida longis

Diuidit: vnde anima vita erat vna mea.

Te quoque forte etiam capient obliuia nostri,

Certè animum hæc vret sollicitudo meum.

Hæc ego si merui torqueri pectora cura,

Vi metuam nostri ne memor esse velis,

Nõ querar, aut lacrymis crudũ exsaturabo dolorem,

Ne lacrymæ nostro sint medicina malo.

Dignus enim es tales panas expendere, quisquis

Sustinet à vultu viuus abesse, tuo.

DE MELLINO SANGELASIO.

Mellinum patri, sale carmina tingere iussit,
Parceret ut fama Musa Catulle tua.

IN DIVITEM AVARVM.

Dasinopi diues, sed qualia reddere possit
Munera. Nõne hoc est dicere? Redde mihi.

DE ADAMANTE MISSE A REGINA
Scotiæ ad Regnam Angliæ.

Hoc tibi quæ misit cor, nil quod posset, habebat,
Carius esse sibi, gratius esse tibi.
Quòd si fortè iuum ipsa remisseris: illa putabit
Carius esse sibi, quàm fuit ante tibi.

E GRÆCO.

Pauper eram iuuenis, senio confectus inertii
Sum locuples, miserè sorte in utraque miser.
Quando frui poteram rebus, mihi copia deerat:

Copia

Copia nunc superest, fructus & usus abest.

E GRÆCO.

F *Ata ferunt, fer fata, ferent: si fortè repugnas,
Et te ipsam crucias, nec minus illa ferent.*

ALITER.

S *Ite fata ferunt, fer fata: ferere. Ferentes
Fata ferunt: rapiunt, si minus illa feras.*

E GRÆCO.

M *Ors velut immineat presentibus vitæ rebus:
Parce, velut fati sera sit hora tui.
Verè etenim sapiens est is, qui certum adhibere
Novit auaritia, luxuriaq; modum.*

IN DOLETVM.

C *Armina quòd sensu, careant, mirare, Doleti?
Quando qui scripsit carmina, mente caret.*

E GRÆCO ANACREONTIS.

E *T terra sicca potat,
Terrasq; silua, & aura
Siluas, & equor auras,
Et sol repotat equor,
Et luna solem. Iniquè
Incessistis sodales
Me, quod bibam libenter.*

GEORGII
 BVCHANANI
 SCOTI

IUSTA ET ICONES.

Epigrammatum Lib. II.

IUSTA.

IACOBO IIII. REGI
 Scotorum.

*Ama orbē replet, mortē fors occulit: at tu
 Desine scrutari quod tegat ossa solum.
 Si mihi dent animo non impar fata se-
 pulchrum,*

Angusta est tumulo terra Britanna meo.

MAGDALENÆ VALESIAE REGINÆ
 Scotorum, xvi. ætatis anno
 extinctæ.

Regia eram coniux, & regia filia, neptis
 Regia, spe & votis Regia mater eram.
*Sed ne transgrederer mortalis culmen honoris,
 Inuidia mors hinc me condidit ante diem.*

EIDEM.

IN me certarunt totas expromere vires
 Natura, & virtus, gloria, morsque suas.

Esse

*Esse bonam tribuit virtus: natura decoram:
Esse brevis vita mors inimica dedit:
Viuida perpetuum sed gloria floret in eum,
Vt penset vitam perpete laude breuem.*

EIDEM.

N*ata bis octonos Valesia Magdalis annos
Hic immaturo funere raptia iacet,
Quam raptia inuisis, lacrymis miserabile vulgus,
Mæstitia proceres, vir pietate probat.*

BRIANDO VALLIO.

D*ignus erat Pyllo canescere Vallius auo,
Hospite si tanto digna fuisset humus.
Ergo seni, quo nil melius, nec doctius orbe
Permenso vidit sol, Deus astra dedit.*

CRITTONI.

C*ritto suo cupiens aliquid superesse sepulchro,
Nec semel in Stygios totus abire laeus.
Omnibus appingit fastosa insignia viris,
Nec titulis vacua est vlla fenestra nouis.
O spes fluxa, brevis fama fiducia, mendax
Gloria cum primo deperitura Noto.*

GVLIELMO BVDÆO.

G*Allia quòd Græca est, quòd Græcia barbara
Vtraq₃ Budæo debet vtrumq₃ suo. (non est.)*

EIDEM.

S*unt vniuersi splendor orbis Gallia,
Et Galliarum splendor est Lutetia,*

158 GORG. BVCHANANI

*Splendor Camœnæ sunt sacra Lutetia.
Budeus ornat vnus innocentia,
Splendore vitæ, litteris solertia
Orbem, Camœnas, Galliam, Lutetiam.*

GILBERTO KENNEDO COMITI
Cassiliffæ.

Hic situs est heros humili Gilbertus in urna
Kennedus, antiquæ nobilitatis honos:
Musarum, Martisque decus, pacisq; minister:
Et columen patriæ consiliûmque suæ.
Occidit insidiis fallaci exceptus ab hoste,
Bis tria post vitæ lustra peracta suæ.
Parce hospes lacrymis, & inanem comprime luctum;
Non miserè quisquam, qui bene vixit, obit.

IACOBO SILVIO.

Siluius hic situs est, gratis qui nil dedit vnquam,
Mortuus & gratis quod legis ista, dolet.

IACOBO FABRO.

Qui studiis primus lucem intulit omnibus, artes
Edoctrum cunctas hæc tegit urna Fabrum.
Heu, tenebræ tantum potuere extinguere lumen?
Si non in tenebris lux tamen ista micet.

FLORENTIO VOLVSENO
Scoto.

Hic Musis Volusene iaces carissime, ripam
Ad Rhodani, terra quàm procul à patria?
Hoc meruit virtus tua, tellus quæ foret alitrix
Virtutum, ut cineres conderet illa tuos.

IN

IN ROBERTVM CARMICRVCIVM,
sanctæ crucis Abbatem.

D At titulos, dat opes, dat Crux mihi nomina gen
Addictusq; cruci cū patre frater erat. (is,
Cruz fueram cunctis: mihi ne cruz undique desit,
Membra mea en moriens do crucianda cruci.

IN EVNDEM.

C Corpore cum fædo species sit fædior oris,
Fædum pectus habet, fædus ingenium.
A Cruce Parca dedit nomen præfaga futuri,
Haud alia hoc dignum morte cadauer erat.

IOANNI DIGVALLO, ARGVMENTO
sumto ex Adami Otterburni Equitis
claris. Hexametris.

N Omine Joannes, Diguallus origine, flamen
Flamine natus erat, quem tegit iste lapis.
E patrio censu nec nummo ditior vno:
Scriptura primas accumulavit opes.
Sedulus hinc Peiri coluit mensarius urbem,
Hinc tumor, hinc res, hinc gloria, luxus, opes.
Et velut hinc etiam traxisset stemmata gentis,
Ornatur titulis parma superba novis.

AD ADAMVM OTTERBVRNVN.

L Ana mea est, inquis, tua tela est, cum tibi reddo
Hæc de carminibus carmina facta tuis
Synthesin è propria textam si dem tibi lana.
Gloria Palladiæ non minor artis erit.

*Nec minus insigni Lysippus laude feretur,
 Aere licet fingat signa animosa tuo:
 Tolle (ais) hinc artē. lanam mihi redde, quid autem
 Ars tua materia deficiente potest?
 At mihi furtiva si reddas vellera lana,
 Nuda tamen pretium merx feret ista suum.
 Hac vos de tabula Pictōres lege colores
 Tollite: Dædalia cesset in arte labor.
 Nulla Tarentino luescat lana veneno,
 Nec rubeant Tyriis vellera cocta focis.
 Deserat argentem dehinc pauper Mulciber Aetnā
 Mendicent Steropes: algeat Acmonides.
 Subtrahere materiam, nihil artem posse fatemur:
 Sed pretium gemmis maius ab arte venit:
 At mea sedulitas fumos non colligit istos:
 Si non culpabor sat mihi laudis erit.*

FRANCISCO BELCIERIO SUPRE-
 mo in Senatu Burdeg.
 Præsidi.

Franciscus hic est Belcierius situs,
 Viriute honores adsequutus maximos,
 Princeps virorum in principum cœtu dum
 Præses, notatus labe nulla, splendida
 Fama, modestis opibus, ingenti omnium
 Mœrore raptus ordinum, quanuis senex
 Felice felix prole fato cesserit.
 Quicumque transis parce lacrymis, & tibi
 Tuisque talem posce vitam & exitum.

ANDREÆ GOVEANO.

Alite non fausta genti dum rursus Ibera
 Restituis musas, hîc Goveane iaces.

Cura

*Cura tui Musis fuerit si mutua: nulla
Incolet Elysiūm clarior umbra nemus.*

INNOCENTIO FONTANO BURDEG.
Poetæ & Causidico.

A Fonte nactus nomen Innocentius,
Diēque natus Innocentibus sacro,
Legatus à Republica Lutetiam
Missus, parocia hospes Innocentum,
Viuos reliquit Innocentibus die
Sacro. Innocentum corpus in Fano iacet,
Fontem sepulchrum propter Innocentum.
Vita peracta propter innocentiam
Calum innocentes, inter animus incolit.

PETRO PLANCIO PARISIENSI.

Fessus Atlantiades toties transmittere nubes,
Tanariam toties ire, redire viam:
Ante Iouem supplex stetit, & finire labores
Postulat, aut socium qui releuaret onus.
Aequa petis (ait ille) petisque in tempore. nam te
Qui iuuet, aut nemo, aut Plancius vnus erit.
Sape ego per tenebras vidi cū scanderet alpes
Concreta gelidum findere marmor aqua,
Vidi cū fessos cursu prauerteret Euros,
Et Zephyri lentos ante volaret equos:
Non labor insomnis, non saua iniuria brumæ,
Non sitis aestiferi cū furit ira canis:
Non salebris colles, non cæno undante paludes,
Non scopulis torrens impediēbat iter.
Quid referam ingenium, magnaque capacia cura
Pectora, custodem depositique fidem?

L

Eloquiumque potens mandatis addere pondus,

Comere res tenues, promere difficiles?

Et facilem quamuis ad cetera munia mentem,

Difficilem falli muneribusque capi?

Hunc age quam primum volat ille & mole relicta

Corporis, Eridanus qua Ligus urget aquas.

Astra, deum plaudente choro, nouus incola scandit

Plancius & superum iussa minister obit.

Felix licet, usque tuis decus, & dolor ingens,

Vltima nos donec mitter in astra dies.

EIDEM.

C*ura, fides, labor, ingenium, vigilantia, Planci,*
Fecerunt carum ciuibus esse tuis.

Jam virtus hominumque fauor spondebat honores,

Et meritis regum conciliatus honor.

Sed vulgaris honos meritis minor: ergo abiisti

Illo, ubi virtuti verus habetur honos.

HENRICO BORBONIO SUMMÆ
spei adolescenti.

B*Orboniæ spes illa domus, patriæq; patrisque,*
Nunc patris & patriæ, Borbonidumq; dolor,
Hæc sis Henricus, violas adspere viator?

Neu bona que fuerat vita, reare breuem.

Sat vixit, bene qui vixit. spatium breuis eui

Ignau numerent tempore, laude boni.

PATRICIO BVCHANANO FRATRI.

S*l mihî privato fas indulgere dolori,*

Ereptum frater te mihî iure fleam:

Nostra bonis raros cui protulit artibus ætas,

Et

*Et niuea moram simplicitate pares.
 At si gratandum latis est rebus amici,
 Gratulor immensis quod potiare bonis.
 Omnia quippe pia vita & sinceriter acta,
 Præmia securus non peritura tenes.*

IOANNI RANSFORTO
 Equiti Anglo.

Hunc Ransforte tuo cinerè Buchananus honorè
 Dat meritum, duro custos in exsilio.
 Mens generosa atavos non est mentita vetustos:
 Pace, tua est pietas cognita, Marte manus.
 Cultus erat simplex, sine luxu splendida mensa;
 Ara domus miseris, arca benigna bonis.
 Non libertatem fandi peregrina tyrannis,
 Non animum fregit patria serua tuum.
 Mens inuicta malis fesso de corpore cessit,
 Iam pulso exitu, seruituq; metu.

CAROLO COSSÆO BRIXIACI
 Comiti.

Carolus hic situs est modica Cossæus in urna;
 Pyramidum dignus cui tegat ossa labor,
 Patria Brixiacum, genus alto è sanguine Cossi,
 Nec proauum inferior nobilitate torus,
 Ingenium felix, facies gratissima, vicit
 Nemo manu iuuenem, consilioque senem.
 Quacunque armiferis inimica est natio Franci;
 Auxit eum titulis Marte coacta nouis.
 Cū Batavo Germanus, Iber, Ligur, Insiber, Anglus;
 Laudauere fidem, ceu tremuere manum.
 Quod mortale fuit, rapuit mors: fama virescit,

Dum domus Hectoridum regia sceptrā geret.

ALEXANDRO COCBVRNO.

O *Mnia quae longa indulget mortalibus aetas
Hæc tibi, Alexander: prima iuuenta dedit.
Cum genere & forma generoso stemmate digna,
Ingenium velox, ingenuumque animum.
Excolui virtus animum, ingeniumque Camæna
Successu, studio, consilioque pari.
His ducibus primum peragrata Britannia, deinde
Gallia ad armiferos qua patet Heluetios.
Doctus ibi linguas, quas Roma, Sion, & Athene,
Quas cum Germano Gallia docta sonas.
Te licet in prima rapuerunt fata iuuenta,
Non immaturo funere raptus obis.
Omnibus officiis vitæ qui functus obiuit,
Non fas est vitæ de breuitate queri.*

ROGERO ASCHAMO ANGLLO.

A *Schamum extinctum patriæ, Graecæque Camæna,
Et Latine vera cum pietate dolenti.
Principibus vixit caris, iucundus amicis,
Re modica, in mores dicere fama nequit.*

DIANÆ.

V *Enatrix Regum iacet hac sub mole Diana,
Fracta annis, nec tum sponte pudica fuit.
Omnia quæ rapuit, tandem nil amplius optavit:
Sed quod nunc satūra est, gratia Parca tibi.*

IAC. STVARTO SCOT. PROREGI.

Q *Uamuis flere nefas te celo, Jacobe, receptum,
Tot populis nunquam mors fuit una dolor.*

Nullò

*Nullò unquam tantam se ingessit pectore virtus,
 Signa nec ostendit tam manifesta sui.
 Nullò unquam impietas gausa est funere tantum,
 Nec sibi plus iuris credidit esse nefas.
 Ista licet tanto genitrix sit Scotia luctu,
 Tam genitum gaudet, quàm periisse dolet.*

IOA. HAMILTONO FANI ANDREÆ
 Archiepiscopo.

P*rostibulum plebis misera, lupa publica mater,
 Fecit ut incerto de genitore fores.
 Vix tandem inuentus prolis cupidusque & egenus,
 Qui te progeniem diceret esse suam.
 Sed generis mansere nota, mens subdola, fallax
 Lingua, animus gaudens sanguine, dextra rapax,
 Luxuries parti male peius prodiga, fornix
 Pro thalamo, nummus numinis instar erat.
 Adiuncti his vitiis natura plurima sponte,
 Dignus Hamiltona dum cupis esse domo.
 Stemmata sed falso nihil à te dignius ælum est,
 In cruce quàm laqueo quod tua colla dares.*

EIDEM.

C*Orpus Hamiltoni iacet hac antistitis urna:
 Impurus lassat spiritus Eumenidas.
 Prodigio tandem respirat libera tellus,
 Ad Stygium gaudet noxia turba lacum:
 Dum totus ruit in pœnas unius Auernus,
 Stat rota, nec Phlegyas flagra, facèsque timet.
 Sisyphus in saxo sedet, haurit Tantalus undam,
 Et Tityi, lasso vulture, fibra iacet.
 Qua multis casò quasita est gloria monstro,*

L iiij

*Iure suo hanc propriam crux, laqueusque tulit.
Exitus ut iustus, sic iusta iniusta fuerunt,
Corpore sacrilego quod caruere canes.*

IOANNI IVELLO.

R*Egina gemina pari labore,
Verum non animo pari, Iuelle,
Fecerunt, pietas ut esset orbi
Illustris tua. Saviendo ferro
Et igne altera id egit, ut niteret
Virtus temporibus probata duris:
Ut aurum solet ignibus recoctum.
Iusto te altera prosequens honore
Produxit patrie in theatrum: & oris
Tot dotes, animique adhuc latentes
Ostendit populo: sed eruditis
Et plenis pietatis, entheoque
Fervore ingenij libris, nepotum
Famam in sacula dum tuam propagas,
Illiusque odio, istiusque amore
Maiorem ipsi tibi celebritatem
Famae in tempora cuncta comparasti.*

EIDEM.

I*Velle, mater quem tulit Denonia,
Nutrixque fuit erudita Oxonia,
Quem Maria ferro & igne patria expulit,
Virtus reduxit, Presulem fecit parens
Elisabetha docta doctarum artium:
Pulvis pusillus te sepulchri hic contegit.
Quam parva tellus nomen ingens occultat*

ICONES

ICONES.

SATVRNVS.

A Urea secla olim me paupere Rege fuerunt:
 Lis, vis, fraus, aberant: omnia pacis erant.
 At nunc iustitiam mentita iniuria diues,
 Lis, vis, fraus, auri secula nuda premunt.

I V P P I T E R.

L Argus opis, nec auarus opum dū regna tenebā:
 Inde mihi celum fama benigna dedit.
 Hac aequat virtus humili de plebe Quiritem
 Regibus: hac homines efficit vna Deos.

M A R S.

M Agna quod euortā Mauors sū iure vocatus,
 Quam validus dextra, tam rationis inops.
 Vis, furor, ira, pauor, comites sunt, & mihi testes,
 Quantum consilij vis ferat orba mali.

S O L.

S Oloculus mundi, longum mortalibus annum,
 Inq, vicem noctes metior, atque dies.
 Luminis est vita fons, per quem fructus & usus
 Vtilibus, pulchris gratia rebus adest.

V E N V S.

A Lma Venus, rerū genitrix, hominūq, voluptas,
 Curarum requies, publicus orbis amor.
 Hi quoque qui tetricis inuadunt crimina verbis,
 Vultu dissimulant, dissimulant & amant.

MERCVRIVS.

Quot Protei vultus, tot sūt mihi nomina & artes,
 Nulla est ingenio fraus malè nota meo.
 Tam carus & mendax, vafreque impostor, ut esse
 Possim chemistes, augur, & astrologus.

LVNA.

Quod maculas vultus alieno lumine fūco,
 Muto cuncta, marem nunc peto, nunc fugio.
 Quod vaga, quod nunquā constans, vis discere cau-
 Fœmina sum, uxoris forsā imago tua. (sant)

TEMPVS.

Sum genitor veri, domitor liuoris, operiti
 Index, astrorum filius atque comes.
 Me sequor, & fugio mea per vestigia. nunquam
 Cūm sim, quotidie nascor & intereo.

VICTORIA.

Si tam consilio firmet Victoria mentem,
 Quàm palpat sensus, lætitiâque capit:
 Anteferenda aliis cunctis foret unica: verum
 Fortunæ raro est mens bona iuncta bonæ.

ALCYONE.

Soluere qua vita potuerunt stamina Parca,
 Soluere coniugij non potuere fidem.
 Alcyone vnus amor Ceyx viuus fuit: idem,
 Alcyone Ceyx meus vnus amor.

HELENA.

Vix fieri, si sint gignentum in semine vires,
 Non, Iouis & Leda filia, pulchra potes.
 Vix fieri, si sint gignentum in semine vires,
 Et Iouis & Leda filia casta potes.

E A D E M.

Mille petita procis, totidem repetita carinis,
 Mille poetarum fama, laborque fui.
 O si nota minus, minus & formosa fuisset,
 Maxima matrona est laus latuisse proba.

P E N E L O P E.

Formosam, viduam, ditemq; in flore iuuenta
 Inter tot iuvenes Penelopea procos,
 Qui te servatam bis denos credidit annos,
 Non oculis tantum captus, opinor, erat.

D I D O.

Casta, decens, generosa animi, Phœnissa peregrina
 Fœmina, magnanimis vix imitanda viris.
 At tu sacratam, Maro, labe adspargere famam
 Conaris, fama non sine labe tue.

S O P H O N I S B A.

Vivere post victā patriam, patremq;, domumq;,
 Non potero dominis mancipium Ausoniis.
 Morte manu mittar, poteram foelicus ante,
 Non iterum redi conciliata novis.

A L E X A N D E R M A C E D O.

Fama dira famas, sitis & vesana cruoris
 Rex Macedo vita carnificina tua;

*Non sine extingui potuerunt iustus villo,
Quàm potando sitis, quàm comedendo fames.*

IDEM.

M *Agnus Alexander, prado clarissimus, orbis
Exitio viuens, ludibrio moriens,
Peracere quem nequit Mars armis, Bacchus inermis
Perdidit, immisto cùm Stygis amne inero.
Fama dira fames extingui hoc sine, cruoris
Hoc sine extingui debuit atra sitis.*

LAVRENTIVS VALLA.

Q *Vid celebras Marios, Carios, fortèq; Camillũ,
Miratrix veterum Martia Roma ducum?
Omnibus iis egit potiozem Valla triumphum:
Vnde iuus cuncta in secula viuet honos.*

IDEM.

M *Onstra animi, domuere sopher, que terra vel or
Protulit Hercule a sũe superata manu. (cus
Portentis Latium sermonem Valla leuauit
Inuictõ expugnans pectore barbariem.*

MARIA REGINA SCOTIÆ
puella.

V *T Mariã finxit natura, ars pinxit: utrumque
Rarum & sollertis summum opus artificis.
Ipsẽ animum sibi dum pingit, sic vicit utrumque
Vt natura rudis, ars videatur iners.*

EADEM ADVLTERA.

S *7 mibi tam fœdus, tam dirus auunculus esset,
Saeculi huius Marie femina prima forem.*

Sed

*Sed vitiiis, quibus euertit Regna omnia, famam
Polluit ille suam, polluit ille meam.*

CAROLVS LOTHARINGIVS
Cardinalis.

I Am furor humanus Furias lassarat, inermes
Torpuerant angues, torpuerantque faces,
Cum te vis inimica bonis, Carle, edidit, unus
Pro furis possis qui satis esse tribus.

MARGARITA REGINA NAVARRÆ.

E Sse aliis videor fœlix patre Rege, viroque,
Et nato, & proavis edita sceptrigeris.
Ast ego fœlicem, si sum, me iudico, rerum
Quòd Dominus famulam me velit esse suam.

MARIA REGINA ANGLIÆ.

S Um Marie, malè grata viro, malè grata marito:
Cœlo inuisa, mea pestis atrox patriæ.
Nulla aberat labe: nisi quod adfuit addita custos
Fida pudicitia forma maligna mea.

IN ELISABET. ANGLIÆ REG.

C Vius imago Dea, facie lui lucet in vna,
Temperie mixta, Iuno, Minerva, Venus?
Est dea: quid dubitem? cui sic conspirat amicè
Mascula vis, hilaris gratia, celsus honos:
Aut Dea si non est, Diua est quæ presidet Anglis,
Ingenio, vultu, moribus æqua Deis.

IN EANDEM.

Q Va manus artificis tria sic confundit, ut uno
Gratia, maiestas, & decor ore micent?

*Non pictoris opus fuit hoc, sed pectoris, unde
Diuina in tabulam mentis imago fluit.*

AD THOMAM RANDOLPHVM
Anglum.

S. *Aepe tibi Randolphe iubes me pingere Regem,
Qualem optem, tribuat si mihi vota Deus.*

Accipe: S I T primium vera pietatis amator:

Effigiem summi se putet esse Dei.

Pacem amet: & si res poscat, sit ad arma paratus:

Exuat in victis arma, odiūque simul.

Nolo nimis pareus, nimium sit nolo benignus:

Vtraque regno aqua est exitio sa lues.

Non sibi, sed populo sese putet esse creatum.

Et se communem ciuibus esse patrem.

Puniat inuitus cū res iubet esse seuerum:

Publica cū poscent commoda, lenis erit.

Viuat, ut exemplar populo sit recta sequendi,

Sit vultus prauis terror, amorq; bonis.

Excolat impense ingenium, corpusque modeſtè:

Luxuriam frenet cum ratione pudor:

Iam tacitus tecum tentas me fallere, tanquam

In tabula nostram qui mihi pingis heram.

IN SYLLAM.

N *Vlla cadaueribus q; crux vacet, aut cruce cā-*
Quòd lacera in portis omnibus ora patēt: (pu,

Quòd sonat attrita feralis compede carcer,

Squallet & humanis ossibus albet ager:

Artibus his Regem dici te Sylla seuerum,

Et patria, affectas, ut videre Pater.

Sic mihi se medicus doctum per funera iactet:

Sic fracto laudes Automedonta iugo.
 Nauita naufragijs celebretur: perdere cines
 Sua laus egregijsæua per arma Ducis.
 Perdere non populum, generosi est gloria Regis.
 Pro populo Regem, est gloria vera, mori.

A M O R.

Qvis puer ales? Amor. Genitor quis? Blādus ocel
 Ardor. Quo natus tempore? Vere nouo. (li
 Quis locus excepit? Generosi pectoris aula.
 Quæ nutritrix? Primo flore inuenta decens.
 Quo nutrit victu? Ille cebris, vultuque modesto.
 Qui comites? Leuitas, otia, luxus, opes.
 Cur Pueri belli semper furiosa cupido?
 Impellunt auida spes, trepidique metus.
 Non metuit mortem? Non. Quare? Sape renasci,
 Sape mori decies hunc breuis hora videt.

C H R Y S A L V S.

Dives opum, pauperq; animi plus possidet auri
 Chrysalus, in fulua quã vehit Hermus aqua.
 Possidet, inclusum sed cæci carceris umbris:
 Nec procul infernis, ut reor, à tenebris.
 Et decies vna, vel sæpius, inspicit hora,
 Et numerans miseras vsque fatigat opes.
 Nec satis hoc: centum ferratis limina portis
 Addita, centenis ferrea claustra seris.
 Custodisque canes, atque horridus ære satelles
 Excubat ad clausas peruigilatque fores.
 Non miser uxori, non audet credere natis:
 Frigida non pietis quos habet Ara Deis.
 Formidat, si vermis humo, mus exeat antro:

*Si luteum Procne sub trabe figat opus,
 Si trabibus laxam suspendit aranea cassem;
 Esse putat nummis retia tensa suis.
 Si sol rimosas penetret, vel Luna fenestras;
 Et tenuem fudit lux inopina diem:
 Oblinit extemplo rimas, ne scilicet auro
 Inficiat radios ille, vel illa suos.
 Nec minus obscuras formidat nocte tenebras;
 Et latebras promptas ad scelus omne duces;
 Ipse suam veluti furem luctatur in umbram:
 Gypsatas meiuunt credula corda manus.
 Huc labor, & miseri spectat vesania voci,
 Et trepidi semper corde micante metus:
 Post inopis curas, & inania tedia vite,
 Dives ut ad Stygias isse feratur aquas.
 Atque opibus mortem seu placaturus auarant,
 Semper inops vivit, ne moriatur inops.*

IOANNES STURMIUS.

O Ra vides Sturmi, sed & hac Germania sumit;
 Hac pietas, Latio cum lubet ore loqui.
 Hac Hermes: alio citius nec se putat ore
 Flectere posse homines, flectere posse deos.

IDEM.

O Ra hac sunt Sturmi: pictura verba darentur
 Si sua, de Phœbi pectore missa putes:
 Nec falso expulsus iam dudum Phocidos antro
 In Sturmi sedem pectore Phœbus habet.

IDEM.

N Il refert, Sturmi hac, an Phœbi dixeris ora:
 Hoc Phœbus solet, hoc Sturmius ore loqui.

GEORGII
 BVCHANANI
 SCOTI

STRENÆ, POMPÆ, VALENTINIANA,

Epigrammatum Lib. III.

STRENÆ.

AD REGEM SCOTIÆ
 Henricum.

Vrba frequens Iani fundit pia vota Ka-
 lendis,
 Vt nouus exacto faustior annus eat.
 Hic, ager ut multo sementē fœnore red-
 Prospicit hic pecori, prospicit ille gregi. (dat,
 Bellum miles auet, requiem mercator ab armis,
 Diuitias alter poscit, & alter opes.
 Sunt quibus in voto est ventosi gloria vulgi:
 Sunt, quibus & damnis est caruisse satis.
 Ast ego, ne lassem tua vanis athera votis,
 Optime Rex, opto, sit tibi certa salus:
 Hoc satis est vnum: quoniam te sospite nobis,
 Succedent Regno prospera cuncta tuo.

AD MARIAM REGINAM
Scotiæ.

VT mihi magna tua fortuna munera reddas,
Accipe fortuna munera parua mea.

AD EANDEM.

INuida ne veterem tollant obliuia morem,
Hæc tibi pro xenio carmina pauca damus.
Sunt mala: sed si vis, poterunt diuina videri:
Nam nunc quod magno venditur ære, bonum est.

AD DISCIPVLOS.

MOs vetus est Iani dare mutua dona Kalēdis,
Annus ut auspicio prosperiore fluat.
Et mihi qua possim dare tantum verba supersunt,
Sed vestrum nemo vult, sibi verba dari.
Nil dare nõ fas est, vanũ est dare verba. Quid ergo
Restat? Verba dari qui sibi nolit, emat.

AD EPISCOPVM INDOCTVM.

CArmina portanti, Præsul, tua ianua clausa est:
Munera portanti ianua tota patet.
Præsulis ergo tenes perfecti munera solus:
Quippe animo cuius munera sola placent.

AD MARIAM SCOTIÆ RE-
ginam.

DA quod adest: opto quod abest tibi. dona dare n
Aurea, fors animo si foret æqua meo. (tur
Hoc leue si credis, paribus me ulciscere donis:
Et quod abest, opta tu mihi: da, quod adest.

AD

AD IACOBVM STVARTVM
Moraviæ Comitem.

Sera Iacobe quidem sunt, parvâq, munera nostra,
Hac in re vitium si quod inesse putas:
Ne sectare meam, sed contra corrige culpam,
Et cito, sed larga munera redde manu.

LOQVITVR AD AMAS INCORDIS
effigiem sculptus, quem Maria Eli-
zabethæ Angl. misit.

Quod te iam pridē fruiitur, videt, ac amat absens,
Hæc pignus cordis gemma, & imago mei est.
Non est candidior, non est hæc purior illo.
Quamvis dura magis, non magis firma tamen.

AD IACOBVM MORAVIÆ
COMITEM.

Quod tibi parva damus, multi te ducere parvi,
Atque ea non hilari sumere fronte putant.
Falle malas linguas, maledicta Iacobe refuta:
Magnâque munifica dona repende manu.

AD ELIZABETHAM ANGLIÆ REGI-
nam Kal. Ian. anno CIO. IO. LXIIX. Bu-
chananus Ianum alloquitur.

Iane pater, solus partes qui versus in omnes
Quidquid habet tellus ante retrôque vides:
Prospice qua possim non dedignanda Kalendis
Saxonidum domina mittere dona tuis.

IAN. Me, puto, scis inopem, de Dîs non ditibus
Et veteri tantum simplicitate rudem. (unum,

Posce deos alios. dat opes Saturnia, formam

M.

Pulcra Venus, cultum flava Minerva animi.

BVCH. *At Dea nil istis eget hac, cui dona parantur.*

Iuno opibus, studiis Pallas, & ore Venus.

IAN. *Posce tuas Musas. sunt & sua dona Camenis,*

Parua licet magnis non malè grata Deis.

BVCH. *Qua dent Pierides tenues modò verba supersunt.*

Nemo, reor, sanus vult sibi verba dari.

IAM. *Pacè adeas igitur. nam Pax diuissima Diuū: Commoda qua cupiant, Crasus & Irus, habet.*

BVCH. *Hæc quoque Saxonida iam Pax dedit Heroine,*

Atque omne in regno ius dat habere suo.

IAN. *At tibi res quamuis desit, puo vota supersunt: His opibus diu par potes esse Mida.*

BVCH. *Dicis opes inopes: sed & hinc vix munera spero,*

Cum videam votis vix superesse locum.

Ecquid enim huic optem, cui fors virtusque benignè, Et natura suas accumulavit opes.

IAN. *Cuncta licet superent, superest quod ditibus optes,*

Perpetuus vitæ perstet ut iste tenor.

BVCH. *Hæc sequar. à votis, quibus unis esse benigno.*

Sors mihi dat, xénium auspiciúmque petam.

Sit tibi qui nunc est animus, Regina, perennis, Cæteráque hæud animo deteriora tuo.

Annuit, & Ianus mihi vultu arrisit viroque, Et mea dicta ratam iussit habere fidem.

AD IOANNEM HAVARTAM.

S I nisi pro genere & meritis Havarta dabuntur
Munera, rarus erit, qui tibi dona feret.

At si mente dei pura, sine munere Leti
Placentur, salsa vel sine thure mola,
Proxima dis etiam cur non te virgo reamur
Possit animi pura simplicitate capere?
Hæc ego spe fretus, quamvis exilia dona,
Ingenij fatus carmina mitto mei.

Quod si rusticulum non dedignabere vatem;
Promta erit obsequio nostra Thalia tuo.

AD MILDREDAM GVLIELMI CÆCILII
vxorem, matronam virtute & erudi-
tione præstantem.

M Vnera quæ tibi do Iani Mildreda Kalendis
Ditæ si non sint, commoda, forsân, erunt.

Non Arabum messes, gemmâsve oriente petitas
Sed tibi do, noster qualia reddit ager.

Quæ neque latrones possint, neque tollere fures
Clam, nec, si cupias perdere, perdidideris.

Non tibi quæ donet quicquid Tagus egerit auri;
Muneribus nostris vberiora dabit.

Quod si magna putes, nullo sumptu atque labore
Maxima de simili reddere messe potes.

Parua licet credas, sunt & sua commoda paruis:
Parua quod expectet qui tibi parua dedit.

Denique qualia sint, bona parua, exilia, magna,
Ipsa iube, arbitrij res erit ista tui.

Nec mihi si cupias non aqua rependere fas est,
Reddere nec melius deteriusve potes.

Nulla tamen magici latet hîc insania cantus,
M. ij.

*Nec mala fram. animo sinī procul ista meo.
Scire cupis quo tanta cadant promissa lubenter,
Quodcunque optaris tu mihi, id opto tibi.*

AD EANDEM.

Q*uod Mildreda mihi carmen pretiosius auro
Miseris, ingenio gratulor vsque tuo.
Atque etiam grates agerem quod miseris aurum,
Id nisi dixisses desipientis opes.
Si tamen hunc morbum tibi senseris esse molestum,
Nemo tibi medicus credo negabit opem.
At si quem scabies, rabiēve poetica vexet,
Sanari epota vix queat Anticyra.
Quid quod & hanc rabiē grauius symptoma sequatur
Addita pauperies vatibus vsque comes.
Quod nisi vitaris pestis contagia, donis
Carmina si certes vincere nostra tuis,
Prospice ne morbum mutes, & garrula egestas
Si tibi dum fauvas das mihi diuitias.*

AD EANDEM.

N*I Mildreda tui viri, patrisque
Moueret reuerentia, haud abiret
Impune hoc facinus meas Camœnas
Quod corrumpere nixa sis, & auro
Castas prostiuas prius puellas,
Contentas nemorum antea virentum
Umbris, frigore fontium sacrorum,
Rui & nurmure leniter strepentis:
At nunc barbarico superbientes
Luxu, & diuitijs tuis priorem
Vix norunt comitem, Morasque neclunt,*

Et me segnius audiunt vocantem.
 At tu, si sapias, dehinc cauebis
 Ista me ratione prouocare.
 Quod ni feceris, hanc benignitatem
 Pœnitentia protinus sequetur.
 Sic te carminibus molestè habebò,
 Sic canam tibi, & obstrepam usque & usque,
 Donec percipias, nec absque damno
 Quanto càrmina letius refundat
 Nòstra hæc area, quam tua area nummos.
 Exemplumque dabo tibi, tuisque,
 Ne nimis facili benignitate
 Quis certare mea loquacitati
 Vicino monitus veli periculo.

AD EANDEM.

Vulgus me vocat, & putat poetam:
 Aula non putat, & vocat poetam.
 Nam si crederet esse me poetam,
 Auarum, puto, non putaret esse.
 Aut si crederet esse non auarum,
 Non pro carminibus malis, ineptis,
 Incomitis mihi reddidisset aurum.
 Quid cause rear esse cur rependat
 Probo rusticulum aula carmen auro?
 Aula tam sapiens, & erudita,
 Nec naris, neque indicandi gena.
 At at, iam videor tenere causam,
 Quæ pro carmine dat malo bonum aurum,
 Non dat carminis æstimationem:
 Nec suum studium indicat legendi,
 Sed fastidia vitat audiendi,

Nec me scribere, sed monet silere.

Et recte monet illa si poëtus

Loquendi modus esset, & silendi.

AD AGNETEM CÆCILII FILIAM.

Quod tibi vis tacito voto, quod mater aperto,
Hoc tibi fors cito det, filia Cæcilij.

AD ANTONIVM CVCVMEQVITEM
Anglum, & filias doctissimas.

Cucides, Antoni soboles generosa parentis,
Et sobolis docta doctior ipse parens,
Non ego Pieridas vobis in vota benigna

Nec precibus Clarum sollicitabo deum.

*Cucides Aonida mihi erunt: pater, alter Apollo,
Ingenio vires sufficiētque meo.*

*Inde mihi surget xeniorum maxima merces,
Largaque de vestra munera fruge dabo.*

Ludere me forsā perfricta fronte puteis:

Quod fieri alterius merce benignus amem.

*Non ita nam cum dei deus omnibus omnia, lætus
Accipit e donis munera parua suis.*

*Vos quoque germanæ Dis tot virtutibus æque,
Et studiis docti docta propago patris,*

*Estè Dei similes, nec munere pendite mentem:
Muneribus pretium mens generosa facit.*

AD IACOBVM MORAVIÆ COMITEM.

Si magis est, ut Christus ait, donare beatum
Quam de munifica dona referre manus:

*Aspice quàm favēam tibi: sis ut dando beatus,
Non renuo fieri, te tribuente, miser.*

AD MATTHÆVM LEVINIÆ COMITEM,
Scotiæ protegem.

CVM mihi quod donē nil sit, tibi resque supersit,
Accipe cui dones officiosus opes.
Non ego sum niuius voti: ex tanto aris aceruo
Sufficiant animo mollia pauca meo.
Denique da quiduis, podagrā modo deprecor unam:
Munus erit medicis aptius illa suis.

P O M P Æ.

APOLLO ET MVSÆ EXVLES.

SEdibus extorres bello, ad te fugimus, una
Musarum castè qua pia sacra colis.
Non querimur magna exilium mercede leuatur,
Si fruimur vultu nocte dièque tuo.
Est mihi carmen Hymen, lusus conutua, cantus,
Materia etati non aliena tua.
Sit procul à tragico semper tua vita cothurno:
Et mihi fas hostes sit celebrare tuos.
Digna Dea tibi sunt facies, virtusque genúsque:
Concinet ergo inter te lyra nostra deos.
Sufficis aeternum mihi sola in carmina. nulla est
Sanguinis Heroi tam numerosa domus.
Nî dea nata fores, mihi tanta potentia fandi est,
Protinus ut faceret te mea lingua deam.
M. iij.

*Cura mihi historia est, ut per me moriua uiuant;
Stent sua virtuti premia, pœna malis.*

*Cætera consequerer numeris facile omnia, tantum
Virtutes possem si numerare tuas.*

*Digna coli calo, terras cole, sydera nosse
Si inuet, hic duce, me sidera nosse potes.*

*Metior hoc radio terras, mare, sydera: monstro
Quàm paruo humanus ludat in orbe labor.*

POMPA DEORVM IN
nuptijs Mariæ.

DIANA.

Q*Ving³ mihi fuerāt Maria pater alme ministra,
Et decus, & nostri gloria prima chori.
Hoc numero comitum calo caput alta ferebam:
Súmque alis nimium visa beata deis.
Nam Venus & Iuno successibus inuida nostris,
Vnam de numero surripuere meo:
Et nunc orba cohors numero sibi displicet, vno
Pleiadum languet ceu minor igne chorus.
Audeat hoc deinceps exuta licentia frenos:
Obiiciar seuis incomitata feris.*

I V N O.

S*It tibi venatus, mihi sint connubia cura:
Contenta officio sit dea quæque suo.*

V E =

V E N U S.

C *Esset amor, pariter cessabunt fœdera rerum:
In chaos antiquum cuncta elementa ruent.*

C E R E S.

S *I parili cincte fugiant connubia voto,
Rara tui fiet Delia turba chori.*

P A L L A S.

S *I pariter fugiant omnes connubia nimphæ,
Nullus erit posthac virginittatis honos.*

S A T V R N V S.

S *I tibi fas fuerit tædis arcere puellas,
Cur mihi fas non sit præsecuisse mares?*

M A R S.

V *Nde mihi miles? si totum transgat ævum
Fœmineum in sterili virginittate genus.*

M E R C V R I V S.

F *Rustra & ego doceã eloquium, liquidãmq; pale-
Et celerem Eoa merce onerare raiem. (stram,*

A P O L L O.

D *Elia parce metu, meãq; hæc simul accipe dicta,
Qua tibi veridico præsciis ore cano.*

Inno vocat, Mariasque tuas iubet esse maritas,

Castãque legitimi iura subire thori.

Multiplicẽsque tibi Marios Mariasque rependent,

Accrescẽtque tuis longior ordo choris.

Semper prima noua sobolis tibi seruiet aias:

Proxima Iunoni: cetera fata vetant.

I V P P I T E R .

Q*u*inque tibi Maria fuerant, sed quinque dearū
Instar erant forma, moribus, ingenio.

*Quinque deum digna thalamis, si iungere tedas
 Mortali superos ferrea fata sinant.*

*At nunc florentis cum pars iucundior aui
 Tota sit in castris pene peracta tuis,*

*Altera militia est, atque altera castra sequenda:
 Iamque viris aias seruiat apta viro.*

*Sic vicibus variis rerum immutabilis ordo
 Permanet, & constat munus orbis amor.*

T A L T H Y B I V S .

A*lter Hymen latis iam vocibus aethera pulset,
 Sit Maria ut tedis altera iuncta nouis.*

*Connubio quantum sociat Venus aurea, tantum
 Detrahatur numero casta Diana tuo.*

*Vnāque iam superest Mariis de quinque Diana:
 Hec quoque iam socios respicit una ihoros.*

*At vos quas comites dignata est candida nuper
 Delia virgineis associare choris,*

*Sic Veneri leta letam exercete iuuentam,
 Augeat ut choreas casta Diana suas.*

*Prōque vna Marias multas donate Diana,
 Ut Veneri sponsas foeneret illa nouas.*

*Vt chorus alterius florescat uterque: vicissim
 Sentiat alterius semper ut alter opem.*

*Sic mutant elementa vices contraria, sese
 Assiduè perimunt, & perimendo nouant.*

TVRMA ÆTHIOPVM.

Fama tua virtutis ad hæc nos litora traxit
Vnde venit calidi mollior aura Noti.
Fama tui reges tanto super alior omnes,
Quàm tuus à nostro dissidet ore color.
Ergo ubicunque lubet deuotus viere dextris,
Sive magis ratibus, sive placebit equis.
Experiare fidem bello vel pace licebit,
Seruiet imperio vitæque mórisque tuo.

TVRMA SEPTEMTRIONALIVM
Equitum.

Nec minus Arctoas sparsa est tua fama per oras,
Nec minus Soas, occiduaque domos,
Quàm per inaccessas Libya squalentis arenas,
Nec minus hoc cælo pectora tangit honos.
Sunt animi, sunt dextra animis seruire parata,
Et mens imperium prompta subire tuum.
Si Fortuna animis fuerit si viribus æqua,
Officiis in te non prior ullus erit.

A NEPTVNO MISSA TVRMA.

Nympha inter pulcras pulcerrimã Neptuninas,
Nympha Caledonia gloria magna tua.
Sola opibus digna Oceani, cum murice gemmis,
Quæque arbor facta est Gorgone facta lapis.
Nos tibi caruleis Triton submitit ab undis,
Iussit & hæc domini nomine ferre sui
Viere Neptuno, ceu viribus est opus undæ,
Sive ratis celeris, sive erit vsus equi.

*Si minus hi placeant, sic cogita, in equore natos
Assuetos solido non satis esse solo.*

EQVITES VERSICOLORES.

H *Æc acies equitum sub versicoloribus armis,
Fortunæ faciem fulget amicta sua.
Tu modo si faueas, etiam fortuna fauebit.
Virtuti comes est scilicet illa tuæ.*

EQVITES QUI IN GALEIS FEREBANT
Palladem aduersus eos qui Cupi-
dinem ferebant.

V *Re, sed imbelles puer, ignibus ure puellas:
Bellica belligera tela relinque deæ.*

ALIVS.

P *Allas adest, hasta metuenda & Gorgone saua:
Qui locus hic iaculis parue Cupido tuis?*

ALIVS.

C *Æcus amor: sapiens Pallas, temerarius illi
Impetus, huic ratio tela, manumque regit.
Exitus in dubio non est, si casus inermis
Conferat armata cum ratione manum.*

POMPÆ DEORVM RVSTICORVM DONA
ferentium Iacobo VI. & Mariæ matri eius
Scotorum regibus, in cœna quæ re-
gis baptisma est consecuta.

SATYRI REGI.

S *Illestres tibi Satyri dona
Damus agrestia, ruris alumni*

Volucres

*Volucres lati ruris alumnos:
 Et prauertere solitos ventos
 Malè confisos pedibus ceruos.
 At cum veniet robur ab annis
 Capias acribus ipse Molossis
 Capreas: claudes retibus apros:
 Disces strepitu saepe quod urbis
 Iure anteferat rura voluptas.*

NEREIDES REGINAE MATRI.

Vls dura ferri marmoris
 Magnesii contagio
 Imbuta veritè algidam
 Ad Arcton acrem cuspidem.
 Cuicumque virtus imbuit
 Potente vi prae cordia
 Te spectat vnam cardini
 Cuicumque caeli subiaceret.
 Arcana vis hæc Indico
 Nos traxit huc à littore,
 Vt non trahat potentius
 Ferrum, silex Heraclia,
 Virutis vt propius tuæ
 Claro fruamur lumine,
 Et patriis munusculis
 Testemur obseruantiam.

NAIADES REGI.

Non sic luciferi viator ortu
 Gaudet, nauita non serenitate,
 Fœlix pufio nuncius tui ortus
 Nostra vt pectora mœsta recreauit.

Quare munera Naiades pusilla
 Hæc damus tibi: nec tamen pusilla,
 Si non munere pectus æstinetur,
 Verùm è pectore munus æstinetur.

FAVNI REGINÆ.

Virute, ingenio regina, & munere forma
 Fœlicibus fœlicior maioribus,
 Coniugy fructu sed fœlicissima, cuius
 Legati honorant exteri cunabula:
 Rustica quem donis reuerentur numina, siluis
 Satyri relictis Naiadésque fontibus,
 Faunos in melius properantis pignora sæcli
 Responsa ferre cœlitum rex hæc iubet:
 Omnis in hunc rerum consensit machina regem,
 Non sorte lectum aut lege, sed fato datum.
 Non aliter quàm natura nouere magistra,
 Montrante nullo apicula suum ducem:

ORCADES REGI:

Montana dona montium colentes
 Secreta Orcades nunc damus tenellos
 Caulos ferarum: firmitus vigebit
 Cùm corpus annis, acribus Molossis
 Sequeris ipse capreas fugaces,
 Aprósque claudes nexibus plagarum
 Ni forte malis ausos per anfractus
 Nemorum, relictis capreis, napaas
 Captare capreis non minus fugaces,
 Sed capreis capi minus pauentes,
 Cupiésque siluarum horridos recessus
 Preferre forsan oppidis superbis.

VALENTINIANA.

Festa Valentino rediit lux: frigora languent,
 Et liquat horrentes muior aura niues.
 Fam propior propiorque nouo se lumine vestit.
 Phœbus, & aurato purior axe micat.
 Findere iam tenero meditatur cuspide terram,
 Gramen & in virides luxuriare comas.
 Cortice laxato gemmas iam parturit arbor:
 Mitis init regnum iam Cytherea tuum.
 Pabula persultant lata pecudésque feraque,
 Quisque sibi sociam iam legit ales auem.
 Inde sibi dominam per sortes querere in annum
 Mansit ab antiquis mos repetitus auis:
 Quisque legit dominam quam casto obseruet amore,
 Quam nuidis fertis, obsequioque colat:
 Miuiere cui possit blandi munuscula veris,
 Pallentes violas, purpureamve rosam:
 Quæque suis vicibus nascentia sufficit annus
 Munera, temporibus non aliena suis.
 Nos quibus & iam flos melioris decidit aui,
 Nec niteant horii, nec renouetur ager,
 Serta tamen domina nostro ex Helicone petamus,
 Frigoribus nullam depositura comam:
 Et Veneri casta castum libemus honorem,
 Et veteres repetat sobria Musa iocos.

 AD MARIAM FLAMINIAM
 forte Reginam.

Regia Flaminea iam dudum sceptrâ teneres,
 Si genus aut virtus regia sceptrâ daret.

*Si dei sceptrā decus, dominæque potentia forma,
 Non decor aut forma est dignior vlla tua.
 Si studiis hominūque fauent bona numina votis,
 Iam tibi regna hominum vota precēsque dabant.
 Si dea non stabilis rerum moderatur habenas,
 Surda aures, caco lumine, mentis inops,
 Heic neque surda fuit, nec caca, aut mentis egena,
 Cūm iribuit dextra sceptrā tenenda tue:
 Aut si caca fuit, si surda, aut mentis egena,
 Virtutem caca credo fuisse ducem.*

AD EANDEM.

C*Vncta tuo cūm colla iugo dei sponte iuuentus,
 O post sceptrigeram forma secunda deam:
 Esse tamen cacam sortem ne crede, quod aeo
 Me tibi mancipium deteriore dedit.
 Commendent iuvenes aut forma, aut gratior ætas,
 At solet in senibus certior esse fides.
 Vt sua dant animos illis bona cognita, sic me
 Sors tenuis dominam demeruisse iubet.
 Ergo mei quanto minor est fiducia, tanto
 Maior erit certam cura probare fidem.*

AD EANDEM.

A*Ccipe quos fixtus tibi fertilis educat annus
 Flaminia, ô cui flōsque decūsque tui.
 Non capiti ornatum, neque enim splendescere pulce r
 Externi cultus munere vultus eget.
 Sed magis vt noscas, ubi ver aspexeris anni,
 Quam cedant veri tempora verna tuo.*

AD EANDEM.

F*Loret ager, florent horti : se floribus arbor
 Induit honori cuncta seruiunt tuo.*

*Sed tamen altero lapsu natura recurrens
 Variare poterat temporum credi vices,
 Ni nostri ingenij quod iam defloruit aenum,
 Sterili in senecta parturiret carmina.
 Carmina natura non edita sponte, sed aure
 Tui fauoris spiritum debentia.*

AD MARIAM BETONAM PRIDIE
 regalium Reginam sorte
 ductam.

R*egno animus tibi dignus erat: tibi regia virtus:
 Et poterant formam sceptri decere tuam.
 Fortuna erubuit sua munera sola deesse:
 Quae tibi nunc plena dat cumulata manu.
 Cumque tibi immunem dederit liuoris honorem,
 Non satis est tardam visa tuisse moram:
 Ni regina, orbis longè dignissima scepro,
 Gauderet regno lata subesse tuo.*

AD EANDEM.

A*N querar an potius fortuna munera laudem,
 Quae me Betona mancipat imperio?
 Quo mihi forma decens hoc tempore? cum mihi nulla
 Spes superest, quod sit mutua cura mei.
 Si fortuna mihi melior, melioribus annis
 In me munifica sic foret usa manu.
 In cinerem subito cecidissem versus, eratque
 Quod mihi vita breuis, poena futura leuis.
 Nunc face fors lenta torret: nec dat mihi vitæ
 Gaudia, nec subitam dat mihi mortis opem.
 Sed seu vita manet, vel mors, hoc gratulor vnum,
 Sub domina arbitrio est vitæque morsque mea.*

N.

AD EANDEM.

Qua melior meritis mihi fors Betona dedit te,
Hac cito sed meritis dei precor aqua tuis.

AD EANDEM.

Horret hyems, nec prata nitent, neq³ floribus horti,
Vnde queam domina ferta parare mea.
Quique fuit cultus Musarum fertilis hortus
Ingenij, etatis frigore stringit hyems.
Si tamen adspiret Zephyrus Betonidos aura,
Hic etiam in vernas luxuriabit opes.

G E O R G I I

B V C H A N A N I

S C O T I,

D E S P H Æ R A LIB. I.

Quam varia mundi partes, quo semina
rerum (umbra

Fœdere conueniant discordia, lucis &
Tempora quis motus regat, æstum frigo-
re mutet,

Obscuret Solis vultum Lunaque tenebris,
Pandere fert animus. Tu qui fulgentia puro
Lumine templa habitas oculis imperuia nostris,
Rerum sancte parens audacibus annue cœptis:
Dum latè in populos ferimus tua facta, polique
Immensum referamus opus: gens nescia veri
Vt residem longæque animum caligine mersum
Attollat cœlo, & flammantia mœnia mundi

Dum

Dum stupet, & vicibus remeantia tempora certis,
 Auctorem agnoscat, tantam qui robore molern
 Fulciat, æternis legum moderetur habenis,
 Consilio innumerósque bonus conformet ad usus.

Tu mihi Timoleon magni spes maxima patris,
 Nec patria minor, Aony nouus incola montis,
 Adde gradum comes, & sacros accedere fontes
 Nympharúmque choros, populóque ignota profano
 Oua, nec damnis nec auara obnoxia cura.
 Tempus erit, cum tu, veniat modò robur ab annis,
 Spumantes versabis equos in puluere belli
 Toruus, & in patriam assurges non degener hastam.
 Interea genitor, Ligurum seu fulminet arces
 Germanósque feros, & amantes Mariis Iberos
 Consiliis armisque premat, Francísue trophæis
 Littora Phœbeas decoret testantia flammæ.

Hoc quodcúmque vides, circúmque, infráque, suprâque
 Voluere perpetuò labentia secula motu,
 Omnia complexum gremio longæua vetustas
 Admirata decus varium, pictique nitorem
 Ætheris, & puros radiati luminis orbes,
 Vno appellari consentit nomine mundum.

At quanquam moles omni sibi parte cohærens,
 Vna sit, & nexis permutua vincula membris
 Conspiret, positâsque semel rectore sub vno
 Obseruet leges: non est tamen omnibus vnum
 Partibus ingenium, non vis natiua: sed orbes
 Astriferi, & nitidi sublimis regia cæli,
 Immunis seny, & vultu immutabilis vno
 Perpetuum seruat solida & sincera tenorem:
 At quicquid gremio Luna complectitur orbis,
 Permutat, variâtque vices, trepidóque tumultu

*Æstuat, & nunquam senit pars vlla quietem.
 Nam ruit in sese & civili vulnere semper
 Aut cadit, aut perimit, alióque renascitur ore,
 Rursus vt intereat. Nam pars hac infima mundi
 Quattuor includit genitalia corpora: terram,
 Et tennes undas, quæque undis altior aër
 Incubat, & volucrem campos super aeris ignem.*

*Hac sua vel leuitas vel densa pondera molis
 Disposuere locis: quoniam densissima quæque
 In massam coëre, suóque impulsa deorsum
 Pondere, telluris medium glomerantur in orbem.
 Quem circum amplexu fudit se mobilis humor.
 Puluerúmque globum terra, siccosque fluentem
 In cineres, vinxit. super hunc se rarior aether
 Explicuit, sursúmque leues onerosior ignes
 Expulit, vt puri teneant confinia cœli.
 Hac ita contiguís inter se finibus hærent,
 Orbis vt exterior complexibus interiorem
 Ambiat, & toto circum se corpore fundat.
 Aera sic ignis, sic undam amplectitur aër,
 Sic leuis unda grauem premeret sub gurgite terram
 Perpetuò, nisi cura Dei se attollere montes
 Iussisset, vallésque præmi, terrámque cauernis
 Hiscere, & ingentes humori aperire lacunas,
 Et maris irati sepsisset molibus iras.
 Scilicet humanogenèri Pater optimus olim
 Prospiciens, certis compressit finibus undas
 Et terra faciem cœlo patefecit apertam.
 Vnde animal cœleste genus, terræque colonum
 Respiceret patrij flammantia incenia cœli.
 Et quanquam membris terrena mole grauat is,
 Qualicet inferna fugiens contagia labis,*

Mens erecta polum leuibus superuolat alis.
 Ergo ita præscriptos elementa coercita fines
 Cetera conseruant: sed tellus corpus in unum
 Cum liquidis coit ipsa undis, ceduntque vicissim
 Amplexuque fouent sese, alternisque fruuntur
 Hospitiis, mixtaque unum coguntur in orbem.
 Orbis enim speciem grauitatē sua fecit utrique.
 Nam quibus est pondus, procliuia corpora, mundi
 In medium se sponte ferunt: sic humor aquarum
 Intra petit, sic saxa iugis euulsa trahuntur
 Sylvarum cum strage: omnes sic undique partes,
 Quæ vis nulla uetat, medium nituntur in orbem.
 Inde rotundari libratis undique massam
 Ponderibus ratio conuincit: sin tibi sensus
 Certior esse animo iudex uideatur id ipsum
 Non tibi difficile est certis cognoscere signis.

Nam si plana foret facies telluris ab Indo
 Littore ad Herculeam Calpen, cum Phœbus eo
 Cardine depromit radiatæ spicula flammæ,
 Non citius Gangem, quam Gades tela diei
 Lucida percuterent, & cum Sol condit Ibero
 Equore flammam, una cunctis mortalibus hora
 Obsita nox tenebris fuscas offunderet alas.
 At nunc paulatim tenebris aurora fugatis
 Exserit Oceano placidum caput, aurea cum fax
 Euocat æstiferos stratis è mollibus Indos,
 Humida nox riguos per nostra cubilia somnos
 Fundit adhuc: Indos ubi nox inuoluerit umbra,
 Clara per Hesperios fundant se lumina colles.
 Nempe quod in modicum tellus erecta tumorem
 Tardius his, illis citius vaga lumina terris
 Diuidat, & cliuo radios frangente supino

Occidat his, illis surgat Sol, passibus æquis
 Quem fugit & sequitur cæcis nox atra tenebris.

Nec minùs id Luna poterunt monstrare labores,
 Cùm procul à fratribus radius ferrugine vultus
 Induit opposita in medio telluris ab umbra.
 Nam tenebris primis nobis cùm Luna laborat,
 Post mediam Persees æra auxiliaria noctem
 Personat & magicos vetat exaudire susurros.
 Quid? quòd ubi Lunæ pars altera lumine cassa est,
 Altera fraternis fulget pars emula flammis,
 Quà rubor infecit tenuem falcatur in arcum.
 Corporis obscuri nam mobilis umbra figuram
 Exprimit, unde fluit: redduntque trigona trigonam,
 Quadratam faciem quadrata, rotunda rotundam.
 Ergo orbis cùm sit tellus, coeuntia Solis
 Lumina cliuosa circum latera ardua terræ
 Vndique constringunt umbram, clausamque rotundant,
 Nam si plana foret facies telluris ab omni
 Parte sui, nunquam tenebrescens cornua Phœbe
 Fingeret, aut faciem vaga sumeret umbra rotundam.

Quin & Parrhasia tellus decliuis ab Arcto est
 Vsq; Notæ argentem quæ sese exporrigit ortum.
 Nam quo quisq; magis tepidos declinat ad Austros.
 Hoc humilis Cynosura magis se deprimat, at quo
 In Boream properas magis, hoc se Parrhasis urset.
 Alius auollit, similique tenore deinceps,
 Quantum terra tumens dorso confurgit iniquo,
 Tantum se nobis aperitque & condit Olympus.

Nec te commoueat, quòd in altos edita montes
 Pars terræ assurgat quedam, depressa profundis
 Vallibus hæc sidad penitus, camposque iacentes
 Explicet, humanos dum se conformat ad usus.

Ista quidem nostris discrimina magna videntur
 Esse oculis, terramque negant planè esse rotundam.
 Sin conferre solum inuet ad radiantia mundi
 Mœnia, & immensam, qua continet omnia, molem:
 Ille tumor terra, quem nos miramur, inanis
 Vanescit, nullumque facit penitus momentum.
 Non secus ac vitreum si musca perambulet orbem,
 Qui nobis penitus leuis videatur, & omni
 Asperitate carens, sentit tamen illa tumorem,
 Paruaque inaequali figit vestigia cliuo.
 Non aliter fixura nisi sulcata dehiscat
 Hic rimis illic tumulis sibi machina dispar.

Nec minùs in faciem se colligit unda rotundam
 Pondere pressa suo, quàm per decliua terre
 Ire licet, certis potes id cognoscere signis,
 Nam velut in terris: sic & sulcantibus aquor
 Nunc polus assurgit, nunc se declinat, & undas
 Penè subit, ponto in cumulum crescente rotundum.
 Aspice cum plenis à litore coniecta velis
 Puppis abit, sensim se subducente carina,
 Linteaque & summo apparent carchesia malo.
 Nec minus è navi terram spectantibus unda
 In medio assurgens, cum litus condidit, alta
 E specula mali (quamuis ea longius absit,
 Quàm laterum crates, & tinea tecta carinae)
 Litora tota patent. Quid? quòd penetrabilis unda
 Corpus ὀμοιοῦ ἐνὲς cum sit, pars quæque minuta,
 Quantulacunque tamen magno cū corpore formam,
 Nomen, & ingenium ex aequo communicat: ignis
 Non minùs est tepida latentis scintilla fauilla,
 Laomedontæas quàm qui deiecerat arces:
 Nec quicquã propriū est huic, quod nō vèdicet a quo

Iure sibi exigua popularix flamma lucerna.
 Nec laticis nomen sibi verius æquoris vnda
 Vendicat, æstiva quàm ros glomeratus in herba,
 Ergo velut tenui seros argenteus orbe
 Lubricat, & nitidis depingit gramina gemmis,
 Et quæ de madidis dependet stiria tetis:
 Sic latè effusus ponti remeabilis humor
 In cumulum assurgit, formamque affectat eandem.

Sed quid ego hæc longis rationum ambagibus vsq²
 Prosequor, & claris conor lucem addere rebus?
 Cùm neque qui fuscus calidus vapor inficit Indos,
 Obstet auaritia, nec Sol violentior arua
 Æthiopum torrens, Boreæque inamabile frigus,
 Omnia quin vasti ratibus pandantur Iberis
 Claustra orbis, rerum longis incognita seclis
 Jam secreta patent, namque insatiabile monstrum
 Orcus Auaritiæ stygiis emisit ab antris
 Germanam Harpyis, facies inculta, sitûque
 Tristis, hiant, victus, tetricis frons aspera rugis,
 Ora fame pallent, corpus miserabile cura
 Auenuant, virus promptam ad periuria linguam
 Inficit, & trepidam exercent insomnia mentem,
 In vigiles ne blanda quies irrepat ocellos.
 Illa olim lustrans sicco vix fertile sparto
 Lyciadium litus, rarâsque in collibus herbas
 Quas legeret genus acre virum, se in pectora sensim
 Insinuans dedit, & stimulis præcordia cæcis
 Impulit, & resides animos, durumque laborem,
 Et malè cum grata longum luctamen arena,
 Et tenuem victum & recto sub paupere tristem
 Obiicit ante oculos vitam, & sub nocte sopora
 Mentibus illudit varias mentita figuras.

Nunc

Nunc memora *Æthiopum* mollique auaritia lana
 Induit, & dices alio sub sidere monstrat
 Sylvarum exsuijs Seras, nunc decolor *Indus*
 Zinziber & piper accumulatur, nunc cinnama diues
 Cogit *Arabs*: nunc fœcundo de vulnere matris
 Thus & Myrrha fluunt, pèrque inscia vomeris arua
 Congerit in cæcis aurum formica cauernas.
 His animum illusi formis, duræque premente
 Pauperie, & magnum magni spondente laboris
 Spe pretium: linguunt patriamque thorumq₃ larémq₃
 Grandæuósque pares, flentésque in limine natos,
 Precipitantque animas in aperta pericula viles
 Auspice auaritia. Et quanquam furor omnib. idem,
 Paulatim tamen ignoti formido coegit
 Oceani litus legere, & considerare ponto
 Parcius: at postquam cum lucro audacia creuit,
 Veliuolas verrunt rostris spumantibus undas.
 Iam sordent spolia *Æthiopum*, paupèrque *Caliphus*,
*Guineæ*que & nimio *Congrus* sub sole recoctus,
 Et quicquid longis cumulauerat *Africa* seclis,
 Aut nondum nostris mentem labefacta venenis
 Spreuerat, una animos rapit *India*, sola profundam
India diues opum ingluuiem expletura videtur,
 Et votis factura modum, quæ signifer annum
 Circulus obliquans vicibus discriminat æquis,
 Frigoribusque pares alternos temperat æstus,
 Lucri dira famas penetrat, non Seres & *Indi*,
 Et quisquis primis tepefactus flatibus *Euri*
 Mollia laniferis carpit velamina syluis,
 Non quæ vincendo fessum terra vltima *Bacchum*
 Vidit pampineos moderantem tigride currus,
 Queque laboriferi finem dedit *Herculis* actis,

Et, quæ Pellaas sensit postrema sarissas,
 Sufficiunt auidis animis: quâ panditur orbis
 Sub Noton Herculeæ fugiens compendia meta,
 Donec ad argentem trans Egoceroia Canopum
 Ardua deuexi niteant fastigia cœli,
 Fregère ignotas remis audacibus undas.
 Et quicquid tenebris longa ignorantia cecis
 Obruerat, quâ nec Romana aut Barbara traxit
 Arma odium, belli ue furor, non prodiga vite
 Gloria, non preceps audacia, non vagus error,
 Quo neque nostrorum facunda licentia vatum
 Ausa inferre pedem est, auri scelerata cupido
 Irrupit: quarénsque viam per denia mundi,
 Dum nihil occultum, dum nil sibi linqvit inausum,
 Quod ratio longis visa est ostendere seclis,
 Illa oculis hominum ostendit, terrámque fretúmque
 Aeráque & gremio cœli versaule templum
 Cætera complexum tumidos se cogere in orbes,
 Et mundi effigiem per singula membra rotundam,
 Pendentémque suo & librata m pondere terram
 In media mediam mundi regione locatam:
 Et circumfusos cunctis è partibus orbes
 Ætheris, in medium toto procumbere nisu,
 Inque globum cogi nitendo, in seque volutos
 Nectere perpetuis redeuntia secula seclis.

Vna igitur cum sit moles telluris & vnda,
 In speciem cogens sese omni parte rotundam:
 Concauus hanc aer, qui circumuoluit, eandem
 Ducat ut effigiem, ratione euincere promptum est.
 Extima pars etiam volucris quæ cingitur igni
 Ignis ab amplexu curuum sinuatur in arcum:
 At leuitate sua viuacia semina flamme

Alta peiunt donec Luna circumfluu orbis
 Arceat, inque globum cogat coalescere fluxam
 Materiam, rursus flammæ pars infera sese
 Lubricat orbe cauo, cum scilicet undique partes
 Impellant sese, & sursum leuitate ferantur,
 Postremæque premant, se inperque prioribus instent,
 Quaque licet, tenent puro se adiungere cælo.
 Sic medium fugiens mundi, se flammæa moles
 Contrahit, inque cauum infernè se circumat arcum.

Quattuor hæc simili cum sint elementa figura
 Prædita, non vno pergunt tamen incita motu
 Ire: sed hæc sursum leuitas rapit, illa deorsum
 Pondus, & hunc unum dedit ijs natura meatum
 At flammatum orbis, flammis que propinquior aer,
 Quod fluat in gyrum celeri vertigine raptus,
 Indicat exitiale micans fax dira cometa,
 Multi que, qua liquidis flagrant incendia campis
 Aetheris, Eo cum nocte orientia cæli
 Margine, & hesperio cum nocte immersa profundo,
 Aut Phœbi cum luce parem seruantia cursum.
 Non tamen hæc circum terras per inane rotantur
 Sponte sua, volucris sed tortæ volumine raptæ
 Secum cuncta trahens domini violentia cæli.
 Aeris & vario terræ pars proxima motu
 Voluitur incertis semper vexata procellis.
 Nam cum Sol oriens radiorum spicula fundit,
 Humensisque bibit rores, fumosque volucres,
 Nube polus densa laet obrutus, humida molles
 Vis abit in pluuias, aut grandine ruris honorem
 Decutit, aut operit niueo ceu vellere montes,
 Aut matutinis vestit dumeta pruinis.
 At tenues nebulæ & sicci spiracula fumi

Cùm glomerant campo sese aeris, ilicet Auster
 Imbrifer, aut gelida Boreas, ff sus ab Arcto
 Nubila voluit agens & turbine pulueris atris
 Verrit humum, siccisq; furens bacchatur arenis.
 Æquora nec latis latè circumsona terris
 Non in se remeant rursus & iumefacta redundant
 Perpetuo fluxu: Terra una immobilis hæret
 In sese incumbens, nec sursum limite recto
 Nec fugit in dextram, aut leuam, siditve deorsum,
 Nec sese sua per vestigia voluit in orbem.

Nam cùm stelliferi sursum undique machina cœli
 Assurgat, tellusque sua gravitate deorsum
 Pressa fluat, recto quo limite cunque mearet,
 Scanderet, & nitidis propius succederet astris,
 Et benè dispositi turbaret fœdera mundi,
 Quæ leuibus sursum, grauibus dant ire deorsum.
 Cùmque suum tetigère locum, si nulla quietem
 Vis peregrè infestet, tranquilla pace potiri.
 Terra igitur nec sponte sua seseedere mundi
 E media regione potest, nec viribus ullis
 In latus impelli potis est, tolli ve premive:
 Cùm sit nulla vsquam tanta violentia molis,
 Moliri qua sede sua per vimque mouere
 Congeriem terra possit: Nec rursus in orbem
 Se rotat, ut veterum falsò pars magna sophorum
 Crediderat, Samij iurata in verba magistri.
 Quippe astrorum ignes spectantia lumina falli:
 Quòd volucris circum torqueri turbine cœlum
 Immota tellure putent: ceu litore puppis
 Cùm fugit & vento radit vada salsa profundo,
 Stare, ratem pigroque putes hæere profundo,
 Cùm fugiant colles, syluaque urbésque recedant.

Nox ita corporeos hebetat caligine sensus.

At tu chare puer nunc mecum lumina mentis
Huc intende, animòque orbem percurrere sagaci,
Eque suis tenebris demersum protrahere verum.

Finge animo, pigris immoto corpore flammis
Stare polum, terram se circumuoluere in orbem,
Pérque ter octonas umbrarum & luminis horas
Claudere perpetuum sua per vestigia gyrum,
Hanc neque vim cursus, celeres aquare sagitta,
Nec poterunt ala volucrum, nec flamina venti,
Nec qua sulfurea impellit violentia flamma
Saxa, cauo inclusus quoties furit æstus abeno.

Ergo tam celeri tellus si concita motu
Iret in occasum, rursusque rediret in ortum,
Cuncta simul quateret secum, vastoque fragore
Templa, ades, miserisque etiam cum ciuibus urbes
Opprimeret subita strages inopina ruina.
Ipsa etiam volucres tranantes aera leni
Remigio alarum, celeri vertigine terra
Abreptas gement sylvas, nidòsque tenella
Cum sobole, & chara forsàn cum coniuge: nec se
Auderet Zephyro solus committere turtur:
Et procul ablatos terra fugiente Hymenaos,
Et viduum longo luctu desleret amorem,
Quid? cum prima leues ineunt certamina Persæ,
Medorum & paribus stat contra exercitus armis:
Stante polo, fugiente solo, dum missile ferrum
Aere suspensum vacuo volat: altera telis
Occurrens pars se indueret, pars altera nunquam
Vulnera perferret, tela & vertigine terra
Hostibus ablatis, domini vestigia propter
Irruã conciderent. Quid cum se concita tellus

Semper in occasum torquet, si carula ponti
 Aequora lenta iacent, pigrisque immota lacunis
 Intereà, nonne aut terra pars magna necesse est
 Innateri aequoribus, natura & foedere rupio
 Vnda leuis rupes onerosas gurgite gestans
 Non cedat, montesque alios non perforet humor,
 Antè quidem indocilis minimos gestare lapillos?
 Aut si terra undis solida & non fracta resistat,
 Quotidie partem obrueret pars humida ponti
 Demersamque freto, quàm Sol modò viderat, hãc nox
 Squalentem informi semper spectaret arena?
 Quòd si terra pari contoria volumine secum
 Aequora raptaret, quique aequora concita tollit
 Spiritus, impulsu ablatius traheretur eodem
 Aequoris, & versi violenta in flumina ponti:
 Nauita vel verrens abiignis aequora palmis,
 Vel laie expansis possit contendere velis
 Precipiti vanum cursu vinciente laborem?
 Nonne vides parua pueri crepitacula dextra
 Cum quatium? vel cum neruo stridente sagitta
 Missa volat? vel cum follis de fauce reclusus
 Ventus anhelantem fouet in fornacibus ignem
 Séque gemit fundi? si paruo igitur momento
 Cum sonitu impulsus fremat atque remugiat aer,
 Quem fore spiramus sonitum? que murmura? tellus
 Concita precipitem dum se contorquet in orbem,
 Tòtque simul sylua præruptaque culmina montium
 Auram indignantem scindant, lacerentque forèntique.

Quid Solem loquar aut Lunam? quid caetera cœli
 Sidera, quæ peragunt non equo tramie cursum,
 Inque chori ludunt speciem, & nunc lumine iuncto
 Mutua conspirant, spatiis nunc diffusa longis:

Quæque

Queque suum seruant diuersa lege tenorem?
Hæc si perpetua statione vnita manerent,
Non procul à fratris radiis ferrugine vultum
Nunc Phœbe indueret, nunc fratrem admota subiret,
Et trepidum subitis tenebris confunderet orbem.
Nec Sol estiferi modò torrida brachia Cancrī
Scanderet, imbriferos modò declinaret ad Austros,
Nunc, medio auratas cū limite versat habenas,
A tenebris, paribus lucem secerneret horis.
Nec variis rerum vicibus, quæ terra pruinis
Obruta, quæ pigro torpebat frigore, latis
Frugibus & blando florum vernaret amictu,
Et coqueret miris in apricis collibus vnas.
Nec Veneris iubar Oceano modò manè decoros
Exfereret vultus, & præuia lumina, Soli
Nunc prælucere vesperinis Hymenæis:
Regia si cæli pigra atque immota maneret?
Nec leuior fui in positu telluris & vnda
Error eorundem, qui mœnia celsa Crotonis
Incoluere sophi Lacedæmoniūque Tarentum.
Quippe nihil toto naturæ in corpore claudi
Purius aut melius viuaci semine flamma,
Omnibus vnde ortus nascentibus, omnibus auctus
Progenitis, vigiliisque ciens præcordia motus,
Qui meat in lentos discusso frigore nervos,
Insinuansque animam æternam per membra caduca,
Conciliat fluxis cœlestia semina flammis.
Huic igitur multo visa est dignissima sedes
Arcanum penetrabile orbis, mediique recessus:
Vnde adito è sacro partes effundere in omnes
Se queat, ut (si fas paruis componere magna)
Quod vegetat pigros cunctis animantibus artus

Sanguinis & vita fons cor, de pectoris antro
 Vitalem sparget per cætera membra calorem.
 Proxima post ignem est illis sita terra, nec unam
 Hanc statuere tamen: sed & huic Antichthona terram
 Aduersam æternos circum ignem voluere gyros.

Hæc procul à vera quantum ratione recedant,
 Percipe, nam grauibus cum sit vis una mouendi,
 Sponte sua ut fugiant cæli conuexa, fluantque
 In medium mundi centrum: ut terra infima sidat
 Sponte sua, & media mundi statione necesse est
 Aere libratum vacuo se fingat in orbem.

Nec minus id certis facile est cognoscere signis.
 Si minus à porta tellus distaret eoa,
 Quam Tartessiaco, qui fessos accipit axes,
 Limite: iam Phœbus radius insigne coruscis
 Cum caput exsereret, maiorem ostenderet orbem
 Manè oriens, rursus ventura nocte minorem.
 Sidera quid memorem? vel quæ labuntur eodem
 Limite perpetuo, vel quæ non passibus æquis
 Per liquidos cæli campos constanter oberrant.
 Cum propiora meant, maiori corporis auctu
 Esse videbuntur nobis: dum longius absunt,
 Pro spatij faciem ostendent ratione minorem.

Quin Solem obserua, cæli de culmine recta
 Cum ferit Æthiopas radiorum cusvide, nulla
 Cum teneros fœtus defendit pampinus umbra.
 Si propior terris lucis moderator eois
 Tunc regeret currus: maior peragrandæ peracta
 Lucis parte foret, cæli & fastigiis paucis
 Manè per aduersum cliuum Sol scanderet horis,
 Serus in occiduum spatium maiore iugales
 Conderet Oceanum. Contrà si terra propinqua
 Hesperia

*Hesperia meta, longè distaret Eoa,
Manè diu Titan scandens sublime cacumen
Ætheris, hesperias citò præcipuaret in undas:
Tempora nec lucis (nunc ut solet) ætheris alti
E folio spat iis medius se cerneret aquis.*

*Præterea propior si Sol sese exserit Indis,
Quàm cadit Hesperiiis, umbras oriendo minores
Horis projiceret paribus, quàm litora Calpes
Cùm petit, in noctem quatiens decliuis habenas.
Corpus enim ad lumen si proponatur opacum,
Tam magis obscuras in longum porrigit umbras,
Quàm magis à denso remouebis corpore lumen.
Nunc Sol æquales spatiis æqualibus umbras
Cùm iaciat: spatiis cœlum undique respicit æquis,
Ex æquo occidua, portæq; propinquus Eoa.
Terræ orbis calidum sed nec decliuis in austrum
Propendet, nec Menaliam consurgit in vrsam,
Sed medio inter utrumque polum discrimine pēdens,
Circumfusum æquo distinguit limite cœlum.
Nōne vides? blandi cùm nuncia veris hirundo
Admonet æquales cum lucibus esse tenebras,
Aut cùm Libra dies noctesque examine iusto
Temperat, & mites fouet æstus mitior vuas,
Manè nouo surgens roseo cùm Phœbus Eoo
Fundit in humentes radiorum spicula terras;
Turritæque domus armatæque mœnia pinnis,
Et quæ finitimis excludit iurgia limes
Arbor agrî, rectos ad fera cubilia Phœbi
Projicit umbrarum mucrones: rursus in undas
Vespere discedens sero, cùm condit anhelus
Phœbus equos, roseos umbrarum cuspis in ortus
Tenditur. at cùm Sol pluuios decliuis in Austros*

*Aegocerotata tenet, vel cùm sublimis in Arcton
 Emicat, aequoreique accendit brachia Cancri:
 Nunc Noton obliqua, Boream nunc appetit umbra,
 Sed media mundi tellus statione relicta,
 Si se Parrhasiam magis acclinaret ad Arcton;
 Omnis in argentem sese umbra extenderet Arcton.
 Sin magis humentes sese inclinaret in Austros:
 Omnis in humentes sese umbra extenderet Austros.*

*Sed neque si tellus medio non esset in axe
 Inter virumque polum, subtrac̄to lumine fratris
 Delia telluris subita palleret ab umbra,
 Diuiso quoties equali lumine caelo,
 Obijcit aduersum radiis solaribus orbem.*

*Nunc age telluris qua sit mensura, quis illam
 Ambitus in gyrum remeans circundet: ab imo
 Linea qua summam mundi penetraret ad oras,
 Quanta sit & veterum quanam solertia molem
 Sit dimensa animo tantam percurrere sagaci,
 Oblitusque humiles curas, paulum erige mentem,
 Et mecum ingentes caeli spatia per oras.*

*Chaldaei proceres (sic fama est prodita) vasti
 Cùm campi incolerent aquor, lateque pateret
 Aetheris immensi partes prospectus in omnes,
 In numeros primi stellas & nomina certa
 Digessere, suis signantes astra figuris.
 Illiciebat enim mentesque oculosque benigna
 Temperies, aër tranquilla luce serenus
 Semper, & aestiui facies in nubila caeli.
 Ergo propositi vidtrix industria, certis
 Finibus & spatiis numerorum inclusit Olympum:
 Et qui Vectorem Phryxi Libramque pererrat
 Circulus, in partes diuisit quattuor aquas.*

Nève etiam exiguis spatius mensura deesset,
 In novies denas visum est discerpere partes
 Quadrantē, & totidem partiri in fragmina gyrum,
 Qui spatius utrumque polum discriminat æquis.
 Cūque foret terris homini tam notior æther:
 Turpe videbatur, qui tam longinqua sagaci
 Ingenio eruerat, propriam non noscere sedem:
 Quis, velut patriā ipsum animo peragrasset olympū,
 Degere natalis peregrinum in carcere gleba,
 Ignotum populis ignorandūque propinquis.
 Sed cū frigoribus torpens, aut torrida flammis,
 Aut infesta feris, squaleret maxima terra
 Portio, cū monstris etiam crudelior ipsis
 Barbarā sevitias hominum loca culta teneret,
 Prodiga nec vitæ, sitis insatiabilis auri
 Seno auderet adhuc vitam committere ponto:
 Ipse animus velox longum vincente laborem
 Corpore mensuram patrij velut hospes Olympi
 In cœlo inuenit. Terra nam plana iacentis
 Assyriæ peragrans decies cū sena viator,
 Ac bina aduersam transisset millia in vrsam
 In quadrante, poli quadrantem, mensus abeno
 (Quem spatia extremas per lympi sedilis oras
 In novies partitus erat dena instar olympi)
 Inde per angustæ cœlum sublime dioptra
 Intuitus rimam solito sublimius una
 Parte super, cœlos transcendere repperit Arcton;
 Repperit à vetitis ceu se reflecteret undis.
 Hoc aliis sape atque alijs tentantibus, idem
 Affuit euentus: sic experientia longa
 Edidicit decies sex binaq; millia passūm
 Respondere uni cœlesti è corpore parti.

Hunc igitur ratio numerum per fragmina circi,
 Qui per utrumq; polum productus limine recto,
 Hinc atque hinc spatius cœlum determinat equis,
 Multiplicans: quantus terrarum circulus orbem
 Ambiat, inuenit, Cùm terra deinde rotunda
 Circuitum inuentum tres dissecuisset in equas
 Particulas: inter summum telluris & imum
 Quanta foret penetrans per centrum linea vidit.
 Nil adeo inculti montes, nil concita ventis
 Æquora, nil oculis densi impenetrabilis orbis
 Obstiterat moles animo, quin denia rerum
 Cernebat, & clara rationis lampade fretus,
 Panderet infernas immissa luce tenebras.

Nec leuior labor est cœlo componere terram:
 Vt collata simul cùm sint ratione sagaci,
 Percipias rerum sit quantula portio, verbis
 Quam nos magnificis in regna superba secamus,
 Partimur ferro, mercamur, sanguine fuso
 Ducimus exigua gleba de parte triumphos.
 Illa etenim moles per se spectata seorsim,
 Magna quidem: si cum stellati tegmine cœli
 Componas, puncti instar erit, vel seminis, unde
 Condidit innumeros senior Gargetius orbes,
 Nam neq; si terre spatium vitreique profundi
 Multiplices decies centena in millia passum,
 Atque iterum totidem totidémque in millia ducas,
 Mensus eris magno exiguam de corpore partem.
 Nec labor & ratio poterit deprendere, terra
 Circuitum astriferi quora pars equauerit orbis:
 Non magis, Oceani quàm si iuuet edere, quantam
 Vrna breuis magno capias de gurgite partem.

Nec, nisi terra foret puncti non scetilis instar,

Dimidium

Dimidium cœli semper finiret horizon.
 Signâque sex infra tenebris absconderet atris,
 Altera sex æquo præcidents limite cœlum,
 Contemplanda oculis semper daret obuia nostris.

Nec vaga cum pleno turgescit Cynthia cornu,
 Surgeret Hesperium Phœbo subeunte profundum:
 Aut prono Hesperijs curru se ingeret undis
 Phœbus, ab Eois cum fluctibus exserit axem:

Ni collata polo moles telluris & unda,
 Penè atomi exigua speciémq; modúmque referret.

Nec minus id gemina poterunt ostendere stella,
 Omnia persimiles lucem faciémque modúmque,
 Diuidit in partes hæc Cæcrum, hæc Scorpion aquas,
 Has vigil obseruans castrorum ex aggere miles,
 Aut dum nocturnas rate nauita diuidit undas,
 Vidit ut Eois quoties caput exserit undis

Alterâ, sub Mauris se fluctibus altera semper
 Condat, ut equali dirimentes limite cœlum
 Dimidium retegant oculis spectabile nostris,
 Dimidium celent: sic ut finitor utramque
 Hæc atq; hæc mediam secet vno tempore stellam.

Hic, si luminibus spatium telluris iniqua
 Efficeret, nobis cœli spectanda præteret
 Pars minor: at nunc seu spectes per plana iacentis
 Assyria nitidum cœli remeabilis orbem:

Seu super aëry montis subline cacumen,
 Dimidio cœli non plusve minusve videbis:
 Et Tartessiâcis cum Taurus mergit in undis,
 Scorpium Eois oriens emergit ab undis,

Inq; vicem semper remeantes passibus æquis
 Hic premit aduersos, hic fluctibus exserit ignes.
 Nullum ad eò montes ingestâque culmina celsis

Nubibus efficiunt momentum, totâve terra
 Machina, cum magno sic componatur olympo.
 Non magis ac radiis volitantia corpora Solis
 Cum Tauri collata iugis, aut Alpibus, aut qua
 Saxa Prometheis famam meruere catenis:
 Aut si componas latè circumsona terra
 Equora cum tenero, qui pingit gramina rore.

Hunc etiam auricomum qui prospicit omnia Solem
 Aspice: qui quanto maior sit corpore terra,
 Post tibi perspicuis clarabimus argumentis.
 Is tam mole ingens, tam claro lumine purus
 Cùm nitet, & nulla nubis caput occultit umbra,
 Non multo apparet nobis pede longior vno.

Ergo is tantillum cùm sese ostendat: in axem
 Ipse suum Phœbus si te super aethera tollat,
 Inq; diem Phaëtonicas tibi cedat habenas,
 Quantula de cœli spectanti vertice celso
 Terra videretur? iam quantula portio cœli
 Ipse sui Sol est? Solem quoq; qui vehit orbis,
 Quantulus est cum stelligero collatus olympo?
 Terra igitur cùm sit millesima portio Solis;
 Pars orbis Sol parua sui: qui continet orbis
 Solem, stelligeri exilis sit portio cœli:
 Stelligero tellus si componatur olympo,
 Nulla queat numeris ratio comprehendere, tellus
 Pars quota sit vasti, qui continet omnia, mundi.

Hæc illa est hominum sedes, hæc illa ferarum
 Et volucrum domus: hoc angusto è carcere quantum
 Surripit Oceani terra circumfluis humor,
 Quiq; per Herculeæ irrumpens diuortia meta,
 Europam Lybicus latè seiungit ab oris? (campos
 Adde huc claustra Arabum; queque ardent equora
 Hyrcanos

*Hyrcanos: huc adde lacus laxasque paludes,
 Et que præcipiti labefactant flumina montes
 Vertice, vel pigris stagnant immota lacunis.
 Dumq̄, hæc vi rapiunt, hæc orbem gurgite mergunt,
 Conditur exigua sub aquis pars maxima terra.
 Quod superest, magno velut insula parva profundo
 Innatat: hæc etiam quantum vel squalet arenis?
 Vel tumet in vastos sine fruge, sine arbore montes?
 Vel nimis ardet flammis? vel frigore torpet?
 Vel iacet humano indocilis mansuescere cultu,
 Vel fœcunda malis animantum in funera succis?
 O pudor, ô stolidi præceps vesania voti!
 Quantula pars rerum est, in qua se gloria tollit,
 Ira fremit, metus exanimat, dolor urit, egestas
 Cogit opes ferro, insidijs, flamma atq̄, veneno?
 Scilicet & trepido fervent humana tumultu.*

GEORGII

BVCHANANI

SCOTI

DE SPHÆRA LIB. II.

E*Am mihi Timoleõ animo maiora capaci
 Cõcipe, nec terras semper mirare iacètes.
 Excute degeneres circũ mortalia curas,
 Et mecum ingētes cœli spatium per oras.*

O. iiij.

*Nec tibi Dadalia temeraria vincula cura
 Ne clere opus, volucresque iugis frenare dracones,
 Montibus aut structis cumulare ad sidera montes.
 Author ego, audendi dux, & per trita viarum
 Anie feram gressus, qua primùm coelifer Atlas
 Stravit iter, quaque Herculeæ vestigia planta
 Ire movent, nec non Scythica de rupe Prometheus
 Pendulus, & volucer Perseus, & Latmius heros,
 Et Cephæus tota pariter cum gente, ferasque
 Qui sectatur adhuc cœlo venator Orion.*

*Nōne vides, ut nocte facies arx lucida cœli
 Proferat, & tenebras flammæ lumine puro
 Discutiat, pandatque viam, seseq; tuenti
 Offerat, & quantum mortalia lumina fas est
 Tempia Deūm spectare, & cœlum immune senectæ,
 Obuia sese oculis dant sidera cernere nostris?
 Nec tamen iis ducibus nimum confide: tenebris
 Corporeis oculorum acies hebetata, remotos
 Non satis ad certam trutinam cœli exigit orbes.
 At cognita polo simul ac mens libera curis
 Tollit humo sese, & penetrans immane coruscum,
 Paulatim tardos absterfa ærugine sensus
 Ferre diem docet: abscedunt caliginis umbra,
 Nudaque se nobis offert natura videndam.
 Quod si oculis fidas, rationis luce remota,
 Corporeis: quicquid nos circum nocte diæque
 Voluitur, esse vnum credas improvidus orbem.
 At si cœlestes flammæ ratione sagaci
 Obserues, ut iuncta meent nunc lumina, ut amplis
 Dissita nunc spatijs, liquidum per inane ferantur,
 Hæc terras propiora fecent, illa ardua mundi
 Tempia procul teneant: meritò dubitabis, an vnus*

Tam varijs possit sedem dare motibus orbis.

Nam neque fas credi, ceu pinnis diuidit undas,
Squamigerum pecus, & volucris secat aëra pennis,
Sponte animata suo se sidera voluere gyro.

Quicquid sponte sua atque anima vegetante cietur,
Se vario exercet motu: nunc dextra capebit,

Nunc abit in laeuum: modo curuo limite in orbem
Circumagitur, modo progreditur retròque recedit:

Deniq; quò velox animi rapit impetus, omnes
Effingit species motus. faciesq; nec unum
Perpetuò seruat certa sub lege tenorem.

Sape etiam alterna requie variante labori
Otia succedunt. At sidera passibus aquis
Perpetuum circa terras voluuntur in orbem,
Ocia: nec durum renouant alterna laborem.

Non igitur stellas animæ vis viuida torquet,
Quæq; suam motu impellens sine fine perenni
Æqualique tenore in partem semper eandem.

Sed neque fortuna temerè impellente feruntur
Sidera: nam sortis quæ dis temeraria voluit
Cuncta, nec equali spatio, nec tempore certo
Constantes peragunt æterna in secula motus:

Sed saepe externis velociùs incita causis
Deproperant cursus: saepe indupedita quiescunt,
Aut fingunt lentos magno molimine gyros.
Vsque adèd iuncta est læta inconstantia sorti.

Præterea pronum stellis natura meatum
Si daret, in mediam has ageret progressio partem.
Quippe quibus natura dedit se impellere sursum,
Apta ad natiuum tribuit quoque membra meatum
Corporis & speciem stellarum at corpora in orbem
Cum veniant: alios nequeunt effingere motus,

Quàm se perpetuo sua per vestigia gyro
Voluere: corporibus quæ vis est una rotundis.

Esse globos porrò cœlestia corpora stellas,
Ostendunt Luna facies: quæ seu noua cœlo
Cornua complexu meditatur libera, fratris
Æmula, seu Phœbi primo se vespere ponto
Exserit Eoo, seu qua se cunque videndam
Dat specie, teretem se fingere tentat in orbem.

Quando igitur nec sponte sua per inane rotari
Astra, nec incertos temeraria voluere lapsus
Deprendit ratio: superest ut fixa per orbem
Quæq; suos (veluti per tympana summa rotarum
Clauus inhaerescit, tabula vel nodus acerna)
Perpetuò maneant, & cum se verterit orbis,
Astra suum peragant cum cœlo tracta meatum.
Et quia non uno semper per inane feruntur
Ordine, nec cœlum transcurreunt passibus æquis:
Esse pares numero cum motibus ætheris orbem,
Deprendit solers industria: semper ut inum
Ac propius terris Luna terat orbita cœlum,
Et minimum lento flexu voluatur in orbem,
Proximus huic, paruo sed proximus interu allo
Mercurius, lætòq; diem modò Lucifer astro
Præueniens, idem noctis prænuncijs ignis
Hesperus, obseruant Solem propè passibus æquis:
Ut medius rerum Sol omnia lumine lustrat,
Educat & foueat, flammis nunc celsus in Arcton
Emicet, humentes nunc se dimittat in Austros:
Dumque his nunc propior, nunc illis admouet axem,
Et varijs varium partitur lucibus annum,
Omnibus æquales faciat cum luce tenebras.
Alior hoc Mars sanguineo rubet igne cruentus.

Jupiter

Juppiter hinc hilarat nitidum fulgore salubri
 Æthera. Saturnus liuenti pallidus aëstro
 Septimus, obscuras fuligine versat habenas.
 Hos super octauum celeri volat agmine cœlum,
 Mille oculis, mille igniculis sub nocte sopora
 Discutiens atras piceæ caliginis umbras:
 Ne temerè in tenebris erret per opaca viator,
 Ne temerè ignotis vagus erret nauita in undis,
 Ne vigil excubitor spatii non diuidat aquis
 Tempora, ne famulas lassent impensius equo
 Pensa manus, durum cantu fallente laborem.
 Hos orbes tantùm veteres nouere, nec ultra
 Esse rati quicquam, præter secreta Deorum
 Tempora: ubi nec morbi, nec luctus, & anxia cura
 Sollicitant miseræ trepida formidine mentes:
 Sed securæ quies, & nescia vita senectæ,
 Et cum pace fides habitant, quæq; ultima terras
 Deseruit nostris vitiiis offensa nocentes.

Attamen assidua obseruans cœlestia cura
 Lumina posteritas, cœlum non simplice motu
 Credidit octauum celeres absoluerè gyros.
 Quin modò Menaliam paulatim vergere ad Arctò,
 Nunc regredi, pluuiosq; magis deflectere ad Austros,
 Sed lento & sensum propè decipiente recessu,
 Ut duo vix vnâ titubet per secula partem
 E gradibus nouies vicenis: quippe latentis
 Tot gradibus mundi cardo est secretus ab Arcto.
 Hæc, quibus indulsit cœlum maiora benignum.
 Ocia, & ingenij vires maturior etas
 Firmavit, quæ sisse iuuet, pèrg, ardua montium
 Ire iuga, & quæ nulla hominum vestigia signas
 Orbita, secretos Musarum accedere fontes:

Temporâque incedant velati frondis honore
 Vauibus fatalæ fuctio: nos propter amœnum
 Eridanum Phaëtonca repetamus in umbra
 Sparsa per astriferos latè miracula campos,
 Quâ Pelusiaci cura est progressa magistri
 Contenti nouisse polos, dum classica cessant,
 Nec ferus Aoniis Mars inuidet ocia Musis.

Odo igitur solos veterum solertia cœlos
 Nouerat: & varij quot erant discrimina morus,
 Æthera cœlestes tandem diuisit in orbes.
 Nec tamen (hæc ratio quamuis monstravit aperte)
 Cessat adhuc cæcis inscitia versa tenebris,
 Oblatrare palàm, cœlum damnare quiete,
 Ausâ pigram celeri motu conuertere terram.
 Cùm quibus indulsit sensum natura videndi,
 Quotidie cernant noctis cedentibus umbris,
 Manè nouo Phœbum paulatim a surgere ponto,
 Aut velut enasci longinquo ex æquore terra,
 Inde per aduersum cœli conscendere cliuum,
 Donec propositi victor stetit arduus alto
 Culmine, & in cunctas radiorum spicula terras
 Direxit, mox æquoreas decliuis in undas
 Precipitat celerem paruo moderamine currum,
 Donec equos fessos Atlantide serus in vnda
 Abluat, & furua cedat sua tempora nocti.
 Sic vaga rorifera consurgit Delia biga,
 Sic medijs sensim potitur fastigia cœli.
 Sic cadit in fluctus. Hæc sidera lege serena
 Nocte per ætherios voluunt sua lumina campos,
 Primum humili, celsa mox lampade, rursus ad imum
 Usq; solum pressa, mox ut tellure vel vnda
 Absorptum querunt spectantia lumina lumen.

Deinde

Deinde ubi dimenso latuerunt tempore, rursus
 Deproperant solitos solito moderamine cursus,
 Perq̄, vias mundi liquidas sine fine reuersa
 Perpetuo monstrant cælum se voluere gyro.

Nec minus id fixis poteris cognoscere stellis:
 Continuo cælum circum se voluere flexu,
 Quotidiè que novos, dum circumuoluitur, orbes
 Claudere. Conspicuo Cynosuram in vertice mundi
 Aspice sublimem, iunctamque Lycaonis ursam,
 Quique sinu magno geminas complectitur Arctos,
 Serpentem ingentes ingenti corpore flexus
 Torquentem, & tota lucentem nocte Bootem.
 Nonne vides, Cynosura breues ut colligat orbes?
 Circundetque suam lenta verigine caudam?
 Vtq̄, Helice quanto gelidis Aquilonis ab auris
 Longius abscessit, tanto volet ocyus, ut se
 Circumagens sulcet maioribus æthera spiris?
 Laxius hæc etiam comitatur claustra Bootes,
 Et quo quæq̄, magis septem semota trioni est
 Stella, magis laxos in cælo circinat orbes.
 Donec ad has ventum, quæ sero vespere ponto
 Lumina demergunt: sed & hæc cælum esse rotundum
 Significant, longos flectentes luminis arcus.
 Quoque polo propior quæq̄, est, breuiore recondit
 Se spatio sub aquis: quo vitat longius Arcton,
 Hoc arcu breuiore volans per cærulea cæli
 Cernitur, & longam indulget sibi condita noctem.
 Quando igitur rotis qui lucent noctibus ignes
 Perficiunt orbes toros, quæ mersa profundo
 Sidera se condunt, arcu sinuantur, ut orbes
 Fingere conentur: certum est se voluere in orbem,
 Cuncta suo motu quod torquet sidera, cælum.

Nec mihi Democriti persuaferit acris acumen
 Leucippusque aut Cecropus Epicurus in hortis,
 Secretus turba strepitu, nasci q₃ mori q₃
 Quotidie stellas, Phœbeos fluctibus ignes
 Extingui, aut vda tactu marcescere terra,
 Eq₃ solo rursus vel aquis emergere partu
 Vsque nouo. Nam fortuito quæ parturit ortu
 Casus, in is nunquam manet inuariabilis ordo,
 Et modus & facies, numerusque & tempora partus,
 Et concessa locis semper cunabula certis.
 Sed neque vis tanta est bruta telluris, & vnda,
 Ut subito immensos educant luminis orbes,
 Eductos perimant: nec si foret illa potestas,
 Parte sui tellus vires proferret in vna
 Perpetuo, ut nobis progigneret India stellas
 Manè, sub æquoreis Atlas absconderet undis
 Vespere: quæ tellus à Calpe separat fndos,
 Luminis infelix partu viduata iaceret.
 Præterea tenuem cur nunc in cornua Lunam
 Surgere, nunc pleno tumidam splendescere vultu
 Cernimus, & certos incerti luminis orbes,
 Nunc nitido monstrare die, nunc nocte sopora?
 Cùm q₃ aliis semper facies maneat sua stellis:
 Cur vnâ inconstans tenet hæc constantia Lunam?
 Quid loquar Arctoo stellas in culmine mundi
 Æquoris immunes? quæ vis hæc lumina seruat
 Semper in occiduo decorantia lumine cælum,
 Cùm neq₃ contingant terras, neque regna profundi
 Nereos, vnde queant hebetes accendere flammæ?
 Quid? quòd & Arctophylax Ariadne q₃ coronæ
 Sidera, quæ flauis tota se nocte Britannis
 Ostendunt, Pharia sub aquis merguntur in ora?

*Ac, Rhodius rara qui fulget luce, Canopum
 Perpetua propè nocte Pharos videt, ultima tellus
 Æthiopum nulla sidus condente latebra,
 Spectat perurgiles præbentem noctibus ignes.
 Quomodo quas Pharia perimit contagio terra,
 Cernit inextinctas lucere Britannia flammæ.
 Aut Rhodius eadem gignit perimûque Canopum
 Hora, Pharo tardè qui condit lumen, in oris
 Æthiopum nunquam è cœli statione recedit.*

*Esse etiam cœlum nulla non parte rotundum,
 Ostendunt celeres magnum per inane rotatus.
 Nulla etenim molis facies diuersa citatos
 Tam facili lapsu potis est absoluerè gyros.
 Nulla capax magis est cuncta inter corpora forma,
 Ambitus equalis omni qua parte coercet,
 Quàm globus: hac igitur non forma decentior vlla est
 (Cætera complecti quod debuit omnia) cœlo.
 Hoc tamen assidua scrutari sidera cura
 Agnouere senes, quod cùm deprendere motus,
 Fluxûque momentis distinguere tempora certis
 Tentarent, spatiiisque palam metiriæ aquis,
 Nulla foret studio huic diuersa machina forme
 Apra, nisi ad speciem penitus tornata rotundam.
 Quo minùs id dubites, animo tibi finge supremi
 Diuersam cœli faciem, siue esse trigonam,
 Siue a quo laterum ductu quadrare libebit.
 Cùm liquidi per plana sôli terrisque propinquus
 Cursum ageret celerem Phœbus, germanavè Phœbi:
 Maior eis moles, atque ingens corporis auctus
 Esse videretur: rursus cùm flexus in alti
 Angulus ablatos raperet fastigia cœli,
 Contrahere angustos spatii breuioribus ignes*

Aspiceres, lucē inque solo præbere malignam:

Qui nunc equali discreti limite terris

Monstrant æquales (absint modò nubila) vultus.

Nam quòd ab Eoæ Phœbus cum lumine porta

Exit manè nouo, vel cùm se vespere sero

Tethyos in thalamos recipit, maiore videtur

Orbe suis propius terras accendere flammis:

Non longi in causa est spatij distantia maior.

Cum neque plus distet, Phœbus sua spicula summo

Cùm iacit è cœlo, propior nec luceat imo

Margine, manè oriens, vel cùm se vespere condit.

Sed fumos & manè nouos & vespere terra

Exhalant vapida, veram qui luminis augent

Longinqui speciem, & spectantia lumina fallunt.

Non secus ac altis quæ lucent cunque sub undis

Corpora, decipiunt visus maioræque veris

Apparent, posita in medio quòd densior vnda

Humor, inoffensos nequeat transmutare visus.

Nec mihi non aliqua niti ratione videntur,

Propterea mundum qui credunt esse rotundum,

Quod Pater omnipotens, qui rerum prima creauit

Semina, & in varias ea insit abire figuras,

Omnibus in rebus (quantum mortalia possunt

Æquari æternis, & non peritura caducis.)

Ipsè sui velit, ut quædam remaneret imago,

Atq; aliqua patrem soboles ex parte referret.

Sic quæ seminibus coeuntes quattuor omnes

Finguntur species nitidi sub tegmine cœli,

Quamuis mutatis pereant, redeantque figuris,

Quotidie tamen æterna se lege propagant.

Et cum morte gerit bellum natura, peremptum

Restituens simili rediuiuum in morte parentem.

Sic homines fragili quamuis è stirpe, perennant
 Quà licet: & sobole æterni, compage caduci,
 Æmula diuinis peragunt sua secula seclis:
 Vtq; in eis propior diuinæ stirpis imago
 Luceret, cœlo data mens, quæ corporis artus
 Non solum vegetet tardos, sed carcere cœco
 Clausa micet, penetretq; ima caua viscera terra.
 Non illi obsistit solida impenetrabile massa
 Corpus, & obscuris Acherontia regna tenebris
 Obsita, non atris obsessus nubibus aër,
 Infirmasque acies oculorum hebetantia Solis
 Lumina, non spatio vasto semotus Olympus
 In se præcipiti semper reuolubilis orbe,
 Omnia quin oculis peragraret pectoris: ut quæ
 Abdidit, aut spatii longis natura remouit,
 Educta è tenebris propiusque admota videret.
 Illa igitur purum cœli cum cerneret orbem
 Damnatum nulla per secula longa senecta,
 Nobiliore ortu, quam obnoxia corpora morti,
 Credidit esse satum, propiusque referre parentem.
 Vtq; Dei nullis natura coercita metis,
 Principio mediisque caret, nec finibus ullis
 Clauditur, aut spatii aui, sed totus ubiq; est:
 Sic mundi in teretem facies coit undique formam,
 Undiq; par similisq; sui, sine fine, sine ullo
 Principio, nullis per tot labentia secla
 Deterior damnis, aut auctior incrementis,
 Et rediens in se lapsus sine fine perenni,
 Nec motus medium aut finem aut exordia nouit.
 Totus & in sese incumbens per inane profundum,
 Non eget externis, ut pendeat, undique causis.
 Hac mundi forma & series æterna mouendi,

*Semper ad occasum sese ut conuertat ab ortu,
Quoq, abiye redeat totiésq, abiens rediensq,
Obseruet sedem veluti non mobilis vnám.*

*At verò quinque erroneas Titaniáque astra
Quamuis perpetua lustrent vertigine terras,
Semper & in partem quam stellifer orbis eandem
Nituntur, tamen haud æquis sua passibus urgent
Lumina, sed lento magis itq, reditque recursum:
Quò magis ad terram quisque inclinatur inertem.
Scilicet ingentes cum fingeret ætheris orbes
Cælituum pater, atque hominum formaret ad usus:
Proxima qua nostros incurrunt lumina visus,
Si tam præcipiti vertigine torta mearent,
Quàm, gremio qua cuncta suo suprema coerces,
Machina, tam celeres spectantia lumina motus
Deficerent, hebetésque oculos caligo repenti
Conderet, ad nullósque usus properatio motus
Apta foret, paucis Phœbea recurreret horis
Et fugeret lampas, nec tempora commoda somno
Nox breuis, aut præceps lux opportuna labori
Diuideret, toties reduces cum sole tenebra
Omnia turbarent operum momenta, nec æstas
Concoqueret fruges, nec dulces pallor in vnas
Serperet, & lentè mitesceret acer amaror.
Gleba nec exiguo putrescens frigore venis
Imbiberet cupidis genitales ætheris imbres,
Nec breue ver blandos florum spiraret odores,
Sed properata æstas veris spoliaret honorem,
Pelleret æstatem autumnus, dum messis in herba
Turgeret: deformis hyems infirma necaret
Semina, solliciti spem deceptura coloni.
Ergo ille ætherij clemens moderator Olympi,*

Ad varios hominum dum sese accommodat usus,
 Orbibus extremis celeres absoluere motus
 Posse dedit, sed quos visus non sentit acumen,
 Dissita tam longo spatio dum sidera spectat.
 Ac dein paulatim motu interiore repressus
 Imperus, & tardo flexu, quæ citima fulgent
 Lumina, quæq; suos tali discrimine cursus.
 Deproperant, oculis ut nec spectantibus obsint.
 Nec turbent hominum nimium properata labores.

Sic spatium novies ternis quod Luna diebus
 Conficit, hoc uno peragit Sol aureus anno,
 Assequiturq; iterum germanam iterumq; relinquit,
 Lunaremq; suis claudit congressibus annum.
 Mensibus octonis ter Mars velocior orbem
 Assequitur Solis, duodenis Iuppiter annis,
 Saturnus totidem, si ter sex insuper addas.

Quo magis hoc animo possis comprehendere, fingè
 Esse simul cunctos Tauri sub fronte planetas,
 Moliriq; suos non a quo tramite gressus.

Quo lenta se quisq; magis vertigine torquet,
 Longius à Tauro spatio brevior recedet.

Ac citius rursus occurret ter Luna novenis
 Lucibus, & claro Tauri sub fronte micabit:

Quò vix perveniet longo Sol aureus anno,
 Mars geminis brumis, post bis sex Iuppiter æstus,
 Altiferum quo bruma Deum tricesima ducet.

Quòd si oculis inuet istius specimen tibi motus
 Subycere, in bibula labor est non magnus arena,
 Per seriem octonos ut ducat circinus orbes,
 Semper ut exterior spatiis brevioribus arcum
 Ambiat internum, extremas cuiusq; per oras
 Nominibus numeróq; aequalia pone planetis

Robora cursorum, lentisq; perambulet orbem
 Passibus internum interior, sempérque deinceps
 Quisq; gradu paulò properet maiore, supremus
 Ambius atque idem longissimus, orbis imago
 Signiferi, raptim pedibus peragretur anhelis
 Cursoris, qui tardigrados fugiatq; premátq;
 Angusto lentos signantes limite gyros.
 Sic ubi veloces emisit carcere currus
 Prator, & in magno feruent certamina circo,
 Hic Veneto fauet, hic Prasino, & clamore secundo
 Quisque suos animans studiis ardentibus urget.
 Dum teretem calidus metam circumuolat axis.
 Interea si lassus equus defecerit, aut si
 Non satis increpuit lentis auriga flagellis,
 Imecitque moram fracto rota debilis orbe:
 Dum reduci curru sperata premia palma
 Victor habet, quinium gyrum vix ultimus implet
 Præteritus toties, toties prior urget & instat.

Nec me aded fallit veterum sententia multis
 Credita iam scelis, penitúsque in mentibus hævens,
 Orbis ad occasum quòd sese semper ab ortu
 Torqueat extremus motu inuariabilis uno,
 Ac reliquos orbes celeri vertigine secum
 Corripiat, seseque sequi prope passibus aquis
 Cuncta suis cogat famulancia legibus astra,
 Quocunq; incubuit: septem tamen vsque resistunt,
 Quà licet errone, tentántque accedere ad ortum.
 Illa, igitur proprio motu cùm semper ad ortum
 Confugiant, pugnéntque aduersos voluere gyros,
 Aduersos quoque signiferi urgent ignibus ignes,
 Inque dies paulum effugiunt retróque recedunt,
 Nec semper cum supremo vestigia cælo

*Juncta ferunt, peraguntque suos equaliter orbes.
 Sed quo ceterior quisque est, minus impetus illum
 Longinqui vincit cœli, quo quisque recedit
 Longius à terris, propiusque admoius Olympo est,
 Hoc magis obsequiur, violentique ætheris audit
 Imperium, vig, obnutens licet usque repugnet,
 At lapsu sensum propè decipiente recurrit.
 Sic quod tricenis spaium Saturnius annis
 Regreditur cœlo contrà obluētante propinquo:
 Lucibus hoc ipsum peragit ter Luna nouenis,
 Tanto quippe minus longinquo obnoxia cœlo,
 Quàm magis à domino semota est imperioso.*

*Néve uno geminos mirere in corpore motus
 Aduersos, spectare iubent cùm concita remis
 It ratis, aut vento radit vada falsa secundo.
 Illa quidem properat, quâ vis agit acta lacertis,
 Aut vento impulsâ, aut ablata rapacibus undis,
 Interea vector per pinea tecta carina
 Ingrediens, lentôq, vrgens vestigia passu
 Pergit in occasum, dum naus currit in ortum,
 Et pariter geminos fert uno in tempore motus.
 Sponte sua hâc properans, illâc rapiēte carina.
 Observant exempla alij, vel musca per hastam
 Cum subit aduersam, vel cùm subrepat in orbem
 Se contrà vertente rota, & vertigine raptâ
 Tentat in obliquum sensum succedere cliuum.
 Sic momenta duo contraria corpore in vno
 Posse putant fieri: natura hunc sponte, se d illum
 Ut peragi externa debentem exordia causa.*

*At mihi diuersos in corpore simplice motus,
 Sine repugnantes, siue in contraria versos
 Natura ingenio nemo persuaserit auctor.*

Sive ille Assyriis cœli observator in oris,
 Sive Pharon propter, celsa aut Carthaginis arces,
 Sive sensu erit doctis sophiæ scrutator Athenis,
 Vnus enim est vno simplex in corpore motus
 Simplice, nec rursus credam cœlum obice cœlo,
 Aut tardare suos, aut retro flectere cursus.
 Nempe ea corporibus solis concessa potestas
 Est, ut se impedian, aut indupedita quiescant,
 Aut alio remeent, quàm quo fert impetus illa
 Natura, quorum euenis contraria pugnent
 Euenta, ut flamma gelidis, humentia siccis.
 At quibus hæc insunt pereunt, perimuntq; vicissim,
 Et faciẽ immutant, minuuntq; augentq; nec unquam
 Inconcussa manent, eterna exercita pugna.
 Sed cœli nulla facies vertente semeta
 Permanet, euentis nullis obnoxia, nulli
 In se propterea ciuili obnoxia bello

Forsitan & querat, qua sit sine fine rotari
 Materies cœli, nullam quod fessa quietem
 Accipiat, nullis per tot labentia secla
 Deterior damnis, nullo pollentior auctu,
 Solaq; tot claudens fluxarum semina rerum
 Nulla senescentis discrimina sentiat aui.

Primum corporibus non est vis illa quaternis
 Quæ renouant omnes genitalem à semine foetus,
 Congressu vario permixta, abeuntia rursus
 Interimunt, & perpetuis exercita pugnis,
 Mutant innumeras variè coëuntia formas.
 Nam si terra forent cœlestia templa, vel humor,
 In medium ruerent mundi collapsa deorsum.
 Quem sortita unum sunt omnia pondera motum.
 Sin foret ætheria campages extrema sphaera

Aurarum leuibus flabris, tenuiue vapore
 Edificata, ignis rectà per inane mearet
 Materies sursum: nullòque coercita vallo
 Externis nullis offensibus indupedita
 Difflueret per inane vagum, & dispersa periret,
 Et nusquam in certa statione coacta maneret,
 Nunquam intestina se vi glomeraret in orbem,
 Clauderet & solido fluitantia corpora vallo,
 Et sese fugiens nullo cum fine, sequensque
 Flederet innumeros sua per vestigia gyros.
 Nam qua natura non impellente feruntur
 Corpora, perpetuo nequeunt, æquique tenoris
 Voluere se motu: at natura non minus ignis
 Pugnat, ut in gyrum redeat, quàm limite recto
 Si ruat in præceps, terramque petessat inertem.
 Ergo cum deorsum tellus moueatur & humor,
 Sursum aer, sursum fugiat vegetabilis ignis,
 Cælum in se rediens æternos circinet orbis:
 Diuersam cæli vim materiàmque fatendum est.

Quo minus id dubites, sic accipe, corpora cuncta
 Naturalia sponte sua per seq̄, mouentur,
 Permutantque locum, vis propria scilicet illis
 Intestina ciens motum, natura vocatur.
 Omne autem corpus vel simplex simplice motu
 Deproperat cursum, vel mixtum mobilitate
 Incerta, nunc huc agitur, nunc pellitur illuc
 Semper, consilij quò pars violentior urget.
 Duplicia ast pura cum prædita simplicitate
 Corpora sint, vel que nullis obnoxia damnis
 Constituunt cæli firmis compagibus aulam:
 Vel varijs vicibus varias subeuntia formas
 Noctinagæ Phœbes gremio comprehensa tenentur,
 P. iiij.

Simplicibus totidem formas natura meandi
 Corporibus tribuit, quaedam voluuntur in orbem,
 Et circa medium punctum indefessa recurrunt:
 Aut centrum fugiunt alia, aut se limite recto
 Precipitant mediam properantia tangere metam,
 Ni vetet & celerem sistat vis obuia cursum. (dos
 Quantū in se est igitur, cūm nunquā Elementa rotū-
 In gyros currant, corpus quintum esse necesse est
 Hac prater, quod perpetuos sinuetur in orbem
 Sponte sua, tanto diuinius omnibus illis,
 Quanto sit formis præstantior omnibus orbis.
 Quòd si nature vi cœli cœrula templa
 In sese remeent semper, peragantq; perennes
 Circuitus, etiam pars quantulacunque reuulsa
 Corpore de cœli motu rapietur eodem,
 Et globuli finget faciem de parte rotundi.
 Sic, cūm se nubis grauida profudit ab aluo
 Agmen aqua pluuia, magnum per inane rotata
 Se glomerant gutta, & quā vis fert ponderis illas,
 Imā petunt, & seu frondis, viridisve potite
 Graminis hospitio pendent, coguntur in orbem,
 Lubrica paulatim donec per saxa, per herbas,
 Perq; cauas valles, decliui tramine, matris
 Cœruleum in gremium insinuata, sponte quiescant.
 Nam cūm sit cœlum velut humor, & ignis & aer
 Corpus omniotomè, si quid natura benignè
 Indulsi toti cœlo communiter, vni
 Cuiq; dedit parti, ingenio ut fruere tur eodem.
 Ergo, cūm cœli vis sit natia rotari,
 Continuò pars nulla eius de corpore magno
 Auulsa, in terras caderet, sursumve volaret,
 Sed seruaret eum, sibi quem natura meatum:

Primigena cessit (se circum vi volueret) hora:
 Quòd si nec (lenibus quæ vis primæua mouendi
 Addita corporibus) sursum se limite recto
 Tolleret, aut (granibus quæ vis est vna) deorsum
 Sideret, haud illi leuitatem, aut pondus inesse
 Certum est, rectiuagi quæ sunt primordia cursus.

Non procul à vera reor is ratione recedet,
 Qui neget, aut gigni natura viribus astra
 Posse, vel affectum senio tabescere cœlum:
 Aut obitu minui, cognati aut corporis auctu
 Crescere: materiam nam vis contraria mutans,
 Ex alijs alias mutat, reparatque figuras.
 Frigida enim calor interimit, stringentia corpus
 Frigora vitalem postquàm pepulêre calorem,
 Mors subit, in tenues vanescit spiritus auras.
 Aridâque humor alit, sitis & ieiunia longa
 Paulatim extenuant, atq; humida corpora soluunt.
 Nec nasci est aliud, quàm formæ accessio, fingens
 Materiam, faciémq; nouam: mortémque vocamus,
 Expulit assuetam cùm vis contraria formam.
 At neque vis cœli est vili contraria, nusquam
 Euenta euentis cœli pugnancia oertant,
 Quæ varient eius faciem, mutentque vel aui
 Dentibus atrium cogant succumbere fato.
 Congeries nusquam est cognati corporis unde
 Augmina suscipiat, vel quo deiracta recurrant
 Corpora siderei molem attenuantia templi.
 Quin & natura non expugnabile cœlum,
 Viribus, eternis longa observatio seclis.
 Sensibus ostendit. Quæcunque obnoxia fati
 Legibus occasus vicibus mutantur in ortus,
 Sensus in ijs diuersa notat tria tempora, vel cùm

Crescendo augetur, simul & cum tempore vires
 Et molem accipiunt, vel mole & viribus aucta,
 Quantum natura sine inuolabilis ordo,
 Crescendo ad summum iam peruenere cacumen:
 Vel cum victa sita, & defecta senilibus annis,
 Sponte retro redeunt, auroque soluta fatiscunt.
 Hac data crescendi fato lex omnibus, aut qua
 Nata solo, sed fixa solo radice tenentur,
 Aut qua flexibiles animati corporis artus
 Sponte mouent mutantque locum, volucresq; feraeque
 Natamque caeruleis Neptunia monstra sub undis:
 Cumque ipso quibus est maior cognatio caelo,
 Saecula hominum hac certa fatorum lege tenentur,
 Semper ab exiguis ut progressa incrementis
 Augescant, & robur cum tetigere iuuenta,
 Paulatim vires lenta minuente senecta
 Declinent, iterumque sua in primordia cedant,
 At quibus a primis rerum natalibus usq;
 Cura fuit caeli faciem, motumque, modumq;
 Obseruare, & solertis monumenta laboris
 Postera per memores vulgare in saecula fastos:
 Nullum aut imperium sensere in corpore caeli.
 Sic isdem spatii eadem interualla diremptis
 Sideribus perstant: idem vultusq; colorque
 Et modus, & numerus, faciesque & partibus isdem
 Surgunt mane faces, sero & se vesperere condunt,
 Atq; isdem accendunt, quibus olim lumina terris,
 Asseruantque vnum nihil immutata tenorem.
 Hac ita cum perstet rerum constantia certa
 Immutabilis, aeternoq; immobilis auro:
 Perstat item caelum, scabraq; immune senecta.
 Non damna innumeris seclis, non augmina sentit.

Nec tamen aduersis quamuis obnoxia causis
 Aurea flammantis non sint palatia cœli,
 Protinus orbatum credam natalibus orbem
 Ingentem, semperque nouum semperque vetustum
 Et sua non ulli debere exordia causa,
 Vique sua æterno peragentem secula motu.
 Nam neque materia vis est ea, ut ipsa mouero
 Se queat æternum alterius non indiga cause,
 Quicquid enim specie motus quacunq; mouetur,
 Altera protrudit vis id violentior. Atqui
 Cum nequeat series esse infinita mouentium,
 Quæ sese pariter fugiant sine fine premantque,
 Esse aliquam primam vim naturamque necesse est,
 Cetera quæ motus expers queat ipsa mouere
 Sponte sua: non externis obnoxia causis.
 Hanc veteres, ducti rationis lumine, cæcis
 Nature in tenebris videre, & corpore cassam
 Deprehendere potestatisve cuiusve lociue
 Limite conclusam nullo, exclusamue, sed omnia
 Complexam, totamque in toto corpore mundi
 Partibus & cunctis fusam, quæ viribus iisdem
 Fulciat, & moueat, vegetet, foueatque nouèque
 Quicquid in immensa est brutum, aut vegetabile rerum
 Congerie, quam nec vox fando, oculis que videndo,
 Aut subtile queat complecti mentis acumen.
 Sed nec magni operis moles, nec semper in orbem
 Motus, & æterno manans de fonte caloris
 Vis vegetabilis, & rerum inuiolabilis ordo
 Ignorare sinit, nec gens tam barbara terris
 Errat in incultis, ut non, cum sidera spectet,
 Fulguramque, & vasto tremefactum murmure cælum
 Audiat, esse Deum credat, vim scilicet illam,

*Quæ regat immensam iusto moderamine molem,
Vt moueat nostros per tot miracula sensus.*

*Hanc igitur tantam vim, nec rationis egentem,
Tempore nec lassam, nec fractam viribus ausi
Credere nos fas est, nec cogi viribus ullis,
Sed sponte æternos mundi conuertere motus.*

G E O R G I I

B V C H A N A N I

D E S P H Æ R A L I B E R I I I .

*Adtenus in vasto latè exspatiatus O-
lympo,*

*Axe vago, nusquam hospitio, nusquam
lare certo,*

*Collige Timoleon laxas paulisper habenas,
Fringentes campos immensique ætheris æquor
Circumscribe animo, & transuersis mœnia mundi
Digere limitibus mecum: & mens edita cœlo
Assuescat patriam paulatim agnoscere sedem.
Dum folijs auræ crepitant, dum molle renidens
Prætorum conspirat honos, dum dexter Apollo,
Et non difficiles indulgent carmina Muse.*

*Sidera præcipiti cursu reuolubilis æther
Indefessa trahit secum, noctesque diesque
Perpetuo remeans sua per vestigia gyro.*

*At penetrans paribus librata viscera terra
Ponderibus medius stat nulla mobilis axis
Axis, & hinc atq; hinc extremis partibus orbem*

Stelli-

Stellasferum tangens, geminis determinat illic
 Cardinibus mundum immotis, quos Græcia dixit
 Ingeniosa polos, alter sublimis ad Arcton
 Surgit, & æquoreis metuens se tingere lymphis
 Conspicuum totis ostendit noctibus ignem,
 Vicinæque sibi fecit cognomen ab Urſa,
 Alter in aduerſa mundi regione sub undis
 Conditur Oceani noſtris incognitus oris
 Antipodum latè regnis illuſtris ab Auſtro
 Qui madidis illinc aduoluit nubila pennis.
 Hi polum auſtrinum dixere, antarticon illi:
 Quòd regat inferni per marmora ſpumea mundi
 Nocte rates ſera, Arcadica contrarius Urſa.
 Inde ter octonas à cœli vertice partes
 Diffugiens, cyclus cœlum ſecat Arcticus: illi
 Nomen, ab Arctoo quod non procul axe recedat.
 Altera maiori ſecat orbem linea gyro,
 Quà Sol æquorei propior per ſidæra Cancri
 Scandit, & æſtiuas in longum porrigit horas,
 Et lento repetens Atlantica litora flexu,
 Contrahit anguſtas ſpatio breuiore tenebras.
 Hanc ubi contigerit inæciam Phœbæius axis,
 Rurſus in humentes ſenſim delabitur Auſtros.
 Et quia non flammis unquam propioribus Arcton
 Aſpicit, æſtina locus à ſtatione vocatur
 Solſtitium: æſtium quoq; nomen ſumit ab æſtu
 Circulus undecies ſenis à vertice mundi
 Excluſus ſpatiis. Mediꝝ poſt orbita cœli
 Ingenti cingitque & diuidit æthera ſpira,
 Lanigeri pecoris inſtaq; exordia Libra
 Percurrens ab utroq; polo par diſtat, utrumque
 Ex æquo ſpectat noctes equalibus horis

Partitur cum luce aqua, cum frigore flammam
 Temperie iungens, autumnò & vere tepenti
 Hic hyemes nimias, nimios hic mitigat aestus;
 Per ter tricenâs distans à vertice partes:
 Omnia quòd spatius rerum momenta propè aquis
 Diuidat Ausonio Equator cognomine dictus.

Proximus à mundi media statione recedit
 Solstitij hyberni gradibus ter circulus octo:
 Brumalem nostris hunc appellamus in oris.
 Quem sol cum tetigit gelido Erocero potitus;
 Et penitus pluuios sese deiecit in Austros:
 Brumâ riget nobis canis adoperta pruuis,
 Terra latet glacie pigra, frenatur aquarum
 Impetus, & nemorum Boreas populatus honorem
 Spumiferos voluit pelagi cum murmure fluctus,
 Et vix immensam sequitur lux turbida noctem:
 At quibus aduerso domus est sub cardine cœti,
 Perpetuâque vident fulgentem nocte canopum:
 His vix longa breui concedunt lumina nocti:
 Et cum sol median cœli terit arduus arcem,
 Tum malè pubentes defendit pampinus vuas,
 Tum pecori rara prebent umbracula syluæ.
 Vltimus, aduersum qui circuit ambitus axem,
 Fenorūque polum, atque oculis astra inuia nostris:
 Tôtque suo distat spatijs à cardine, quantum
 Circulus Arctous glaciali distat ab Arcto:
 Tôtque gradus fugit à brumali limite solis,
 Arctoo astiuus quantum secedit ab orbe.
 Cingitur his cœli reuolubilis area spiris
 Quinque, pari semper distantibus intervallo:
 Unde parallelis nomen fecère Pelasgi.
 Præterea gemini cœlum cinxère Coluri,
 In gemino sese scindentes vertice mundi.

Hi reliquos omnes, qui signant æthera, gyros
 Transcurrunt, dirimuntq; in partes quattuor aquas.
 Aulidis Phryxi vectorem diuidit alter
 Piscibus, & surgens occulit à vertice mundi
 Per Libram ad gelidã redit, vnde inceperat, Arcton.
 Alter ab Arctoo decurrens vertice Cancrum
 Separat à Geminis, inde inclinatur ad axis
 Inferni caput, ac rursus Aegocerotâ pererrans
 Hæc imã dirimit brumam, & caudam ad Cynosurâ
 In sese coiens, perfectum circinat orbem.

Hos, quia pars nobis semper latet abdita cæcis
 Sub mundi aduersi tenebris, dixere Coluros.

Alter ab æquatâ tenebris cum lucibus, alter
 Cognomen gemina Phœbi à statione recepit.
 Hos super obliquo percurrit limite cælum,
 In latum gradibus bis senis æthera signans
 Signifer, hospitiumque deum, moderator & anni,
 Dispensans spatijs libentia tempora certis.
 Hic auro gravidas Phœbus molitur habenas;
 Hic varias ponitq; & sumit Delia formas,
 Hic quinque Errones, sed certis legibus errant,
 Exercētq; suas cœlo gradiente choreas.

Nam reliquos cœli, qui signant æthera, gyros
 Longa hominum varios solertia finxit ad vsus.

Hi fugiunt aciem visus, tantumq; notari
 Mente queunt sola, tenues sine corpore spira.

Ipse asper geminis, & multo balteus auro
 Inuitat spectantium oculos, & nocte serena
 Illustrat tacitum iucundo lumine mundum.

Nève oculos fugiat cupidos satiētve videndo,
 Dum renouat mutatq; vices remeabilis anni:

Nunc hanc, nunc illam dat terris cernere partem,
 Et seu brumâ die in spatijs breuioribus arctet,

Torrida seu longas aëtas exporrigat horas,
 Seu ver autumnusq; æquent cum lucibus umbras,
 Signa dies condit sex, & totidem retegat nox,
 Dimidiũque oculis pandit spectabile nostris.

Hunc quoque quã longo præcingit limite mundum
 In partes veteres ter diuisere quaternas,
 Cuique suum nomen tribuentes, cuique figuram,
 Cuique suos certis comprehensos finibus ignes,
 Qui fingunt varijs animantium corpora formis.

Primus ad auroram circum caua tempora flexa
 Cornua contorquens Aries, cœlestia pandit
 Lumina signorum, ductorq; & ianitor anni
 Aurato insignis villo de nocte serena,
 Ter sex exiguis variatus corpora stellis.
 Has, ubi fraternis exurgit Delia flammis
 Æmula, ceu domina cedens veniente recondit,
 Destituens visus, & ni vicinia claris
 Luceret stellis, etiam locus ipse lateret.
 Hunc (quia vel Phryxum auexit Phryxique sorore,
 Cum fugerent saeva furias fraudemque nouerca:
 Vel quia per calidas Lybie squalentis arenas
 Bacchus ab Eois agmen cum duceret oris,
 Jamque siti nimia nimio sub sole labantes
 Deficerent artus, fessis ostenderet vndas)
 Iuppiter in cœli media regione locauit,
 Quã secat aquatrix obliquam linea Zonam.
 Quãque hyemes placido gelidas à vere Colurus
 Separat, in partes hanc atque hanc diuidit equas.

Proxima Sidonij fulgente illustria Tauri
 Sidera: quinque Hyades per frontẽ & cornua sparsa,
 Fata gemunt fratris, fraternaq; fata gementes
 Irrorant tepidis surrentes nubibus agros.

*Laxa etiam rutilis lucent pælearia flammis
 Tergaque, nec gembus pedibusve illustria desunt
 Sidera, nec segnis torpet sine lumine ventis.
 Ultima lucis egens tenues vanescit in auras
 Pars: Athamanteum nisi qua pecus ante pusillis
 Ignescit facibus cognataque sidera iungit.
 Hic Atlantiadas extremum includere Taurum
 Fama canit septem, sed septima rara videri
 Abscondit mæstos tenui caligine vultus:
 Seu dolor in causa est, & adhuc lacrymabile Troie
 Exitium deflet, faciémque Electra recondit:
 Siue timor, magnum fugiens quòd Oriona sese
 Defendat tenebris: siue indignata cubile
 Sisyphium lateat Merope, quòd sola sororum
 Inssa sit imparibus connubia iungere tedis.
 Hæ licet haud magnis illustrent æthera flammis,
 Magnum nomen habent: quòd tēpora cōmoda signēs
 Messibus, & sulcis semen mandare subactis.
 Hoc igitur spatio procumbit poplite flexo
 Taurus Agenoreus roseum conuersus ad ortum,
 Ad gelidas arctos, equantem lumina spiram
 Noctibus effugiens: hunc Iuppiter intulit Astris
 Vectura soluens pretium, quod ab Aside terra
 Incolumem Europam Creteas vexit ad oras.
 Iam mihi Ledaos concordia pectora fratres
 Suspice perspicuis insignes corpora stellis,
 Verticibus superant spiram, quæ flectit habenas,
 Arduus Æthiops Sol cum rapidissimus vrit,
 Nulla Syenitas cum protegit umbra colonos.
 Promeruit cælum pietas, mortisque vicissim
 Diuisa cum fratre mora, ditisque seueri
 Alternè subeunda domus, data proxima sedes*

Solstitio, liqu. dum. quâ cingens linea cœlum
 Præcipiti dirim i confinia veris ab æstu.
 Proximus his densos Cancer lunomus ignes
 Explicat, Herculeis ausus subrepere plantis
 Forcique vulnificus festus, cum scilicet heros
 Comprimeret flammis crescētem in vulnere Lernam.
 Hunc pede contritum Alcides occidit, in astra
 Intulit occisum implacabilis ira nouerca,
 Përque caput chelæsq; & duri tegmina dorsi
 Asper sit densas non multo lumine stellas.
 Tum Nemees terror Lunaque horrendus alumnus
 Aspicit aduersum aduersus cor surgere Cancrum:
 Hunc etenim Herculeis non æqua laboribus, inter
 Sidera nutriti luno: Tyrinibus heros
 Exitum latè pecori dominisq; ferentem
 Immanem immanis prostravit vulnere clauæ.
 Cœlum luno dedit cæso, magnosq; per artus
 Accendit claras illustri lumine stellas.
 Ponè subit pedibus Virgo subiecta Bootæ,
 Luminibus flagrat caput, & manus & sinuosa
 Collucent tunica, maturis lucet aristis
 Spica manus dextra: nec promptum exponere nomen
 Virginis est, siue illa Ceres despectat ab alto
 Arua, parens legum & frugum, natâque reperta
 Jam placata, auidi fortunat vota coloni:
 Siue Isis longis permensa erroribus orbem:
 (Nam Dea sic Phariis de Graia fœda iuuenta)
 Siue piam Liber, cum fleret fata parentis,
 Imposuit cœlo Erizonem: seu lucida sedem
 Vendicat hanc, terras fugiens Astrea nocentes,
 Postquam operum socium primum mactare iuuentum
 Impia sustinuit soboles ætatis æbena:

Deinde

Deinde etiam versis cognata in funera dextris
 Polluit innocuam natorum sanguine terram,
 Aeneaque in seuum mutavit secula ferrum.
 Nec procul autumnus seuis confinia signat
 Scorpio, monstrum, ingens, latè per cœula cœli
 Brachia protendens, & curua spicula cauda:
 Signiferi sextam metitur corpore pariem.
 Erigona propior chelarum exporrigit arcus,
 Et speciem iusta mediatur fingere libra,
 Ut cum luce pares umbrarum examinet horas.
 At magno tepidos propendens corpore in Austros
 Effugit equantem noctes cum luce Colerum.
 Sidera pauca quidem rutilo splendore coruscant,
 Cœtera lucis egent hebeti marcentia flamma:
 Iuppiter astra dedit caso decus Orioni.
 Nec mihi semifero Chiron indictus abibis
 Corpore, nubigenum iustissime Centaworum,
 Saucia crura gemens Lernæi tabe veneni.
 Iratus morti instanti, nimiumque moranti
 Crudeles Parcas crudeliâque astra vocabas:
 Non tulit è iusto miseri senis ore querelas
 Iuppiter: æternumque dedit pro morte petita
 Viuere, languidulisque ornauit corpora stellis,
 Crurâque & intentum cœlo propè Scorpion arcum:
 Iussit & autumnus marcentis claudere metam,
 Cum gelida donec faciat diuortia bruma,
 In Tropico linguens Sol autumnum Capricorni.
 Hic anni taciturna quies, sine murmure venti
 Alcione tutos præstant super æquora nidos,
 Terra gelu constrieta iacet, nix candida molli
 Vellere torpentes operit cum frugibus agros:
 Donec debilibus flammis Phœbæius axis

*Stellatum Aegoceroia intrans, Aquilonis ad auras
 Scandere paulatim tenet, nini iūnque morantem
 Lucibus exiguis cogat concedere noctem.
 Hunc cælo imposuit Liber monumenta, Typhœa
 Cum fugeret, Diūque in varias formidine formas
 Mutari sese tegerent, volucrūnque ferarūnque,
 Ipse sub hirsuti velatus tegmine capri
 Vitauit calidas hac fraude Typhœos iras,
 In cæloque sui posuit monumenta pericli.
 Non procul inflexa lymphas effundit ab urna
 Phryx puer (Idæis tendentem retia syluis
 Armiger in cælum rapuit Iouis) ignibus olli
 Ardet apex, ardent humeri, & cum pectore mamma,
 Et manus, & venter, genuum nūct ignibus orbis,
 Stellatūque pedes, quā prona inflectitur urna,
 Stellarum liquidis series internatat undis.
 Hunc inter Phryxi que pecus, cœlestia pingunt
 Aequora squamigeri Pisces: Borealibus auris
 Hic propior maiorque, Notio vicinior ille.
 Collucent paruis per leuia corpora stellis,
 Alter ad alterius caudam se vertit, utrumque
 Bis senis faculis splendescens linea iungit,
 Et dirimit, veteres quem cœli dicere nodum
 Consueuere, illinc quod hyems finita reducat
 In sese volucrem voluendis mensibus annum,
 Ne etat & extremos cum Phryxæo Ariete Pisces:
 Dignatos cælo Pisces, quod mater amoris
 Cum fugeret seuam cum prole Typhœos iram,
 Iamque iter hybernis Euphrates fluctibus auctus
 Impediisset aquis, scindentes flumina pinnis
 Lenibus in tuta statuerunt numina ripa.
 Astra per hac duodena regens Sol aureus axem*

Partitur celerem duodenis mensibus annum,
 Hunc medium spatium æquis vixque direptum
 Linea percurrit, per quam Sol aureus axem
 Semper agit, nusquamque suo de limite flectens
 Hinc atque hinc senas magno de corpore partes
 Signiferi cernit, per quas errantia cursum
 Lumina permutant: propius vestigia Soli s
 Sæpe premunt, præiuvæ aut æquis passibus ignes
 Adiungunt famulos dextra laudque, nec audent
 Longius à domini nitidis divertere flammis.

At Phœbe nec signifero contenta vagari,
 Quà patet in latum, nunc celsa excurrit in Arcton,
 Nunc humili cursu madidos defleat in Austros,
 Explorans vigili terrarum devia flamma.
 Dūque redu, mediam transverso tramite spiram
 Percurrens sæpe obscura ferrugine vultum
 Ipsa tegit, sæpe obscura ferrugine fratrem
 Induit, & subitis mortalia corda tenebris
 Terrificat: Gray hinc fecere Ecliptica nomen:
 Sidera quod spiræ hac Titania semper in una
 Deficiant, trepidisque negent sua lumina terris.

Est etiam oculus dirimens confinia cœli
 Circulus à nostri, qui semper tangitur, orbis
 Margine, Finitor vero cognomine dictus.
 Nam quodcūque supra est tellurem visile cœli,
 Finit ab inferna seclusum parte, Polūque
 Diuidit in geminas equali mole cauernas.
 Harum sub terris semper latet altera, semper
 Altera conspicua est, partes hic limes in omnes
 Serpit humi, terræ extremis & cingitur oris.
 Nec tamen immota sese statione coerces,
 Terrarum cœlique affixus partibus usdem:

Q. iij.

Nec pariter mundo circumuolvente reuertit
 Semper ad occasum, roseo fugitiuus ab ortu,
 Ceu reliqua nitidum, quæ cingunt æthera, spiræ:
 Sed nunc Parrhasiam sensim se flectit ad Arcton,
 Nunc pluuio Austros, modo sese inclinat ad Eurus,
 Et Zephyros, fugit aut sequitur vestigia Phœbi,
 Et uesperinas Atlantis radii arenas,
 Et quocunque moues gressum, tecum ille mouetur,
 Et fugit, & sequitur cælum in terrasque recondens,
 Anic retro condens, & quantum subtrahit una
 Parte, alia reddit, cunctasque volatilis oras
 Permutat, semperque nouus semperque uerustus.
 Finitor uisus visu finitur, & omnem
 Separat in geminas partes equaliter orbem:
 Si neque prospectum montes uallesque profunda
 Impediant, sed camporum se libera planis
 Lumina diffundant spatij, & cuspide uisus
 Undique porrectum feriant nullo obice cælum.
 Hanc igitur quoties metam se sidera supra
 Tollere cernuntur, stellarum credimus ortum:
 Cùm subeunt oculos, & præcipitata relinquunt,
 Occasum appellamus & hoc se limite claudit
 Lux intempestas fugiensque sequensque tenebras.
 Et quanquam numero non est comprehendere certo
 Tot finitores, quod cœli terminus idem
 Omnibus in populis non sit, nec limes ipsidem
 Idem permaneat, minimo quoties momento
 Mutauère locum: tamen omnes cogere uisum est
 Sub geminas formas: nam, luces noctibus equans
 Circulus incumbens quibus est à uertice summo
 Ad perpendiculum, partes is findit in aquas
 Sic finitorem, ut quæ iungit sectio partes,

Dimensio

Dimensis spatij sic angulus exeat æquus:
 Vnde fit, ut rectus rectè dicatur Horizon.
 Hic orbis quibus est situs, una nocte dièque
 Conspiciant totum se circum voluere cælum,
 Et geminus mundi vertex declius viriñque
 Radit Horizontem, geminòque in vertice stella
 Perspicuè surgunt ius omni nocte caduntque
 Et tarda in ventum demergunt lumina pontum
 At verò quando æquantis prope segmina cycli
 Illinc obtusus, hinc angulus exit acutus,
 Finitor sese obliquat, Polus aliter in undis
 Conditur, Antipodum regnis illustris, at aliter
 Ducit in occidua puppes per cœrula flamma,
 Et dirimit cælum ac terras obliquus Horizon,
 Nec totum nobis facit unquam visibile cælum.
 Hos finitores sed partes semper in aquas
 Innumera dirimunt scindentes æthera spira,
 Pèrque Polos ducta, sic undique ut exeat idem
 Angulus, at nomen, multis licet, omnibus unum
 A medio posuère die: sermone vocatur
 Quippe μεσημέριος Graio, sub culmine cœli
 Linea que Phœbi medium discriminat orbem,
 Pèrque caput nostrū gelidā hinc decurrit ad Arcton,
 Inde Polum inferni lucentem in culmine mundi,
 Quum medius rerum minimas Sol efficit umbras.
 Hanc quoque sub terris volucris cum deius axe
 Attingit, effusum chaos illatabile noctis
 Inuoluit nobis hominūque boiūque labores,
 Et simul occasu, simul aquis Phœbus ab ortu
 Exclusis spatiis, media illic luce refulget,
 Et nostro aduersum radius illuminat orbem.
 Quum nobis contra nox intempesta silentes

*Siernit aquas pelagi, ponunt sua murmura venti,
 Pérq₃ nemus volucres, pecudésque feraq₃ per herbas,
 Pérque maris magni scopulosa cubilia cete
 Accipiunt mollem per languida membra soporem.
 Is, quibus est semper terris aut urbibus idem
 Circulus, ex aequo semper dirimuntur ab ortu
 Occasúque, unóque iis Sol pariter momento
 Arduus è medio fulgentis culmine cœli
 Indicit requiem, & sextam denunciat horam.*

*Ne te prateream veterum celeberrima vatium
 Lactea carminibus via, lato limite cœlum
 Qua decoras, dirimísque, & sera nocte refulges,
 Incurrísque oculis, toti & spectabilis orbi
 Luce nites grata, quoties penetrabilis aer
 Mittit inoffensos cœli ad palatia visus.
 Et quia conspicio facilis candore notaries,
 Lactea nomen habes: vel quod (nisi fabula priscis
 Vatibus imposuit) de magna lacteus humor
 Vberè Iunonis fusus transversa per astra
 Caruleum infecit candenti limite cœlum.
 Sunt quibus ad superos, & magni recta tonantis
 Hâc iter esse placet: sunt, qui iam corpore functis
 Manibus hîc sedem credant restare beatis,
 Curarum expertes ubi, securique laborum
 Perpetuum degant ceu Dî feliciter auum.
 Nec desunt Phaetontea vestigia flamma
 Qui credant retinere Polum, ceu deuius axis
 Phœbeus rectore nouo prope mœnia mundi
 Diruit aetherios flamma populante penates:
 Nec qui, principio rerum cùm fingeret author
 Partibus è variis orbem coeunte cauerna
 Hinc atque hinc, cœli summis in partibus orâs*

Commiffas, tenuiffe notas, ut fcilicet orbis
 Hac velut extrema maneat compage cicatrix.
 At quibus occultas rerum perquirere caufas
 Cura fuit, multas magno fine lumine ftellas
 Exiguum credunt collata luce nitorem
 Gignere, fed qualem vel fera crepufcula reddunt,
 Vel cum venturo palleftunt sidera Phœbo.

Hos inter quicquid ſpatij concluditur orbis,
 In quinque ſecuit veterum ſolertia zonas.
 Quarum quæ medium præcingit maxima cœlum,
 Hinc ſpira æquorei Cancræ finitur, & illinc
 Claudiunt humentes Capricorni limine ad Auſtros,
 Orbita quæ rapidis fertur Phœbea quadrigis.
 His quia carceribus ſemper Titanus axis
 Fleſcitur, & radiis ſubiectam torret acutis
 Tellurem, antiqui Zonam dixere peruſtam.
 At, quod complexu ſpatium breuiore coercet,
 Hinc qui Menaliæ circumfluit ambitus Urfæ,
 Illinc aduerſi amplexus faſtigia cœli,
 Conſpicuus tantum infernis Antarticus oris,
 Horrentes dixere plagas, & frigore pigro
 Torpentes, hebes obliqua quod cuspide Titan
 Vix tenebras denſas vincat ſplendore maligno,
 Et cæca obduſtum lateat caligine cœlum.

Has inter mediâmq; duæ latè æthera laxis
 Amplexæ pandunt ſpatiis, moderamine leni
 Frigore quod flammæ hebetent & frigora flammis.

His quoque ſuppoſitæ ſecuerunt æquora terræ
 In zonas totidem veteres: nam circulus Urfæ
 Qui tenet amplexu, terras deſpectat inertes,
 Frigore damnatas, tenebris, tetrâque ſepultas
 Noctæ, diem cum Sol poſt tempora longa reduxit,

Obliquos auerit equos, humilisque per oras
 Circuit extremas decliuis mœnia mundi,
 Porrigit & longam exiguis de collibus umbram.
 Ergo pigra iacet sine fruge, sine arbore tellus
 Aut niuibus canis horrens, aut frigore torpens,
 Obruta vel tetra caligine, rara ferarum,
 Nulla per incultas hominum vestigia terras
 Occurrunt, gelidis Boreas effusus ab antris
 Saui, & horriferae flabris sua regna flagellat,
 Irati que maris lento torpore ligatas
 Sternit aquas, stringitque gelu Neptunia regna,
 Marmoreum findens per languida stagna rigorem.
 Par habitus cœli atque soli sub cardine mundi
 Aduerso, & similis concreti ignauia ponit.
 Proxima post gelidas duplex plaga tenditur oras:
 Sed quas cultura patientes inuitor aer
 Efficit, hinc si nimis glaciem soluentibus, illinc
 Frigoribus rapidum flamma moderantibus aestum.
 Aliera finitima est aruis, quæ Parrhasis Arctos
 Despicit, ad calidam à Thule porrecta Syenen:
 Felix terra virum ingenis, & robore, felix
 Frugibus, & foetu pecorum, quæ postulat usus
 Natura, quæ luxuries profunderè gaudet,
 Quicquid delituit peperit corruptior ætas,
 Sufficit è gremio tellus foecunda benigno.
 A: plaga ad argentem irans Egocerotæ Canopon
 Par cœlo, non aqua solo, propè tota refuso
 Mergitur oceano, latè regna humida Nerei
 Exercent canos vasto cum murmure fluctus.
 Si qua patet magno tellus exorta profundo,
 Barbaries inculta tenet, non legibus urbes
 Diuitibus tenues æquant, non pœna coerces

Carceri-

Carceribus fontes, nec sunt sua pramia laudi.
 Sed fera sauities aliceno sanguine gaudens,
 Nec contenta odium fuso satiare cruore,
 Ni laniet mandatque artus, dapibusque nefandis
 Exuat humanos polluito gutture mores:

Quale nec informes vrsi, nec Parthica Tygris,
 Nec leo Marmaricis patrat vastior in oris,
 Cadibus aut nullis rabies expleta luporum.

At Tropicos inter magna pars maxima terra,
 Sub medio porrecta die, pulsatur anhelis
 Solis equis, illic semper nox aqua diei
 Diuidit aequales tenebrarum & luminis horas.

Ergo quibus causas rerum quasiisse latentis
 Cura fuit, studioque acris perfringere claustra
 Abdita natura, & venturis proderet seclis,
 Illic exustas flagranti sidere terras

Crediderant nullo sua viscera soluere fœtu,
 Sed sterili squalere suu, Phœbūmque propinquum
 Ignibus epotos in cœlum haurire vapores:
 Hinc fore nec siccis ut sese attollat arenis
 Herba, nemus nullas ramorum exporrigat umbras,
 Vixque ferant rapidum sitientes dipsades aestum.

At melior cœcas natura expendere causas
 Libra Posidonij, medio sub limite cœli
 Qui ver perpetuum, & nulla violabile bruma
 Esse putat, viridēsque æterno gramine campos.
 Nam si sub Tropico feruenti fusca Syene,
 Atque ultra fuscā tellus porrecta Syenen
 Æthiopum colitur populis, moderatior ora
 Interioris ager gignet pecudēsque virōsque,
 Quæque virum præsens pecudūmque exposulat usus.
 Quippe Syenitas calidi sub sidere Cancris,

Quòd feriat recta radiorum cuspide torrens
 Illic Sol propius, lentasque retinet habenas,
 Acrius infestat cuncta & violentius vrit.
 At medio subiecta Polo moderatior arua
 Sol coquit, & quanquam radiis sublimis acutis
 Figat humum, ut vix vlla arbor se protegat umbra:
 At rapidus lapsu celeri sic transuolat axis,
 Vt terra afflatu nocturni frigoris algens
 Concipiat modicos properantis sideris aestus.
 Namque ibi perpetuò cum sit nox aqua diei,
 Absentièmq; diem non longa crepuscula condant,
 Quo magis est tenuis, citius vim frigoris aer
 Induit, & densa subiens pene ralia terra
 Visceribus cæcis, Stigiâque in sede sepultum
 Euocat ignauum supera ad conuexa rigorem.
 Quid? quòd ubi minimas hîc Phœbus cõtrahit um-
 Nudâque maturis aestas flauescit aristis, (bras
 Cùm Scythicus radiis Taurus propioribus ictus
 Squalentes tumulos, obsessâque culmina longis
 Frigoribus, cælo ostendi, canaque propinquo
 Tabescunt à Sole niues, glacièque soluta
 In mare spumiferos præceps rapit impetus amnes:
 Tum nebulam tenuem, & sicci spiracula fumi
 Halat humus, cum Riphæis erumpit ab antris
 Sudificus Boreas, rupesque & saxa flagellans
 Nubibus aerias nudat squalentibus Alpes,
 Et Taurum, & mediis insertum Caucasum astris,
 Nigrantèmq; byemem, & picea caliginis agmen
 In medium cogit cœlum stridentibus alis,
 Ethiopûmq; solo sitientes irrigat herbas,
 Temperat & nimios fœcundis imbribus aestus.
 Indè ruens præceps altis de montibus, unâ

Torrentes impellit aquas, pecudésque, ferásque
 Villarum cum strage trahit, pèrque arua refusi
 Mille vias pandunt vasto cum murmure riuu.
 Quos ubi cæruleum Nilus collegit in alueum
 Riparum impatiens, latè per plana iacentis
 Ægypti diffundit aquas, genialiáque arua
 Fœcundat Libyci felici vligine limi.
 Quoque magis rapido cælum candescit ab æstu,
 Hoc magis obscuris vestit se nubibus aer,
 Quo magis obliquam feriunt Phœbea Syenen
 Tela, minus densa cælum nigrescit ab umbra.
 Nec minus aduersa mundi regione remotum
 Cum Sol Ægocerota tenet contraria regna
 Æthiopum pluuij flabris humescere ab Austri
 Credibile est, & flamina Etesia, & annua cogi
 Nubila, que nimios compescant imbribus æstus,
 Quà Zona occultum se torrida flectit ad axem.
 Quamlibet hæc firmis astrinxerit argumentis
 Dia Posidonij mens, vis rationis, & author,
 Vix paucis fecère fidem, Calaica donec
 Classis, iter quærens nitidis ad littora gemmis
 Fœcunda, & fuscis radiis propioribus Indos,
 Deprêndit secreta orbis, tenebrisque sepulta
 Eruit, innumeris & rura habitata colonis
 Vidit, quà medium Phœbi terit orbita cælum,
 Percurrit & recta subiectas cuspide terras
 Taprobanen findens mediam, Brasiliáque arua
 Arua voluptati tenera blandisque dicata
 Delitiis, quorum qua copia larga benignè
 Et veris genialis honos fouet, aurea dura
 Mala ferunt sylua, reddit vestita colores
 Terra novos, odor Ambrosius de suauibus halat
 Floribus, & blandis volucrum strepit aura querelis.

G E O R G I I

B V C H A N A N I

SCOTI,

D E S P H Æ R A L I B. I I I I.

*V*ne mihi stellarumque ortus obitusque
canenti

Sis facilis, causas penitus dum promo la-
tentes,

Cur lenta Oceanum fugiant hæc, illa repenitè
Signa per obliquum properent ascendere cœlum:
Cur iterum falsas subeant hæc ocyus undas,
Illa irahant tardos lenio molimine gressu.
Cur ubi Sol mediam cœli conscendit in arcem,
Longior hîc, alibi contraëtiore exeat umbra.
Cur Phœbea suas consumat pyramis umbras,
Cur hîc aqua dies semper cum nocte recurrat.
*V*na dies, & nox una illîc finiat annum:

Qualiter è gremio magna telluris in oras
Luminis herba recens tenerum cum solit acumen,
Et cœlo sese ostendit, tum dicimus ortum,
Aut quibus indulgit melior natura moventem
Membra animam, lucem cum primû hausere parētis,
Mox egressa aluo, nata atque exorta putamîs:
At cum fracta malis aut fessa senilibus annis
In gremium terra recidunt, seseque resolvunt,
Ejusque iunctus oculos, occasum obitumque vocamus.

Hæc

Hac ad sidereos motus sermonis egestas
 Transtulit, aptavitque vocabula, scilicet, ortum
 Sideris appellans, quoties emerfit ab ima
 Parte poli, nostrisque oculis imperuia liquit
 Regna, & ab infernis ascendens manibus, oras
 Limitis evicit, qui nostrum terminat orbem.
 Rursus ubi repetens inferni deusa mundi
 Transiit horizontem, & nostris subtrahita recondit
 Sese stella oculis, obitum dixere priores:
 Ceu pereant falsis Neptuni immersa lacunis,
 Qua fugiunt nostros abeuntia lumina visus:
 Aut ubi manè nouo redeunt Pontò que videntur
 Exeriare faces, subito ceu nata decore
 Cum retegunt vultus, stellarum hunc dicimus ortum.

Nec tamen occasus simplex est nomen & ortus,
 Nec modus & ratio: nam cum velocior ignis
 Assequitur Solem, & radiorum luce corusca
 Obsessus, latet, & languentia lumina condit,
 Hunc primus vigil excubiis de nocte requirens,
 Occasum vocat, has vicino Sole latebras.
 Indè ubi iam Phœbo se profert manè relicto
 Stella iterum, & paulum Solis velocior axem
 Praeuenit emergens, ortum dixere Poeta.
 Helium cum vulgus nomen fecere, quod ortum
 Hunc atque occasum faciat vicinia Solis.
 Quin etiam quoties cœli per cœrula templa
 Stella pari cursu iungit sua lumina Soli
 Vnà oriens, pariter sera se nocte recondens,
 Cofinicon hunc ortum Graij dixere, Latini
 Matutinum: obitus, primo cum vespertus ortu
 Cum stella occiduo se condit in aequore, Graijs
 Achronicos, Latine sed vespertinus habetur.

At qua Sole nouo subito exoriente recedunt
 Ultima de cœli statione, & lumina libero
 Equore demergunt, & rursus nocte resurgunt,
 Eoique faces ostendunt margine cœli
 Quum Sol Hesperias præceps descendit in undas:
 Cosmicum eum lapsum dicunt atque achronicum ortum.
 Vespertinum ortum matutinumque receptum
 Ausonij dixerunt senes: quique arua colentes
 Spectabant cœli faciem, quique equora velis
 Permensi, & ducibus per spumea carula stellis
 Junxerunt varias vaga per commercia gentes,
 Et qui per memores signarunt secula fastos.

Nec tamen astrifero fulgentia sidera cœlo
 Omnibus in terris uno se tempore condunt,
 Aut retegunt, cunctis neque sese equaliter oris
 Ostendunt spatio equali, sed qua super vrbes
 Euolat Equator, luces cum noctibus equans,
 Sidera cuncta illis semper surguntque caduntque,
 Momentis paribus lucent, paribusque reguntur,
 Condita sub terras vel condita lumine Solis.
 Nec quicquam in latis flammarum atque ætheris oris,
 Quod non sese illis voluendo præbeat anno.
 At quibus à terra sese alius exserit Arctos,
 Peruigiles totis hi cernunt noctibus ignes,
 Qui sibi commissi nusquam è statione recedunt.
 Quoque magis fugit à flabris Aquilonis acutis
 Stella oriens, vigiles ostendit tardius ignes,
 Et tanto subit Hesperias maturius undas.
 Sed quibus infernis lucens Antarcticus oris
 Luminibus vertex præcingitur, omnia nobis
 Nox tegit, æternisque latent obsessa tenebris.
 Nec minus & nobis tota lucentia nocte

Astra latent illos, aut sera ex aequore surgunt,
 Aut vix visa iterum ponto sua lumina condunt.
 At quibus Assyria scrutari sidera cura
 Propositum, variâsque vices deprêndere fati,
 Non obitum stellæ unius specularantur, & ortum,
 Sed signorum ortus numerant à limite cycli
 Finitoris, ubi inferni liquère recessus
 Orbis & Eoi surgentis margine cœli
 Inuisunt nostras alterno lumine terras.
 Idem obitum dicunt, quoties se sidus Iberum
 In mare præcipitat, mundique extrema latentis
 Claustra subit, seu manè nouo, seu vespere sero,
 Seu medio flagrante die, seu nocte sopora,
 Cum pigra implacidas mulcent obliuia terras.
 Ergo ter octonas bis sex cum signa per horas
 Collustræque terras, non equis singula surgunt.
 Momentis, æquisve cadunt, sed tardius illa,
 Hæc spatio breuiore suas ex æquore flammæ
 Attollunt, quamuis signis mensura sit una
 Omnibus, & partes æque diuisantur in aquas.
 Hos varios signorum obitus Chaldaeus in orbe
 Astrolabo cernens docuit ratione sagaci
 Mensura incertos certa deprêndere motus.
 Nam cum ter quinas partes Equator in horas
 Perpetuò attollat, totidémque sub æquoris undis
 Deprimat, hinc statuit signis discordibus ortus
 Esse modum, & iusto metiri examine, quanto
 Tardius hæc illis spatio emergântque cadântque,
 Et velut apposita motus deprêndere norma.
 Nam cum signa trahunt ponto surgentia secum
 Equantis cycli iusta plus parte, vocarunt
 Rectum ortum, at plures quoties ex æquore partes

Signiferi emergunt, quàm spira, equaliter orbem
 Qua setat, ex aquòque à cardine distat utroque,
 Hunc rite obliquum signorum dixeris ortum.

Reliqua omnia huius Libri desiderantur.

GEORGII

BVCHANANI

SCOTI

DE SPHÆRA LIB. V.

Acte animi heroes seclis melioribus orti,
 Qui primi ingenij nixi permiscibus alis,
 Pèrg leues vecti stellas iòiq; orbib. orbis
 Implicitos, magni intractis penetratia cœli
 Ausi ingens facinus, penitus penitiusque repostas
 Naturæ in latebris causæ ratione sagaci
 Deexistis, & in ceca caligine mersi
 Certa ostendistis terris vestigia veri.
 Non ceca ambitio vobis, non blanda voluptas,
 Non vigiles curæ, non lucis pallida tabes,
 Sublimes fregère animos, quin inuia rerum
 Sensibus humanis mentis penetraret acumen,
 Eque deùm arcanis adytis per secula longa
 Astrorum eiueret cassas interprete leges.
 Ergo nec imperium vos formidabile lethi,
 Nec quæ cuncta domant longis obliuia seclis,
 Sub latebrisque suis & caca nocte coercent.
 Sed procul obscuri tenebris ab inertibus Orci,

Gloria

Gloria sublimes illustri in luce reponet,
 Præcipitibusque vehet per postera secula pennis,
 At qui diuitiis aut incubuere caducus,
 Aut Veneris facibus, cæcòque Cupidinis astu
 Ablati in terram diuina semina mentis
 Merferunt pecudum de more ignobilis otij
 Tempora diuisere velut per somnia, seclis
 Ignotique suis, ignorandique futuris.
 Namque ubi corpore labe facta est labe venenis,
 Torpentemque bibit Letheo è gurgite somnum
 Mens cognata polo, vel mollis laxa remisit
 Frena voluptati, rebûsque elata secundis
 Intumet, aut duris cadit, aut, velut orba carina
 Remige, iactatur fortuna impulsa procellis,
 Nec videt aut sperat placida statione quieta
 Littora, nec tutos à fluctu & flamine portus.
 Victa malis igitur, quicquid vel profuit olim,
 Vel nocuit, putat esse Deum, si murmure cælum
 Increpat, elisus fulsit sub nubibus ignis,
 Corde micans trepidat, consternaturque timore,
 Soricis occentus metuit, cornique volatum.
 Exigit has pœnas vera ignorantia causa,
 Contemptusque Dei, & nimium sibi credulus error:
 Tantâque se nubes animis offudit, ut, ingens
 Quâ fouet ingentem Nereus complexibus orbem,
 Vana superstitio miser as compleuerit urbes:
 Posse deos cogi Magicis parere susurris,
 Et Solem obduci tenebris, canisque veneno
 Amony plena vultum expalescere Luna.
 At victricis anus ne carmine tracta deorum
 Numina succumbant, cælumque inuicta relinquunt,
 Æra crepant cunctis frustra auxiliaria terris.

*Nec minor accessit pestus, scrutator Olympi
 Assyrius taciti, cum Luna obscurior orbis
 Palluit, obiectis aut Solis imago tenebris
 Abstraxit, lucemque orbi rebusque colorem:
 Stultitia vulgique & credulitate sequaci ab-
 Vitur Astrologus, magna atque horrenda minatur
 Insanamque famem, populantemque oppida pestem,
 Et bella, & quicquid bellorum insania cladis
 Inuehit humanis, irataque numina, rebus.*

*Quoque magis liceat grassari impune per omne
 Flagitium, & laxos sceleri permittere frenos,
 Ascribit cœlum sceleri, Regumque furores
 Excusans fouet, atque insonibus imputat astris.
 Nec metus hic tantum labefactat pectora vulgi,
 Sed domini rerum, sed classe virisque potentes
 Expanere duces defectum lumine Solem,
 Pallentem tenebris Lunam, cœlique tumultu,
 Fata rari exitium trepidis porreendere terris,
 Demisere animos, consternatique luerunt
 Stultitiam clade ingenti patriæque ruina.
 Is timor in Siculo Luna tabente profundo
 Cecropias attriuit opes, educere classem
 Dum pauet è portu non equo numine ductor,
 Vidtricem toties aciem, seque ipse, ratesque
 Perdidit & miserâs hac clade afflixit Athenas.
 Hæc eadem Emathium cœli ignorantia Persen
 Perculi: hæc vano Paulum trepidare tumultu
 For: è coëgisset, si non solertia Galli
 Fortibus Aeneadum firmasset pectora dictis.*

*At tu commentis hominum cœlestia cogi
 Corpora ne credas, mecum ratione sagaci
 Timoleon rerum occultas disquirere causas*

Ne pigeat, cur Sol nudum caligine vultum
 Rarius obnubat, cur Luna recolligat ignes,
 Nunc noua se curuans in cornua, nunc velut orbis
 Dimidium fingens, sinuatâque rursus virinque
 In faciem tumidam dorso turgescat iniquo:
 Orbe dein pleno, fraternaeque amula flammæ
 Aequali illustret diuisum limite mundum,
 Undè retrò rediens, totidem discrimina fingat,
 Donec commissis curru cum fratris habenis,
 Iam permensa Polum paruum decircinet annum.
 Cur etiam pleno cum tota recanduit orbe,
 Ista repentinis expalleat ora tenebris.

Nec semper nec tota tamen, per se pè sed una
 Parte nitens pura, reliquam ferrugine tingit,
 Mox redit ad sese, & defuncta labore coruscum
 Lucis inoffensa mortalibus exerit orbem.

Quisquis es è tenebris tantis mortalia primus
 Pectora qui soluisti, & clara luce locasti,
 Dignus eras, seclis quem viuida fama futuris
 Sacrasset, meritumque polo statuisset honorem,
 Vt Cepheo, ut Cephei genero nataeque, torique
 Consorti, atque aliis, qui templa per aurea cœli
 Nocte micant nitidis variati corpora stellis.
 At nos victuris potius committere chartis
 Barbaricum Xerxis fastum iuuat, armaeque duri
 Caesaris, & facta Emathij scelerata tyranni:
 At benè promeritis de vita hominumque salute
 Negligimus Lethes terra sub nocte iacentes.
 Non ita: nam nostræ si qua est fiducia Musæ
 Littora non Lelegum non tantum Latmia noscent
 Saxa tuum nomen, sed quâ complectitur orbem
 Vsque ad Parrhasiam Nereus circumsonus Arcton,

Voce canent memores graia Endymiona minores,
 Endymiona, suo quem Delia candida fratri
 Prætulit, inuicta Veneris confixa sagitta,
 Collibus in Lelegum, quæ Curia celsa profundo
 Imminet Ægeu, pulchros dum flumina propter
 Pascu agens iuros, iuuenum pulcherrimus ipse,
 Endymion teneris sensim imbibit ossibus ignem.
 Non illi Dryades, nec amantes prata Napææ
 Perculsere animum, quanquam per prata Napææ
 Sæpe agerent choreas, nudate crura pedesque
 Brachiâque, & flauam per lactea colla refuse
 Casariem, quanquam Dryades sub fronte latentes
 Sæpe recedentem sequerentur, sæpe sequentem
 Profugerent vise, & cuperent fugiendo videri,
 Vnius in vultu Luna sic vultibus hærens
 Spectat inexpleto fugientem lumine, spectat
 Manè recedentem, & tacito sua gaudia voto
 Nutrit vota ausus nondum committere verbis.
 Ut furor increuit, maiorque insania morbi
 Expressit veras flagrantis à pectore voces,
 Sæpe super Larini frondosa cacumina petrox
 Spectabâique Deum, spectânsque fouebat amorem
 Et gemitus, & varris tundebar saxa querelis.
 O nemora, o fontes, & amictæ frondibus umbra,
 Antrâque fœuarum latebris horrenda ferarum,
 Si qua latet radix aut graminis herba salubris,
 Quæ leuet infanos vel tollat pectoris æstus,
 Ferte salutiferum vestro medicamen alumno,
 Sed neque surda meis flectuntur saxa querelis,
 Nec nemora & fontes, nostros dea sola dolori
 Auxilium tu ferre potes, dea cuius ab ore
 Herba bibit sitiens rores, mare gestit, & æther

Ridet,

Ridet, & amissi solatur damna diei.
 Sed quid ego hac demens? aut quæ tam prospera rebus
 Fata meis? decus ætheria regina choreæ
 Præferat ut cælo terras, & Sole relicto
 Gaudeat ut pecoris duro placuisse magistro.
 Quin morere infelix, ne credulitate dolorem
 Falle tuum frustra, neu spe te decipe vana.
 Vna tuum mors est quæ soluere possit amorem.
 Hac iuuenis per saxa & inauspita culmina Latmi,
 Et nemora, & solis solus deflebat in antris.
 Dum sopor in victos oculos & torpor in artus
 Infusus lassum in viridi prosterneret herba.
 Sed nec amor diuam nec segnior ignis edaci
 Carpebat cura, nitidi de culmine cœli
 Spectantem tenera teneri decus oris in herba,
 Neglectamque comam per lactea colla, recentes
 Colla nives, flauamque comam, quæ vinceret aurum.
 Et nisi, cernentem ne falleret omnia fratrem,
 Et timor & pudor obstaret, dilapsa per auras
 Iisset in amplexu, sed nec timor & pudor agrum
 Sic fregere animum, fratrem quem obice nubis
 Falleret, oppositaque latens telluris in umbra,
 Et cum vicina proiecta iaceret in herba,
 Et leuiter roseo libaret ab ore modesta
 Oscula, vota metusque & spes alternat, amorque,
 Dum vult, dum non vult somnos turbare, cupitque
 Deprendi, & metuit, nescit, roget, annè rogetur.
 Certa rogare, licet mallet tamen ipsa rogari:
 Sponte super lentos pueri patefecit ocellos.
 Vt pudor ex illo victus concessit amori,
 Non contenta polo terras præferre, per auras
 Sustulit, inque sua iuueni super aera biga

Sublato, non nota homini penetrata regni
 Ipsa sui spectare de dit, monuitque propinquis
 Proderet ut populis, fingentes vana Sophistas
 Argueret, quique astra putant Titania glebas
 Ignitas, lapi desue, scaphasue, rotave figura
 Veniendo è medio flammis umbone vomentes:
 Aut arua aeris populis habitata, & ab igne
 Conceptum nostro vitreo sub corpore lumen
 Condentes: hac mox in Latmia pascua calo
 Redditus Endymion latè vicina per arua
 Diffudit Lelegum, & flammis infesta Chimera
 Pascua flauentis Lycia, riuisque superbam
 Mëoniam auriferis, mitique umbrosa Lyæo
 Culta Phrygum, & molles ad durum litus Iônas.
 Indè per Aegæos accepit Achaiâ fluctus
 Transmissum studiùm astrorum, vix sera togata
 Cura fuit genti celi deprendere motus,
 Et secreta deùm Ausonias vulgare per vrbes.

Primus enim Gallus mites cùm Pallade Musas
 Castra sequi docuit, durum mollire Graduum,
 Et iura Oenotriis caelestia prodidit oris.
 Nam cum iam castris Macedùm collata Latina
 Castra minarentur, pugna & spes certa propinqua
 Hinc atque hinc tumidas animorum accenderet iras,
 Lunaque iam toto prope celo fratris ab orbe
 Dissisa, sanguineum ventura nocte ruborem
 In vultus fusura foret, ne visa repente
 Res inopina rudes quateret terrore cohortes
 Insolito, his Gallus firmanii pectora dictis.

Romulida magni quorum victoria penè
 Imperij fines terris æquauit & astris,
 Accipite hac memoresque animis mea figite dicta.

Mox

Mox ubi tellurem nox atra inuoluerit umbra,
 Luna repente suum si condet turbida vultum,
 (Condēt enim vultum) ne vos timor vrat inanis
 Ceu cladem insolitis indicant numina monstris.
 Namq; parens mundi cum prima exordia rerum
 Fingeret, aternis sic nexuit omnia causis,
 Quæq; suum immota seruent vt lege tenorem,
 Vt tenebræ luces, vt lux alternat tenebras
 Excipiat cacas, vt nunc se liquidus aer
 Denscat in nubes, pluuios modo soluat in imbres,
 Nunc rutulet flāmis, nunc grādine verberet Alpes,
 Hac quia quotidie fieri aut plerūmque videmus,
 Afficiunt nulla trepidas formidine mentes.
 At si deficiens contraxit Luna ruborem,
 Sólue tenebrosis placidum caput abdidit umbris:
 Icta repentino saluunt præcordia motu,
 Ora meū pallent, linguam sua verba relinquunt,
 Cū tamen hæc miranda minùs sint fulguris igne,
 Et celestis aqua & lapidosi grandinis imbre:
 Vt quæ non vicibúsque statis, aut ordine certo
 Missa fluant, contrà Solis Lunæque labores
 Lex aeterna & natura inuariabilis ordo
 Alligat, èq; suis promptum est prædicere causis,
 Cur, quibus in terris, quoties, quo tempore ponent
 Astra suos, sumētque iterum Titania vultus.
 Ac ne fortè alicui falsas affingere causas
 Credar, & in rebus procul à tellure remotis
 Ludere quòd crassos fugiant celestia sensus,
 Cernite, quæ manibus tractari penè oculis que
 Conspectienda patet, naturam mobilis umbra.
 Omne, quod officiet luci obiectūque tenebras
 Efficiet, corpus vel par fateare necesse est,

*Vel minus, aut maius lucentis corpore masse.
 Si modus ambobus par est, æqualis utrique
 Vmbra fluit, teretem fingens sine fine columnam,
 Sin angusta magis, lux se breuiore coercet
 Circuiu, tenui incipiens à cuspide crescit
 Latior umbra, & quàm magis à fulgore recedit,
 Tam magis in latum spatiosas porrigit alas.
 Ac si forte minor mensura in corpore denso est,
 Quàm que luce nitet, denso cum corpore primum
 Par modis est umbra, dein se breuioribus arctans
 Concludit spatii & cuspide finit acuta.*

*Nunc oculos animi ad cœlestia templa referte,
 Quæq; licet nobis, conferre æterna caducis.
 Namq; minor magno cum tellus corpore Phœbi
 Tota sit, angustum in teretis mucronis acumen
 Vmbra fugit, specie & sensim tenuata rotunda
 Parua sui circumscribit pomoeria regni.
 Nam clypeus Phœbi iaciens de corpore magno
 Spicula, nec numero nec sine coercita cerio,
 Inuoluit terram radiis latera ardua cingens,
 Et sensim in teretem cogunt coalescere conum
 Nigrantes tenebras umbra telluris opace,
 Finibus & noctem angustus sic undique claudunt,
 Ut nec Atlantiadem cingant fastigia summa
 Vmbrarum, aut vacuis latè palantia campis
 Ætheris astra, suo variant que lumine mundum,
 Et nunquam vigili cœli è statione recedunt.
 Ergo ubi sol toto terræq; marisq; diremptus
 Abscedit spatio, & nostrum nox occupat orbem:
 Sensim Luna micans puro nitidissima cœlo,
 Ambrosiâmq; comam, & diuina frontis honorem,
 Et nitidum ingrata ferrugine purpurat orbem,*

Paulatim

Paulatim in pulchram faciem serpente veneno.
 Deinde ubi sese orbem virus diffudit in omnem,
 Unde rubor primum cepit subrepere, primum
 Incipit exigua scintilla accendere flamma,
 Atque iterum puro totum caput induit auro.
 Namque globus Luna, qui tot mutatur in ora,
 Lucis egens propria languet, nisi lumane cassam
 Accendat molem aduersam fax ignea Phœbi,
 Et velut in vitream radiorum spicula massam
 Inferat, obscuramque abigat caliginis umbram.
 Ergo ubi se propius Phœbeo admouerit igni
 Delia, pars suprema oculis imperuia nostris
 Tota nitet, tota est fraterna obnoxia flamma.
 Proxima pars languet, dein quo magis illa recedit
 Fratris ab amplexu, magis & magis ignea nobis
 Se reteggit facies, donec iam soluere currus
 Cum parat, & vitream subiturus Nereos aulam
 Phœbus agit lassos per iter decliue iugales,
 Et contra ignicomans Phœbe se tollit ab Indo
 Lutore, tota nitens, tota auro insignis, & ore
 Tota suum referens, & puro lumine fratrem.
 Tum verò aduersi Solis referitur ab ictu,
 Et lumen irahit illa oculis pars obuia nostris.
 Qualiter ad solem vitrei si corporis orbem
 Volueris assidue, tremula pars altera lucis
 Ista nitet radius, & puro accenditur igni,
 Altera lucis inops pallet nigrantibus umbris:
 Aspice quamprimum complexu libera fratris
 Vespere Luna redit, vel cum se manè recenti
 Perfudit liquidis Nabathæ Doridos undis,
 Et tenuem tenui flexu falcatur in arcum.
 Tum si perspicui facies innubila cœli,

Admisitque oculos, & se dedit illa videndam,
 Qua propior Phœbo est pars, aurea lumine puro
 Splendet, & exiguo meditaturn cornua flexu:
 Altera languet hebes, liuenti pallida gyro
 Area lucis inops, speculi ceu vitreus umbo,
 Cum nequit aduersi radios admittere Phœbi.
 Atque ea cum facies Luna sit lumine cassa,
 Nosse, reor, promptum est, cur Sol ferrugine vultus
 Induat, & subita condat sua lumina nocte.
 Nam cum Luna silens flectit per inane iugales,
 Inferior nitidum si forte subiuerit orbem
 Solis, & in terram radiorum intenta refregit
 Spicula, subiecta compacti corporis umbra
 Induit obscuras subita caligine terras.
 Noctē repentina oppressa volucresque feraque
 Antonita fugere, stupor quatit inscīa veri
 Corda, quod aeternis credant damnata tenebris
 Secula, se scelerum meritas expendere pœnas,
 Inque chaos rupto confundi fœdere mundum.
 Donec ab appositu lampas Phœbæa sororis
 Libera, clarauit incundo lumine campos,
 Et terram tenebris, homines formidine soluit.
 Causa diu latuit, facti admiratio mansit,
 Inde superstitio creuit, se in pectora vulgi
 Paulatim insinuans, & credula corda fatigans:
 Sive deos non ausa suos deprendere fama
 In coitu, atque arcana poli spectando profanos
 Conscelerare oculos, seu caligantia nemo
 Lumina mortalis poterat contendere contra
 Luminis aeterni fontem, & iubar igne coruscum,
 Quod spectantum hebetes radiorum cuspide visus
 Arceat, & tenebris iemeraria lumina plectat.

Hic aliquis veri studio flagrantior, & cui
 Viuida vis animi spera consiliūque fouebat,
 Cum vidat igniferum radius fulgoris acutis
 Lumina reuiceret spectantum, seque tuendam
 Visibus humanis celestis flamma negaret,
 Fortè oculos hebetes liquidam deiectus in undam,
 Deprendu secreta poli, Lunæque nigrantis
 Vmbra animaduertit: tenebras pretexere Phæbo.
 Et sibi supposita tenebras inducere terra.

Hoc alius deinde atque alius mirantibus, alter
 Pinxit acu penetrans non uno vulnere chartam,
 Adversitq; diem permulta foramina fractum,
 Oræque velatus malè parua vidit in umbra,
 Quid faceret magnam terris nigrantibus umbra.
 Multiforūque alius radios æditi area cribri
 Cernere, citra ullam diuiso lumine noxam.

Perseæ sic olim clypei fulgentis in orbe
 Fama est saxificæ faciem vidisse Medusæ.
 Sic in multisidos diuiso surgite riuos
 Se minor Euphrates, nec iam pontisque vadique
 Impatiens tumidusve hosti Babylona superbam
 Prodidit, & domito induxit iuga Persica collo.

Illud in his rebus forsan mirabere, fulgens
 Lumine Luna notho, cum Phæbi subdita flammæ
 Secludat terris, cum Lunam terra vicissim
 Se Phæbo obiciens spoliæ fulgore corusco:
 Cur quoties Phæbe cursum permensa peractò
 Mense redit, properans radiis v̄repleto cincto
 Iungere complexus, non semper inæret ademptum
 Terra diem quærens, nec opinis victa tenebris?
 Deinde deauratum cum Luna recolligit orbem,
 Quidni que onens cernit vestigia Phæbi:

Cur non interiectus eis tum corpore denso
 Terrar globus obscura nos ambiat umbra,
 Et subuta cogat sub nube rubescere Lunam?

Hic quoque cum vulgo ne te rationis egentem
 Deuius error agat transfuersum à lumine recto,
 Mentē memor reputa, quæ Solis diximus antiè
 De cursu obliquo Lunæque errauit in orbe.
 Esse quidem medio in spatio, quæ lineam signet
 Signiferum, Graij fecere Eclipticæ nomen:
 Sub qua perpetuo per signa obliqua rotatus
 Delirus in sese redeuntem circinat annum.
 At non Luna suos agit hoc moderamine currus,
 Sed modò torrentis Cancriferi ardua spiram,
 Interdum tepidos humilis declinat ad Austros,
 Nunc medio secat orbe viam, perque aurea signa
 Nusquam flexa legi rosei vestigia Phœbi.
 Hæc igitur quoties ecliptica linea centrum
 Per medium penetrans Tuania diuidit astra,
 Si subit Phœbum Luna pallentis imago,
 Tellurem obscura latè caligine vestu,
 Nec totam tamen, atra etenim Tuania dos umbra
 Paulatim Solis radiis arctata rotundam
 Cogitur in faciem, & mucronem fingit acutum.
 At si subiectam dirimens ecliptica Lunam
 Fecit inæquales diuiso in corpore partes,
 Tum quota pars Lunæ Solis subienditur orbi,
 Pars ferruginea latitat tota solis in umbra.
 Quòd si signiferi cycli totas legat oras
 Delia, rorifero peragrans confinia curru
 Vel cancri æstiu vel brumalis Capricorni,
 Clarus abit Phœbus nullique obnoxius umbra
 Illustrat cæcas incundo lumine terras.

*Nec si plena volet toto nitidissima cœlo
Delia, terrarum subita pallefcit ab umbra.*

*Scilicet has rerum genitor, cum fingeret orbem,
Fluxâque perpetuo vinceret secula nexu,
Esse vices iussu: nam cum secessit ab ima
Exclusus tellure polus, nox alia tenebris
Cuncta suis condens vacuo regnabat in orbe.*

*At postquam ennuui nitido inbar igne coruscum
Solis, & obscurum iucundo lumine mundum
Clarauit, nox impatiens attollere vultus
Aduersum aurati radiis Hyperiona cinctum,
Fugit in extremas trepido pede concisa terras.
Seu pudor in causa est, & rapti iniuria regni,
Siue timor, mœsta ex illo se condit in umbra
Terrarum, & quauis spatii pater optimus aquis
Temporis obscura lumen secreuit ab umbra,
Liuor adhuc stimulis animos discordibus urget,
Bella ciens, prædeque inhians, nec limite certo
Contentus vanas exercet inaniter iras.*

*Nam cum Phœbus equis cœlum velociter ambit,
Ne pereat celeri radiorum cuspide fixa
Umbra fugax paribus cœlum collustrat habenis,
Cuius ab igniferis telis proiecta iueitur
Sceptrum, regna tenebrarumque & noctis opaca,
Et licet angustis hinc atque hinc finibus ardet
Imperium Phœbus, partem & sibi menstrua Luna
Vendicet ambitio, & fulgentia sidera certis
Incurfent vicibus, tenuè inque è paupere regno
Prædam abigant, non illa sui tamen immemor (etsi
Imbellem frenet populum pigròsque sopores,
Et somnos pingues, & sollicitantia mentes
Somnia vana leues, requièmque laboris iniqui*

*Pondere defessam, & fures nil formiter usos,
 Et magis insidias occulta fraude timendas)
 Non oblita sui tamen, aut prece supplice terram
 Sollicitat matrem cognatâque flumina, densas
 Vt Soli obiciant nebulas, & spicula frangant
 Ignea, sideribus tenebris vt lumen opacis
 Eripiant, regerantque acceptos nubibus ignes.
 Aut cum summa tenet Phœbus fastigia cœli
 Signiferi nitidum peragrans altissimus orbem,
 Illa mouet tardos lento molimine gressus,
 Inque suis latebris venientem abscondita Lunam
 Occupat, interdum cum Sol propioribus urget
 Tellurem radiis, properantem ad littora Calpes
 Assequitur, tenebrisque inuoluit, & oris honorem,
 Qui mare, qui terras, qui cœli cœrula templa
 Exhilarat, furua caligine noctis opacat.*

*Nec fatis vltâ suum crudelis diua dolorem
 Se putat hac pœna, solem quoque pellere regno
 Nititur, & quoties trans Ægocœrora remotos
 Inuisit populos formosi Hyperionis axis,
 Soluit & astricta glaciali compe de lymphas,
 Liberat & niuibus montes, nemorûmque comanti
 Brachia fronde nouat, conuestu gramine campos,
 Umbra super Tanaim Riphæâque culmina biga
 Inuehitur furua, & populos quos Arcticus ambit
 Circulus, in tenebris claudit, faciêmque serenam
 Obscurat cœli & longa sub nocte recondit.*

Pauci versus desiderantur:

FINIS LIBRI QVINTI.

GEORGI

BVCHANANI

SCOTI

OPERVM POETICORVM

PARS ALTERA:

in qua

TRAGŒDIAE SACRAE

ET EXTERAE.

Apud Petrum Sanctandreamum.

CIO. IO. XCVII.

TRAGOEDIAE SACRAE:

IEPHTHES,
BAPTISTES.

TRAGOEDIAE EXTERAE:

MEDEA,
ALCESTIS.

IEPHTHES,
SIVE VOTVM,
TRAGOEDIA:

AVCTORE GEORGIO
BVCHANANO SCOTO.

A 2

AD ILLVSTRISSIMVM VIRVM
CAROLVM COSSAEVM FRANCIÆ
MARESCALCVM, AC APVD TAVRINOS
REGIS FRANCORVM PRAEFECTVM,
IN IEPHTHEN TRAGOEDIAM.

PRAEFATIO.

Aliudam fortasse rem facere quibusdam videbor, qui ad te hominem ab ineunte ætate militaribus imbutum studiis, & inter arma tubasque semper veriatum, munusculum hoc literarium mittam: sed ij ferè hoc absurdum existimaturi sunt, qui aut harum rerum inter se consensionem non satis animaduertunt, aut tuum ingenium parum habet perspectum. Neque enim inter rei militaris & literarum studium ea est, quam plerique falso putant, discordia. sed summa potius concordia, & occulta quædam nature conspiratio. Quamquam enim superioribus aliquot sæculis, siue hominum inertia, siue falsa quadam persuasione, diuise fuerunt hæ professiones: nunquam tamen perueria imperitorum opinio tantum potuit vt ipsæ inter se veterem illam, & naturalem (vt ita loquar) cognationem obliuiscerentur. Omnes enim omnium ætatum imperatores, qui res præclaras gesserunt, aut ipsi doctissimi fuerunt

runt, aut viros doctrina illustres summo amore
 profecuti sunt. Neque profectò fieri potest vt
 magnus & excelsus animus, qui neglectis rebus
 caducis, aternitatis memoriam ante oculos ha-
 bet propositam, non etiam memoriæ & antiqui-
 tatis custodes literas amet. Neque alij ferè sunt
 qui literas oderunt & contemnunt quàm qui vi-
 ta per ignauiam & flagitia turpiter acta, conscien-
 tiam posteritatis reformidant: vt non minus verè
 quàm eleganter mihi cecinisse videatur Claudi-
 anus:

*Gaudet enim Virtus testes sibi iungere iustas,
 Carmen amat quisquis carmina digna gerit.*

Contrà verò qui omne suum studium in eo po-
 fuerunt vt perfectè virtutis imaginem sibi ad imi-
 tationem proponerent,

Et que natura negauit,

Visibus humanis oculis ea pectoris haurirent.

quanta eos letitia affectū iri putemus, si eius quā
 tantopere animo persequuntur, viuum & spirans
 simulacrum (vt ita dicam) nacti fuerint? Sed &
 præter hanc mutuam virtutis admirationem, &
 nature quam dixi confessionem, accedit utilitatis
 etiam mutuæ quædam species. Nam vt illustrium
 facinorum auctor non immeritò eum iuscipit
 quem virtutis tradendæ magistrum & illustrandæ
 artificem esse videt, & velut parentem colit, non
 eum à quo huius qua fruimur lucis breuem vīurā
 acceperit, sed alteram illam longè diuturniorem
 vitam in posteritatis memoria collocatā speret;
 ita ille alter libenter amplectitur segetem & ma-
 teriam suæ gloriæ sibi oblatam:

—*qua se quoque possit*

Tollere humo, victorūque virūm volitare per ora.
 Vterque enim etsi opinione hominum impar-
 rem, pari tamen studio ex eodem fundo gloriæ
 fructum petit. Sed hæc ad omnes communiter
 pertinent, qui (vt ait Salustius) præclari facinoris
 aut artis bonæ famam quærunt. Illa vero tua sunt
 propria, quod à primis vsque adoleſcentiæ spa-
 tiji ea fuisti in patriam caritate, in bello fortitu-
 dine, in pace temperantia & æquitate, vt omnibus
 qui literas colunt, tuarum virtutum exemplar e-
 dideris, quod posteritati ad imitationem propo-
 nere & possint & debeant: quod litteras, Philippi
 Cossæi fratris tui Episcopi Constantiensis pa-
 trocinio orbatas, in diuerso vitæ instituto tamen
 fouendas ac tuendas susceperis: quod doctissimos
 homines semper tecum habeas, quibuscum etiã
 in medio sæuissimi belli ardore, Musique Mi-
 neruam temperes, & Geticum modereris Apol-
 line Matrem: quod filium ita literis instituendum
 in pueritia cures, vt hanc tam amplam laudis &
 gloriæ hæreditatem à parente acceptam non so-
 lum tueri, sed etiam augere possit. Me autem ab-
 sentem, nec vlla alia re quàm literarum commē-
 datione tibi cognitum, ita complexus ex omni-
 bus humanitatis & liberalitatis officijs, vt si quis
 ingenij mei sit fructus, si qua vigiliarum velut fœ-
 tura, ea meritò ad te redire debeat. Quod quidem
 ad eò auidè facit meus hic Iepthes, vt qui antea
 publicam lucem & cœtus hominum reformida-
 bat, te patrono fretus prodeat, & in spem non-
 nullam etiam publici fauoris sese erigat. Quid e-
 nim

7

nim non illis sibi speret auspiciis quibus disciplinam militarem ad antiquæ seueritatis exemplum videt emendatam, & vetustam belli gloriam Galliæ restitutam? cum bellica fortitudine, legum & iustitiæ cultum: cum summa omnium rerum licentia summum omnium rerum non modò tuam, sed etiam tuorum omnium continentiam videt coniunctam? His ego causis impulsus, hanc meam lucubratiunculam sub tuo potissimum nomine in manus hominum exire volui. Tu verò (vt spero) hoc meum siue tuorum in me officiorum testimonium, siue meæ erga te beneuolentiæ significationem (quæ tua est humanitas & in literas amor) boni consules. Vale. Lutetiæ Parisiorum quinto Kal. Aug.

M. D. LIIII

ARGVMENTVM EX LI-
BRO IVDICVM SVMPTVM

IEPHTHES Galaddi filius patre defuncto à fratribus
domo pulsus est. quod negarent equum esse vt nothus
cum legitimis filiis in hæreditate paterna diuidenda
æquaratur Is quū ob inopiã collecta manu latrocinio
viueret, ac fortitudinis magnum specimen dedisset,
primum à cognatis, deinde à reliquis Hebræis dux fa-
ctus est aduersus Ammonitas, qui viginti propé anno-
rum grauissima seruitute eos presserant. Profecturus
igitur in expeditionē, vouit, se si victor reuenteretur,
qui primum domo sua egrederetur, eum Deo sacrifi-
caturum. prima reuertenti occurrit vnica filia : eam
Deo immolat.

IEPHTHES SIVE VOTVM,
TRAGOEDIA.

PERSONÆ.

ANGELVS prologus.

STORGE mater.

IPHIS filia.

CHORVS indigenarum puellarum

IEPHTHES imperator.

SYMMACHVS amicus.

SACERDOS.

NVNCIVS.

ANGELVS PROLOGVS.

MAGNI tonantis huc minister aliger,
Cælo relicto, mittor Isaci ad lares,
Solumque promissum Isaci nepotibus,
Solum regendis destinatum gentibus,

Si

Si pacta sacri intaminata fœderis
 Seruasset: arma sed modò quod *Ammonia*
 Expanit arcto seruitutis sub iugo,
 Tulitque quicquid triste, crudele, asperum,
 Iratus audei victor, aut victus innet.
 Hac clade fracta gens rebellis vix Deum
 Agnoscere patrum cœpit, & nefarios
 Menita culus numinis ludibria
 Inspecta nosse, nota floccipendere.
 Et serò quamuis, ad patrem redijt suum.
 Humana sed mens nescia modum ponere
 Rebus, secundis inrumet successibus.
 Quo plura hominibus contulit bonitas Dei,
 Occæcat animos altior securitas,
 Vanòque fastu turgidos superbia
 Stimulat inanis. Qualis in dominum furie
 Equi ferocis conuulax proteruitas,
 Imperia paulum si remissa sentiat,
 Ac vix lupatis domitus, & calcaribus
 Duris cruentus, redit ad officium, & suo
 Obtemperat hero: sic populus hic peruicax,
 Ceruice dura, pronus in peius, flagrum
 Si conqueuit paululum, nonos deos
 Asciscit, & se dedit aliis ritibus,
 Ignota sacra sequitur. Atque ad cò parens
 Benignus animos turgidos licentia,
 Bello, faméue, pestilentie aëre
 Frangit, rebellem comprimens ferociam.
 At rursus, animi ne cadat fiducia,
 Serie malorum continenter obruta,
 Mittit prophetas, bellicos mittit duces,
 Qui seruitutis liberatos aspera

Vinculis reducant, pristinisque ritibus
 Servire cogant: arma nunc Ammonia
 Vt excitavit in rebelles, ac Dei
 Iussis relictis, impijs erroribus
 Se mancipantes. Sed modum statuens suae
 Ire, propitius liberatorem dedit:
 Non è potentum quempiam numero, grauem
 Turba clientum, liberisve turgidum:
 Sed è paternis exulantem sedibus
 Iephten, suisque fratribus spretum, satum
 Genitrice vili ne superba gens suis
 Assignet armis quod manu gestum est Dei:
 Vt sciat & Ammon haecenus se viribus
 Non floruisse propriis, sed vindicem
 Caelestis irae. Porro ne Iephtes quoque
 Se metiatur exitu huius praelij,
 Et intumescat insolens rebus bonis,
 Damno obruetur protinus domestico,
 Cedentque fracti contumaces spiritus.
 Etenim arma in hostes perfidos quum sumeret,
 Belli secundus si daretur exitus,
 Quodcumque primum se obuiam ferret sibi,
 Promisit aris se daturum victimam.
 Heu quanta moles imminet tibi mali
 Miserande! quantis obruere luctibus!
 Vt te propinqui credulum spes gaudij
 Fallit! Propago sola, quae patriam dominum
 Tibi nata seruat, prima patri se offeret,
 Vt gratuletur prosperum armorum exitum:
 Magnoque soluet foenore, ac iugulo luet
 Felicitatis misera praecox gaudium.
 Atque ecce, mater tristis egreditur domo,

Quam

*Quam somniorum nocte tota terruit
Tremendus horror: nataque parenti comes,
Præ se ferentes mentis agrimoniam
Mœrore vultus, gestibus, silentio.*

STORGE, mater. I P H I S, filia.

E*Heu recenti corda palpitant metu.
Mens horret, hæret vox in ipsis faucibus,
Nec ora verbis periculum præbent uer:
Nocturna sic me visa miseram territant,
Et dira turbant inquietam insomnia,
Grauibúsque curis pectus urunt anxium.
At tu nitentis summe dominator poli,
Averte in hostes luctuosum & funebre
Omen, mihi que placidus & gnata mea,
Que sola spes & familia solatium
Supereſt, ſeneſta columen unicum mea.*

IPH. *Quin ominare cara mater letius,
Vanæq; cauſas abiice ægritudinis:
Et iſta mentis turbida ludibria
Secura ſperne, ſpretæque obliuiſcere.*

ST. *Vtinam liceret: ſed metus veluti recens
Quoties recordor, concutit formidine
Mentem, atque imago ſomniy triſtiſſimi
Oberrat animo pectus horriſicat timor.
Iam cuncta paſſim blanda ſtrauerat quies:
Mutumque nox induxerat ſilentium:
Vidi luporum concito curſu gregem
Rictu cruento, ſpumeo, rabido, unguibus
Sæuim recurruſ precipite ferri impetu
Imbellia, in pecora vidua paſtoribus,
Tum pauidi ouilis fida cuſtodia canis
Lupos abegit: atque ad inſirmam pecus*

Trepididi timoris ex anime adhuc memoria
 Denuò reuersus, è sinu timidam meo
 Agnam reuulsam dente laniauì truci,
 O sol, ò vaga lumina luna,
 Piciâque tacito sidera mundo,
 Et tu nox mihi conscia cura,
 Nigris referens somnia pennis,
 Si quid nata misera impendet,
 Si quem casum fata minantur,
 Caput hoc prius in tartara miserum
 Deirudite, dum spes ambigua
 Alternantibus angunt curis
 Incerta sua pectora cladis.

I P H. Cur miserè animum crucias mater,
 Luctûque tuo cumulas luctum
 Publicum, & acres renouas curas?
 Omne leto reducem potius
 Positis questibus excipe parem:
 Qui (nisi vano mens augario
 Credula nimium pectora fallit)
 Spoliis aderit clarus opunis,
 Rémque, & laudem, & decus æternum
 Geni referens patriæq; sue.

S T. Non hunc tenorem parca mihi vita dedit.
 Quod tempus unquam lacrymis caruit mihi,
 Ex quo parentis primum ab alio prody?
 Primum inuenta seruitutem patriæ
 Tristesque vidit hostici agminis minas,
 Pecorumque raptus, sterile sine cultu solum,
 Cædes cruores, vastitatem, incēdia,
 Profana, sacra, mista. Non unquam mihi
 Secura vite fluxit vlla portio.

*Vt irudit undas unda, fluctus fluctus
 Ceat sequenti, pellitur dies die,
 Semper premuntur praeerita nouis malis:
 Dolor dolori, luctus est luctus comes:
 Fratrem patrémque perculit bellifuror:
 Confecta curis mater inter funera
 Cognata senuit, perduelles perfidos
 Armis maritus urget. His manus nefas
 Tamen veretur animus. I P H. Immodicus timor
 Facile sinistris adhibet auguriis fidem.
 S T. Utinam secundis audiam rumoribus
 Virum reuersum, sospitumque exercitum
 Salua familia. I P H. Veniet haud dubie patrem
 Incolumis. idem bella qui suavit Deus,
 Saluum reducet laude cumulatam noxia.*

C H O R V S.

*Iordanis vitreo gurgite qui rigas
 Conualles virides, pascua diuidens
 Fœcunda Isacidum flumine languido,
 Et nunquam posita frigoribus coma
 Fornosum Solymæ palmifera nemus,
 En unquam misera candidus afferet
 Curarum vacua lucifer hunc diem,
 Quum cernam patriam libera liberam,
 Quæ nunc seruitij vincula barbari
 Infelix patitur Nobilis Isaci
 Sanguis degeneris feri domini iugum:
 Et quos nec pharia rex tumidus plaga
 Vrgens falsiferis terruit axibus,
 Nec irux purpurei seuities freti
 Vndarum refluus obruit aestibus,
 Nec deserta Arabum vomeris inscia,*

Nec portenta hominum mole Cyclopiæ
 Fregerunt, imidi mancipium sumus
 Ammonis. Grauius flagitium est malo,
 Sub turpi domino segne iugum pati.
 At tu summe parens, qui mare turbidum
 Componis, placidi qui usaris aquora
 Cauri nubiferis flatibus excitas,
 Et terræ stabilis dura tremoribus
 Fundamenta quatit, mobilis & poli
 Sistis precipitem quum libuit fugare,
 Cladibus tandem satiate nostris
 Desine irarum, propiusque fessis
 Gentis afflicte facilis bonis que
 Consule rebus.

Nostra si pœnas meruit seueras
 Culpa, si quondam tibi separaram
 Abiicis forem, vitis iniquus
 Si pater nostris, minus obsequentes
 Deseris natos, & inexpiata
 Antè dilecti populi querelas
 Despicias ira:
 Nec tibi Syrus, neque dirus Ammon,
 Nec Phari rector tumidus minacis
 Expetat pœnas, neque sit profano
 In tuis castris gladio potestas.
 Ignis armatus potius irifulci
 Tu pater dexteram iaculis tremendis,
 Vindicis flammæ face contumaces
 Obruas vrbes. chaos aut patennis
 Denoret terra miseros colonos,
 Aut superfusus adopera tellus
 Hauriat undis.

Ne ferox hostis tumeat secundis
 Insolens rebus, populúsq;e muti
 Stipitis cultor, tua qui nefando
 Polluit ritu sacra: ne, quòd ira
 Savijs in nos tua, vertat Ammon.
 In suas laudes, carie peresi
 Thure dum placat simulacra trunci,
 Téque vesano neget ore gentem
 Semper addictam tibi, se premente,
 Posse tueri.

Ah miser, quantos tibi risus iste
 Mox dabit fletus! Breue diluendum est
 Gaudium longis lacrymis. citato
 Aduolat cursu leuis hora, tempus,
 (Vana ni vatem species inani
 Spe fouet) tempus properat, vicissim
 Quum grauis victor mala seruitutis
 Sentiet dura. Neque enim cruorem
 Vsq;e sanctorum patiere inultum,
 Nec tuas aras dabis execrandis
 Pollui sacris. Utinam supreme
 Terminus vita mihi in hoc supersit,
 Patrio donec tibi sacra ritu,
 Dum tibi gratum memori canamus
 Pectore carmen.

Sed ecce, celeri nuntius properat gradu.
 Ni fallit animus, aduenit ab exercitu.
 Agnosco. sic est. scire quid ferat iuuat.

NUNTIVS, CHORVS

NVN. Saluete veteris Abrahami filia,
 Veréque sancti sancta progenies patris.
 Isthacne Iephtæ est imperatoris domus?

An me fefellu error ambiguum vis?

CHO. *Ei ista lephthæ domus, & hæc est filia.*

Sed quam reportas spem, refer, si quid vacat.

NVN. *Nēpe istud ipsum missus huc sum ut nuntiem.*

Fusis, fugatis hostibus, victoria,

Re, laude paria, saluus est exercitus.

Hæc summa CHO. Paucis plurima ut complexus es!

Audua, primum, non visa fers, ediffere.

NVN. *Visu, acta, vera, certa, non rumoribus*

Collecta vanis affero: ut qui prali

Paris ipse fuerim CHO. Vi gesta res est expedi.

NVN. *Vobis lubenter gaudium hoc imparior.*

Aurora primum luce quum rosea polum

Persudit, Ammon segnis impatiens mora,

Equis virisque, bellicorum & curruum

Strepitu tremendo laie inundarat solum.

Iamque explicata legio peditum per suas

Stabat cohortes, ferro & ære splendida:

Turma curules ante curuis falcibus

Ibant minaces: fuderat se in cornua

Equites viringue, noster autem exercitus

Campi patenti vltimos colles tenens,

Non asper armis, nec paratu bellico,

Sed corda fretus numinis fiducia,

Iraq, iusta vindices animos gerens.

Ibi noster inter imperator agmina,

Pracone misso, tentat absque sanguine

Finire bellum iure & æquis legibus;

Uterque populus ut vetusti finibus

Contentus ægri, ab alteris iniuriam

Vimque abstineret, rapta dominus redderet;

Pace. q, bello & certa dubijs præferat.

Contra

Contrà superbus milium hostis copijs,
 Armisque fretus increpat ferociter
 Praconem, acerbis & minis calumniam
 Addit: duello se petere puro & pio
 Agros vetustos, unde quondam Ammonidas
 Expulerat armis vique proles Isaci
 Egressa terra finibus Nilotica,
 Quos si tenere perstet atque iniuriam
 Bello tueri praferat, quam reddere
 Erepta per vim, vindices sibi deos
 Non defuturos aqua postulantibus:
 Sin parta per vim iure malit linquere
 Solymea gens, & sponte cedat finibus,
 Quos limes Arnon & Iebocus terminant;
 Qua solitudo cogit agros vltima
 Iordanis vsque ad leniè euntis flumina,
 Aequis paratos facere pacem legibus,
 Factamque gentis utriusque commodo
 Sanctè tueri. Hac praeo postquam rettulit,
 Renunciare protinus Iephtes iubet,
 Nec se parentes nec suos Ammonio
 Populo dedisse fraude vel vi damna: nec
 Quos repetat agros nunc, fuisse finium
 Ammonis unquam, saeculis quos iam tribus
 Propago Iacobi absque controuersia
 Tenuit, nec ulla facta mentio interim est
 De iure dubio, vel ioco vel serio.
 Nisi fortè, Chamos qua deus tenuit tuus,
 Tibi iure cedent: noster autem quos Deus
 Possedit agros, deseret. Non deseret:
 Sed ut antiè bello victor agros hostibus
 Ademit, idem iustus arbiter modò

Huius secundos exitus pugnae dabit,
 Etiam secundaum ius & equum. Vi reuulsi
 Hæc præco, ranci clangor æris æthera
 Pulsat, virorum clamor, armorum fragor,
 Fremius equorum, currum stridor boai:
 Calum remugii: fracta tellus axibus
 Gemit: recussum duplicant montes sonum,
 Virtute & astu quisque pro se nititur.
 Feri, feruur: pellitur, pellic: cruor
 Permutat animas: nocte sub densa polum
 Pulverea nubes oculi: numero ferox
 Instabat Ammon, numinis fiducia
 Et causa nostris æquat animos iustior.
 Dum neutra cedit, virget acies viraque,
 Ecce in ira umbras pulueris, cadentium
 Lamenta gemitusque inter, atque hortantium
 Voces, refluxe nube diducta dies,
 Et utrasque turmas reddidit celo fragor
 Implevit. humilis omnium mentes pauor
 Consternat, ense languido torpent manus,
 Gelidumque lemos frigus artus alligat.
 Ibi imperator voce noster maxima
 Alacrique vultu, Te, parens rerum, ducem,
 Tuumque sequimur angelum. Deus, Deus
 Inimica flammis sternit illis agmina:
 Totiusque turmis fulget æther igneis.
 Hæc vox utrunque posteaquam exercitum
 Peruasit, amens alter in fugam ruit,
 Pavidus nouis instat alter viribus:
 Nec his sequendi finis aut illis fuga
 Fuit, tenebris donec atra nubilis
 Nobis quietem, illis latebras nox dedit.

CHO. *Cur victor ergo non reducit copias?*

NVN. *Mane, uniuersi nondum habes belli exitum*

CHO. *Forsan refectis hostis instat viribus.*

NVN. *Siquidem resument moriui vires nouas,*

Namque omne robur perfida gentis Deus

Vno coëgit demetendum praelio.

Ergo aut perempti corporum cumulis locum

In quo steterunt, obtinent, aut lurida

Fusi per agros strage pascunt vultures.

Et ne resurgat denuo bellum nouum,

Multos in annos dux futuri prouidus

Prospexit. etiam peperit & nepotibus

Seris quietem. Victor arma Ammonium

Per omne nomen celeriter circumferens,

Bis dena muris verit oppida dirutis.

Testis perustis puberes dedit neci:

Vastauit agros. debiles tantum senes,

Pueri tenelli & femina imbelles solum

Vacuum pererrant, patria & casum gemunt.

CHORVS.

O aurei dux luminis

Sol, qui recursu præpete

Vices diurnas temperas,

Et igne flammifer vago

Partiris orbitempora,

Post lustra tandem quattuor

Iubar beatum in liberos

Fundis nepotes ꝑfaci:

Inauspicatos impetus

Hostis superbi dextera

Iepthæa fregit, spiritus

Ammonis acres contudit,

Et prado prada factus est.
 Nec tela Scythico profuit
 Pennata neruo spargere,
 Rapax nec axis impetus,
 Minax recuruis falcibus,
 Nec vis equorum, aut forium
 Densa Phalanges militum,
 Premente texerunt Deo.
 Iamiam discite perfidi,
 Iamiam agnosce. non lapis,
 Non lignum Deus est: neque
 Quod vel sculpsit artifex
 Calo dextera ferreo,
 Vel plastes facili manu
 Finxit vultum hominis luto
 Mentitus madido: Deus
 Noster arduus aetheris
 Arces incolit igneas,
 Et rerum sator, & salus,
 Maiestate sua potens,
 Nec cerni facilis, neque
 Mortali docilis manu
 Certam ducere imaginem.
 V e cordem ille superbiam
 Regum frenat, & impia
 Vota, & spes nimias malum
 Iustus ducit ad exitum.
 Ille innoxia pectora
 Sæuis pressa doloribus
 Præsenti auxilio leuat:
 Et de puluere pauperem,
 Et custodem olidi gregis

Sceptra attollit ad aurea,
 Pastorum diademate
 Ornans tempora regio.
 Hunc unum Dominum & Deum
 Terra dedala machina,
 Sub quocunque iacet die,
 Agnoscat colat, atque amet:
 Et quam sol oriens novis
 Subiectam radiis ferit,
 Et quam sub medio die
 Incendit propioribus
 Flammis: qui que bibit Tagum
 Fuluo gurgite nobilem,
 Et qui perpetua niue
 Damnatas habitant plagas.
 Eia Hobraides aureis
 Compta colla monilibus,
 Perfusa ambrosia coma
 Suaue fragret odoribus.
 Eia Hobraides Indicis
 Compta tempora gemmulis,
 Terram multi coloribus
 Laté spargite floribus.
 Cessant tinnula cymbala,
 Cessant nablia cum lyra
 Victori Domino nouum
 Carmen dicere? tibia
 Cessat multifora sonus?
 Quis terram pede libero
 Plaudit? mollibus & choris,
 Festo latus & otio
 Curas diluit asperas?

*Festas victima dux gregis
 Aras imbuat: Arrabis
 Suauolentia nubila
 Ignis halet odoribus:
 Et tu progenies ducis,
 Magni spes generis cape
 Cultus filia splendoros,
 Et patrem reducem pijs
 Lata amplectere brachijs,
 Lamiam purpureos sinus
 Iphi assume, retortulum
 Lam circum cohibe ferit
 Aures en fremitus virum:
 Ipse est, ipse parens adest.*

IEPHTHES.

*Regnator orbis vnus, & verus Deus,
 Solumque numen propitium, pollens, potens,
 Idem seuerus vltor, & clemens pater,
 Tuis tremendus & seuerus hostibus,
 Tuis amicis lenis, & salutifer,
 Ira timenda, sed tamen placabilis,
 Amore feruens idem & irruabilis:
 Nos seruitutis iusta presserunt mala,
 Meritasque poenas dedimus impij impijs,
 Qui te relicto rege, patrono, Deo,
 Rerum parente, fonteque perennis boni,
 Ad saxa stultas muta fudimus preces,
 Et vana surdis vota lignis fecimus.
 Pudet fateri: mentis aeternae capax
 Homo, rationis particeps, mentis inopes
 Truncos adorat, thura viuus mortuo
 Præbet, suumque metuit artifex opus.*

Ergo

Ergo relictī, qui reliquimus, sumus:
 Pœnas subacti dedimus & fracti malis:
 Quum nunc Idume, nunc Palesina manus,
 Nunc dirus Ammon, nunc Syrus contamina:
 Hereditatem gentis & sortem tuae.
 Malo erudui, & hostium ludibrio
 Tandem coacti, vix reuersi ad te sumus.
 At tu benignus atque misericors Deus,
 Iusti furoris fræna compescis tui.
 Iram remittis, & odij obliuisceris,
 Et abdicatos filios culpa sua,
 Restituis iterum misericordia tua.
 Defectionis ceu scelestæ sit parum
 Veniam dedisse fontibus, cumulas nouis
 Etiam triumphis, laudibus, victoria.
 Exutus armis hostis arcu languidus
 Abijt remisso: bellici currus fugam
 Totis morantur sparsa campis funera:
 Volucresque pascit qui superbus vincula
 Solymis parabat: contegit strages agros,
 Cruorūque tumidas auget undas barbarus.
 Ergo creator orbis, & magne arbiter,
 Memores libenter mente grata gratias
 Agimus, habemus, supplicēsque victimis,
 Tuas ad aras patrio listabimus
 Ritu, canentes te Deum, ac patrum patrem:
 Qui per rubentis gurgites tumidos freti
 Nostris dedisti iuuum iter maioribus,
 Quum te iubente pigræ moles æquoris
 Posuit procellas, mobilis stupuit liquor
 Cursu coacto, & viureus crystallino
 Muro pependit pontus hinc & hinc, viam

Præbere, iussus, fœderis memner tui.
 Placidus, propitiûsque accipe hæc serui tui,
 Exigua quannis vota, grato pectore
 Tamen profecta, debitaque nuper tibi.
 Quod primum ad ades sospiti occurret meas,
 Tuas id aras imbuet gratia hostia
 Suo cruore. tuis beneficiis licet
 Par nulla possit comparari victima:
 At tu benignè memoris animi munera
 Interpretaris, ut fideliter tua
 Promissa soluis, vota sic reddi tibi
 Fideliter gaudes, potentiam exerens
 Erga rebelles, exerens clementiam
 Erga timentes. Vis nec ulla est altera;
 Cui terra, calum, pareant, & tartara.

IPHIS, IEPH THES,
 SYMMACHVS, CHORVS.

IPHIS.

Prodeo: parentis reducis vi lata ac lubens
 Conspectio vultus. O mihi secundum Deum
 Genitor verende, sine frui amplexu tuo.
 Cur genitor à me torua vertis lumina?
 IEPH. Me miserum. IPH. In hostes omen hoc ver-
 tat Deus.

IEPH. Vtinam: sed in nos recidit. IPH. Heu quid
 audio?

IEPH, Misera parentem filia miserrimum.

IPH. Hei mihi tremisco. saluus est exercitus?

IEPH. Est saluus. IPH. Et in victor? IEPH. Ita se
 res habet.

IPH. Nullòque corpus sauciatus vulnere?

IEPH. Sic est. IPH. Quid ergo de profundo pectore.

Secreta

Secreta ducis ingemens suspiria?

I E P H. *Id scire non est, tibi opus in presentia.*

I P H. *Hei mihi, quid in te misera peccaui pater?*

I E P H. *Nihil: sed in te misera peccaui pater.*

I P H. *In me profecto, quod sciam, erratum est nihil:*

Nec si fuisset, id tibi molestiam

Afferre debet. Nam parentum iniurias

Aequo necesse est liberi ut animo ferant.

I E P H. *Sapienter, ac ut te decet, nata, loqueris.*

Quamobrem tu sapientius loqueris, meum

Pectus recludis altiore vulnere.

I P H. *Quodcunque mentem genitor exercet tuam,*

Omitte. cunctis parva per te ciuibus

Tuo dolore gaudia haud contamines,

Tuamque amicos sine frui presentia.

I E P H. *Nobis pariet absentiam hac presentia.*

I P H. *Belli pericula forte rursus te vocant.*

I E P H. *Discrimen armis grauius imminet domi.*

I P H. *Bello periculum grauius esse domi potest?*

I E P H. *Bello salutem repperi, perij domi.*

I P H. *Imò & familia salua per te & patria est.*

I E P H. *Est: gratiamque debeo hoc nomine Deo:*

I P H. *Ac nomine isto semper viinam debeas*

I E P H. *Sed vereor ista ut salua persistent diu.*

I P H. *Quare secunda nunc pater quum maximè*

Res sunt, precari votaque decet soluere:

Non quum restauit sortis aura mobilis,

Palpare numen precibus, in re prospera

Obliuiosa sacra negligentia

Deserere Facilem quisquis incolumis Deum

Sibi demereri studuit, ubi res ingruit

Aduersa, nixus conscientiae bonae

*Fructu, rogare numen audei propitium
Iam sponte, vota nuncupat securius,
Et certiore spe futura concipit.*

IEPH. *Iamdudum id ipsum facere mecum cogito.*

IPH. *Quid te moratur? IEPH. Hæc relinque filia
Curanda nobis: quod puellares decet
Animos & annos, id tuæ cura puta.*

IPH. *Nō mihi alienū est quicquid ad patrē attinet.*

IEPH. *Fateor, sed interim ut domi rectè omnia
Sint, provide, & morem patri tuo gere.*

Hunc rursus ad nos post breui reuertere.

Adesse oportet te sacrificio statim.

IPH. *Fiet, reuertor. Heu misera, quidnam patri*

Mutauit animum pristinum erga liberos?

Hoc nemo nuper fuerat indulgentior,

Nec liberorum quisquam amantior parens,

Qui nunc seuerus, reticus, tristis, ferox,

Vultu minaci bellicum præseferens

Adhuc tumultum, quicquid est metuo nimis:

Id assequi unum nequeo, quod propter me

Sese dolere, nullius quæ conscia

Culpæ mihi sim, qua parentem offenderim.

O feminarum sorte vulgus aspera

Productum in auras, quas, licet culpa vacent,

Rumor malignus dente rodit inuido.

Pro facto habetur quicquid ira finxerit

Serui loquacis, quod maritus suspicax

Commentus ipse est, maleuola aut vicinia.

Quid suspicetur genitor, in mea manu

Non est Remedium id arbitror turissimum,

Intaminata conscientia frui.

SYM. Probè loquuta es digna patre filia
Victore casta digna matre & patri.

Humana quanuis finxerit malignitas
Crimen, repostos perspicit sensus Deus,
Illòque vincit purus animus iudice.

Speranda ab illo & expetenda pramia
Vitæ peractæ. patris autem iniuria
Aequi ac iniqui perferenda est liberis.

Proinde patri morigera domum interim
Reuise. Si quid fama diuulgauerit,
Hic aucupabor, persequens vestigia
Tui parentis: mox tibi indicauero.

CHO. Quin hoc amice pergis agere Symmache?

SYM. Id diligenter fiet. CHO. At quantum potes,
Isto puellam libera trepidam metu.

Hoc possit abs te ius amicitie velus,
Quæ culta primis vsque ab incynabulis
Fidei tenore semper uno perstitit:

Hoc poscit ipsa patria, quæ Jephtha suam
Debet salutem. SYM. Quin tace, ac fidei meæ
Permitte. CHO. At illud callidè ut fiat vide,
Animique cæcos penitus excutias sinus.

SYM. Ne metue, nec me poterit ille nec volet
Celare sensus: apio noni tempora.

CHORVS,

¶ felix, p. de fausto:

Et qui pectoris imo
Cernit clausa recessu,
Idem testis & æquus
Iudex cœpta secundet.
At te pessime liuor
Audax neçtere fraudes,

Et committere ficto
 Dulces crimine amicos,
 Et rumore maligno
 Sancta fœdera ieda
 Præceps solvere, caros
 Qui gaudes sua patres
 Contra pignora caco
 Lingua armare veneno,
 Idem testis & idem
 Secreti arbiter æquus
 Te clausum tenebrofi
 Antris abdat auerni,
 Vnde has nec vaga sedes
 Vnquam fama reuisat.
 O quantum ille laborum
 Tecum detrahet unâ:
 Quàm mortalia diris
 Curis pectora soluet!

SYMMACHVS,

IEPHTHES.

SYM. Quidnam repente ductor armis inclyte
 Mutauit oris pristinum statum cui?
 Quam mœstitudo lata turbat gaudia?
 Meum recessit, perduelles perfidi
 Pœnas luerunt, parta patrie quies.
 Quum gratuletur ciuitas victoriam
 Tibi, tuumque patria nomen laudibus
 In astra tollat, canibus festis fremens,
 Qui publici auctor gaudij es, non publica
 Felicitatis esse debes particeps?
 IEPH. O grata sortis infima securitas!
 Felice natum sidere illum existimo,

Pro-

*Procul tumultu qui remotus exigit
 Ignotus auum tuta per silentia.*

SYM. At ego beatum potius illum duxero,

Cui vera virtus peperit aeternum decus:

Quem de tenebris erutum popularibus

Splendore, vulgo & separatam à deside,

Gloria futuris merita saeculis consecrat.

At qui sopori deditus & ignavia est,

Et vitam inertem pecudis instar transigit,

Nil interesse opinor, an sit mortuus,

An morte vitam obscuriorem duxerit,

Quum per utrunque supprimat silentium.

Quapropter in te cuncta quum congesserit

Quaecunque amicum numen homini dare potest.

Laudes, honores, rem, decus, victoriam,

Benignitatem agnosce gratus numinis,

Nec sordidis sententijs res splendidae

Corrumpe: quum nil possit esse gratius

Deo, beneficij quam memor animus dati.

I E P H. Praeclara dictu res honor, victoria,

Decus, triumphus, parva bello gloria:

At quae videntur fronte prima suavia,

Eadem intueri propius, & intelliges

Condita fellis acri amaritudine.

Fortuna nulli sic refulsit prospera,

Aduersa ut illam lance non penset pari:

Tristitia secundis & secunda tristibus

Vicissitudo acerba sortis temperat.

Putas beatum me, beatitudinem

Fulgore inane metiens & plausibus

Vulgi, miseria quem premunt certissima.

SYM. Quin finge sortem beneuolam ex sententia

Tibi

Tibi polliceri cuncta: quid superest aâbus
 Quod concupiscas? spretus, exul, patria
 Domo repulsus, n. q. solitudinem
 Detrusus altam, pauperis dominus casa,
 Repente veluti somno diues, tamen
 Felicitatis arbiter iniquus tua
 Conquereris. Altam ferre si sortem nequis,
 Pusillus animi es sin nequis agnoscere
 Benignitatem numinis, dignissimus
 Rebus relictis pristinoque es iugurio.
 Per ferrum & ignes regna mortales petunt:
 Tibi nec petenti principatus conigit.
 Suo cruore plurimi victoriam
 Redimunt, suorum cede, damno publico:
 Quam tu incruento Marte, saluo exercitu
 Incolumis ipse rettulisti, patria
 Auctor salutis hostium terror, inopi
 De sorte diues, liber è seruo: modo
 Ignobilis; nunc clarus altum vertice
 Pulsas olympum gloria: media modo
 E plebe, populi principem locum tenes.
 Ad absolutam nil beatitudinem
 Deest parte ab omni. præter animum muneris
 Tanti capacem, & prosperis rebus parem.
 IEPH. Vt video, amice, publicus te error tenet:
 At mentis oculis limpidè si cerneres
 Quàm magna magnis sint malis obnoxia.
 Tantopere quem nunc laude prosequeris statum
 Rerum mearum, diceres miserrimum.
 SYM. Non penè vitio semper id nostro euenit,
 Et inquietæ mentis inconstantia,
 Neutrâ ut feramus lance fortem æquabilis

Tranquillitatem pauperis laudat case
 Dives, nec alta classico silentia
 Turbata, somnos liberos insomnijs,
 Curis vigilas: pauper aurum, purpuram,
 Seruos, clientes, apparatus regios,
 Aedésque laxas sine nullo laudibus
 Tollit, beatos amicos solos putat,
 Sed rem suapte expende viranque examine:
 Sors neutra pura est omnibus molestis.
 Inopes egestas angit, opulentos metus:
 Diti est voluptas, pauperi securitas.
 Acerba letis sors viringue miscuit:
 Sed illa cerè existimanda est optima,
 Quae multa paucis leta condit iristibus,
 Diuina qualem tibi dedit clementia,
 Cumulatam honore, laude, re, victoria:
 Quam abnuere, stulti est: perfidi. haud agnoscere.
 Nescire modicè ferre, vix reor viri.

IEPH. Frustra me dicitur pharmacis vulgaribus

Conare nostro vulnere: sanabilis

Hac plaga non est, inuicis vitalibus

Insedit, alte in vna penetrans viscera:

Eoque luctus est acerbior meus.

Quòd culpa damnum, miseria errorem grauat.

SYM. Quin apud amicum quidquid est edissere.

Fidisque ne vereare credere auribus.

IEPH. Ecquid memoria te subit voti mei?

SYM. Quod nempe saluo es pollicitus exercitu?

IEPH. Rem loqueris ipsam, quòd vti nam prudētior

Voto fuisset nuncupando & cauior.

SYM. Quis hic sit error, comminisci non queo.

IEPH. Qui me meamque perditurus est demum,

SYM. *Oblata poterit perdere omnes victima?*

IEPH. *Qua sola generis supererat spes filia.*

SYM. *Hanc immolabis? qua iubet necessitas?*

IEPH. *Quod prima nobis obuia redeuntibus.*

SYM. *Quod tandem in hac re nata commisit scelus?*

IEPH. *Promissa certam vota postulant fidem.*

SYM. *Hic scrupus animum scilicet premit tuum?*

IEPH. *Premis, nec auelli ante pectori meo*

Poterit, nefa. d. quam cruentus victima

Miser ubi miseros perditus perdam meos,

Illisque iustas ac mihi pœnas luam.

At tu corusci rex vibrator fulminis,

Quem contremiscunt terra, celum, tartarus;

Siquando iussis obsequens promptè iuis

Gratum quod esset dixerim ve aut fecerim,

Audi precantem, & vota dexter adiuua:

Non nunc superbas postulo victorias

Fastosque plausus. redde rursus prelia:

Crudelis in me victor Ammon irruat,

Ei noxiam animam mille plagis exigat.

CHO. *Heu mutatio subite sortis!*

Vi perpetua serie letum

Nil mortalibus usque relictum est!

IEPH. *Aut tu trifurcis diuidens celum ignibus,*

In me stelestum parricidam & impium

Molire telum flammeo actum turbine:

Iam nunc nocentem, & si supersti amplius

Vita, futurum noxium in dies magis,

Detrude viuum sub profunda tartara.

SYM. *Non transigenda temere res est tam grauis,*

Turbata cæco dum tumultu mens fuerit.

Compone te: quum qui escet impetus,

*Et liber animus sana consilia audiet,
Vna cum amicis cuncta statues liberè.*

I P H. *Consilia dubiis remedium rebus ferunt.*

Qui consulit, quum nullus auxilio est locus,

Addi miseris sponte stultitiam suis,

S Y M. *Remedia semper integra re suppetunt.*

I E P H. *Nempe medicinã quum modus patitur mali;*

S Y M. *Si fors initio res videtur ardua,*

Non est quòd animum protinus despondeas,

Quin consulendum censeo vel eo magis.

Quod sœpe visum est vni inexplicabile,

Expedit alius facile, si cedant bene

Consulta prauè, te sequetur gloria:

Si malè ceciderint, tu tamen culpa vacas.

Auctore magno desipere, penè sapere est.

Quod si undiquaque claudit omnes exitus

Inuicta vis, aut factum ineluctabile,

Nec explicare consilia sese queunt,

Idem probabunt quicquid eueniet quibus

Vsus fuisti in consulendo auctoribus:

Sin ipse reliquis facinus insciis nouum

Perages, rogatus qui probaturus fuit,

Euenta primus arguet, quanquam sciat

Remedia nulla, scisse vult credi tamen.

CHO. *Ne commonentem recta sperne. nam fere*

Temere patrati pœnitentia est comes.

C H O R V S.

Quanquam tristia, quanquam ingrata

Referam, & luctus luctibus addam,

Stat sententia promere cuncta

Ordine matri, misera & gnata.

Aut consilio fortè aut precibus:

Fatum aueriere iriste licebit.
 Subit interea communi hominum
 Sorti impendere lacrymas. primum
 Quid deplorem? miserum an patrem?
 Quem sic valida compede vinctum
 Consilij exors detinet error,
 Vt sola putet impietate
 Se pietatem posse tueri.
 Misera an doleam fata puella?
 Quam vernantem primo etatis
 Flore tenella, spes ad opimas
 Eductam, non hostica bella
 Patria capta captam eripiunt:
 Non dira lues calo immissa
 Perimet, patrio sed maclatu
 Victimam diras imbuet aras,
 Et vice bruta pecudis, iugulo
 Calidam, sanguinis euomet undam,
 Artus ferro trunca tenellos,
 Quos nec violet barbarus hostis;
 Nec montanae feritas vrsa
 Crudo auderet carpere dente.
 Victore feret patre misella,
 Quae nec victore hoste tulisset.
 Vos hostilia passim campis
 Sparsa cadauera, si quis vita
 Venit exutos sensus ad artus,
 Gaudete, aspras cernite pœnas
 Victorem de sese exigere.
 Hac nimirum est addita nostra
 Vita fors, ut tristia laeis
 Vicibus subeant, tenebra ut soli,

Vt veri aspera bruma ierenti.
Nulla est adeò pura voluptas
Quam non tetro felle dolores
Viuient: leuitas perfida sortis
Vice saua res hominum miscet.
Sic ubi placidis sternitur undis
Aequor tacito lene sereno,
Nigram glomerans turbo procellam
Tumidos longè cumulat fluctus:
Hinc remeabilis impetus astus,
Illinc Cauri flabra proterui,
Per freta dubiam spumea puppim
Rapiunt nostra hæc facies vita est
Inier cedes, furta, tumultus,
Et grauiores morte timores
Mortis si quid lati illuxit,
Velut arentes inter stipulas
Flamme euanida lux fugitiua,
Celeri velox auolat aura:
Dein perpetuis nexa catenis
Longi subeunt agmina luctus.

I E P H T H E S .

S A C E R D O S .

I E P H . O sol diurna lucis auctor, ô patres,
O quicquid hominum sceleris immune es, procul
Auerte vultus execrandis à sacris,
Aut in cruorem virginalem innoxium
Potura tellus hisce, patulos in specus
Sinúque vasto me vora, dum non nocens
Perire possum: quolibet me obrue loco.
Vel ipsum adire non recusò iartatum,

Modo parricida tartarum non incolam.
 Quid tartarum aio? tartarus mihi est domi.
 Quo me profusis mæsta coniux lacrymis
 Rogabit ore? nata quo inuebitur
 Moritura vultu? colla complectens. preces
 Quas admouebit voce lamentabili?
 SAC Hic ultimorum consequi luctus solet
 Comes malorum, quum medentium manum
 Vulnus recusat, aut peractum quum scelus
 Remedia refugit. Tu miser sis an secus,
 Tua repostum est in manu: integrum tibi est
 Natam sacrifices necne. sine (ut verius
 Dicam) integrum non est: nisi si quis miser
 Sponte esse cupiat: integrum quomodo tibi est
 Id perpetrare, sacra quod vetat parens
 Natura? pietas cui reluctatur? Deus
 Quod abominatur? Primum amare liberos
 Natura nostris inseruit affectibus:
 Nec nostra tantum motus iste pectora
 Percellit: alium quicquid æquor permeat
 Celeri natatu, quicquid alis aera
 Findit, quod utero cunque cunctorum parens
 Tellus creauit, sentit affectus sacros.
 Nam patris hanc æterna prouidentia
 Cœlestis animis indidit mortalium
 Ad educandos vtilem vim liberos,
 Et continendam publicam concordiam
 Orbis, recentemque sobolis propaginem
 Semper nouandam quoque nomen arctius
 Imprimeret istud mentibus, dici pater
 Et esse voluit nec modò exemplo sui,
 Sed & ferarum, & alitum atque piscium,

*Patriæ probavit caritatis vinculum.
 Nos, quibus (ut hominis seruiamus nomini)
 Peculiaris debet esse humanitas,
 Longè à ferarum vincimur clementia,
 Nec scelere nostras inquinare dexteras
 Sat est: nefandum facinus adscribere iuuat
 Cælo: cruentis victimis confingimus
 Gaudere numen, quod nec Aegyptius Dei
 Ignara parat, nec superstitionibus
 Assyria falsis una deditissima.*

*Quàm cæde puras nos manus est æquius
 Seruare puris è parentibus satos,
 Et pura castè sacra iussos numini
 Offerre, nostro non litatur victimis
 Deo cruentis, bubuloue sanguine:
 Polluta nullo corda sed contagio,
 Et mens recocta veritate simplice
 Illi offerenda, & casta conscientia.*

I E P. Cur ergo leges victimas sacra imperant?

S A C. Non quòd bidentis cæde gaudeat Deus,
 Famémue cæsi carnibus vituli expleat:

Sed audientes esse nos monitis iubet.

I E P. Non nuncupata vota oportet reddere?

S A C. Sed nuncupare iusta tantùm lex iubet.

I E P. Istud fuisse: rectius ab exordio,

Id polliceri quod probant ritus patrum:

Nunc re peracta, quod semel votum est Deo,

Lex missa cælo nos iubet dependere.

S A C. Mactare natos quæ parentes lex iubet?

I E P. Quæ vota in se nuncupata reddere.

S A C. Fâsne est vouere quod nefas est reddere?

I E P. Quinimo summum est, vota non soluere, nefas.

SAC. *Quid si cremare iura vouisses patrum?*

IEP. *Nemo ista sanus vota nuncupauerit.*

SAC. *Cur: nonne sacris quòd repugnet legibus?*

IEP. *Sic est.* SAC. *Quid ergo qui irucidat liberos?*

IEP. *Non tam quid agitur interest, quàm cur agas.*

SAC. *Parere iussis tibi videtur numinis?*

IEP. *Maclare nauum iussit Abramum Deus.*

SAC. *Qui iussit, idem quoque vetuit occidere.*

IEP. *Cur ergo iussit?* SAC. *Ut probaretur fides*

Sacris futuris. IEP. *Cur ueni?* SAC. *Ostendere*

Vel hinc volebat, uictima obedientiam

Magis placere. IEP. *Nempe sacro numini*

Parere oportet. SAC. *Scilicet.* IEP. *Subet Deus*

Vouere? SAC. *Sanè.* IEP. *Et vota solui postulat?*

SAC. *Sic est.* IEP. *Morantes increpat, & à perfidis*

Pœnas reposcit? SAC. *Nihil habes hîc quo tuum*

Possis iueri facinus. infandum scelus

Qui perpetrare spondet, ultro affectibus

Suulis suisque parat ille insomnis.

Proinde voti quicquid istud est, Deum

Crudelitati desine adscribere tua:

Nec qui scelestos odit, & nefarios

Ritus sacratis execratur legibus,

Scelere, quod odit, posse placari putes.

Diuina vox est una, simplex veritas.

Sibi que constans: quod semel iussit, ratum

Fixumque perstat iramite immutabili:

Nec ad sinistram dexteramue paululum

Deflectere licet. Intueri unum hunc scopum

Verum est, ab una lege consilia sua

Vita capessere: quando ceu faciem Deus

Hanc esse iussit, qua per incertas vias

Errore caco regeret instabiles gradus.
 Ab hac lucerna quum procul te sentias
 Flexisse temerè, nunc priusquam longius
 Abducat error, in viam rursus redi.
 Si stulta vota credis infandis sacris
 Posse expiari, falleris: crudelitas
 Ista cumulabit, non scelus tollet tuum.
 Nec falsa species decipiat animum. Deus
 Vt ritè sacris gaudet oblati, ita
 Nefanda vota respuit nec abstulit
 Impunè, quanuis concitus studio pio,
 Admouit ignem qui profanum altaribus.
 Igitur amica monita ne sperne, & Deum
 Placare dum vis, concitare desine,
 Non instuuto qui coli gaudet tuo,
 Sed sibi probatis lege, ritu, moribus.
 IEPH. Hos qui videntur sapere saepe plurimum,
 Vulgusque supra se imperitum venditant,
 Plerumque vera comperi prudentia
 Minimum tenere. nemo negligentius
 Ritus vetustos seruat, & mysteria
 Facit minoris: vulgus indocile ac rude
 Voti tenax est, nescium fraudis, ratum,
 Quod pollicetur numini semel, putat.
 Vt nil sit aliud sapere iam, me iudice,
 Quàm scire velum noxia pretendere,
 Fucumque factis pessimis inducere.
 Quin potius illud cogitare erat equius,
 Culpa carere quàm videri innoxios,
 Aut fraudulentæ cautionis tegmine
 Velare mentis improbæ versutias.
 Pietatis ergo quisquis amulos volet

Suos haberi liberos, ne litteris
 Hos erudire studeat a quo impensius.
 Nam litterarum quo quis est peritior,
 Huic est sacrorum cura negligentior.
 SAC. At rursus audi (si vacat) vir optime,
 Quàm caca fallat credulum ignorantia.
 Errore vulgi qui tuctur se, nihil
 (Opinor) ideo peccat excusatus.
 Nec istud unquam moribus regnum malis
 Permittat ille maximus rerum parens,
 Ut recta plebis improbe consensus
 In prava vertat, è bono vi faciat malum.
 Nec si tyrannis blandiens palpatione
 Peiora laudet, recta mutans nomina,
 Efficiet ut quæ visa multitudini
 Honestæ sunt, honestæ fiant protinus.
 Una est honesti forma simplex, quam ne quæ
 Vel vis tyranni vel potentum auctoritas
 Adulterare poterit aut corrumpere.
 Nunc quo quis est è plebe ferme indoctior
 Auctoritatem assumit arrogantius
 Diuidicandi in rebus obscurissimis:
 Et pertinaci (quod ferè ignorantia est)
 Animo uetur dogma susceptum semel.
 Nec interim a quo expendit examine mala,
 An recta sint quæ pertinaciter tenet,
 Sed quum inter omnes maximè cacutiat,
 Cacus vi dentes cacitatis arguit.
 Ut cui perusta febre feruent viscera,
 Amara cuncta credit, unumque autumat.
 Se sapere, quum desipiat unus maximè:
 Sic vos tenebris pectus atris nubili,

Iis imperare queritis quibus equum erat

Parère : quorum oportuit sententiam

Sequi esse comites cogitis, & impingere

In saxa, firmam sponte pellentes raiem.

Religio vera est, veraque pietas, Deum

Non instituto colere quod commentus es

Tibi ipse, sacris victimas non quaslibet

Mactare, sed quas missa legum calurus

Decreta poscunt, & parum mores probant.

IEPH. Quodcunque gestum est mente sincera, Deo

Gratum est, bonique dona semper consulit

Quaecunque corde sunt profecta simplice.

Nec numen aurum, sed animum dantis probat.

SAC. Si recta viuat mentis improbitas mala,

Non ideo curua, stultus animus corrigit.

Nam qua vocatis, recta simplicia, proba.

Sunt vanitatis plena dementiissima.

Nisi esse possit forte quicquam vanius

Quam ad veritatis lumen oculos claudere

Dein cecitatem lapsus in spontaneam,

Tiulis honestis in scelere laudem petis,

Rerumque tollis omnium discrimina,

Dum iniqua iusta, feda honesta mobilis

Pendere vulgi statuis ex sententia.

Quod si potestas tanta sit sententijs

Stultorum, ut equa iniqua faciant protinus,

Vt sine profana sacra, ius iniuria:

Cur non & illud arbitremur posse eos,

Ignes in undas, undam in ignes vertere,

Mutare lignis saxa, vitam mortuis

Reuocare? motus temporum sistant citos,

Et sempiternas transferant rerum vices.

Quòd si arbitraris hæc supra mortalium
 Vires & vni conditori obnoxia,
 Quas ille leges prodidit semel, puta
 Equè perennes ac raras, aut amplius,
 Nec vllum in illas esse ius mortalibus.
 Nec qui supremus inminet mundo dies,
 Edicta rumpet illius: calum, & solum,
 Et aera, & aquas soluet ignis ultimus:
 De lege verò qua data est diuinitus,
 Non carpit apicem temporis longinquitas.
 IEP. Vos ista per me si libet sectamini,
 Quos inuat haberi antistites prudentia:
 Ego veritatem malo stultam & simplicem,
 Quàm splendidam fucò impiam sapientiam.

CHORVS.

O Isacidas matrona inter
 Rarum exemplum fortis amica,
 Quàm subito te fortuna atrox
 Exitio submersit, & illum
 Propè tangentem sidera fastum
 Obruit, aera & more procellæ
 Luctu gaudia vertit acerbo.
 Heu nunquam homini sat compertum
 Quid petat aut quid vitet in horas.
 Quis tibi nuper non inuidit
 Dux fortissime? cui propè supra
 Votum acciderant prospera cuncta:
 Clari generis splendor, casti
 Thalamus, soboles digna parente,
 Pariâque valida gloria dextra:
 Qui nunc subita mole ruina
 Obruitus, ipsis es miserandus

Hostibus,

Hostibus, ac tua vota retractans
 Imples miseris astra querelis,
 Nempe erroris nebula, & retris
 Ignorantia septa tenebris
 Sic humanas sepelit mentes.
 Nec perspicuis animi quisquam
 Oculis radios cernere potis est.
 Veri simplicis, aut virtutis
 Nuda rectum insistere callem,
 Sed veluti sub luce maligna
 Per secretos nemorum anfractus
 Lubricus error mille viarum
 Dubio occurssu ludit euntes,
 Inter varios semita flexus
 Nulla placet, neque displicet vlla:
 Sic iter homines præter proter
 Dubia incerti mente vagamur.
 Hic venalem funere laurum
 Otij impatiens dum sibi querit.
 Luctu alieno dura per arma
 Redimit vana murmura fama.
 Captatores alius captans
 Dulci steriles pignore lectos
 Multa pensat plebe clientum.
 Atque intenta fraude vicissim
 Coruos ludere gaudet hiantes.
 Cunaxum alter murmura blanda
 Tenero & balbas ore querelas
 Non mutauerit opibus Cræsi,
 Aut quas diuite lucidus vnda
 Rutilus Hermus voluit arenas.
 Verùm nemo tam sapienter

*Vitam instituit, consilium ut non
Dammec decies ipse scum una
Forsitan hora.*

*Atque en prodit squalida luctu
Miseram comitans nata parentem:
Quàm dissimiles (proh dolor) illis
Quæ conspicua nuper cunctis,
Letaq; noui laude triumpho,
Penè attigerant vertice olympum:
Nuper ad inuidiam usque beata,
Nunc exemplum nobile sortis
Varia. sic Deus humana rotat,
Instar volucris pulueris acti
Turbine celeri mobilis aura:
Aut hibernæ more procella,
Quæ violenti flamine Cauri
Obruit altos grandine montes,
Mox ubi roseo fulsit ab ortu
Fax perspicui pura diei,
Latè albentes fusa per agros
Vix conspecto sole liquefcit.*

STORGE.

IEPHTHES,

IPHIS.

*ST. O spes inanes: festa nuptialia
Tibi parabam nata, lucem cenere
Illam expetebam, sorte quum te prospera
Auctam viderem liberis, & coniuge
Claro beatam: te senectutis meæ
Fore pollicebar columen ac solatium.
De te augurabar falsa frustra in somnia.
Nunc me insolenti sauiens ludibrio*

Sortis

Sortis furentis impotens immanitas
 Felicitatis de supremo culmine
 Deiecit, uno cuncta vertens impetu.
 O ter beatos, liberis quos hosticus
 Orbavit ensis, pestilens aut aeris
 Lues, famésue: scelere quorum lacryme
 Carent, dolorénque imputare alijs queunt!
 At hic in uno scelere sexcenta scelera
 Fortuna miscet: liberorum carnifex
 Parens scelestæ sacra, ritu barbaro
 Ara cruenta victimis nefarijs.
 Si sancta sanctè sacra tantum numini
 Credis probari, tolle morem barbarum:
 Crudelitate sin propitius sit Deus,
 Et me trucida victimam cum filia.

I E P. Acerbitatis plus satis completitur
 Sors nostra per se, nihil ut accedat mali.
 Quamobrem omitte mēque iēque incendere
 Nil profuturis luctui conuicijs.
 Nam seua quamuis sit calamitas omnium,
 Sors nostra multo caeteris est seuior.
 Coniuncta vestris innocencia est malis,
 Et labe sceleris miseria infelix carei.
 Ego nec scelestus esse queo ni sim miser.
 Nec calamitosus sceleris expers degere:
 Solúsque cogor facere facinus & pati.

ST. Nempe ipse tete sponie cogis & volens.

I E P. Utinam ista nostri vota sint arbitrij,
 Promissa nec sit abnegare nefarium.

ST. Scelestæ vota grata non sunt numini.

I E P. Fuisse grata testis est victoria.

ST. Quid? polliceri quod tuum non est, potes?

IEP. *Mea nata non est? S T. Est: sed etiam ut sit
mea.*

*Commune pignus quum sit, uni cur patri
Maetare, vitam mihi tueri non licet?
Quòd si licerit liberos addicere
Parentis alterius libidini, & impio
Dirimere amoris vinculum diuortio,
Plus iure matri parte cedere sua:
Matri, saluis qua sit auctor, qua patri
Iam sponte nam perdituro subtrahit.
Quid nuptiales si pararentur faces,
Virumque legeret filia sua pater,
Non hìc parentis virusque arbitrium
Commune pariter liberis incumberet?
At hæc societas impotens, & arrogans
Est conjugalis copula consortium,
Seruare matri non licere, perdere
Licere patri si modò quis perdidit
Hanc quam trucidat, cuius astans funeri
Immanitatis gloriatur ambuu:
Qui, claustra dum reuellit anima, dum latus
Mucrone seuo reserat, & vitalibus
Haurit morantem sub profundis spiritum,
Cupit videri, non eget solatio.
Famam aucupatur liberorum è sanguine, &
Compensat aura sanctimonia scelus,
Sesèque iactat laude parricidij.
Tu, si parentis exuisti in liberos
Mentem, furenti percitus ve cordia,
Permite saltem matris indulgentiæ
Amare, non amare quod summum est scelus:
Seruare, summum quod nefas est perdere:*

Quod

Quod prodidisse sponte, parricidio
 Est grauius omnis, quod trucidare propria
 Manu, ferarum in manus iraculentia est.
 Si diuidendum pignus esset mutui
 Amoris, equa lege non diuisimus:
 Vt tu vii, abui morte, vira filia
 Possis, redundent ad genericem modò
 Luctus, dolores, lacryma, suspiria.
 Oruè dura durior, vel robore
 Prognate crudo, cotibus vel asperis
 Interferarum lustra, nec generis tenens
 Nostri nec vlla sanguinis vestigia.
 Num flente nata, lacrymante coniuge,
 Mastis propinquis, liberorum carnisfex
 Vllum doloris indicem gemitum dedisti?
 Quin ad paternos nata procidis pedes?
 Oratione siquid aut lacrymis potes:
 Cor flecte durum, frange mentem ferream.
 I P H. Miserere genitor, te per hanc rogo manum
 Voti potentem, compotem victoria:
 Per si quid unquam merita sum de te bene:
 Si quando paruis comprimens te brachijs,
 Onus pependi dulce de collo tuo:
 Per siquid ex me tibi voluptatis fuit,
 Depone mentem liberos erga truce[m],
 Et diritatis huius obliuiscere;
 Aut si quid in te ex parte peccatum est mea,
 Profer. quod instat cunque leuius perferam
 Si luere pœnas iure me cognouero.
 Quid ora verius? misera quod feci nefas
 Cur esse patri debeam execrabilis,
 Ut conueri non queat vultus meos?

IEP. Nil nata per te perpetratum est: hoc meus
 Nefas: meum istud est scelus totum: mea
 Immerita pœnas pendis imprudentia.
 Ego tēque mēque, misera, perdidisti miser
 Votis nefandis. quod utinam prudentior
 Verbis fuisset, aut praelio infelicior:
 Et morte honesta tot virorum fortium
 Inter cateruas cœsus hostili manu
 Præoccupassem miseria portam meæ.
 Ingrata nunc me vita mihi superstitem,
 Luctus, reseruat, semper ut videam novos:
 Tibi per nefanda, sacra iuro, quæ Deo
 Reuente voui, per mali cumulum mei,
 Et luctuosam memoriam cladis tuæ,
 Si morte redimi mors vicaria queat,
 Vitam libenter filia tibi impenderem.
 Ecquid beatus videor esse vos supra?
 IPH. Aequè atque ros, aut amplius etiam miser.
 STO. Apud parentem quando leuis auctoritas
 Est huius, unum coniugem coniunx rogo,
 Atque id supremum, memori pariter iube.
 Mortem imputare, si me amas, potes mihi:
 Sin oderis, tibi. doloribus exime
 Me morte, tēque libera molestiis.
 IEP. Patratur una cæde sceleris plus satis.
 STO. O sanctitas, ô fas, & innocentia!
 Peccare metuit immolator filie.
 IPH. Omitte mater lacrymas carissima.
 Omitte questus, iurgia, & conuitia.
 Et tu pater, quæ pectus anxium premit,
 Depone curam: nec meam propter necens
 Vltro citroque verba comminutaueris.

Quòd

Quòd non volentem dura te necessitas
 Isthuc coegi, multa mihi faciunt fidem:
 Mæstiusa præsens, pristina indulgentia,
 Et nullius mens criminis mihi conscia,
 Cur commereri debeam mortem à patre.
 Quapropter istud quicquid est, necessitas
 Quod cogit, vltro non recusò perperis,
 Et quam parenti patrieq, debeo
 Animam, libens reddo: & illud vltimum,
 Nil postulatura genitrix posthac, rogo,
 Nequid patri causa mea succenseas,
 Ne sis molestà mortuis siquis super
 Sensus sepultis est eorum qua gerunt
 Vini futurum crede manibus meis
 Vt siquid aliud, id quidem grauisimum.
 Si vos beatos, prosperèque degere
 Sim certa vitam, nec parentes ad meos
 Officia vitæ mutua quibus debeo
 Reddere vicissim, & educandi solvere
 Precium, senectâ infirmitatem sustinens,
 Ex me redundet luctus atque acerbitas.
 SE. Vtinam (precarî si piè & sanctè id licet)
 Domine tur Ammon, pristinum ferat iugum
 Indaa: quannis serua, certè viueres,
 Aut morte saltem non nefanda occumberes.
 Seuisset in nos lenius insolentia
 Hostis furentis quàm patris victoria.
 Non àque facti sed miserrima vice,
 Servire votum est, & calamitas vincere.
 O semper in nos vel fauens etià mnum atrox
 Fortuna, quantis gaudij usuram breuem
 Luctus acerbi stenerasti lacrymis!

IPH. *Quin potius illi iusta supplicia luant:
Nos, si necesse est immerentes sanguine
Arae piemus, totque cades hostium
Pensemus vna sponte graui que hostia.*

IEP. *Heu nata, nunc intelligo demum miser
Quam feda saua, dira designauerim,
Qui prole tali temere memè orbauerim,
Sed ipse de me sponte pœnas exigam.
Te nanquè iniquum est dare mea dementia
Pœnas, puellam innoxiam, superstite
Auctore luctus, ipse stulticia mea
Supplicia pendam. nec mihi exprobrabitur
Ad inuida vicinia quòd vltima
Sub spatia vite parricida filia
Mibi peperci, liberumque sanguine
Vili redemi turpis auram gloria.*

*At tu beata hac caritate in patriam
Patremque vire, cuius ætas dignior
Superesse: quamque gratiam nequit parens,
Persoluat ille, solus æqua qui potest
Pro dignitate huic indoli rependere.*

IPH. *O mite genitor has moras inneetere,
Meumque dictis mollibus frangere animum.
Nec fas nec æquum te mea fungi vice.*

*Me vota poscunt: itaque tibi animam libens
Hanc reddo patri, reddo patria mea.
Nec vlla Iephtha me redarguet dies
Non stirpe dignam tolle age, abduci iube
De nota morti, & consecrata victima
Proieci amorem lucis. omnis est mora
Atlesta. mater iam vale carissima,
Et vos penates patrij, in quibus dies*

*Letos peregi, spes ad amplas molliter
 Educta, claris destinata nuptiis.
 O fata, fata, & morte defuncti patres,
 Accipite placidè destinatos patriæ
 Manes saluti: uique lux nouissima
 Hodierna nostris haurienda oculis, vale:*

C H O R V S.

*Lævis feminei famæque sexus,
 Et generosa gloria stirpis,
 Animi nimum virgo virilis,
 Licet iniuria tibi factorum
 Viliiores abscidit annos,
 Licet immanis feritas parca
 Teneri florem carpsert aui,
 Quod tibi vitæ sors detraxit,
 Fama adiciet posthuma laudi:
 Et qua primis Phœbus ab Indis
 Ruile tollit lumina flamma
 Te posteritas sera loquetur.
 Te, qui primi flumina Nili
 Bibit, & curru qui Sarmatico
 Solidum non timet ire per Istrum;
 Concinet olim,
 Non formidine mortis inertis
 Pavidam, patriæ donasse alacrem
 Natura tibi quos dedit annos.
 Nostris longum tu dolor & honor
 Virginibus, tibi thalami expertes
 Mæsto ululatu flebile carmen
 Per redeuntes recinent annos.
 At vos, vestri de decus aui,
 Animam patriæ reddere segnes,*

*Vos aternis tenebrarum umbris
Teget obliuio longa sepultos,
Et generis pudor, & telluris
Pondus inutile, quos & praesens
Spernit, & alicera nesciet aetas.*

STORGE.

NUNCIVS.

*ST. Heu misera, an omnis spes salutis occidit?
Effare. NVN. Res ut inter aduersas quidem
Non pessimè agitur. ST. Si quid accidit boni,
Ea blandientis sortis est crudelitas:
Venena dulci melle terra temperat:
Quapropter ede quicquid occultas mali.
Vsus dolendi longaque experientia
Induxit animo callum, ut amplius mihi
Nocere posset, nil reliquit sors sibi:
Parata certa est sed misera securitas:
NVN. Vt gesta res est ergo paucis accipe.
Quum staret aras ante iristes victima
Iam destinata virgo pupureum decus
Per alba fudit ora virgineus pudor,
Coetus viriles inuener insoles,
Ut si quis Indum purpura violet ebur,
Rosaeque niueis misceat cum lilijs.
Sed se per ora cum pudore fuderat
Perspicua certa iuncta vis fiducia,
Inierque flentes sola fletibus carens,
Vultu remisso constitit firma, ac sui
Secura fati. quas tenebat lacrymas
Propinquam morti virgo, populus non tenet.
Alium parentis beneficium recens mouet,
Et seruitutis patriae exemplum, iugum,
Et solitudo familia clarissima.*

*Alius acerbam sortis ingemuit vicem,
 Longoque luctu breue redemptum gaudium,
 Raroque stabilem rebus in latis fidem.
 Florem inuenta deflet ille, & siderum
 Similes ocellos, emulamque auro comam,
 Suprag, sexum pectoris constantiam.
 Et forte solito gratiorem afflauerat
 Natura honorem, ceu supremo munere
 Dignata funus nobilis viraginis.
 Ut iam ruentis æquor in T arteßium
 Phœbi recedens esse gratior solet
 Splendor, rosaque vere supremo halitus
 Colôrque cupidos detinet oculos magis:
 Sic virgo facti stans supremo in limine,
 Parata mori, nec recusans molliter,
 Turpiue torpens exitus formidine,
 Commorat omnes, versaque in se lumina
 Vulgi stupentis traxerat miraculo,
 Et triste cunctis attulit silentium.*

ST. *Narrare porro perge facinoris modum,
 Ne u parce matris auribus, nihil potes
 Afferre triste, ut tristiora non sibi
 Proponat animus, cuncta iam præcepta sunt.*

NVN *Animi virilis tum puella lumina
 Ad clara tollens astra, concipit preces
 Ex ore casto, voce non fracta malis:*

*Aeterne rerum genitor, atque hominum parens,
 Tandem propitiis gentis errori tuæ
 Ignosce, & istam victimam lenis cape.
 Quod si furoris exigis piaculum,
 Quæ cunque nostra contumax superbia
 Supplicia meruit, te parentem deserens,*

Utinam luatur hoc cruore: sapius
 Utinam liceret sanguinem profundere, &
 Hic si parentum & civium sita est salus,
 In me furoris impetum ac ira tua
 Per mille mortes sepius deslectere.
 At tu sacerdos quid metuis? (etenim metu
 Gelido tremebat) ades, & hanc luce exime
 Animam: morantem solue corporis obicem:
 Populum, parentem, meque voto libera.
 Ut haec loquuta est, ille iam dudum parens
 Visus cruentus, saeviorque tigride,
 Oculos amictu lacrymis madens legit.
 Seseque damnans vota que temeraria.
 Fletu sacerdos obrutus vix solvere
 Anima meatus potuit, & moesto diu
 Taciturna turba torpuit silentio.
 Ut vocis autem peruium patuit iter,
 Non ille gemitus, esse nec qualis solet
 Fremitus doloris atque lamentatio,
 Sed concionis gratulantis murmure
 Confusa turba, seque predicantium
 Adversa sortis inter astra vulnera.
 Et blandientis laeta dona feminam
 Unam beatam maxime & miserrimam.
 Nam plaga quamvis alie ad ossa sederit,
 Magni doloris magnum habes solatium.
 ST. Solamen ipso luctuosi us malo,
 Quod leniendo exasperat malum vetus,
 Luctusque acerbi memoriam semper novans,
 Reducta cogit vulnera recrudescere.
 Quo fortiore nata tulit animo necem,
 Hoc angit animum tristior meum dolor.

FINIS.

BAPTISTES,

SIVE

CALVMNIA,

Tragoedia,

AUCTORE GEORGIO BV-
CHANANO SCOTO.

D 4

REVUE

DE

LA

REVUE

DE LA

DE

GEORGIUS BVCHA-
NANVS IACOBO SEXTO,
SCOTORVM REGI

S. P. D.

VM omnes mei libelli, postquam tibi erudiendo sum appositus, ad te familiariter accedunt, salutant, confabulantur, & in tuæ clientelæ umbra conquiescunt, tum hic meus Baptistes pluribus de causis, tui nominis p̄trocinium audentius sibi poscere videtur: quòd meus, quanquam abortiuus, tamen primus est fœtus, & adolescentes à vulgari fabularum scenicarum consuetudine ad imitationem antiquitatis prouocet: & ad pietatis studium, quod tum vbique ferè exagitabatur, animos excitare pro virili contendat. Illud autem peculiarius ad te videri potest ipectare, quòd tyrannorum cruciatus, & cùm florere maximè videntur, miseras dilucidè exponat. Quod te nunc intelligere non conducibile modò: sed etiam necessarium existimo: vt maturè odisse incipias, quod tibi temper est fugiendum. Volo etiam hunc libellum apud posteros testem fore, si quid aliquando prauis consultoribus impulsus, vel regni licentia re-

Etam educationem superante secus committas,
 non præceptoribus, sed tibi qui eis rectè monen-
 tibus non sis obsecutus, id vitio vertendum esse.
 Det Dominus meliora, & quod est apud tuum
 Sallustium, tibi bene facere ex consuetudine in
 naturam vertat. Quod equidem cum multis &
 spero, & opto, Vale. Sterlino ad Calend. Nouē-
 bres. 1576.

PERSONAE.

PROLOGVS.

MALCHVS Pharisæus.

GAMALIEL Pharisæus.

IOANNES BAPTISTA.

CHORVS Iudæorum.

HERODES Rex.

HERODIAS Regina.

REGINAE filia.

NVNTIVS.

PRO-

PROLOGVS.

Veteres poëta fabulantur Protea
 Quendam fuisse, qui se in omnes verteret
 Formas, nec ullis contineri vinculis
 Posset, liquentes nunc in undas dum fluit,
 Nunc flamma stridet, nunc ferus rugit leo.
 Viret arbor, horret ursus, anguis sibilat,
 In cuncta rerum transiens miracula.

At ego profectò, fabulam istam comperi
 Longè sibylla veriore oraculis.

Nam quotquot homines video, tot me Proteos
 Videre vultus credo qui sumant novos.

Seseque vertant in figuras quaslibet:
 Subiecta quorum maximè calumniis
 Fortuna semper Scenici est spectaculi.

Nam si vetustam fabulam quis proferat.
 Turbant molesti, tussiunt, & nauseant.

At si nouam quis attulit, tum protinus
 Vetera requirunt, comprobant, laudant, amant.
 Illiberali respuunt fastidio

Noua, & priusquam noscere queant, exigunt.

Rectèq; dicta interpretationibus
 Vitiant malignis: omnia in peius trahunt.

Ipsique somno dediti, ac ignauia,
 Vacui laboris, inuident laboribus

Aliorum, & omnem collocant operam suam,
 Vi deprehendant quod queant reprehendere.

Si quis sit error, anteuortunt Lyncea
 Visu, notàque perlinunt censoria.

*Benedicta surdis auribus prateruolant.
Horum seuera supercilia nihil moror,
Tristémque vultus tetrici arrogantiam.*

*At si quis adsit estimator candidus,
Qui puriores promouenti litteras
Studeat benignus, & fauore subleuet,
Et (quando ab omni parte sincerum nihil
Humana gignit mens) leuibus erroribus
Ignoscat, illi fabulam afferimus nouam,
Aut potius historiam vetustam interpolet:
Baptista quondam ut regia libidine,
Et inuidorum subdolis calumniis
Oppressus, indignam innocens subiit necem.*

*Porrò vocare fabulam veterem aut nouam
Per me licebit cuique pro arbitrio suo.
Nam si vetusta est ante multa secula
Res gesta, veteres inter hæc censebitur:
Sin quod recenti memoria viget, nouum
Existimemus, hæc erit prorsus noua,
Nam donec hominum genus erit, semper noua
Fraudes, nouaque suppetent calumnia:
Liuòrque semper improbus premet probos,
Vis iura vincet, fucus innocentiam.*

MALCHVS ET GAMALIEL,
Rabini. CHORVS.

MALCH.

Misera Senectus, & supremi spiritus
Propinqua meta, fatâque infelicia
In hósne vita longioris terminum
Tribuistis vsus, seruiente vt patria
Polluta templa cernerem nefariè,
Profana sacra mista. Vidi imperuij
Arcana fani fracta, sacrum postibus
Aurum reuulsum: quicquid aut Gabini
Cupido rapere potuit, aut Antoni
Haurire luxus, periit: ac ludibrio
Etiam Cleopatra fuimus (infandum) gula.
Ac ne deesset parte ab vlla indignitas
Rex Antipatri Semiarabis pronepos
Crudele sceptrum saeuus Herodes gerit.
Iudæa Iduma seruit, Arabarcha Sion,
Solyma profano, populus impio Dei.
Tot sortis inter sauiantis vulnera,
In seruitute quamlibet graui tamen
Scintilla quedam dignitatis pristina
Adhuc supererat: Disciplina & patria
Vel quaecunque specimen, ipsis hostibus
Etiam verendum: cœperat victor ferox,
Et purpurata non minima pars curiæ
Honore leges prosequi Iudaicas.
Hac recreati sp̄e caput vix tollere
Fessi miseris cœperamus: quum nefas
Ortum repentiè est, vnde nullius mali
Metus imminebat. Ecce Baptistes nouus,
Non è profanis editus parentibus,

Inierque cultus educatus exteros,
 Sed gens noster, genere Leuites, Deo
 Primis dicamus vsque ab incunabulis,
 Pontificis ipse natus, ipse pontifex
 Breuis futurus, ne cupina gloria
 Fructus acerbos rapere mallet, quam suo
 Maturam honoris legere messem in tempore:
 Is ergo ruris deum solos colens
 Solus recessus, sanctuatis tetrica,
 Vulgus sefellit imperium imagine.
 Hirio capillo, terga opertus pellibus,
 Vitu ferino, & id genus prestigijs
 In se ora verit omnium. Plebs credere
 Vatem repenit redditum mundo nouum.
 Et iam sequacis ille vulgi exercitum
 Traduxit ad se: iam relictis urbibus
 Hunc populus unum suspicit, proceres colunt,
 Reges verentur. Ille, stolidam insania
 Plebis superbus, alter vt Moses, noua
 Dat iura: lymphis expiare crimina,
 Adulterare ritibus leges nouis
 Audet vetustas: vt furore facilius
 Vulgi fruatur, omnibus probris patres
 Lacerat, secundis plebis vsus auribus.
 Quod si furentis insolenti audacia
 Latronis huius nemo se conatus
 Opponat, illa celebris orbi sanctitas
 Breui peribit, imò perit, imò perijt.
 G A M. Professionem nil temerè nostram deceo
 Statuere: mites lenitas decet patres:
 Iuuenum temeritati dari venia potest:
 At nulla nostram poterit excusatio

*Velare culpam. Paululum da ira locum,
Residat impetus, & dolor deferueat.*

MAL. *Et tu Gamaliel, hic sacrilegus quæ facit,
Tua, ut videtur, approbas sententia.*

GAM. *O Malche, Malche, nec probo, aut dāno prius
Quàm quale quodque sit, sciam : quod vatem ad
hunc*

*Spectat, vir adeò (quantum ego audio) malus
Non est, nec odio sic premendus publico.*

MAL. *O sidera, ô cælum, ô solum! Hunc etiam viro
Non deest potronus, esse qui malum neget.*

GAM. *Qui vitia carpit, qui docet mores bonos,
Præitque primus quam indicat alijs viam,
Hunc esse mihi: persuadeas malum virum?*

MAL. *Qui iura spernit, qui docet sectas novas,
Non ôsque ritus, qui perit conuicijs
Populi, magistros, Pontificibus detrahit,
Hunc esse mihi persuadeas bonum virum?*

GAM. *Si in nos seueri & tetrici a què iudices
Essemus, alijs quàm sumus sepe asperi:
Minus paterent publicis conuicijs
Flagitia nostra. Blandiamur quamlibet
Nobis, beati predicemur, cælues
Vulgo putemur, integri, casti, pijs:
At nemo nostrum maximis vitijs vacat.*

MAL. *Vi hæc Gamaliel vèra sim, num cuiuslibet
E plebe fas est præfuli malè dicere?
Plebs audiat, plebs pareat, sit sobria,
Iniecta frena non recuset: qui præest,
Plebs siquid erret, eam reducat in viam.
Lex ipse sibi sit: si quid autem errauerit,
Est qui scelestum cernat, & plectat Deus.*

GA. Et tibi videtur equa lex hæc? MA. *Maximè*

G. *Quinam?* M. Quia propria est plebis ignorãtia,
Error, temeritas, imperitia, cæcitas.

GA. E plebe mediã sæpe deprehenderis
Qui principum non cesserit prudentia.

MA. Quin ergo cathedra cedimus opilionibus?

GA. Opilio Moses, opilio David fuit.

MA. Eos eruditit cuncta spiritus Dei.

GA. Hunc poterit idem qui erudit illos Deus.

MA. Nobis relictis erudiet illum Deus?

GA. Non sceptrã spectat, non parentum stemmata,
Decusve formã, aut regias opes Deus:

Polluta nullo corda sed contagio
Crudeluitatis, fraudis & libidinis,

Hoc ille templo spiritus capitur sacer.

MA. Equidem Gamaliel, fatear ut verum, mihi

Videre pridem sacrilegam hanc sectam tua

Sementia probare. Non possum amplius

Calare tacitus, cum tuis maioribus

Indigna facias: qui tueri debeas

Auctoritatem maximè unus omnium

Nostram, repugnans maximè: idque in gratiam

Iuuenis furentis, per Deum rogo, edoce

Qua spe ista tentas: aut quid hinc captas lucrì.

Fortè ille honores, aut opes dabit tibi

Qui dignitatem funditus nostri ordinis

Euertit omnem, nosque ad inopiam vocat.

GAM. O Malche vero procul aberras à scopo.

Nostram tueri dignitatem si putes

Nos posse fastu, viribus, superbia.

Non hæc parentes ratio nostros extulit.

MA. Vt ista veteres, nostra nos magis decent.

Suique

Suique uiuat quisque more seculi.

GA. *Quin potius omnes bona bonos semper decent.*

MA. *Si quid paterni spiritus nobis foret.*

GAM. *Et nos paternis uiueremus moribus.*

MA. *Pœnas lisset morte nebulo hic, non minis.*

GA. *Aliena nostro ab ordine est crudelitas.*

MA. *Quicquid Deo praestatur, id sanctum & piū est.*

GA. *Mortu immerentes impia est pietas dare.*

MA. *Hunc immerentem, cuncta qui euerit, uocas?*

GA. *Si peccat ille, quin palam redarguis?*

Quin lumen ingenij exeris illic tui?

Rudem peritus, doctus indoctum, senex

Aggredere iuuenem. Fors reduces in uiam:

Et tibi apud omnes comparabis gloriam.

MA. *Curanda non est ista plaga molliter;*

Sed fune, ferro, & igne: uel si quid scias

Quod fune, ferro & igne sit crudelius.

GA. *Sit ille qualem dicis, aui peior etiam*

Si vis, dare unum te tamen decet tibi

Vt antiè moneas hominem amicè & leniter:

Ne malle quisquam precipitare te putes

Dubium salutis, dexteram quàm tendere

Iam pessum eunti: plurimum interest tuam

Ad famam; ut omnes inuadi etiam intelligant

Seruare te omnes uelle, perdere neminem,

Nisi obstinata mente qui praeceps ruat.

Vnum oro saliem, te priusquam longius

Abducatur ira, cogita quid assequi

Hac obstinata perinacia queas.

MA. *Nempe illud, hostem ut opprimam, soler bonos;*

Dubiosque firmem, & impudentes terream;

Legesque patrias hoc cruore sanciam.

GAM. Quin potius illud assequere, vi omnibus
 Grassatus esse viribus tyrannidis
 Credare, sanctum donec opprimeres virum,
 Ratione quem non potueris conuincere.

MAL. Si sanctus ille, sit grauis quantum libet,
 Diuinus illum spiritus non dirigit
 Quando instituta prisca patrum negligit.
 Et quando apud vos nil reperio presidij,
 Contra ruinam regium auxilium petam.

GHO. Rectè Gamaisel admonet, me iudice:
 Et tu monenti obtempera. Sed consilij
 Redi hostis ira mentis aciem obnubilat:
 Aurèmq; monitis obstrui salubribus.

GAM. Ille abiit ira incensus, & fastu iumens.
 Ego quod licebat sedulo pro viribus
 Monui furentem, spiritus nixus feros
 Lenire verbis mollibus. fidum dedi
 Consilium: at ille tantum abest ut gratiam
 Ingratus habeat, etiam ut oderit bene
 De se merentem. Vulgo ita modo viuatur,
 Nostrique cætus vitium id est vel maximum,
 Qui sanctitatis plebem imagine fallimus:
 Præcepta tuò liceat ut spernere Dei.
 Contra instituta nostra si quid audeas,
 Conamur auro euertere aduersarios,
 Tollere veneno, subdiisq; testibus
 Opprimere: falsis regias rumoribus
 Implemus aures. quicquid animum offenderit,
 Rumore falso ulciscimur: & incendimus
 Animum furore turbidum: & calumnijs
 Arriamus iræ seuiantis impetum.
 Nullius ille nunc memor modestiæ

Graditur ad aulam: comminiscetur nouas
 Sectas oriri, sacra patrum deseri,
 Auctoritatem regiam ludibrio
 Patere: demum quicquid illi commodum est,
 Honestas sceleri nomina obtendens suo.
 His si moueri senserit regem parum,
 Inueniet aliud satius telum: in caput
 Iurata regis clamitabit agmina,
 Secreta fieri colloquia: nefarium
 Facinus parari: consilia clam concoqui:
 Cætus coire nocte priuatas opes
 Per factiones impias auferere.
 Hac ille finget, aut atrociora, ut est
 Animi impotentis, barbaræq; iugiter
 Crudelitatis auctor. Hac in regias
 Stillabit aures toxica ingenij sui:
 Hoc ad eò cunctis penè semper regibus
 Commune vitium, facitè delatoribus
 Præbere sese: quo quid est crudelius
 Fictum: facilius creditur: vanos metus
 Fingunt sibi ipsi: nobilis fama leuem
 Sequuntur auram: qui fideliter monet,
 Timidus habetur, languidus, torpens hebes,
 Virtutis olim vertimus iam nomina:
 Virtute nulla splendidi, sed splendidis
 Titulis superbi fallimus vulgus rude.
 Quod ad prophetam spectat hunc, modestius
 Se noster vinam gereret ordo, & cæcitus:
 Si missus huc est ille consilio Dei;
 Humana poterit nulla vis obsistere:
 Sin fraude reatum comminiscitur nefas,
 Sese ipse gladio subito confodiet suo.

Interpretetur quisque pro ingenio vi lubet,
 Si quis sequatur hîc meam sententiam,
 Cruore puras seruet innocuo manus,
 Nec temerè sancti prodigus sit sanguinis:
 Ne qua statuimus in alios crudeliter
 Exempla, recidant postea in nostrum caput.
 Immanitatis non sat Herodes habet,
 Ni facibus ira subditis, accreuerit
 Animi furentis impotens crudelitas?

CHORVS.

Quanta mortales latebris opacis
 Nox tegit mentes, quibus in tenebris
 Degimus, lapsu celeri, fugacis
 Tempora vite!

Occulit falsus pudor impudentem,
 Impium calat pietatis umbra:
 Turbidi vultu simulant quieta:
 Vera dolosi.

Qui fuit iristi grauitate vultus,
 Vnicum vite specimen modestæ,
 AEstuat præceps furys, & atrox
 Feruet in iras.

Qualis AEneis vapor è caminis
 Saxa conuoluit celeri rotatu,
 Qualis arentem coquit in fauillam
 Flammæ ve seuum:

Talis hunc cæcus furor ultionis
 Cogit in vatem ruere innocentem,
 Vt iruci nudam malè veritatem
 Crimine vexet

Tu mali tanti genitrix, cupido
 Glorie, vano tumefacta fastu:

*Lausq; fucati specie supernè
Splendida honesti:*

Mentis ut regnum semel occupasti,

Fascinas blandis animos venenis:

Et relegata ratione turbas

Pectoris aulam.

Te fugit verum, pietas, pudorque,

Te fides, & quæ melioris aus

Hospes, infames viuis reliquit

Vltima terras.

Si quis (ô) frontis nebulis remotis

Artifex, nudas daret inueri

Pectoris curas, penitus reuelans

Abditæ cacum penetrabile mentis,

Cerneres miris variata formis

Monstra, non magno stabulare in antro.

Plura quàm terris ferat in remotis

Nilus & Ganges, Libyèque sæuis

Fœta portentis, latebrisque nigris

Caucasus horrens.

Non ibi tigris rabies cruenta

Deesset, aut fulvæ feritas leana,

Non sitim nulla saturata strage

Dira seuorum ingluuies laporum,

Nec venenata basiliscus aura

Pestifer, longumque ferens soporem

Aspis, & cauda metuendus unca

Scorpius telo, lachrymisque fictis

Personans seram crocodilus algam,

Nec doli vulpis. Phariaque fallax

Ludus hyæna.

Ficta crudeles pietas tyrannos,

*Impios mores stola simbriata
 Celat, in panno tenui recondit
 Nuda se virtus tuguri sub umbra
 Rustici, nec se titulis superbis
 Vendit: insanósque fori tumultus
 Ridet, & plausus popularis aure:
 Nec cliens magni foribus patroni
 Assidet. Vita tacitos beate
 Rure secreto sibi nota tantum
 Exigit annos.*

REGINA. HERODES.

*REG. Tu lentus vsque auctoritatem regiam
 Labare nondum sentis. in tuum caput
 Nondum parari cecus insidias vides.
 Nam conciliator iste vulgi, si alterum
 Superstet annum, vincla, carcerem cruces
 Frustra mineris. iam suas circumspicit
 Vires superbus. prosequentium iam grege
 Obscurat aula regia satellites.*

HER. *At turba inermi quod times periculum?*

REG. *Secreta si conuenticula fieri sinas,
 A genere nullo non timendum existimes.*

HER. *At hic, ruentem sponte populum ad se, docet,*

REG. *Magis timenda est fusa latè factio,*

HER. *Crimen refellit istud, hominis sanctitas.*

REG. *Hoc tecta velo saepe flagitia latent.*

HER. *A purpuratis vis timenda est satrapis.*

REG. *Et à seueris fraus timenda hypocritis.*

HER. *fnops, inermis, vnda cui sedat sitim,*

Dat sylua victum, terra gramineum torum,

Quem cogitare poterit is, sceptris dolum?

RE. *Vides amiculum. & cibum, et potum vides:*

At

At quod reclusum pectore gerit, non vides.

HE. *Conditio regum misera, si miseros timet.*

RE. *Si nil timendo præda fit, miserrima.*

HE. *Quid ergo tutum iam supererit regibus?*

RE. *Omnia, quieti si quod obstat auferant.*

HE. *Nempe hoc tyrannus interest regi bono:*

Hic seruat hostes, hostis ille civium est.

RE. *Utrumque durum est, & perire & perdere:*

Sed si eligendum est, præstat hostem perdere.

HE. *Cum non necesse est alterum, utrumq; miserum est.*

RE. *Tantum in tumultu nihil agendum est asperè,*

Quum concitatur mobilis vulgi furor:

Leges, religio auctoris atque principis

Contempta, plebi est infimæ ludibria?

Caue, lenitatis falsa species auocet

Tibi mentem ab æquo: qua videtur lenitas,

Propius tuenit, summa erit crudelitas.

Dum parcis vni factioso & perditio,

Is perditum omnes, in caput quos hic tuum

Armare satagit, finge, fieri, quod fore

Tandem necesse est, concitari mobile

Ad arma vulgus, cuncta passim lugubri

Ardere bello, vastâ linqui prædia,

Urbes cremari, virgines per vim rapi,

Manusque dubia conseri victoria:

Quum frena legum ruperit licentia,

Damnabis istam serò tum clementiam.

Atque ecce coràm pestis & mali caput.

Hic censor ille est. Hunc roga, plura audies

(Ni fallor) ab eo, fama quam vulgauerit.

Nec miror esse, scepirâ qui spernant tua:

Quando ipse prauos lenitate prouocas.

*HE. Quum multa possis, facere viribus modum,
Regum bonorum est. RE. Fiâne, iam sceptris modum
Hic faciet? huius, regnum habendum arbitrio est.*

Si regis esset animus in te. HER. qui: abis.

*Mihi hæc relinque. REG. quin abeo, ne denuo
In os, ut antiè contumelias feram.*

*Regina, multa quando cedit infinis,
Quæ spes fouebit æquitatis ceteros?*

HERODES. IOANNES. CHORVS.

HE Iâmne abiit? ubi? Hoc agamus interim.

Non est quòd id te moueat, aut nouum putes,

Si læsa mulier nobilis, diues, potens,

Regina denique grauius æquo irascitur.

Vel ipse testis esse poteris optimus,

Quantum saluti fauerim semper tua.

Namque vniuersa plebis odium te petit,

Et ad luendas flagitat pœnas reum:

Dolentque, proceres, & sacerdotes fremunt.

Atque ad eò quid sit, quod querelam publicam

Incendat, edam breuiter. Omnes ordines

Laceras maledicis concionibus palàm:

Vulgusque veterum decipis legum rude,

Leihale spargens dogmatis virus noui:

Et turbulentis vocibus, regni statum

Tranquillitatemque labefactas publicam:

Parere prohibes milites duci suo:

Parere populum Casari, vulgo noua

Dum regna spondes: liberos iugo extero

Fore polliceris, spèque vana concitas:

Gentem rebellem nec sinis quiescere.

Et calamitatem ceu tulissimus parum,

Romana

Romana demens arina rursus prouocas.
 Nec dubito quid sis ausus absens, quism palám
 Mibi impudicas exprobraris nuptias:
 Et odia populi nixus in me accendere,
 Fratremque mecum pralio commutare
 Tentaris, in te quod erat. Ac velut parum
 Scelerum patrasses, ausus omnia in omnium
 Pariter salutem, bella tam celo paras:
 Et sacra, quibus hoc haectenus regnum stetit,
 Abolere tentas. Hæc populus omnis fremit:
 Lentumque legum me queruntur vindicem
 Patriarum. at in te durius nihil tamen
 A me profectum est: & modo, quicquid fauor
 Indicis amici & beneuoli poterit dare,
 Tribuetur à me liberaliter tibi.
 Neque enim tyrannum genuit avidum sanguinis
 Vestri pater me Assyrius, aut Aegyptius.
 Et patria, & alitrix, & parens eadem mihi
 Vobisque terra est. infima quoties perit
 De plebe quisquam, corporis membrum mei
 Toties reuelli existimo: meus cruor
 Mitti videtur. facilem & equum indicem
 Herodem habebis. Si refellere cætera
 Obiecta poteris, quicquid in me dixeris
 Olim, meosque gratiam facio tibi.
 Tu, teste populo, intelliges iniuriam
 Negligere propriam, persequi me publicam.
 Vtinam ipse reliqua diluas sic crimina.
 Seueritatis ut mihi nullam tua
 Occasionem linguat innocentia.
 CH. Hac perge charus esse: viues posteris
 Clarus. Nec auro, nec cateruis milium.

*Tam crede regna iuta, quàm qua charitas,
Et aequitate paria defendit fides.*

IOA. *Tenenda populi frena cui credit Deus,
Audire oportet multa: cuncta credere
Necessè non est. questus, inuidia, fauor,
Timor, dolorque saepe vera supprimunt,
E plebe si quis aut patrum, inclementius
Me credit in se prolocutum quippiam,
Viam necesse est arguat prius suam,
Orationem quàm me am culpei. mea
Hac ratio semper fuit, uti reprehenderem
Delicta publica publicè. occultè nihil
Facio, doceó ve. Non latebras aucupor
Cacas. nec homines, sed vitia redarguo.
Cùm me rogarent milites, quonam modo
Servire possent pariter & regi, & Deo;
Pulsare vetui, rapere, vim facere, dolo
Circumuenire impruidos, componere
Cupidinem iusti ad modum stipendij.
Nec spem nouarum predico rerum, nisi
Quam vos prophetis ex vetustis creditis
Mecum. nec vnus interim è tot millibus,
Auctore me qui principem contempserit,
Profertur. Ista siue fama rettulit,
Seu finxit ira ceca, dum præceps furit
Studio nocendi, nuda facile veritas
Per se refellet. Sacra quàm piè colam
Et instituta vetera, nullum certius
Iudicium opinor, quàm meorum criminum
Præclarus index quòd palàm non prodeat:
Clàm murmurei, ubi facile sit fictis locus.
Quòd te negavi posse fratris coniugem*

Habere

Habere iure, id ipse tecum cogita,
 Vtrum placere tibi sit equus, an Deo.
 Atque utinam is animus omnibus itidem foret
 Quicumque regum sese amicitia dicant,
 Vt vera malini proloqui ac salabria,
 Quàm blanda damno mox futura: quot malis
 Præclusus aditus esset, & molestijs!
 Ego si quid olim liberius, ac verius
 Dixi, tu, ut equum est equitatis vindicem,
 Æ qui bonique bonus & equus consule:
 Tuaque fines hos statue potentia,
 Mensura legum quos tibi præscripserit.
 Quod ius in alios hîc habes, in te Deus
 Aliosque reges omnium rex obtinet.
 Proinde quicquid de capite statues meo,
 Statuere id ipsum crede de tuo Deum.

HE. Quam in astra venies, loquere ium cœlestia:
 Terrena iura patere, dum terram coles.

IO. Terrena vereor regna, pareo regibus:
 Æ Eterna patriam regna puto, regem colo.

HE. Res ipsa clamat, regibus quàm pareas:
 Parere regem qui tuis vis legibus.

IO. Si ferre leges mihi liceat, edicerem
 Parere populos regibus, reges Deo.

HE. Sat litigatum est. rursus hunc abducite.
 Perplexæ res est. donec cuncta certius
 Comperta pateant, stat nihil decernere.

CH. Qui de tyranni oratione se autumas
 Perspicere mentis posse sensus abditos,
 Ne turbido se credere speculo sciat.
 Vtinam secundet cuncta cœlestis parens:
 Sed ominari metuit animus, quæ timet.

HE Fortuna regum quàm misera sit. & anxia
 Nec fando poterit explicare oratio,
 Nec cogitando mentis acies assequi.
 Nos esse vulgus liberos solos putat,
 Solos beatos, quos egestas obsidet,
 Formido cruciat, misera seruitus premit.
 Quodcunque populus diligit, cupit, timet,
 Audet fateri liberè: procul metu
 Fruitur modestis opibus. at nobis foris
 Persona honesta est induenda, cogimur
 Vultu benigno humaniter promittere:
 Palàm profari iusta: fìcto pectore
 Differre bilem: suppressere odia in suum
 Tempus: minari maximè, cum maxima
 Causa timoris anxium pectus premunt:
 Spernit modestum principem plebs, asperum
 Odere. Vulgo seruiendum est mobili,
 Et imperandum nil meo arbitrio gero.
 Hunc si prophetam perdo, populum offendero:
 Si seruo, regno consulo parum meo.
 Quid ergo agendum est: id ne dubium est? imperi
 Habenda ratio est. ipse mihi sum proximus.
 Si ob sceptrà populo seruiendum est, stultius
 Quid esse poterit. regna quàm pessum dare,
 Placere vulgo dum studes? plebs gaudia,
 Irasque temerè sumit, & temerè abicit.
 Nunc stat, cruore auctoritatem regiam
 Stabilire: vulgus facile post placabitur.
 Si serpere malum latius præsens sino,
 Remedia vincet. ausus est videlicet
 Mihi impudicas exprobare nuptias
 In os: id illi impune si permisero

Non stabili illic hominis impudentia.
 Iam sceptrum leges ad suas flecti volet:
 Iam vincula captis induet: iam non regi,
 Sed regere cupiet, iura regibus dabit,
 Confundet unis summa gliscenti malo
 Stemm medendum est, antequam crescat, recens
 Flamma opprimenda est, contumelias novas,
 Veterem ferendo, prouocas iniuriam.
 Populo secundo si expetere poenas queam,
 Populi fauentis gratiam non negligam:
 Si nequeo, regno cuncta stat postponere.
 Quid Malchus iste garriat de legibus,
 Quas curiosas questionibus litibus
 Inexplicatis iactet, id nihil mea
 Referre credo, modo populus unam hanc sciat
 Legem tenendam, prater ut leges, mihi
 Licere quiduis, esse legitimum putet.

CHORVS.

O spatiosi conditor orbis!
 Cuius trepidant omnia nutum,
 Cœlum nitidis ignibus aptum,
 Tellus vario florida cultu,
 Turbidum refluxis aestibus aquor,
 Nonne ad nostras pertulit aures
 Fama, prioris conscia secli,
 Æmè splendida facta prioris:
 Cum tu, valida robore dextra,
 Auro atque opibus, regna superba
 Ipsa exinxit, à stirpe reuellens,
 Illorum ut nos agro infereres:
 Agro haud ense aut iaculis nostris,
 Aut consilio, vique parato.

Sed nos cœli fauor omnipotens,
 Per fera tuos agmina auxit.
 Non turex ille Isacidarum?
 Non tu gentis Deus Hebræa?
 Cuius ductu, perfida castra
 Proculcauimus, hoste perempto:
 Non confisi robore nostro,
 Sed duce & auspice te, præclaras
 Sæpe retulimus patriæ palmas:
 Nunquid penitus deseris, olim,
 Genitor, populum tibi dilectum!
 Nunquid fabula linquimur hosti!
 Spreta est pietas: religio iacet:
 Fraus, purpurea regnat in aula:
 Populus, tanquam victima, sanctus
 Dat pia sæuæ colla securi:
 Vates pereunt ense, tyranni
 Nostris gaudent luctibus hostes,
 Et pietatis sub pratextu,
 Meriti pœnas, regna gubernant:
 Meritos regnum pœna coerces.
 Exurge, tuo populo fer opem:
 Exurge parens optime, & hostis
 Date talem cernere, qualem
 Te viderunt equore pares
 Rubro Pharios mergere currus.
 Qualem variis faidici olim
 Te puer oculis vidit apertis,
 Dantem igniferis fræna quadrigis,
 Totis flammis spargere campis.
 Te, caligine pulsa erroris
 Humane qui lumina mentis

Obruta caca nube recondit,
 Et qua primo sole tepescit
 Tellus, & qua mergere ponto
 Cernit rutilæ lumina flamma,
 Vnum agnoscat cuncta potentem.

MALCHVS. IOANNES.

MAL. Sis se profectò res habent mortalium,
 Ut optionem si tibi obtulerit Deus,
 Incertus erres quid recuses, quid velis:
 Opes, honores, rem tibi & tuis cupis,
 Quæ perdidderunt, saepe voti compotes,
 Hosti imprecaris vincla, carcerem, fugam,
 Quæ saepe pariunt maximam illi gloriam,
 Tibique damnum, quod ad eò verum meo
 Didici periclo, exempla ne longè petam.

Nam cum remotis montium degens iugis
 Bapusta vulgus fascinaret hinc nouus,
 Plebisque secum credula traheret gregem,
 Ego Pharisæa dignitatis vindicem
 Me prestiti vnum cateris cunctantibus:
 Nec experiri cuncta desii prius
 Quàm dura fontes vincla presserunt manus,
 Hostemque carcer publicus compefcuit:
 Aulamque totam criminum impleui. At nihil,
 Vt video, profunt vincla. carcer, crimina,
 Sic plebis animos occupauit impie
 Vis dira pestis, omniumque pectora
 Lethale virus perbibere, ut illius
 Clades honorent, ingemant periculis.
 Quacunque pergo, me execantur, indicant
 Me digito, in quo me inuentur lumine:
 Illi fauetur sacrilego, qui sustulit

*Rerum uniuersa & ordinum discrimina,
 Et excubatur ante clausum carcerem.
 Nihil miserius esse nobis arbutor,
 Qui nos ornissis rebus alijs commodo
 Populi dicamus. quisquis illi mancipat
 Se, collocatam gratiam sciat malè:
 Vt qui maligno semper ingenio solet
 Fauere prauis, opimates spernere.
 Quò conferam me? quid querar primum? quibus
 Potissimum irascat! cui opem primum feram?
 Pseudoprophetae populus impius colit:
 Mussant rabini: conuincit rex, negligunt
 Proceres: ruentes solus his humeris ego
 His fulcio humeris patrios ritus, manum
 Nullo admouente: publicam solus vicem
 Doleo. quid igitur? deseram munus? sacra
 Legesque prodam, dignitatè & que ordinis?
 Mèque esse patiar hostibus ludibrio?
 Patiar profectò. Nam quid aliud iam queam?
 Feramne solus, ferre quod cuncti abnuunt?
 Et me ruina publica obiciam? Deus
 Sua tueatur, quando iam sic viuitur,
 Vt quisque caueat sibi, ego mihi sum proximus.
 Si malè gero rem publicam, in meum caput
 Ruina verget. qui fauent nunc maximè
 Stanti, iacentem calcibus primi petent.
 Si bene geram rem, gratiam malè collocem,
 Nihil parabo prater inuidiam mihi.
 Nunc Gamalielis serò consilium placet,
 Nisi fortè serò nemo resipiscere potest.
 Malo ego requirant hìc meam constantiam
 Quàm re peracta temeritatem puniant.*

Quod cuique visum est sentiam: molestijs
 Ego me explicabo, & gratiam resarciam
 Hoc cum propheta. nec animi simplex homo
 Renuet opinor. Duriorem si mihi
 Se ostendet, omnes admouebo machinas
 Ne populus illum credat ariibus meis
 Perijisse. populum si reconciliauero,
 Non unde quaque cesserit res pessimé.

Atque ipse opinor, ipse nimirum est. vide
 Qui cætus illum sacrilegum sequitur comes:
 In vrbe media nos inanes interim
 Inter cathedras desinemus. at libet
 Audire primum quid magister hic ferat.

IOAN. O magne rerum rector, auctor, arbiter!

Te quicquid aër continet laxo sinu,
 Quæcunque tellus educat, quidquid suis
 Fretum sub undis nurit, agnoscit Deum,
 Sentit parentem, legibus semel datis
 Obsequitur vltro tramite immutabili.

Jussu tuo ver pingit arua floribus,
 Fruges dat æstas, fundu autumnus merum
 Hyems pruinis vestu albicantibus
 Montes, in aquor curua voluunt flumina
 Moles aquarum, mare reciproquat vices,
 Noctem Diana, Phœbus incendit diem;
 Et inquieta lustrat orbem lampade.

Nil denique vsquam est siue cælo, seu solo;
 Quod non libenter pareat regi suo,
 Amat parentem, & officijs quibus potest
 In conditorem studia declarat sua.

At solus homo, quem cæteris longè magis
 Gaudere decuit, & obsequi in suis Dei,

Contemptor vnus inter omnes maximè est:

Præcepta spernit, frena legum reijcit:

In omne præceptis facinus ir: libidine

Meiur æquum: ponderat in viribus.

MAL, Principia rectè sese habent tibi hæctenus.

IO. Nec tam per orbem deuias miror vago

Errore gentes, quàm populum qui se Dei

Hereditatem iactat, & conuicijs

Incessit alios, impiòsque clamitat:

Quum nulla, qua sol cumque terras aspicit

Gens orbe toto viuat effrenatius.

MAL. Sanè locutus cuncta verè es hæctenus

IO. Nec ista vulgi culpa tantum est mobilis,

Leuita longè veste fulgens candida,

Legisque scriba turgidus scientia,

Et vos verendi etate matura senes,

Obligus error deuiò flexu abstrahit,

Vidua, orphanique causa vestra ad pulpita

Succumbit, opprimitque diues pauperem:

Iniqua iuxta & æqua sunt venalia.

MAL. Disrum por ira tacitus hæc ut audiam?

IO. Ad vos Rabini sanctitate ceteros

Præstare qui simulatis & scientia,

Et vos sacerdotum sacra dignitas,

Princèpsque sacri pontifex collegij,

Decimatis omne terra quod profert holus.

Non vos anethum, mentha, ruta, & allium,

Vritica non vos aut viride fœnum fugit:

At si legendum, si docendum scilicet

Responsum vatum, & sanctioris orbita

Monstranda vite, vestra demum auctoritas

Est muta, muti non latratis hæc canes,

*Circumfremenes vestra non onilia
 Lupos abigitis. quid lupos dixi? lupi
 Vos estis ipsi. vos gregem deglubitis.
 Vos lana vestit, lac sicim sedat, famem
 Caro: gregem non pascitis, vos pascitis.*

MAL. *Faceſſat hinc in maximam malam crucem
 Concordia. egone patiar amplius meo
 Sic insolenter contumeliam ordini
 Fieri? Deus me ſi ex olympto mitteret,
 Hac lege, ut hac ſini audienda, deſeram
 Mandata potius iſta, quàm dici audiam.*

*Durare nequeo ulterius. Heus tu vir bone,
 Turba magiſter vnice, hac nempe eſt tua
 Doctrina? populum incallidum ſic inſtruis?*

IO. *Si probus es, ad te haud atinens qua dicimus.*

MAL. *Ad te, ſacerdotem attinet traducere?*

IO. *Bene puto dici, cum malis dictum eſt malè.*

MAL. *Parere iuuenem conuenit maioribus.*

IO. *Parere cunctos conuenit magis Deo.*

MAL. *Te iuſſit igitur iſta proloqui Deus?*

IO. *Iubet profari vera cunctos veritas.*

MAL. *T acuiſſe vera ſape multis profuit.*

IOAN. *Cum ſcelere iuncta nil moramur commoda.*

MAL. *Scelus videtur ni ſcelus dicas tibi.*

IOAN. *Scelus videtur, tot perire millia*

ſpectare, poſſim cum reducere in viam.

MAL. *Reducere? gregis nonne paſtores ſumus?*

IO. *Si res quidem eadem eſt paſcere & deglubere.*

MAL. *Rerum tuarum ſatage, noſtra deſere.*

IOAN. *Vicina cum res agitur, agitur & mea.*

MAL. *Quis tandè es oro auctoritate hac præditus?*

Tunc ille Chriſtus paribus promiſſus eſ?

IOAN. Non sum. MAL. Propheta es ille? IO. Non
sum. MAL. Es Helias?

IO. Nec Helias sum. MAL. Si nihiles horum, neque
Spes nostra Christus, nec propheta, nec Helias,
Quinam auctor audes esse baptismi noui?
Quem te esse tandem perferemus? indica.

IO. Vox sum in remotis montium clamans iugis,
Viam parate, facite rectas semitas

Veniente domino: cuius aduentu caue

In plana valles explicabunt se, solo

Saxosa montes culmina equabunt. ego

In nomen eius abluo populos aquis,

Cui deirahendis seruus etiam socculis

Indignus essem. nemo quem agnoscit, licet

Verferur inter vos, & vsque obambulet,

MAL. Quos iste laqueos nectit, atque ambagibus

Eludit! istam quam tibi sic vendicas

Auctoritatem quo probas miraculo?

IO. Possem ego vicissim te rogare etiam, tuam

Auctoritatem quo probes miraculo?

MAL. Vt coniunx est! quamlibet cales, tamen

Quid in furorem te rapiat, omnes sciunt.

Nostra profecto crescere inuidia cupis.

Rem comparare gloriamque incommodo

Nostro, artibusque vis potens fieri malis.

Nec decipis nos: ipse tete decipis.

Nec primus ista es fallere aggressus via,

Postremus diuinam debitas poenas luas:

Aut potius animum in melius admonitu meo

Mutes: & auctor ut fuisti errantibus,

Mutatus auctor sis reuertendi in viam.

Vidi seueram veste sanctimoniam

*Præ se ferentes, ut facile facerent fidem
Animi modesti & simplicis: post aribus
Ubi his honores comparassent & opes,
Nudare sensim ingenia: probitatem prius
Bene simulatam propalam contemnere,
Et frena veris moribus permittere.*

*Quod si hæc honorum tendis ad fastigia,
Rerum imperium fallit ignorantia.*

Non isto ad altam tramite itur gloriam,

Ni me sefellit pessimè non pessimus

Magister usus, & senecta usus parens,

Fama, rei que consules melius tua,

Si tuta potius appetas quàm splendida.

IOAN *Si vera dico, recta facio, cur mihi*

Quisquam imperare debeat silentium?

Sin falsa, doctus imperito id indica.

MAL. *Horum pigebit, morte quum pœnas lues.*

IO. *Ist hac minare fata formidantibus.*

MAL. *Si viuo longum faxo non latabere*

Hac contumacia. Scies quid sit senes

Negligere, scribas iurgijs proscindere,

Dictis Rabinos prouocare procacibus:

Et quando amicos nos habere negligis,

Quid possit odium fortè cognosces senum.

CHORVS.

Ad furta qui se comparat,

Nocturna vitat lumina.

Odit facem sicarius,

Sui furoris consciam.

Puer recusat pharmaca,

Condita amaro absinthio,

Abhorret à salubribus

Vulnus resectum emplasmatis.

*Occulta cui mentis mala,
Secreta rodunt pectora,
Huic est molesta veritas,
Quæ cor reuelat turbidum.*

*At vos seueri hypocrite,
Quos fronte duros ietrica
Lucrum iuuat nefarium, ex
Errore vulgi creduli,*

*Quantum libet recondita
Celaueritis crimina,*

*Quauis regatur sordida
Sentina mentis impia,
Vos vestra conscientia
Secreta rodens arguit,
Vos clausus intra viscera
Occultus exest carnifex,
Duro flagellans verbere.*

*O ter beatum & amplius,
Qui purus animi, ad iudices
Non fit reus domesticos:
Clauso nec in precordijs
Tortore semper vapulat.*

MALCHVS. CHORVS. REGINA.

*MA. In rege nulla certa spes est, publicam
Suamque causam prodidit prauo ambitu,
Populo placere dum studet, dum gratia
Venatur auram, lenitatis imagine
Me plebis ira nixus est supponere:
Suasque voluit vindicare iniurias
Meo periclo. Nempe Baptista necem
Vt si videret agrius ferre populum,*

Populo paratus capite confestum meo
 Litare: populus si tulisset leuiter,
 Noue interemptum factionis principem,
 Quòd se ultus esset maxima cum gloria
 Credi volebat. callidè. sic exhibent
 Alterna reges ciuium de sanguine
 Spectacula sibi, & cade ludum mutua.
 Quodcunque vulgus approbat, sibi vendicant:
 A se patratum prædicant: laudi suæ
 Nostri laboris arrogant industriam.
 Popularis aura si fauoris flexerit
 Secus ac putabant & petebant, transferunt
 Culpam in ministros: & cruore innoxio
 Animâque vili crimen auertunt suum.
 Superest doloris sola nostri particeps
 Regina, tigris orba cen cautulis furens,
 Baptista thalami quòd prioris fœdera
 Polluta coram rege non probauerit,
 Palâmque vetitos lege damnarit toros
 Cum uxore fratris. Flamma dum recens calet
 Iræ æstuantis, turbidæ menti faces
 Supponam, alâmque commodis sermonibus.
 Atque ecce sese in tempore offeri commodè.
 CH. Nunc flamma flamma, toxicum nunc toxico
 Accedit: instat ultimum periculum.
 MAL. Regina salue, splendidum gentis decus,
 Et sola regni digna tanti culmine.
 REG. Et tu rabine! Malche. sed quid tristis es?
 MAL. Idem quod animum, ut arbitror, pungit tuum.
 REG. Fortasse: sed tu quid sit, ede aperius.
 MAA. Ecquid animo equo fers dignitatem tuam
 Sperni? per orbem sacrosanctam regij

Auctoritatem nominis vilescere?

Et sceptrum vulgi subijci ludibrio?

REG. *Quid ergo faciam? quod remedium sit, doce.*

MAL. *Iras & animis, & tuis natalibus,*

Thalamis que dignas corde tandem concipe.

REG. *Iam dudum id actum est: rumpor ira, lachrymo,*

Obiurgo, clamo: sed nec ira & lachrymis

Promoueo quicquam. verba venti dissipant.

MAL. *Si auctoritate qua decet apud coniugem*

Esse, inultas sic tuas iniurias

Tulisset, aut, ut verius dicam, suas!

REG. *Studia ipse populi Malche cernis. Forsitan*

Hac rex putauit posse poena spiritus

Acres retundi, & mitigari audaciam

MAL. *Tu si feroces spiritus coercitos*

Putes latroni huic vinculis & carcere,

Erras Ferarum sauit acrius furor

Quas fracta fudit cauea, quam quas deujs

Silua alia semper educauit montibus.

Quid liberatus non aget, cuius colit

Nunc vincla populus? prouocata accenditur,

Non mitigatur ira. contumelijs

Elatum animus ad furorem impellitur.

REG. *Quin lenietur potius hoc beneficio:*

Quod qui perierat pertinacia sua,

Sit liberatus regia clementia.

MAL. *Quod tu beneficium, ille putat iniuriam:*

Sesè que victum quam solutum sepius

Per te meminere. REG. Asperum ingenium refers.

MAL. *Id penè cunctis insitum est mortalibus:*

Quod bene patraris gratia ilicò perit,

Quod malè patraris nullus obliuiscitur.

Odère

*Odere cuncti propemodum beneficia,
 Quorum memoria iuncta sunt maleficia.
 Baptista quoties memor erit meriti tui,
 Meminisse toties sceleris eum sui puta,
 Se scelere credet non solutum, sed tuo
 Animo nocentem, liberum pravo ambitu,
 Pœnam remissam, in tempus iram suppressi.*

RE. *Ingenia seua mitigat benignitas.*

MA. *Longo quod usu in peius usque induruit,
 Multò facilius frögeris quàm flexeris.*

RE. *Quin ergo dubiam, quid sit è re præmones?*

MA. *Reddam expedita hæc facile si credas mihi.*

RE. *Modò præmonero, nulla erit per me mora.*

MA. *Querendo, agendo, providendo, haud ocio
 Res magna aguntur.* REG. *Si nihil promoueris*

*Querendo, agendo, providendo, non magis
 Prestat quiesse, quàm negotium ut tibi
 Frustra faceffas, & alijs sis risui.*

MA. *Quod sæpe vis non perficit, vincit labor.*

Nec alia quercus ista subito sternitur.

Nec vertit aries bellicus primo impetu

Muros, frequenter quæ putaris perfici

Non posse tempus expedit: quæ non potest

Plerunque ratio, expugnat importunitas,

Proinde præsertim: lachrymis misce preces,

Irâsque monitis, blanda dicta iurgijs,

Ambi maritum sedulo omnibus modis,

Occasiones usquequaque amplectere.

Si peragi aperiè res nequit, tendas dolos,

Quod spectat ad me, certa stat sententia

Nisi re peracta neutiquam desistere.

Tandem liuor, & impijs
 Accensus furys dolor
 Vires saeuia sua
 In vatem exeruit pium.
 Illinc saua calumnia
 Dire iuncta tyrannidi,
 Pugnat fraude nefaria:
 Hinc innoxia veritas,
 Nullo fulta satellite,
 Spernit terrificas minas.
 Tot telis petitur caput
 Unum. tot pariter doli
 Intentant iuueni necem.
 Ille ut iunsa furentibus
 Ilex dura aquilonibus,
 Aut rupes remeabili
 Quam fluctu mare verberat,
 Nullo concutitur metu.
 O numen venerabile
 Cunctis candida veritas!
 Quam nec bellica vis metu,
 Nec fraus insidijs potest
 Firmo pellere de gradu.
 Sola non metuis graues
 Fortuna instabilis vices.
 Non obnoxia casibus
 Vllis pectora robore
 Armas insuperabili:
 Et vite dominam & necis
 Parcarum indomita manum,
 Nobis esse vetas grauem.

*Sed cesso vatem conuenire, nuncio
 Vt impleam aures omnium miserum?
 Atque eccum ante ipsas carceris stantem fores.
 Propago sanctus sanctior parentibus,
 Et innocentia vna pristina fides,
 Incolumitati, dum tempus finit, tua
 Consule. Rabinus Malchus inuentat dolos
 Occulté inops regina consilij furui:
 Blanditur aula. rex suam sententiam
 Dissimulat. alij vera mussant dicere,
 Iam tempus instat vltimi discriminis.*

I O A N N E S.

*Quid est pericli? CH. Mortis urget terminus,
 IO: Hac summa nobis imminentiis est mali.
 CH. Quo nullum in hominem cadere possit amplius.
 IO. Vt vis tyranni cesset, ac dolus, feret
 Hanc sponte nobis temporis longinquitas,
 Prauo timendam, at innocenti optabilem.
 CHO. At tu salutem negligas tuam licet,
 Te ratio nostri tangat. istis spiritus
 Paulum remitte, precibus animum regium
 Flecte: per amicos non inexorabilem
 Spero futurum. IO Sedulò nōne hoc ago?
 CH. Utinam tibi istam prabeat mentem Deus.
 IO. Nihil precari est opus. is animus iam diu est.
 Explere properat rex meo iram sanguine:
 Nec ego recuso. quū magis regem queam
 Placare, quā quum volumus eadem & nolumus?
 CH. Bona. verba. IO. Quid igitur mihi auctor es?
 Reges vtrique facere pugnancia iubent: (duo
 Cœlestis alter, misericors, clemens, bonus:
 Terrenus alter, impotens, ferox, malus.*

Mortem minatur alter: alter me veiat
 Mortem timere, pollicetur premium
 Vim non timenti. corpus alter perdere
 Potest: at alter corpus una & spiritum
 Torquere flamma poterit inevitabili.
 Hi quum repugnent, consule utri paream.
 CH. Placare nunquam postea Herodem datur,
 Oblata, sic nunc preciereat occasio:
 Dei sed ira semper est placabilis.
 IO. Diuina quanto seuit ira lenius,
 Hoc mota pœnas exigit seuerius.
 CH. Sic fata spernis, quæ Deus mortalibus
 Timenda voluit esse? néve corporis
 Animique sanctum dirimeret consortium
 Oblata temerè causa, vinclo mutuo
 Amoris animum corpori connexuit.
 IO. Non sperno mortem: at morte momentanea
 Fugio perennem: quem Deus lucis mihi
 Concessit vsum, reddo repetenti libens.
 CH. Itane relinquis orphanos parens tuos?
 IO. Nunquam orphanus erui, qui Deum credit patrem.
 CH. Nil te propinqui, nil amicorum mouent
 Lachryma, impotenti quos tyranno deseris?
 IO. Non desero, sed potius ab eis deseror.
 Namque institutam ab initio mundi viam
 In fata curro. Nempe lege hac nascimur,
 Quicunque lucis fruimur alma munere
 Conditio cunctos una cohibet, tendimus
 In mortem: eò nos singuli ducunt dies.
 Mortem esse pœnam voluit improbis Deus,
 Bonisque portum: terminum longa via,
 Ad longioris vite initium ianuam,

Quæ nos perennis splendidam ad lucis domum
 Mittat renatos verius quàm mortuos:
 De carcere hic est exitus mortalibus,
 Et ad carentem morte vitam transitus.
 Hac uniuersus præijt cœtus patrum,
 Cuncti sequentur, quis ubi liquit carceres,
 Non cursor animo rapiur ad metam? freto
 Quis æstuoso nocte tenebrosa vagus
 Portu recuset se quieto condere?
 Quis exul errans per peregrini soli
 Deserta resqua, doleat in patriam citò
 Sese reuerti? laus ergo tramite
 Decurso ad ipsam stare metam me puto.
 Iam propè peracta liber é vita freto
 Prospicio terram, de peregrino solo
 Domum reuertor optimum primum patrem
 Visurus: illum nempe patrem, qui solum
 Reuinxit unda: induit cœlum solo:
 Regitque certas mobilis cœli vices:
 Seruator, auctor, rector vnus omnium,
 Cui cuncta viuunt viua iuxta ac mortua,
 Vt flamma sursum sponte voluit vortices,
 Unda deorsum perpeti lapsu ruunt,
 Propriūmque pergunt ire cuncta ad fomitem:
 Iam dudum anbelat spiritus cœlo edius,
 Rerum ad parentum lucis aeternæ incolam,
 Quem conuerti est vita, mors non cernere.
 Non si pruinis obstet horrens Caucasus,
 Aer procellis, unda tempestatibus,
 Tractūsq̃ nemijs inuius caloribus
 Eò ire pergam? non tot ut videam duces,
 Reges, prophetas, iudices pios, via

Rumpenda, vel si mille mortes obstruant?
Ergo recluso corporis de carcere,
Eò euolare spiritus liber cupit,
Quò cunctus ibit orbis seruis ocyus
Nam longa vita nil opinor aliud est,
Quàm lenta duro seruitus in carcere.
O mors laboris vna laxamen grauis!
O mors doloris portus, & mali quies!
Notumque paucis commodum mortalibus,
Formido prauis, & bonis votum, tuo
Sinu recepta naufragum hoc corpusculum,
Ei sempiterna duc quietis in domum,
Quò non sequetur vis dolus, calumnia.
 CH. *O te beatum hac pectoris constantia!*
O nos misellos, quos iners animi metus,
Felicitatis priuat hoc consortio!
Quando igitur ipse quod opus est facto tenes,
Salue valeque sempiternum dicimus.

Quàm discors hominum tramite dispari
Versat lis animos! non metuit mori,
Qui nil commeruit: qui meruit mori,
Si vanis leuiter mors crepuit minis,
Ex anguis irrepidat degeneri metu.
Quàm mortem fugiunt grauius improbi,
Per flammam, per aquas, saxaque deuia:
Tam mortis cupidi præcipitant boni
Illustres animas dura per omnia.
Nempe ignota malis commoda mors habet:
Et fati comes est vita beatiior:
Nec toti morimur: sed melior rogos
Nostri pars auidos spernit, & æthera
Sublimis patrium scandit: & igneos

*Inter cœlicolas certa animas manes
 Sedes innocuas. at male conscios
 Manes exagitant sulphureo in lacu
 Crinita colubris Eumenides nigris,
 Et ieiuna auidi guttura Cerberi,
 Et nunquam saturi copia Tantali.
 Hinc formido malis: hinc bona spes bonis:
 Et vitæ fragilis prodiga pectora
 Dum vitam properant infrabilem sequi.
 O Siren magicis illecebris potens,
 Et fallacis amans vita fugax boni,
 Tu nobis teneris blanditijs mali
 Vicinum effugium claudis: & obstruis
 Portum perpetuæ pacis amabilem,
 Nullus terror ubi Martius increpat,
 Nec rauco reboant classica murmure,
 Nec pirata rapax æquora territat,
 Nec latro tacitum trux nemus obsidet:
 Nec sceptri misera prado cupidine,
 Insanus populis exitum creat:
 Nec felix placido solus ut otio
 Torpescat, tennes cladibus obruit:
 Nec viles animas qui miserabilis
 Vulgi pro iuulis mutet inanibus.
 Sed tranquilla quies, almæque faustitas,
 Et simplex probitas omnia possidet,
 Et ferri in tenebras indocilis dies,
 Et vitæ alterius nescia funeris,
 Et luctus queruli nescia gaudia.
 Odulce hospitum corporeæ domus,
 Et vitæ nimium carcer amabilis,
 Iam tandem magicis exue nexibus*

Mentem cœligenam, quam patria sua
 Oblitam gremio amplecteris ebriam
 Lethes somniferæ deside toxico,
 Et letam thalami degeneris ingo.
 O fallax lutei tegnem amiculi,
 Vanesce in cineres rursus abiens tuos!
 Ut rursus patrio reddita mens polo,
 Puri se radijs luminis expleat.
 Et te pestiferis morie laboribus,
 Et mentem anxiferis solue molestijs.

REGINA.

Phariseus igitur spem, fefellit: rex pari
 Se vānitæ pariter & me prodidit.
 Vulgi loquacis dum timent rumusculos.
 Formido miserè, nata quid rerum gerat:
 Saltationis nuper in conuiuio
 Cui rex frequenti præmium sponderat
 Quodcunque peteret, illa Bapusta caput
 In lance pepigit se petituram, & feret:
 Feret profecto, nisi parum notus mihi
 Sit regis animus. Liber inuidia, necis
 In me odia populi vertet ut reor libens:
 Et ego peracta re, libenter id feram.
 Odium vltioris gaudio, maculam lucro
 Pensabo. Turpe est esse atrocem fœminam:
 Turpe: nisi reges esse multos, turpius
 Foret. Sed ambo proferunt pedem domo
 Rex & Puella, quo proprior est spes, metus
 Hoc grauius vrit: cuncta fortunet Deus.

HERODES, PVELLA. REGINA.

Deliberatum quid rogares iam tibi
 Satis videtur? PV. sic satis, si quidem satis

Promis-

Promissa regum certa sint, & regia.

HE. *Ne metue firma: testibus coram, fide*

Sancita, regni posce dimidium mei,

Vel siquid animo carius regno est tuo,

Feres. volentem nulla vis auerterit.

PV. *Istud breui iam quale sit videbimus.*

HE. *Iam posce, certum est. PV. nil opus regno tuo*

Mihi est, quod aequè, rege te, meum reor,

Ac si ipsa teneam. rem facilem & equam peto:

HE. *Non ego, sed ipsa ne feras tibi in mora es.*

PV. *Da in hac recisum lance Baptista caput.*

H. *Quod verbum ab ore temerè tibi, virgo excidit?*

PV. *Non temerè. HE. donum virgini indecens petis:*

PV. *Non indecorum est facinus hostem perdere.*

HE. *Hic igitur ira dignus hostis regia est?*

PV. *Is dignus ira est, scelere qui hanc meruit suo:*

HER. *Quod nunc remedium plebis odio reperiam?*

PV. *Parere populi est, imperare regium.*

H. *Equa imperare regium est. P. quod iniquū erat*

Prius imperando facere rex equum potest.

HE. *At imperandi lex facit regi modum.*

PV. *Si principi quod placuit est ius, iam modum*

Non regibus lex, legibus sed rex facit.

HE. *Pro rege fama me tyrannum perferet:*

PV. *At sceptrum metuit. H. Metuit: & garrum tamen:*

PV. *Compesce ferro. H. Regna malè seruat metus;*

PV. *Et regna vertit facile scelerum impunitas.*

HE. *Securus est, quem civium seruat fides.*

PV. *Necesse reges est timeri, diligi*

Necesse non est, HE. Odia crudelem premunt:

PV. *In rege vulgò lenitas contemnitur.*

RE. *Hac tota, opinor, tendit huc oratio,*

*Promissa vana vt effluant. Nondum mihi
 Regum videre nosse qua sint munera.
 Si honesta credis esse regi, & turpia,
 Quae honesta vulgus credit esse & turpia,
 Falleris: amici, proximi, socer gener,
 Fratres, sorores, cuius hostis pauperum
 Sunt vincla: vana regibus vocabula.
 Diadema quisquis induit capui semel,
 Vulgaris omnes ponat officij gradus.
 Nil arburetur turpe, quod regi utile:
 Nullum indecorum facinus esse existimet,
 Suae salutis quod facit causa. Salus
 A rege populi pendet, igitur consulit
 Populi saluti quisquis in regem est pius.
 Tamen sanguis huius erit homunculi,
 Ut tu diebus sollicitus ac noctibus,
 Non conquescas? deme nobis hunc metum,
 Scepiris pudorem, vastitatem incenibus.
 Armis rapinas, ciuicum bellam omnibus
 Statuere magno oportet exemplo & nouo,
 Vt sacrosancta regna sint mortalibus.
 Scelus patraui: scelere pessum eat suo.
 Si nil patraui coniugi pereat tua
 Da coniugi hostem. coningem si negligis,
 Promissa redde filia rex & parens.*
 HER. Promissa certum est optima reddere fide:
*At illa, si me consulat, sapientius
 Optabit. REG. At, si consulat me, ne sua
 Consilia mutet. HER. Itane? sic ne oportuit
 Iurasse temeré? sic puella me meam
 Obstringere fidem? sic salutem, regnum, opes,
 Vitam, necémque foeminae committere?*

REG. *Promissa regum certa firmet veritas.*

HER. *Quando negare non licet, quod modò licet,
Admoneo rursus, & oro ne quid sanguine,
Sexúque vestro, & regio culmine parum
Dignum parare cogat iracundia,*

REG. *Hac mitte, nostra lingue cura cetera.*

HER. *De vate si quid statueritis durius,
Vestra illa culpa, vestrum erit periculum.*

REG. *Iam vindicata dignitas est regia,
Ne pateat ulli in posteram ludibrio:
Jam faxo populus pernicax de regibus
Loqui modestè vel malo discat suo:
Et siue reges aqua iniquáve imperent,
Æquo ferenda populus animo omnia putet.*

CHORVS.

*Davidis regnum, Solymaq, turres,
Et locupletis Solomonis arces,
Vnde iam dirus furor in prophetas?
Sanguinis iusti sitis unde seua?
Quem decet normam pietatis esse,
Vnicum est vitæ specimen scelestæ.
Furta, vis, cades, dolus, & rapina
Sunt tua tirocinium palæstra.
Non sacerdoti pietas nefandis
Fraudibus suadet cohibere dexteras.
Cultor idoli populus reliquit
Omnium rerum dominum & parentem.
Pro Deo lignum colitur, lapisque:
His calent aræ vitulis & agnis.
Et sua dextra simulacra adorat
Artifex: vitam sine lege truncum
Poscit, à muto eloquium precatur:*

Pauperi diues, dominus ministro
 Supplicat: ritus pereunt vetusti.
 Te prophetarum cruor innocentium
 Iudicis magni rapit ad tribunal:
 Pauperes clamant, viduaq; cælum
 Questibus implent.
 Ergo te iusta manet ultionis
 Pœna, non mendax, nisi fallor, augur.
 Namque qui fastus premit insolentes
 Arbiter cœli, maris, atque terra
 Spectat ex alto, lachrymâsque plebis,
 Et preces tristes meminit, manûque
 Vindice infandi sceleris propinquas
 Exiget pœnas, quibus intumescis
 Insolens victor tibi veriet arces.
 Barbarus miles tua possidebit
 Prædia: exterio domino refundet
 Vinitor fructus tuus: alia qua nunc
 Surgit in cælum Solomonis ades
 Exterus messem faciet colonus.
 Ergo dum præbet tibi pœnitendi
 Numinis fauor spatium, relictis
 Turpiter vita vitijs peracta,
 Exteri ritus simulachra pelle,
 Et suum fraterni auidam cruoris,
 Et famem argenti cõhibe profanam.
 Sed nec exacta malè pœnitabit
 Te tuae vita, neque sacra ab ade
 Exteri ritus simulachra pelles,
 Nec suum fraterni auidam cruoris,
 Nec famem argenti fugies profanam
 Ergo te pestis vitiosa carpet:

Te fa-

*Te famas, bellum, inacies, egestas
Opprimet, donec meruo rependes
Sanguine pœnas.*

NVN CIVS. CHORVS.

NVN. *Quis indicabit ubi reperiam genium
Comues propheta, nuncium ut tristem feram?*

CH. *Nisi fortè properas, siste paulisper gradium.
Eloquere paucis, scire quid feras iuuat.*

NVN. *At non iuuabit scisse, scire quod cupis.*

CH. *Vt ut se habent res, ne moram inuide breuem.*

NVN. *Scisti puella ab rege quid petiuerit?*

CH. *In lance vatis sibi caput casum dari.*

NVN. *In lance vatis abstulit casum caput.*

CH. *O facinus atrox! ille cœlestis vigor,
Decusque vultus morte tristi emaruit:*

*Et ora nuper plena sacro numine
Clausit perenni dira vis silentio.*

NVN. *Quid fles? manes mitte questus fundere.*

CH. *Quum flenda videã, & audiã flendum negas?*

NVN. *Si flenda mors est, mortuos illi fleant*

Quorum sepulta spes iacent cum corpore,

Qui post soporis terminum breuissimi

Reditura membra non putant: & alteram

Superesse vitam. Mortuos miseri fleant,

Miserosque tantum. Neminem facere potest

Fortuna miserum: similis insontem licet

Sontemque maneat terminus vitæ, tamen

Male morietur nemo, qui vixit bene:

De genere miseros exitus si iudices,

Miseros putabis tot patres sanctos, quibus

Crux, ensis, vnda, flamma clausit spiritum.

Nam veritatis qui satelles occidit

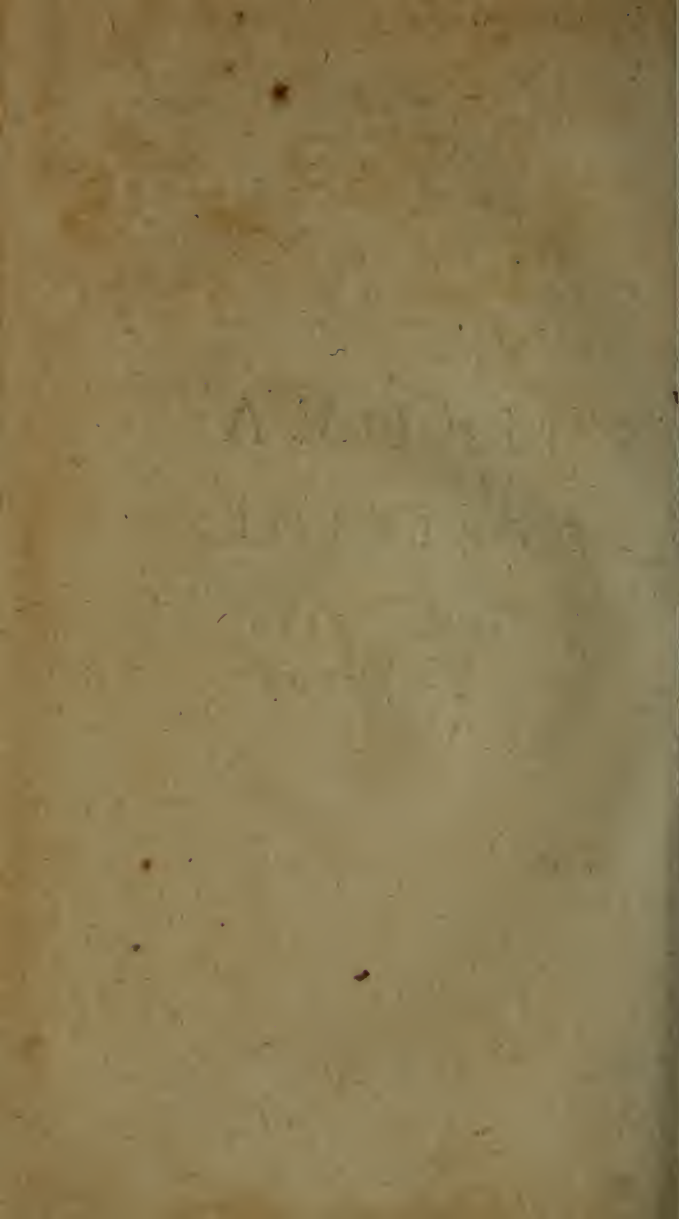
*Pro religione, patriisque legibus,
 Ominibus illum prosequi bonis decet,
 Votisque vita postcere similem exitum.*
 CH. *Verè profectò es elocutus omnia.*
*At nos opinio quos & errores trahunt,
 Dum fata fugimus, fata stulti incurrimus.*
*Ignis pepercit, unda mergit: aëris
 Vis pestilentis aequori ereptum necat:
 Bello superstes tabidus morbo perit.*
*Differre, non vitare fata dat Deus:
 Et sceneramur mortis in dies moras*
Morbis, periculis, luctibus, molestiis.
*Nec longa vita est aliud, ac longi mali
 Catena, mortis nexa ad usque terminum
 Serie perenni. Nec ligati hoc vinculo
 Servire miseri nos putamus: exitum
 Quàm servitutem potius exhorrescimus.*

FINIS.

MEDEA
EVRIPIDIS

INTERPRETE

Georgio Buchanano Scoto.

AD ILLVSTRISSI-
MVM PRINCIPEM IOAN-

*rem à Lucemburgo, Iueriaci Abba-
tem, Georgij Buchanani
Præfatio.*

NON dubito plerosque futuros, Prin-
ceps clarissimè, qui statim vbi hæc in
manus sumpserint, meam admiren-
tur impudentiam, vel potius temeri-
tatem quòd in tanto bonorum ingeniorum pro-
uētū, id ego potissimum sim ausus aggredi, quod
aliorum vel pudor refugerat, vel reformidarat au-
dacia, atque Euripidi vertendo manum admoli-
ri non pertimuerim, præsertim cum non ignora-
rem hanc à plerisque rem prius tentatam, vni E-
rasmo ita successisse, vt iuxtà ab incepto me de-
terrere debuerit illorum casus, atque huius felici-
tas; qui præterquam quòd ad eam rem venerat
tot bonarum artium præsidio instructus, etiam si
qua erat in hac parte nouitatis gratia, eam præoc-
cupauerat. Accedit & illud, quòd præter summam
in choris obscuritatem (quæ huic scriptori adeò
familiaris est, vt eam de industria festatus esse vi-
deatur) hæc ipsa quondam fabula ab Ennio prius
versata fuerat, cuius non pauci versus adhuc in ve-
terum Commentariis passim leguntur quorum
comparatio his nostris, alioqui obscuris, pluri-

mum sua luce officere posset. Ego verò tantùm abest vt his à scribendo rebus fuerim deterritus, vt in vtriusque fortunæ qualemcunque euentum non mediocre præsidium hinc fore iam animo præceperim, atque mihi ipsi quodammodo spondiderim. Nam tametsi plautum à studiosorum theatro hæc fabula non accipiat : si vtcunque tamen steterit, nec ignominiosè explodatur, nunquam æquè molestè feram, Ennij atque Eratmi auctoritate mihi tenebras offundi, quàm me post tam præclara nomina qualemcunque saltem locum tenuisse. Hoc verò quicquid est operæ, nos tibi Princeps clariss. potissimùm centuimus dicandum, non modò vt grati saltem animi professione tuam erga me summam testarer humanitatem, aut à vestræ familiæ nobilissimæ splendore contra calumniantium inuidiam præsidium mihi peterem, sed vt meliori spe reliquorum doctorum suffragiis me committerem. si tui iudicij prærogatiuo subnixus essem: qui cum in omni disciplinarum genere principatum teneas, ac in hoc poetice studio singulari quadam felicitate verferis, soles tamen, vt inquit ille, meas esse aliquid putare nugis.

A R G V M E N T V M.

IAson Medea Comite Corinthum profectus, cum Glauca Creontis Corinthiorum regis filia nuptias perciscitur. Medea verò indicto à Creonte exilio, vnus diei moram exorat. Idq. beneficium vt remuneraretur, dono per filios ad Glaucam mittit vestem & coronamaureâ- quibus illa induta extinguitur : Creon quoq; filia ad hærens perit. Medea cum suos interfecisset liberos,

currunt

currum quem à Sole acceperat , a latibus draconibus iunctum, conscendit, atque Athenas profugit. Ibique Ægeus Pandionis filio nubit. Pherecydes autem & Simonides aiunt. Iasonem à Medea recoctum , iuuenem denuò factum. De patre verò eius Æsone , is qui de Argonautarum reditu scripsit, ita inquit:

Atque, iterum blanda fecit reuiuere iuuenta

Æsone, subtili distringens arte senectam,

Plurima cum labris coxisset pharmaca in aureis.

Æschylus in fabula quæ Nutrices Bacchi inscribitur, ait. Bacchi nutrices, earumque viros, iuuenes ab ea denuò factos. Staphilius autem inquit Iasonem quodam modo à Medea peremptum. Nam cum eius suafu sub Argus puppe obdormiret. nauisque iam iam vetustate solueretur, ruina puppis oppressus periit.

Aliter, per Aristophanem Grammaticum.

Medea odio aduersus Iasonem concepto propter nuptias Glaucæ Creontis filia, Glaucam, Creonta, ac suos etiam liberos interemit. relictoque Iasone Ægeus nupsit.

Fabula Corinthi fingitur agi. Chorus est é mulieribus Corinthijs. Docuit eam Pythodoro prætore circiter octogesimam septimam Olympiadem.

PERSONÆ.

NUTRIX Medæ.

PAEDAGOGVS.

MEDEA.

CHORVS mulierum Corinthiarum

CREON Rex.

IASON.

ÆGEVS Rex Athen.

NUNTIVS.

FILII Medæ.

EV RIPIDIS TRA- GICI MEDEA.

N V T R I X .

*Tinam Pelasgis litus Argo ad Col-
chicum*

*Non transuolasset Cyaneas Symplega-
das:*

N ec strata salu pinus olim Pelio

C ecidisset: acta nec virorum fortium

D extris, tulisset arietis spoliū aurei

P elia imperante: non hera excelsam mea

M edea Iolchon appulisset, Iasonis

A more sauo pectus agrum saucia:

A uctor puellis nec trucidandi patrem

P eliam, Corinthi degeret cum liberis,

V iroque, gentis cuius exul incolit

S olum, fauorem demereri sedula,

E t ipsa ubique morem Iasoni gerens:

„ *F* elicitem quam supremam existimo,

„ *C* oncors marito mulier ubi degit suo.

N unc odia feruent, dissident charissimi

N uper: suorum liberorum proditor,

H ereque Iason nuptijs regalibus

F ruitur, tyranni filiam Corinthij

C reontis arcto coniugem amplexu fouens.

A i misera miseris habita ludibrio modis

M edea, pactam clamat infelix fidem:

P ignus-

P ignusque fidei dexteram inuocat dati.
 T estesque pacti conscios facit deos,
 N on ita merenti quam rependat gratiam
 F allax Jason. inedia se macerans
 I acer: doloris magnitudine obruta,
 F lumine perenni lacrymarum liquitur.
 E x quo mariti sensit in se iniuriam,
 I mmota vultus, mœsta terra lumina
 F igit: procella similis, aut scopulo, abnuit
 S urdis amicorum auribus solamina:
 N isi quòd subinde colla flectens candida,
 S ecreta secum expulstat, deflens patrem.
 P atriam, penates patrios, quos prodidit,
 V irum secuta cui moadò contemnitur.
 A t misera tandem iam suis didicit malis,
 Q uàm si paternum suave non relinquere solum.   “
 I nfensa natos odit: aspectu frui
 N on gaudet, illud vereor, ut ne quid noui
 E xcogitet. nam cum patitur iniuriam   “
 E laius animus, haud faciliè sibi temperat.   “
 H anc noui ego probè: irepidaque exanimor metu
 N e ferrum acutum condat in precordia,
 I ngressa furtim tectum ubi torus sternitur:
 A ut ne maritum perimat, ac sponsam simul:
 D ein maius ipsa subeat infortunium.
 M etuenda sanè est, nec faciliè victoriam
 R eferet, in illam si quis odia exerceat.
 A t cursu omisso iam reuersi liberi
 N on mente voluunt matris infausta mala.
 P uerulis animus grauibus haud curis patet.   “
 A niquum herilis familie peculium,
 Q uid sola stabas conquerens propter fores?   “

A bs te relinqui sola, *Medea* ut feret?

NVT.

S enex minister liberorum *Iasonis*,

„ *M* ancipia frugi, si quid euenerit heris,

„ *A* equè dolore suo decet ut incommodo.

V is me doloris eò redegit, ut solo

C æloquè cogar euomere domina mala.

PÆD.

Q uid? misera nondum luctui statuit modum?

NVT.

A sine tantum luctus, ô bone vir, abest,

V t hac doloris sola sint primordia.

PÆD.

O stulta, si quidem sic decet de heris loqui,

V t nil malorum comperit recentium:

NVT.

Q uid istud est? ne pigeat effari, senex.

PÆD.

N il. extulisse me priora pœnitet.

NVT.

A mabò, me conseruus haud celaueris.

N am si necesse est, spondeo silentium.

PÆD.

S acras ad undas abeo *Pyrenes*, ubi

S edere soliti sunt ad aleam senes.

C olloquia dum clam capto secreta, audio

E xigere pueros ut *Corinthe* cogitet

C um matre, regni sceptrum qui hic tenet *Creon*.

V eris ne rumor hic sit, haud ceriò scio.

F alsum esse mallet, ac falsus ut sit comprecor.

NVT.

E t hac *Iason* liberis fieri sinet,

I rraus etsi dissidet cum coniuge.

PÆD.

A ffinitati vetus amor cedit noua:

N ec huic amicus perstat ille familia.

NVT.

P erimus igitur, si malum accedit malo

N ouum verueto, donec exhaustum hoc erit.

PÆD.

A t tu quiesce, & comprime hac silentio.

N am tempus haud dū est, hoc heras, ut fiat palàm.

NVT.

A udiue pueri, qualis in vos sit parens.

P erire nolim, dominus est enim meus:

Verum

- V**erum erga amicos perfidus deprenditur.
Publica querela est ista, iam dudum ipsa scis, PÆD.
Sibi malle cunctos esse bene, quam proximo: “
Hunc iure, at alium commodo addictum suo “
Si charitati liberum sponsam pater
Praefert Iason, nil facit cerè noui.
Intrò ue pueri, cuncta succedant bene. NVT.
At tu seorsum hos contine, quæ tuum potes,
Nécue ad parentem propius accedere sinas.
Ira frementem nuper, oculis flammeis
Vidimantem nescio quid istis: neq;
Imponet iræ frena, donec quempiam
Feriat, in hostes potius uinam hunc impetum
Fortuna, amicis incolumibus, transferat.
Infelix ego, miseris curis MED.
Confecta, heu mihi quomodo perij:
Hoc, hoc ipsum est, chari pueri, NVT.
Aestuatur ira animus genuricis.
Turget bilis, properare citò.
Tecta subite:
Nécue accedite lumina propius,
Nécue adieritis, sed vitæ
Animumque ferum, ac triste ingenium
Mentis, præcipitis, iam iam ue,
Intrò abscedite celeri passu.
Nam luctus dubio procul olim
Nubes surgens subito ardebit
Maiore furore: ac parabit
Aliquid mentis vis infrenis,
Et serie stimulata malorum.
Heu, heu, tolerari misera, tole
 rari mala magnis defienda MED.

L uſtibus. Quam ſclerati
 V os malè perdat miſeranda parens
 C um patre, ac tota domus pereat:

NVI. M e miſeram, cur natos patris

P eccato adſcribis? cur illos
 O diſti? heu mihi pueri miſerè
 M e tuo ne quid ſecus eueniat.

» G ravis eſt regum faſtus, & ira

» N imium memoris, qui dare leges

» S unt ſoliti alijs, lege ſolui

» I pſi. iudice me libertas

» P ar, & vitæ æquatio præſtat,

» S èque aſſueſcere legibus æquis;

» S i non regiſtico ſplendore, ac

» T uo conſenſiſſe licebit.

N am popularis æ qui iuris

P rimum eſt nomen, & experiundo, &

V ſu longe præſtabilius.

» A i ſublimia nunquam ſtabili

» P erſtant homini fixa pede diu, ac

S i quando forſ leua in ton uir,

H oc ex fonte innumera luctus

V nda in ſplendida recta redundant:

CH. U ocem audiui, audiui planctum

M iſera Colchidos. animi nondum

A eſtus composuit. fare age annus:

¶ n vestibulo ſtans audiui

I ntra atria clamorem. haud lator

V eſtræ mulier luctu domus,

A c mihi minimè grata geruntur:

NVT. D omus heu periit.

D eſerta omnia, detineat illum

A ula tyrannus, ac contabescit
L uctu in thalamis hera, amicorum
N ullo mollita animum horiatu.
H eu heu, ruat in caput hoc miserum
F ulmen ab aethere. quis mihi superest
D ebinc vita usus, vivere ut optem?
E heu longis tristem curis,
P arca, miseram abrumpite vitam.
A udisti ô Iupiter ô tellus,
O lux, quam vocem misera edat
M ulier? quod tandem immoderatum
T halami desiderium cogit,
S ulta, accelerare horam fati?
I stud ne expete, quod si conuix
C onnubio tuus alio fruitur,
I d ne improperes illi crimen.
H anc tibi iudex Iupiter equus
D irimet tuem, nec te afflictes
S ocium lugendo tori.
O magna Themis, atq; Artemis sancta,
C ermitis, impius in me conuix
Q uale patraris facinus, sancto
M ihi iureiurando adstrictus?
Q uem cum sponsa uinam simul ipsis
A edibus oppressos conspiciam,
Q ui immeritam lsere priores.
O pater, ô patria à me inhonestè
G ermano deserta perempto.
Q uos vocet audis, quos imploret?
T hemin augustam, cum Ioue, praeses
Q ui creditur esse sacramenti.
N ec cohibere hera poterit facile

MED.

CHO.

MED.

NVT.

H

*P*ectoris astus.

CH. *Q*uî fiet prodeat ut coram?

*A*uribus ut sermonis nostri

*V*ocem hauriat, ut, si pote fieri,

*A*cres animi leniat iras,

*A*c violentum ingenium ponat?

NVT. *H*audquaquam sedulitas nostra

*D*eerit amicis.

CH. *A*t abi mea tu, dominamq; foras

*E*duc, atq; alloquere. heus propera

*N*e designei quicquam asperius

*H*os aduersum, quos habet intus.

*G*liscit enim vis saeva doloris,

NVT. *E*ffeta hac dabo. Sed metuo ut heræ

*P*ersuadere queam. ista labori

*G*ratia vestro à me referetur:

*E*t si foeta more leana

*L*uminis acies flammea seruis

*T*riste miretur, si quis propius

*V*t compellet, tentet adire,

” *N*il peccarit, veterum laua ac

” *P*ropostera qui vocet ingenia,

” *Q*ui canus ad sacra deorum,

” *A*d conuiuia, festasq; epulas

” *I*nstituere, illecebras gratas

” *A*uribus: at suauilo quum carmen

” *N*emo inuenit quo sedaret

” *T*ristes animi curas, unde

” *M*ortes, plurimâq; mala erumpunt

” *E*uersura domos. verum istis

” *C*antu medicari vilius erat.

” *A*d lautas epulas quid frustra

I lia tendunt, copia ubi dapis
 P rasente animum letitia explet?
 M æsti luctus gemitus nostras
 P erculit aures, clamat misera
 I lla, quam dolor edere cogit,
 V oce, malum compellans sponsum,
 V eteris desertorem thalami,
 L asa Themis loue natam implorat,
 A rbitram iurifurandi
 Q uæ illexit miseram ad solum Achiuum
 P er mare sauum, Scythiæ aduersum,
 P er ponti immensi spumantes
 C ano sale fauces angustas.
 E gressa tecto sum, Corinthiæ nurus
 D e me querendi ne sit ulli occasio.
 P lerosq; noui, quod seorsum degerent,
 H abitos superbos: hos frequens presentia
 F ecit molestos: alius ingressus viam
 V ita quæta, ignauia subit notam:
 Q uia iudicandi certa veritas abest
 O culis ab hominum, qui priusquam pectoris
 N orint recessus intimos, visos modò
 O dere, nullis prouocati iniurijs.
 E rgo urbis hospes moribus se accommodet.
 N ec laudo ciuem, contumax qui ciuibus,
 A sperq; agresti degit insolentia.
 A tenim inopinum hoc quod mihi euenit malum,
 U itam abstulit uiuæ. pereo. uitæ exui
 I am dudum amorem, amore mortis percita.
 I n quo reposita cuncta habebam, pessimus.
 P lanè virorum me reliquit vir meus.
 N ihil miserius foeminis, terra, omnium

CH.

MED.

—

„ Q uacumq; viuunt, meniéque vigent, edidit.
 „ P rumum necesse est opibus immensis virum
 „ E mere. suiq; accipere dominum corporis.
 „ A ccedi aliud huic malo grauius malum,
 „ I n quo periculum maximum, frugi vir, an
 „ N equam: mulieri repudium infame est, neq;
 „ S ponsæ maritum ius recusandi est suum.
 „ I niura moresque vementem opus est nouos
 „ P lanè ariolari: quippe quæ haud didicit domi
 „ Q uali marito seruendum sibi foret.
 „ E t ista rectè cuncta cum curaueris,
 „ S i degat vrà sponiè vir patiens iugi,
 „ B eata vita est. sin secus, præstat mori.
 „ D omesticorum si quis offendar: virum,
 „ F oras profectus sedat ægritudinem,
 „ C haris amicis iunctis, aut equalibus:
 „ A t nos necesse est vnius ab arbitrio
 „ P endere, in vnumque inueri: & interim
 „ V itam periculis non carentem degere
 „ D omi asseuerant, ferre sese lanceam.
 „ E rrore ducti: nam ter in acie prius
 „ A rimata certem, liberos quàm edam semel.
 S ed non viraq; hæc spectat æquè oratio.
 H ec nanq; patria tibi, hic penates patrij,
 P rasidia vitæ grata conuersatio
 I mer sodales, contrà inops ego, patria
 E xtorris, aspra lesa contumelia,
 A conirge solo aduecta præda barbaro.
 N on hic propinquus, mater, aut germanus est,
 A d quos malorum afflicta tempestatibus
 M e veluti portum recipere in tutum queam.
 T antisper igitur impetrare abs te velim,

Dum

Dum mihi facultas aliqua, ratione suppetet
Qua de maruo expetere supplicium queam,
Ob qua patraui immerenti, & plectere
Illi locatam cum parente filiam,
Sis tacita, plena mulier alioqui metus,
Infirma, ferrum conuerti haud sustinet:
At in torum si quis spiam peccauerit,
Nullum cruoris pectus est sitientius.
Id fiet. etenim iure poenas expetis
Medea. sortem nec dolere te tuam
Miror, Creonta sed video regem gradum
Ferre huc, nouorum consiliorum nuncium.
Te, torua, vultu tetrico, iratam viro
Medea, monui, regno ut extorris meo
Comitata geminis hinc abires liberis,
Vetui morari, quando decreti arbitri
Istius ego sum non reuertar hinc prius
Domum, exulem quam finibus protrusero.
Hei pereo, penitus undecumq, miserrima,
Omnes rudentes explicant hostes mei:
Mali nec usquam commodus datur exitus.
Afflicta quamuis pessimè, id queram tamen,
Qua causa regno me exigere cogit Creon?
Te metuo (quorsum falsa opus pretendere?)
Letale gnata ne exitium struas meae.
Causa timorem suggerunt hunc plurime.
Sagax es, artes gnara longè pessimas,
Grauiterg, tedis orba fers diuortium,
Et nunc minari fama te refert malum
Sponsaque, sponseque & noue nupte patri.
At id prius quam fiat, anteuortere
Volo cauendo. prestat autem odium tuum

“

“

“

“

CH.

CR.

MED.

CR.

*N*unc ferre, sera quam, per actio facinore,
*H*anc lenitatem luere pœnitentia.

MED:

*N*on fama primum nunc nocet Creon mihi
*M*isere, sed aniē damna non semel dedit.

” *Q*uicumque vera pœditus prudentia est,

” *N*e disciplinis liberos impensius

” *E*rudiat a quo, nec sapere doceat nimis.

” *N*am pigra prater quæ sequuntur ocia,

” *O*bliguis urget liuor illos ciuium.

” *A* pud imperitos scita si sophia noua

” *P*romas, ineptum rentur, atque inutilem.

” *A*t si putere denuò præcellere

” *H*os qui sophorum auctoritatem vendicant,

” *E*ris molestus. idque adeo mihi euenit.

*P*erita cum sim, hos vrit inuidentia:

*H*is ociosa dicor: illis displicet

*D*iuersa vitæ ratio: nec desunt quibus

*O*besse videar mediocri hac sapientia.

*T*u quoque vereris ne quid in te perpetrem.

*N*on hic mearum, ne time, rerum est status,

*R*eges ut à me metuere deceat, Creon.

*A*t tu quid in me perpetrasti iniqui?

*N*atam elocasti cui tibi lubitum est viro:

*A*t ego maritum prosequor odio meum.

*N*ec temerè opinor ista gessisti neque

*R*ebus secundis inuideo: quin nuptias

*F*acite, beati viuite: latebra: fugæ

*P*ermittite tantum hic. laesa licet, iniurias

*M*usabo: discam cedere melioribus.

CR.

*S*peciosa sunt hæc, blandaque auribus, tamen

*V*ereor, repostum ne loquas animo malum.

*A*t que adeo, tanto credo quam pridem minus.

Præ-

- P* recipitis ira mulierem, aut etiam virum,
U ites facilius, quàm modestum atque tacitum. “
D esine morandi fando causus neclere. “
A bi: statutum est ita. nec ars vlla faciet
I sth ic ut habites, me perosa hostiliter.
P er genua quæso, perque desponsam recens. MED.
A h, verba, perdis. neutiquam persuaseris. CR.
E t me repelles, haud reueritus supplicem? MED.
E quidem familie non mea te præfero. CR.
O patria, subyt nunc recordatio tui. MED.
Q ua nil secundum liberos mihi charius. CR.
O amor, hominibus pestis exitiabilis. MED.
P erinde opinor, res uti sese dabit. CR.
Q uis author horum, tu memento Iuppiter. MED.
A bscede ineptia, meque curis libera. CR.
C ura premunt me, nec egeo curis. nouis MED.
H inc exigere subuò seruili manu. CR.
N oli obsecro: sed id te sine exorem Creon. MED.
A dhuc molesta mulier eris, uti video. CR.
A bibo. non, hoc ut precibus impetrem, ago. MED.
Q uorsum igitur urges, nec meo abscedis solo? CR.
V num instruenda modò fuga indulge diem: MED.
E t quando curam hanc genitor abiicit, sine
M e comminisci liberis opem vltimam,
M iserescat horum. nam & tibi sunt liberi.
P arens parentis calamitatibus faue.
N am nulla cruciat cura me exiliy mei,
S ed liberorum miserie me macerant.
H aud impotenti mente sum, & tyrannica: CR.
Q uin sepe damno mihi meus pudor fuit.
E t nunc aperie mulier erratum meum
P reuideo. verùm vince, quod vis accipe.

P remoneo tamen id, si morantem crastinus

H ic te videbit Phœbus, ac natos tuos,

A ctum est, peristi, fixa stat sententia.

N unc, si necesse est, lucis unius moram

P ermitto, nam nil interiri patraueris

H orum, timore quæ me habent nunc anxium.

CHO.

I nfelix mulier, misera, malis

M iseris obnoxia, quô tandem

T e veries? cuius amicitiam,

C uius tectum, aut terram inuenies

P ortum malis?

T raxit ineluctabile fatum

I n mare te *Medea* malorum.

M alè cuncta cedunt undecunque quis neget?

S ed ne putetis pessimè hac succedere,

S onsis adhuc mihi pugna superest cum nouis:

I ngens futurus est labor cura affimibus.

C redis tyranno quisse me palparier,

N i subfuisse spes lucri, vel spes doli?

S upplex fuisssem? contigissem illi manum?

A t ille tanta preditus uecordia est,

V t cum lice: et obuiam conatibus,

S i me expulisset, ire, permisit diem

H unc me manere: tres ego hostes qua meos

MED.

M aetabo, patrem, filiam, meum virum.

S ed tanta leti cum facultas suppetat,

V nde inchoabo, dubia, amica, fluctuo:

S ubdámne thalamis, nuptialibus faces?

A n ferro acuto rupta fodiam pectora,

I ngressa furtim tectum ubi torus sternitur?

S ed me moratur una res: si capta sim

I n tecta scandens? per dolum dum rem gero,

Perempt a

P erempta risus exhibebo maleuolis.
A t vsuatam prestat insistere viam,
C ius perita sum, necandi pharmacis.
E sto, perierint: quod recipiet me oppidum?
Q uod erit asylum? fida qua fidi hospitibus
D omus patebit, protegetue perfugam?
N usquam est. manebo paulum, dum stabilia
A licunde nobis presidia sese offerent.
D olis adoriar, clamque perfungar nece.
S i pellat hinc me fors ineluctabilis,
M uerone peragam facinus ipsa vel palam:
L ubens peribo, modo queam illos perdere.
A d culmen imus precipitis audacie.
R egina nobis culta semper unice
H ecate triformis, artis adiutrix mea,
T e iuro, nostra que colis penetralia,
N ostro è dolore nemo referet gaudium.
H is luctuosas atq; acerbis nuptias,
A ffinitatem funebrem, & meam fugam
R eddam. eia cunctis viere simul artibus
M edea, cuncta conuoca consilia. age,
A ggrederere facinus. nunc opus constantia,
A nimoque forti. qua feras, vides. caue
V t ne propines risui nepotibus
T e Sisyphæis, nuptijsq; Iasonis,
T e, patre claro, Soleque proauo editam.
P erita es ipsa, deinde nata fœmina:
I gnaua quibus est mens honesta ad omnia,
A d rurpe superest facinus omne audacia.
R eirò ad fontes sacra feruntur
F lumina, ius & fas veruntur.
H ominum plena dolis consilia.

“

“

CH.

N ec pacta fides dys sat ceria est.
A udiet ex hoc muliebri bene
G enus. accrescet gloria nobis.
N on iam deinceps fama sinistra
T raducet foemineum sexum.
E x hoc mutabit Musa modos
V atum priscorum, qui cantu
M uliebrem celebrant perfidiam.
A t si caeleste melos cithara
N os docuisset carminis author
P hœbus, paria audisset
P rogenies virum.
S ed multa potest longior etas
N obis exprobare, virisq̄.
A t tu patriam deseruisti
A nimi vecors, vecta gemellos
T rans scopulos ponti, ac peregrinam
H abitas terram, orbata cubilis
T edis vidui, ac misera hinc exul
E ijiere ignominiose.
P erijt reuerentia iuris iu-
 ranti. nullus superest Graijs
P udor, in cœlum sed reuolauit.
T ibi verò nec patria domus est
I nfelix, in quam ceu portum
P erfugas è thalami curis.
S ed regina potentior
O ccupat aulam.

T A S.

- N* on nunc, sed anie sepe perspectum est mihi
 » *Q* uam sit malum impotens & immedicabile
 » *I* ra aspra, licitum fuerat & terra, & domo
 » *H* ic tibi fui, siquidem tulisses molliter

Poten-

Potentiorum imperia, quæ nunc exulas
 Ob vana verba, quæ molestiam mihi
 Minimè facessum perge, ut facis, dicere,
 Longè virorum pessimum esse lasonem.
 At quæ in tyrannos blatterasti, si exules
 Ob hac recense pro lucro iussam fugam.
 Ego sanientium mollièbam principum
 Animos feroces, ne exulares: tu tamen
 Sulta esse pergis, prodigens conuitia,
 Dirisq; reges deuouens. itaq; exulas.
 Nec ista amicos me mouent ut deseram.
 Adsum, tuisq; commodis mulier vaco,
 Ut ne recedas hinc inops cum liberis,
 Egens ue rerum. multa secum incommoda
 Ferre fuga sueni. sed nec indignè fero,
 Nec velle possum malè tibi, & si me oderis.
 O pessime unde quaq; nam imbecillitas
 Conuiciari me si uicium mea. MED.
 Me adisti, adisti, maximè mortalium
 Exose dysque. mihi que, cunctis que hominibus.
 Non fortitudo est ista, non fiducia,
 Lasos amicos contueri comminus,
 Sed morbus vnus omnium grauissimus
 Ad d. ius hominibus, impudentia. id tamen
 Abs te probè actum est, quòd adieris: ego ut leuem
 Animum dolore, iurgia in te congerens:
 Et tu vicissim sentias molestiam.
 Et primum ut à primis inijs ordiar,
 Salutis author tibi fui, ut Graiysciunt,
 Quoscunque tecum vexit Argo Pelias.
 Flammam vomentes iussus es tauros iugo
 Supponere, & letale sulcis condere

S emen, draconem saepe in orbem nexilem,
 C ircumuolutum vellus auro fulgidum, &
 S opore nunquam fessa victum lumina
 F allere: perempto tibi dedi illo cernere
 V itale lumen: prodiuo patre, & domo,
 A pplicui lolchonte secuta, tibi nimis
 H ic obsecundans, ac mihi parum prouidens.
 P eliam peremi, morte qua nulla grauior,
 M anu suorum liberorum. sustuli
 T ibi metum omnem. tu tot ob beneficia
 N os prodidisti, prado perfidissime,
 N ouas secutus nuptias, post liberos
 D e me creatos. orbis etenim si fores,
 V eniam dedissem coniugis cupido nouæ:
 D ein peieratis dijs fides fluxa: ac satis
 S tatuere nequeo, quos putabas tum deos
 R egnare, credas nunc quoq;, an potius nouum
 I us esse, fasq; traditum mortalibus,
 V t qui tibi ipsi es conscius periurij.
 O tacta saepe dextera, ô saepe genua
 F rustra prehensa tibi manu infidissima,
 V t spes fefellit: age, velut amicum alloquar,
 S perantis instar aliquod abs te commodum.
 E t enim rogando detegam scelus tuum.
 Q uò nunc reuertar? spreta quò me conferam?
 A n ad penates patrios, ac patriam,
 Q uam, te secuta, prodidi? an potius petam
 P elie misellas filias, quæ me hospitem
 T ractent benignè patris ob necem sui?
 S ic est, amicos perdidi domesticos:
 Q uos non decebat afficere me iniuria,
 T e propter, hostes uniuersos reddidi.

E rgo beatam inter Pelasgidas nurus
 M e reddidisti pro his beneficiis, virum
 S um singularem nacta, fidumque misera.
 S i profuga cogor hoc solo egredier, inops,
 D eseria amicis, sola, solis liberis
 C omitata, pulchrum elogium erit sponso nouo
 M endica proles, exulans cum coniuge,
 C ui debet, aura quod fruitur. O Iupiter
 A dulterini indicia cur certa hominibus
 A uri dedisti, sed virum in corpore nota
 I mpressa nulla est, unde noscantur mali?
 G ravis ira res est, & malum insatiabile
 A mici, amicis conferunt cum iurgia. CH.
 M e, ut video, oportet eloquendi esse haud rudem:
 U erum gubernatoris instar callidi
 E ffugere summa linteorum margine
 L oquacitatem, mulier, istam futilem.
 E go, beneficium quando nimium exaggeras,
 V enerem salutis autumo authorem meae,
 D ucemque cursus, ne deum aut hominum alteri
 D ebere ob illa sentio me gratiam.
 I ngenij acumen acre suppetit tibi: ac
 O rationis arrogans iactantia est,
 E a cum recens, quae coacta feceras
 A more, duris nos ut è laboribus
 E ruere posses, illa tamen examine
 L ibrare nolo exactiore, sicubi
 P rofueris, agnosco libens beneficium.
 A t, ut docebo te, incolumitate ex mea
 P lus quam dedisti, ad te redundat commodi:
 P rimum, Pelasgam, patria pro barbara,
 T erram colis, ubi lex & aequitas vigent,

N ec iura cedunt gratia vel viribus.
 O mnesque doctam te esse Graij intelligunt;
 F amâque flores finibus si in ultimis
 O rbis habuares, mentio haud fieret tui.
 M ihi nec aurum sit domi aggestum, neque
 O rphaea canendo suauitas qua viceris,
 S plendore si non sortis hac decoret fauor.
 H ac dicta nostris sint super laboribus,
 C ontentionem quando ad hanc me prouocas:
 A t qua exprobrasti regis de nuptijs,
 P rimùm, reperies hic sapere me, dein virum
 E t temperantem & tibi, meisque liberis
 F idelem amicum. sed quiesce tu interim.
 V t me Corinthon ex lolcho contuli,
 C umulo malorum inexplicabili obrutus,
 Q uid comminisci commodum potui magis,
 Q uàm si puellam regiam exul ducerem?
 N on (quòd tibi egre est) quòd torum odissem tuum,
 S ponsaque amore saucius forem noua,
 N ec numero v: ulli liberum contenderem.
 S at liberorum est: de sobole nil conqueror.
 S ed, quod putandum plurimi est, ut splendide
 A euum exigamus, neue penuria premat,
 Q uippe indigentes qui fugere procul sciam
 C unctos amicos: utque familia mea
 P ro dignitate, liberos educerem,
 E x teque natis gignerem fratres, pares
 Q uos simul honoram per gradus producerem,
 M eamque postquam constabilißem domum,
 F elix vis essem liberis sanè tibi
 H aud est opus alys. mihi verò utile est
 C onsulere natis per futura pignora.

- N um cogitasse videor absurdè? torus
 M odò ne angat animum? haud istud ipsa dixeris.
 A t eò mulierum creuit impotentia: “
 S i conjugalis salua sit fides tori, “
 T um cuncta rectè creduis succedere. “
 S in hac sinistra parte quidquam, euenerit, “
 Q uae chara fuerant, sunt statim inimicissima. “
 A t quàm fuisse procreasse liberos “
 A liunde melius, nec fuisse foeminas? “
 E xempta quantis uita foret hominum malis? “
 H ac pulchre fason perpolitia oratio est, CH.
 A t mihi videre (inuita quanuis, proloquar)
 E gisse iniquè, coniugem cum proderes.
 Q uàm nostra vulgo dissidet sententia: MED.
 O rationis qui probus erit artifex,
 F actisque iniquis, hunc reor grauisissima “
 P æna esse dignum, nam quae iniqua comere “
 S e gloriatur lingua, non maleficio “
 Y llo abstinabit, ac vacua sapientia est. “
 I gitur omittè splendidis coloribus “
 F ucare verum, & eloquendi viribus
 V erbo quidem uno te subito confecero.
 S iquidem fuisses vir bonus, te oportuit
 N on hac amicis clam peregisse: at prius
 M e persuasa nuptias facere nouas. IAS.
 Q uin paruisses mihi suadenti probè,
 S iquidem indicassem nuptias, quae nec modò
 T umidi minuere pectoris bilem potes.
 N on hac mouebat causa te, sed barbaras MED.
 T ades senectam adusque, fore putaueras
 P arum decoras. IAS. Tibi velim id persuadeas,
 N on me secutum regis his nuptiis

Cupidinem uxoris, sed, ut dixi prius,
 Tuæ saluti consulebam, ac liberis
 Meis, ut de stirpe fratres regia
 Domui futuros præsidia progignerem.

MED. Ne mihi dolori iuncta sit felicitas,
 Ope quoque, qua cor triste curis ulcerent.

IAS. Hac videri veres, tibi quoque melius consules
 Precando, ne quod vile est, triste id putes:
 Nec cum secundæ res erunt, te esse miseram.

MED. Illud. per fugium tibi inuenium est. ego
 Deserta cogor his profugere finibus.

IAS. Tibi auctor ipsa es, ne alteri id des crimini.

MED. Quis nam? novis quod prodidi te nuptiis?

IAS. Diris tyrannos execrandis deuouens.

MED. Et execratur vestra me inuicem domus.

IAS. Quot his supersunt plura, quæ haud redarguo?

MED. At si qua poscis præsidia tuæ fugæ,
 Natis ue, nostris ex opibus accipere, age
 Profer, parato liberali dextera
 Donare, nostros tesseras ad hospites
 Dare, ut exulantem recipiant humaniter.
 Hac si recuses mulier, haud rectè sapis.
 Iram remitte. consulas tibi melius.

MED. Tu is nec uti volumus hospitibus, neque
 Accipere quicquam, nec dederis aliquid mihi.

IAS. Nam quæ mali dant dona, profunt nemini.

MED. At ego deorum sancta testor numina,
 IAS. Natis paratum cuncta me dare, tibi quoque.
 Sed in recusas optima, et ferocia
 Fugas amicos ac malo id quidem tuo.

MED. I, sponsam amatam vise. nimium demoror

Ab eius oculis te procul. agite, nuptias

Facite.

F acite. fauentes fortè si respexerint
 N os dij, pigebit apparasse nuptias.
 S i iusto amores acrius
 H umana corda vulnerent,
 U irius faceßit, deperit
 F ama decus. sed si Cypris
 G radu modesto venerit,
 N emo deorum est gratior.
 R egina Cypris, aureo
 E x arcu ineuitabilem
 I n me sagittam haud torseris,
 A moris unctam nectare.
 M i grata temperantia,
 M unus deum pulcherrimum.
 I nfrenis iracundia,
 R ixosaque emulatio,
 M entem mihi ne saucient
 V lla dolentem pellice,
 O' sancta Cypris, qua toros
 A mas carentes litibus:
 P arata prompiè expendere
 L ecti iugalis crimina.
 O' patria, ô ades mea,
 N unquam exul, & consilij inops
 A euum molestè transigam,
 C onfecta miseris luctibus.
 O' fata, fata tollite
 E x hoc prius me lumine.
 I nter molestâ cuncta nil
 M olestius cognouimus,
 P elli solo quam patrio.
 N ec id relatu didicimus.

66

66

66

A lterius: haud te civitas

M iseratur, aut equalium

Q uisquam grauisimis malis

» *P* ressum. malè pereat miser,

» *M* iserabilisque nemini,

» *Q* ui, cum licet, nullo colit

» *O* fficio amicos: nec aperit

» *S* yncera claustra pectoris.

M ibi quidem amicus nunquam erit.

ÆG. *M* edea salue. hoc pulchrius proœmum

N emo habet, amicos quo salutarit suos.

MED. *S* alue propago prouidi Pandionis

A egen. unde in istud contulisti te solum?

ÆG. *P* hœbi verustum deserens oraculum.

MED. *C* ur umbilicum faticanum adisti soli?

ÆG. *P* rolis cupido consulere adegit deum.

ME *E* t sobolis orbis, per deos, ænum exigis?

ÆG. *O* rbis, voluntas quando sic tulit deum.

MED. *C* œlés ne, vinctus an iugali copula?

ÆG. *H* aud nuptialis fuimus expertes tori.

MED. *Q* uid tandem Apollo rettulit de liberis?

ÆG. *C* armen facultatem supra humani ingeni.

MED. *R* esponsa nobis nosse num fas est dei?

ÆG. *F* as est. perita nanque mentis indiget.

MED. *Q* uid ergo dixit? scire si fas est, refer.

ÆG. *V* tri eminentem soluere vetuit pedem.

MED. *N* empe antè quã facias quid, aut quẽ adeas locũ.

ÆG. *P* rius paternam quã adiero rursus domum.

MED. *T* u cuius ergò ad hancce tellurem venis?

ÆG. *P* itheus tyrannus quispiam est Trœzenius.

MED. *P* elopis, ut aiunt, filius sanctissimus.

ÆG. *C* ommunicare oraculum cum illo volo.

S anè

<i>S</i> anè peritus talium & gnarus vir est.	MEE.
<i>M</i> ihique amicos inter acceptissimus.	ÆG.
<i>S</i> it auspiciatum quicquid animo destinās.	MED.
<i>C</i> ur corpus, oculis que ita tuus contabui?	ÆG.
<i>A</i> egen, maritus pessimus hominum est meus.	MED.
<i>Q</i> uid ais? aperitè profer agriudinem.	ÆG.
<i>I</i> mmeritam Iason afficit me iniuria.	MED.
<i>Q</i> uinam? profare quicquid est, apertius.	ÆG.
<i>H</i> abet supra me coniugem domus heram.	MED.
<i>N</i> empe ausus istud facinus est foedissimum?	ÆG.
<i>S</i> ic est. priores nunc amicos despiciit.	MED.
<i>A</i> more captus, an torum exosus tuum?	ÆG.
<i>I</i> ngenti amore, nec suis fidus manet.	MED.
<i>V</i> aleat, malitia si modo est qua pradicās.	ÆG.
<i>A</i> ffinitatem concupiuit regiam.	MED.
<i>Q</i> uis coniugem illi dederit, hoc ediffere.	ÆG.
<i>I</i> s, qui Corinthi scepra moderatur Creon.	MED.
<i>V</i> eniam meretur, mulier, iste tuus dolor.	ÆG.
<i>A</i> d hac & exul hoc misera pellor solo.	MED.
<i>A</i> quo? recens hoc denuò narras malum.	ÆG.
<i>R</i> egno exulare me Creon isto iubet.	MED.
<i>S</i> init hoc Iason? nec equidem hoc facinus probo.	ÆG.
<i>V</i> erbo repugnat, exigere non vetat.	MED.
<i>S</i> ed te per istud oro mentium, per tua	
<i>T</i> e genua supplex, supplices tendo manus,	
<i>M</i> iserere miserere mulieris miserrime:	
<i>N</i> ec orbam amicis, exulémque despice.	
<i>R</i> egno domoque contubernalem excipe.	
<i>S</i> ic efficacem sortiantur exitum	
<i>Q</i> ua à diis petisti liberis super, ipseque	
<i>M</i> oriare felix. comminisci haud alteram	
<i>Q</i> ualis reperta est sponitè, potuisses viam.	

D ehinc faxo ne sis sterilis, & sobole domum

F undabo vestram: tale noui pharmacum.

AEG. **P** ermulta sunt cur facere tibi gratum hic velim.

P rimùm deorum, liberùm dein gratia

Q uos polliceris. muneri nanque huic ego

I nefficax sum totus. ita profectò habet.

T u si Cecropium adueneris solum, hospitem

R eciperè nuar, cultor vi insti unice.

P ramoneo tantùm id te mulier, ex hoc solo haud

T e duco: verùm sponiè si perueneris

N ostras ad ades, tuta mecum manseris.

N ec vim time. te neuiquam dimisero.

Q uin effer ipsa sponiè gressum hinc. nam id velim.

M e criminandi ne sit hospitibus locus.

MED. **I** d fieri: at si dederis, ita fore hac, fidem,

V otis abundè satis erit factum meis.

AEG. **M** ibi ne parum credis quid hic est scrupuli?

MED. **C** redo: sed odit me domus Peliae, & Creon:

N ec me ut reuellant hi tuo fines solo,

I uratus, ac uinctus sacramento mihi.

V erbis ligatus, testibusque diis, meus

F ies amicus, nec fidem praconibus

Q ui me reposcent, facile habebis. nanque ego

I nfirmus sum: illis regna, vires, oppida

L argè supersunt, ac opes tyrannica.

AEG. **P** robè elocuta es, mulier, atque prouidè.

E t quando visum est sic tibi, non abnuo,

A duersus hostes hunc tuos prætere

P oterò colorem: tutiùsque istud reor.

P rasidia muni, verbáque ac deos præi.

MED. **I** nra solum terra, patrémque mei patris

S olem, deorùmque uniuersum aduice genus.

Quid

- Q**uid præbiturum, vel negaturum? refer,
Quòd non repelles exulem regno tuo:
Nec si meorum quispiam velut hostium
Educere, haud id viuus & volens fines.
Tellurem & almum deiero Solis iubar.
Deòsque cunctos, firma fore quæ postulas.
Sat est. quid autem pœna erit, si peieres?
Quæ peierantes pœna consequi solet.
Anibus secundis perge, cuncta rectè habent.
Ego te reuisam protinus, ubi fecero
Quæ destinaui, & quæ volebam, ubi assequar.
Ati te pacifer hinc Mercurius
Incolumem ad tua recta reducat.
Quæque agitas animo, perficere
Det tibi: nam generosus
Mihî vir visus es, Aegæu.
O Iuppiter, Iouisque fas, faxque aurea
Phœbi, trophæum nunc feram illustrissimum.
Nunc rectà ad ipsam tendimus victoriam.
Spes expetendi de hoste supplicij datur.
Nam quæ periculi supererat vel plurimum,
Portus repertus natus est Pandionis.
Posthac rudentem principem ligabimus,
Cursum tenentes rectà ad urbem Palladis.
Nunc cuncta prodam, mente quæ calaueram.
Ac dicta crede seriò, quæ proloquar.
Mittam è ministris quempiam, qui Iasonem
Accersat ad me. post ubi peruenerit,
Oratione blandiore colloquar.
Rectè videri nuptias & ordine
Factas, quibus me bene merentem prodidit,
Nec parua secum ferre dicam commoda:

P et atq; natis hic licere viuere:
 N on quod relinqui liberos velim meos,
 E t hostium hic exponier ludibrio:
 S ed ut puellam regiam perimam dolo.
 N am dona sponsa que ferant, natis dabo,
 S ubtile peplum, cum corona nexili
 E x auro, ut isthoc munere redimant fugam.
 Q uod si recepta dona corpus tetigerint,
 P eribit ipsa, & quisquis admorit manum:
 S ic imbuentur efficaci pharmaco.
 A tq; hic loquendi de his mihi statuat modum.
 S ed corda mæror obruit, cum cogito
 Q uantum supersit perpetrandum dehinc scelus.
 M actabo natos: nec manu quisquam mea
 H os liberabit. post ubi turbauero
 P enitus Iasonis domum, vertam solum
 P rofuga, peremptis liberis charissimis,
 C ade inquinata dexteram nefaria.
 N on est ferendum, fœmina charissima,
 R isus ut hosti materia sim. sic eat.
 Q uid enim relictum est cur iuuet dehinc viuere?
 N am nec patria, nec mihi domus, nec miseria
 P erfugia restant ulla. tunc insanij,
 P atrios penates cum reliqui, credula
 H omni Pelasgo, qui fauente numine
 P ænas rependet. nam nec ex me liberos
 V iuos videbit dehinc, nec è sponsa noua
 G ignet: venenis sed mala peribit malis.
 M e nemo posthac insimulet ignauis,
 A ut imbecillum desidemue censeat.
 Q uin contra amicis beneuolam, hostibus grauem.
 N am quisquis istis præditus erit moribus

- A* eum perenni laude clarum transiget.
*A*rcana nobis quando credis pectoris,
*P*rodesse cupio tibi, ac tueri publicum
*M*ortalium ius, fasque. quare suadeo
*N*e tam nefando scelere contamines.
*H*ec fixa perstant. ac tibi ignosci potest
¶ Isthæc loquenti, quæ pari haud premeris malo.
*M*actare sobolem mulier audebis tuam?
¶ Id nempe coniux maximè indignè feret.
*E*t tu miseris maximis cumulaberis.
*S*ic eat. inanis omnis est oratio,
*A*b instituo quæ refrenet. verum age,
*O*pera fideli semper utimur tua
*A*d cuncta, tectam quæ fidem desiderant.
*A*dduc maritum. at ne reuela regibus.
*C*onsilia nostra, si sapis, & es femina,
*C*ecropidæ, quondam felices,
*E*t sancta deum soboles,
*A*rua inuicta ac sacra colentes,
*A*urea quos sapientia pascit,
*L*ucida puræ per spacia æthere
*T*raducenies molliter ævum.
*V*bi castas quondam Pieridas
*F*ama nouem peperisse
*N*arrat flauam Harmonien,
*V*bi pulchris flumina propter
*C*ephesi Venerem aiunt fessam
*M*ollibus exhalando flabris,
*E*t blandum spirantibus auris
*C*ampos afflauisse beatos,
*D*um nec tæte purpuream roseo ac
*S*uaueolenti è flore coronam

Ambrosia coma.

Inquam, ut referunt, comites sophia

Misit amores, omnigenæ essent

Virtutis opitulatores

Quis nam sacrorum fluviorum

Vrbs, & cunctis hospita tellus

Te venientem accipiet, sobolis

Execranda cade cruentam?

Quin expende hic inter amicos

Quantum aggrediare nefas. animum

Rifer ad tristia funera prolis.

Ne, per genua oramus pariter

Cuncta, ne progeniem perimas.

Unde hæc cruda audacia cordi?

Unde hæc cæca temeritas? natis

Nempe inferre manum pote proprijs?

Qui nam immunes fletibus oculos

Innatorum funere habebis?

Cum procumbet soboles supplex

Inter cadem, miseranda animi

Sanguine poteris tingere dextram.

IAS.

Aduenio iussus. quamlibet succenseas,

Hic tibi deesse nolui. sed expedi

Ecquid requiras modò noua ex nobis rei.

MED.

Iason, oro, quicquid in te dixerim,

Ignosce. nostra si quid iracundia

Afferius egit, te remittere id decet

Beneficiorum memoria communium.

Namque ipsa mecum sola dum ratiocinor,

Me me reprehendi, misera, cur insanio?

Insensa cur sum recta consulentibus?

Hæstis tyrannis sum, viroq, qui facit

Quod

Quod utilissimum est mihi, sociam tori
Dum rege natam ducit, ac natis meis
Fratre creabit. non furoris impetum
Frenare par est? quid fero, cum praebeant
Dij cuncta abundè? non mihi sunt liberi?
Orbos amicis video nos, & exules.
Hac mente voluens, quanta vis insania
Me tenuit, iramq; immerentem intelligo.
Quin laudo nunc te, prouidumq; iudico,
Qui iam potentem affinitatem adiūxeris.
Ego stulta ceriè, consiliū qua pariceps
Istius esse, qua ministra debui
Ad stare lecto coniugis, noua aiq; ei
Gratum quod esset, facere. verum nos sumus
Non dico pestis quanta, ceriè foemina.
Sed te malorum non decet fieri emulum:
Et stulta stultis dicta dictis reddere.
Insaniebam, fateor, antè: cedo nunc.
Consultius deliberavi. ò liberi,
O liberi, huc accedite, exite huc, domo
Prodite, complectamini, alloquamini
Cum matre patrem: pristinum deponite
Odium in amicos cum parente pristinos.
Iam fœdus ictum est: ira cessit: dexteram
Prehendite. hei mihi, subit animum mali
Memoria tecti. O liberi, an superstites
Exporrigetis dexteras charae diu?
Hei misera, lacrymis nuper obsita & metu,
Odium paternum tempus ubi iam lenyt,
Rigare fletu cogor ora denuò.
Et nostra liquidis ora fletibus madent,
Praesente maius ne quod accidat nefas.

IAS.

*H*æc laudo mulier. illa nec grauius fero.» *P*ar est profecto, foemina uti succenseat» *N*ouas marito contrahenti nuptias.*A*t saniora consilia tuus animus*A*dmisit. ipsaq; admonente tempore*F*ideliorem percipis sententiam:*Q*uod esse munus foemina arbitror proba.*N*ec oscitanter, filij charissimi,*V*estra salutis inita ratio est à patre,*S*iquidem fauentes habeat inceptis deos.*N*am spero terra vos adhuc Corinthia*O*lim futuros principes cum fratribus.*S*ed crescite modo: cetera expediet pater,*D*iuumq; quisquis nos benignus aspicit.*V*tinam ex ephebis exeuntes vos probè*V*ideam institutos, superioresq; hostibus.*S*ed cur tenellas vda lacrymis genas*M*æres, retrorsum flexa vultus candidos?*N*ec hac libenter auribus verba imbibis?

MED.

*N*il liberorum memoria animum perculit.

IAS.

*B*ono animo es. istis ego probè prospexero.

MED.

*F*iet, tibi parebo. verum foemina» *S*um. natus autem sexus hic ad lacrymas.

IAS.

*C*ur tantopere verò ingemiscis pignora?

MED.

*E*a nempe peperit. cum precarer prosperè*H*is, me subibat tacita commiseratio,*A*n certa sint hæc vota. Sed qua gratia*H*uc te vocaui, ex parte dictum: cetera*E*go in memoriam suggeram. Cum regibus*V*isum sit isto me relegare è solo,*I*d esse video commodissimum mihi,*P*rinicipibus ut ne sim impedimento, & tibi,

Hic

- H**ic commorando: quippe cum infensa videar
Aula, exulatum propero, verum liberi
Vt educari patria possint manu,
Roga Creontem ne iubeat esse exules.
Certum experiri, at nescio an persuasero. IAS.
At tu iubeto sponsa genitorem ut roget, MED.
Hinc exulatum ne releges: liberos.
Fiet, & opinor impetraturam, nisi IAS.
Acaterarum discrepabunt moribus.
Et ego laboris huius adiutrix ero. MED.
Nam dona mittam, pulchrius quibus nihil
Nunc inter homines est, sat id scio, pepulum
Tenuis ferentes filios, & aureum
Orberum corona. Sed ministrorum illico
Aliquem necesse est ferre mūdum hunc muliebrē
Felicitate non fruetur simplice,
Sed mille sanē commodis cumulabitur,
Tenacta thalamo conjugem, virum optimum,
Adepta cuius quos patris mei pater
Phœbus, ferendos posteris dedit suis.
Hac capite manibus dona nuptialia
Nati, ac beate ferte sponsæ regia.
Non respuenda capiet utiq; munera.
Cur ipsa tete stulta spoliis his? putas IAS.
Vllis egere regiam pepulis domum,
Aurūve? serua, ne dederis hæc. sat scio,
Alicuius esse si putabit me precii,
Auro maritum sponsa longè præferet.
Omitte, flecti muneribus aiunt deos. MED.
Oratione qualibet potentius
Apuđ homines aurum est. fouet felicior
Illam aurā fortis. cuncta fortunat deus.

I lli puella regnat, ego fugam haud modò
 A uro, sed anima liberum redimam lubens.
 A i vos propinquas filij ingressi domos,
 N ouam parentis coniugem, dominam meam,
 O rate, deprecamini ne uertere
 S olum necesse sit, offerentes in manum
 H ac dona. multum nanque nostra id interest,
 I lius isthac munera accipi manu.
 I te, & peracta re probè ex sententia,
 M atri referie nuncium qualem cupit.
 N ulla dehinc superest spes pueros,
 V icturos: ad eadem properant.
 S ponsa coronam fuluam accipiet.
 M isera accipiet miserum exitium,
 F lauæque comæ dirum ornatum
 A cceptum, capiti imponet.
 G ratia pepli, & nitor ambrosius
 A uro tempora cingere cogei.
 S ponsa ornabitur Orco.
 T ales cadet in laqueos,
 M isero & fato defungetur.
 N ec mortis patet exitus vsquam.
 T u verò ô miser, ô infelix
 S ponse, affinis dum vis regum
 E sse, calamitatem imprudens
 A cceris natis, ac sponse
 M iserum exitium. O' miseranda parens
 P uerorum, uia lugeo fata,
 Q ua thalamos geniales propter,
 D ulcia priues pignora uita,
 Q uos tibi vir linquens iniuste
 N upta thalamo alterius fruitur.

CHO.

N atis

- N* atis remissum est, ô herâ, exilium tuis. PÆD.
R egina munus in manum accepit lubens.
T ranquilla pueris cuncta sunt illinc tuis.
H ei. PÆD. Quid gemiscis, cuncta cum feliciter MED.
C edant? quid ora vertis illuc candida?
M eum nec audis mente lata nuntium?
A e, a. MED.
H ac cum relatis nunciis haud congruunt. PÆD.
U e denuò, vae. PÆD. Num fefellit opinio MED.
M ea me, malumque nuncium inuitus fero?
Q ue nunciata, nuntiata. haud culpo te. MED.
D eiccta vultus ergo quid fletu mades? PÆD.
H uc multa cogunt ô senex, nanque & dei MED.
H uc impulere, & stultitia simul mea.
A nimo bono es, per liberos potentia PÆD.
A dhuc prioris magna superest portio.
A lios quidem prius misera deducam ego. MED.
N on sola navis segregaris. calamitas PÆD.
M odicè ferenda est tibi, genita cum sis homo. "
I d fiet. at tu protinus in ades abi, MED.
P ueris que solitum prepara diarium.
I am parta vobis ciuitas, ô filij,
F ilij, domusque, quam colatis me sine,
O rbi parente sempiternum. at exulem
M e capiet alia terra, fructus antè quàm
C apiam expetitos, quàm beatos videro,
L ectos prius quàm, nuptialesque thalamos,
S ponsasque vobis preparem, ac tollam facem,
O iam sinistram contumaciam meam.
F rustra educaui filij vos, pertuli
F rustra labores, anxia incassum fui,
F rustra dolores passa sum puerperi.

O spes inanes sape de vobis meas,
 F ore vos senecta praesidia nostra, & manu
 V estra sepulcro mortuam me contegi,
 Q ua prima fermè vota sunt mortalibus.
 E xtingta nunc est dulcis expectatio.
 N am incesta, vobis orba viam transigam,
 E t luctuosa: nec deinceps cernere
 V obis parentem suauibus oculis licet,
 A d instumum transeuntibus nouum.
 E heu quid in me respicitis, ô filij,
 R isu reidentes mihi nouissimo?
 H ei misera, quid agam? mulieres, mihi deficit
 C or, intuendo blanda lumina liberum.
 N equo, priora consilia valeant, solum
 M ecum relinquent. quid? dolore dum patrem
 A ffricio, duplo grauius accersam malum
 M ibi ipsa? minimè. consilia valeant. mihi
 Q uid contigit cur torpeam? ludibrio
 M e patiar esse meis inultis hostibus?
 A udenda sunt hæc. Sed mea est ignavia
 H oc crimen: animo molliora suggero
 V erba. introite, si quis est cui non licet.
 H is interesse sacris, ipse viderit.
 M eam profecto dexteram non polluam.
 A h facinus anime ne istud admittas caue.
 I pso omite, misera parce liberis.
 F uga leuamen exulantes unà erunt
 N ostra. Per atra noctis ultores deos
 N on sic abibit, ut meorum ego hostium
 N a: os relinquam obnoxios libidini.
 V itare mortem non queunt. quò nos trahit
 F atum, sequamur, sortiamur terminum

H inc

*H*inc lucis, unde ceperint primordiū.
*P*eracta sunt hæc, fixa stas sententia.
*H*anc nemo reddet irruam. iam vertice
*H*eret corona: sponsa peplis regia
*P*erit inuoluta: sat scio, ingrediar iter
*M*iserrimum iam, miserius etiam meos
*M*issura natos per uer, alloqui lubet.
*D*ate, date matri dexteram, amplectamini
*N*ati parentem. O mihi manus charissima, o
*C*harissimum os. O forma, gratæque facies.
*F*elicitatem, sed ibi, vobis comprecor.
*N*am quicquid hic supererat, abstulit pater.
O molle corpus, gratæque amplexatio,
*B*landumque spirans suavis oris halitus.
*A*bite, abite, contueri non queo
*V*os iam. malorum cedo magnitudini,
*V*ideoque quantum perpetrabitur nephas.
*S*ed pessimorum facinorum genitor furor
*R*atione maior me retrorsum distrahit.
*M*ecum sæpe exactius
*S*um conata expendere, ac
*S*ubtili librare examine,
*N*um deceat disquirere fœminas
*D*e rebus subtilibus anxie.
*N*ec nobis Musarum aliena
*S*unt commercia. Sunt sapientia
*C*orda capacia, non tamen omnibus:
*S*ed rara inter copia fœminas
*I*ndulget studiis sapientia.
*I*llud verò ausim contendere,
*H*is cum longè actum felicius,
*Q*uibus eum penitus transigere

“

CH.

“

“

“

“

“

“

“

“

„ C ontigit orbis sobolis,
 „ Q uam quibus est numerosa propogo
 „ S orte data: orbi quòd inexperii
 „ I gnorent, an dulce, an amarum
 „ S it genuisse: anxietatibus
 „ V acui innumeris viuant. soboles
 „ Q ueis numerosa est, anxia curis
 „ D egunt misera tempora vita.
 „ P rimùm ut honestè educent, vita
 „ que necessaria subsidia parent.
 „ D einde accedit ad alias curas
 „ I llud, sint ne futuri (incertum)
 „ M alè compositis moribus, an boni.
 „ I d quoq, postremum mortalium
 „ N ulli non graue proloquar, etsi
 „ C aetera vita comoda suppetant,
 „ E t pubentes iam perueniat
 „ C orpus ad annos, moribus optimis
 „ E xculio ingenio, dea inutilis
 „ T um si illa incumbet Mors, dulces
 „ A c emittat sub tartaro liberos:
 „ Q uì fuit vile, pignora propter
 „ H unc adiectum à diis, mortalibus
 „ ? molerandum luctus cumulum?

MED. I am dudum, amica, operior exitum rei,
 F ortuna quò se vertat illic, præstolans.
 A t qui è ministris cerno quendam Iasonis
 G ressus ferentem ad nos anhelò spiritum.
 M ali videtur fore recentis nuncius.

NVNC. O' perpetratrix facinoris nefarij
 M edea, fuge, fuge, classe seu citta licet,
 S eu vecta curru corripe celerem fugam.

*Q*uæ digna causa cogit ad properam fugam?

MED.

*R*egia puella modo perijt, atq; genitor

NVNC.

*C*reon, venenis illius pariter iuis.

*G*ratum attulisti nuncium. deinceps meos

MED.

*I*nter benevolos, ac amantes nostri eris.

*Q*uid? mente sana mulier es? an desipis?

NVNC.

*D*omum tyranni funditus cum verieris,

*A*udire gaudes, nec facinus istud paues?

*N*on deest ad ista quod queam rependere.

MED.

*S*ed ne grauere tantulum nobis moræ

*D*are, pereundi donec explices modum.

*N*am morte functos si sciam miserrima,

*C*umulabis animum gaudio duplici meum.

*U*t gemina proles cum patre aduenit tua,

NVNC.

*E*t coniugalis attigit limen domus,

*F*amuli, dolori quibus erat tuus dolor,

*G*audemus, aures omnium, cito peruolat

*R*umor, maritum teq; pacto fœdere

*C*onfopisse pristinam discordiam.

*H*ic tangere manus, ille flauum verticem

*M*ulcere pueris. ipse quoq; præ gaudio

*P*ueros gynæceum usq; latus prosequor.

*A*t hera colenda quæ tui nobis loco

*S*uccessit, antequam puerulos viderat,

*V*ultu renidenti intuens Iasonem

*H*arebat: at post mœsta tristis lumina

*A*bscondit ora retrò flectens candida

*Q*uipe puerorum grauius aduentum ferens.

*S*ed leniebat molliter puellula

*F*ras Iason, differendo talibus:

*A*duersum amicos ne fueris aspera: animum

*C*omponi: rursus flecte vultus, ac puta

H os esse amicos, quos maritus diligit.
 E t dona suscipe, & patrem exora tuum,
 H inc ne releget pignora, meam in gratiam.
 A t illa mundum vi vidit, haud viro amplius
 N egare quicquam sustinuit. ac antequam
 T ectis abessent genitor & nati procul,
 O rnata peplis ipsa versicoloribus.
 M ollem corona pressit aurea comam,
 S ese nitentis ante speculi splendidum
 A equor refingens: ac renidens suauiter,
 S pectabat umbram corporis inanem sui,
 D ein sede subleuans é regia,
 P er tecta gradiur læta donis, molliter
 E burna terra collocans vestigia,
 E t colla fixo saepe spectans lumine.
 A t triste post hæc incidit spectaculum.
 C olore mutato subitus iterum iremor
 O bliqua membra vexat: ac agrè throno
 P ræoccupato potuit efficere ne humi
 P rolapsa rueret. tum pedisequa quadam anus
 I ram esse Panos, aut deûm cuiuspiam.
 R ata, euulauit lugubre. antè candidis
 N am tincta spumis ora vidit, & oculis
 C ircumrotari pupillas, & sanguinis
 I nane corpus. euulatum flebilem
 D ein exicipit ploratus. alia ipsum ad patrem
 F estinat, alia calamitatem coniugis
 N ouum ad maritum currit vi recenseat.
 T ota in tumultus versa varios regia
 S trepebat. & iam cursor accelerans gradum
 L assus citatum, ad terminum peruenerat.
 H ac muta, clauso quæ iacebat lumine,

S uspiria

S uspiria trahens grauiter, expergiscitur.
 M isera gerebat cum duplici bellum malo
 N am qua praebebat verticem auro toruli
 C orona, mirum, flammeam scaturiginem
 U oracis ignis euomebat. at pepli
 T enues, tuorum liberorum munera,
 N iueum exedebant corpus, & misera cutem.
 P orro illa surgens è throno, comam igneam
 R otat, huc & illuc vsta iactans tempora,
 Q uerens coronam excutere: at insolubilis
 A urum tenebat nexus: & quotis comam
 Q uatebat, ignis seuebat acriuse
 D uplo. mali tum victa magnitudine
 C ecidit, parenti cognitu tantum suo
 F acilis: nec oculis forma constabat sua,
 D ecor nec oris, vertice è summo cruor
 S tillabat igne mixtus. auulsa ossibus
 C aro, venenis per genas tacitis fluit,
 C eu tada lentis lesa sudat lacrymis.
 R es dira visu, terror omnes occupat,
 T angere cadauer nemo ut ausit. scilicet
 M agistra fors aduersa nos erudierat.
 I gnarus autem genitor infœlix mali,
 V t lecta primum contigit, cadaueri
 I rrfusus ingemuit, & vlnis comprimens,
 A tque osculatus, soluit ora talibus:
 O nata misera, quis deorum perdidit
 S ic morte fœda te? quis orbauit senem
 C apulo propinquum, tristè que silicernium?
 Y tinam liceret nata tecum commori:
 V i lacrymis & luctibus fecit modum,
 S enile corpus allenare dum cupit,

*P*eplis adhaesit tenuibus, uti laureis
*R*amis adhaeret hedera, tum certaminis

*H*orrenda facies oritur: ille tollere

*G*enua experitur, illa contra nititur.

*S*in vim parabat, vina vellens viscera

*N*udabat ossa, deinde sensim languit.

*F*ugiente vita spiritum tandem miser

*E*fflauit, impar inualefcenti malo.

*I*am iuncta genitor natiq³ cadauera iacent,

*D*ignum profecto lacrymis spectaculum.

*D*e te quid opus oratione? senties

*P*oenae expetita iam vicissitudinem.

» *H*aud primitus nunc esse res mortalium

» *V*mbrae fugaces credo, nec dubitauerim

» *H*os qui videntur sapere, verborum aucupes

» *H*os curiosos, assueverare omnium

» *I*ure esse habendos optimo stultissimos.

» *C*erte beatus nullus est mortalium.

» *V*te affluunt res, ille fortunatior

» *I*llo putetur, haud beatus si tamen.

CHO. *I*ure, ut videtur, plurimum hodie congeret

*D*eus malorum in Iasonem. infortunij

*T*ui misertum est ô Creontis filia

*M*isella, thalamis quae procul ab Iasonis

*A*dtecta Duis functa fato duceris.

MED. *C*ertum est, amica foemina, celerrimè

*N*atis peremptis hoc solo discedere.

*N*ec ociose desidendo dextera

*I*nfestiori dare necandos filios.

*M*ore necesse est liberos penitus meos,

*Q*uando id necesse est, nos trucidemus utiq³,

*Q*ui progenuimus. verum age anime, accingere.

Ecquid

E *quid moramur dira patrare scelera,*
 E *i qua necesse est perpetrare? age ô manus*
 M *ea misera ensem cape, cape, ac ad carceres*
 P *rogradere vitæ tristis, ac ne defice,*
 N *ec subeat animum liberorum memoria*
 Q *uos edidisti, ô chara, & obliuiscere*
 F *uisse natos breviculum hunc diem tuos.*
 P *ost deinde luge. nam tametsi occideris,*
 C *hari fuerunt: mulier autem misera ego.*
 O' *terra, lucidumque*
 P *hœbi iubar, videte,*
 A *spicite pestilentem*
 H *anc fœminam, & cruentam,*
 M *anum truce[m] priusquam*
 I *n liberos uenerit:*
 Q *ui de tua stirpe aurea*
 D *ucunt originem.*
 Q *uam metuo, deûm*
 N *e imbuat hominum sanguis dextram:*
 A *t tu cœligena moderator*
 L *ucis, cohibe, reprime, furiam*
 P *elle cruentam & miseram tectis*
 E' *feralibus. incassum labor*
 D *eperit ob natos susceptus.*
 P *ignora frustra chara genueras.*
 O' *Symplegadum inhospita saxa,*
 Q *ua deseruisti, angustas fauces,*
 M *isera unde tibi furor hic animi?*
 V *nde atrox cædes cumulatæ?*
 Q *uisquis consanguinea terram*
 I *mbuerit cæde, ac macularit*
 S *anguine dextram, vindicta comes*

CHO.

Vrget saeva, ac dy mala plurima
Hinc domibus caelitus immissunt.

PVER. Quid agam parētis quomodo heri fugiam manus?

ALTE. Ignoro frater charè, perijimus utiq;

CH. Audis puerorum audis vocem

O' misera, ô infelix mulier,

Tectum ingrediar, pignora rapiam è

Cade nefanda.

PVER. Per ô deorum numen opitulamini

Dum licet, in ipsis penè reibus sumus.

CH. Misera aut ferrum aut silicem gestas

Pectore, quæ propria mactabis

Extra, pignora quæ peperisti.

Vnam secula memoranti, unam

Ino, quam fœd. sse cruore

Suï recensent pignoris charam manum,

Nec sponiè, diro sed furore percitam,

Insanientem Ino cum miseram domo

Exegit. oblita cade natorum impia

Peryt peremptis liberis mortis comes,

Progressa litus ultra, in aquor decidens.

Quid sceleris iam restat inausum?

” O' fœminei thalami curæ

” P leni anxifera, quanta è vobis

” H omines torquet lerna malorum!

IAS. Qua statis hasce propter ades fœmina,

Est'ne intus auctor facinoris nefarij

Medea, sese an abripuit aliò fuga?

Tellure sese ni recondat obrutam,

Penna ùe liquidas ætheris findat plagas,

Domui rependet capta pœnas regia.

An se, interempta stirpe regum, credidit

- I mpunè ictis hisce posse euadere?
 N ec illius me cura, sed sobolis coquit.
 N anq; illa pœnas soluet is quos laferat,
 S ed liberorum huc venio vitæ ut consulam:
 N e scelera matris vindicantes impie
 G enere propinqui aduersus illos sauiant.
 N escis malorum quò redactus sis miser
 I ason, aliàs ista nunquam diceres. CH.
 Q uid est? an etiam me interimere cogitat? IAS.
 C æsi occiderunt liberi matris manu. CH.
 H ei mihi, quid ais? ut me iugulasti fœmina. IAS.
 V t luce cassis cogita de liberis. CH.
 U bi eos pere mi? intus, an foris? refer. IAS.
 F oribus reclusis funera intuebere. CH.
 A uferte veêtes, tollite hinc repagula IAS.
 S tarim ministri, scelus ut aspiciam duplex,
 I llos peremptos, hanc, uti pœnam exigam.
 Q uid frustra in istas arietas pulsans fores, MED.
 C aesoq;, meq; cadis authorem petens?
 L aborem omitte hunc: meq;, si qua in re est opus
 A ffare: manibus haud licebit tangere.
 T alem parentis Sol pater currum mihi
 Q uo me tuerer è manu hostili, dedit.
 O dira, dijs ô mulier immortalibus IAS.
 E xosa, mihiq;, & omnibus mortalibus:
 Q ua sustinebas liberorum pectori
 I serere ferrum mater, orbum & perdere
 M e: & his parratis intueri sustines
 S oleim, solúm q;, facinus ausa pessimum?
 M alè peri. ego respisco nunc: insanij
 T um, cum paternis adibus te barbaro
 G raias ad orbem è solo aduexi, malum,

P estemque patris proditricem, & patria

Q ua te educauit, supplicia de me expetunt

S celerum tuorum, vindices Erinnyes.

N am fratre caso, sanguinis socio, ratem

M ecum decoram ingressa es. *Argo Peliam.*

H incorsa es: inde coniugali copula

M ihi iuncta, de me sustulisti liberos,

O ffensa tedis quos peremisti nouis:

Q uod Graia nulla perpetrasset foemina,

Q uibus ego spretis pretuli thalamos tuos,

A ffinitate pestilente me illigans

S ana le ana, haud foemina: qua pectore

S cylla cruentos ferreo vincis canes.

S ed nulla mentem commouent opprobria:

I ta impudenti obduruisti audacia.

P ereas, cruenta liberorum carnifex.

L ugere superest mihi meum infortunium:

Q ui nec recenti perfruar connubio,

N ec quos creauit & educaui liberos,

I am morte raptos, alloqui viuos licet.

MED. *Q* uam multa contra suppetunt quae redderem,

S i non utrinque testis esset Iuppiter

Q uam debuisti, ac rettulisti gratiam.

S pretisne nostris nuptiis in molliter

V itam perageres, mihi que misera illuderet?

R egi que virgo, & qui dedit nuptum hanc, Creon,

I mpunè an unquam me expulissent hoc solo?

I gitur leenam me vocat, aut Scyllam, ut lubet,

T uscum obsidentem litus. ut par est, tuum

A nimum vicissim perculi molestis.

I A S. *A* ngeris & ipsa, & es malorum particeps.

MED. *M* odò ne dolentem irrideas, iuuat dolor.

O matre

O' matre natu filij nepharia.	IAS.
O' filij, ut vos perdidit scelus patris:	MED.
Non hos peremit nostra ceriè dextera.	IAS.
Sed culpa, lætùmque in ingalem iniuria.	MED.
Torum ne propter ausa es illos perdere?	IAS.
An hunc dolorem mulieri reris leuem?	MED.
Siqua est modesta, tu unde quaque es pessima.	IAS.
Illic occiderunt: hoc habet te pessimè.	MED.
Capiti imminebunt vindices umbra tuo,	IAS.
Dius primus auctor notus est iniurie.	MED.
Dius nota mens est execrabilis tua.	IAS.
Mihi es molestus, & odiosa oratio.	MED.
Ete tua vicissim mihi. sed hac molestia	IAS.
Facile carebis. MED. quomodo? id nanque unice	
Cupio. IAS. Remitte stenda mihi cadauera,	
Ac sepelienda. MED. Minimè. eos nãq. hac manu	
Inonis alto sepeliam sanctæ sacro,	
Spulchra ne fortè hostis insolentia	
Violet superbi, Sisyphique posteris	
Adis nefandæ sacra dabo piamina,	
Estaque dicabo in posterum solennia,	
At ipsa Erechthei propero ad urbem, ubi Aegeo	
Iungar marito, filio Pandionis.	
Tu verò, ut equum est te, peribis pessimè,	
Argus reliquis tempora effractus tuae,	
Finem nefastum, sentiens thalami mei.	
At te cruenta filiorum Erinnyes	IAS.
Perdant, & ultrix iusticia cadis fera.	
Ecquis deorum te audiet, vel demonum,	MED.
Periure, fallax, hospitiùmque proditor?	
Ah nefanda liberorum carnifex.	IAS.
Proficiscere domum, & inde tumulo coniugem.	MED.

- IAS. *N*atis orbis geminis ab eo.
- MED. *N*ondum luges, senium expecta.
- IAS. *O* charissima pignora. MED. *M*atr i
*C*hara profecto, patri minimè.
- IAS. *T*amen extinxi. MED. *T*e ut cruciarem.
- IAS. *H*eu me miserum, tangere chara.
*C*upio natorum ora meorum,
- MED. *N*unc alloqueris, nunc amplecti
*O*ptas. dudum quos repulisti.
- IAS. *P*er ò deorum numen id tribue mihi,
*V*it molle corpus liberum tangam manu.
- MED. *M*inimè, incassum verba profundis.
- IAS. *I*uppiter hoc ne, ut spernimur, audis,
*Q*uaque scelesti parauerit in me
*L*ea, natorum cadè cruenta?
*Q*uod licet unum, fleo, vociferor,
*T*estésque deos aduoco, natos
*Q*uòd me attingere manibus prohibes
*A*bs te ocisos, quòd mihi tollis
*F*uneris arbitrium: quos utinam
*N*unquam ego genuissem, abs te ut casos
*C*ernere cogeret ipse superstes.
- CH. *D*ispensat mortalia cuncta
» *C*ælo Iuppiter, inopina Dei
» *P*lurima peragunt: spes euentu
» *F*raudant sepe suo: qua credas
» *F*ieri haud posse, expediet Deus, ut
» *F*inem hac nunc sortita est fabula.

Acta fuit Burdegalæ, anno

M. D. XLIII.

ALCES-

ALCESTIS

EURIPIDIS,

INTERPRETE GEORGIO

Buchanano Scoto.

AD ILLVSTRISS.
PRINCIPEM D. MARGARI-

*tam, Henrici Secundi Francorum Re-
gis sororem, in Alcestin.*

Præfatio.

Alcestin Euripidis ante aliquot annos à me Latinam factam, ad te potissimum, MARGARITA Principum optima, censui mittendam. Nec id ea modo causa feci, qua cæteri ferè solent, qui hoc tempore in scribendo aliquid aut possunt, aut audent: vt videlicet hac prærogatiua freti, aliorum iudicia minus reformident, & autoritate nominis tui aduersus calumniantium malignitatem se tueantur: ted quòd huius Fabulæ lectione tibi multis de causis non ingratham fore sperabam. Est enim orationis genere leni, & æquabili, &, quod Euripidis proprium est, suauis: parricidij verò & veneficij, & reliquorum, quibus aliæ Tragoediæ plenæ sunt, scelerum, nulla prorsus hîc mentio. nullum omnino vestigium. Contrà verò coniugalis amoris, pietatis humanitatis, & aliorum officiorum adeò plena sunt omnia, vt non verear hanc fabulam comparare cum libris

eorum Philosophorum, qui ex professo virtutis præcepta tradiderunt: ac nescio an etiam præferre debeam. Actio enim rerum sermone & spiritu penè animata, acrius quàm nuda præcepta sensus impellit, & facilius in animos influit & illabitur: atque vbi illapsum fuerit, firmitus hæret, & quasi radices agit. Quòd si quis minus ad te pertinere credat ista, quòd eò iam in omni virtutis genere sis progressa, vt non sis alienis exemplis confirmanda, sed alios tuo exemplo ad virtutem prouoces, fallitur vehementer, meo quidem iudicio: præcepta enim officiorum, & rerum præclarè gestarum memoria, aliis fortassis vtiliora erunt, qui ea legunt, vt velut ad normam suos mores eò dirigant: illis certè iucundissima esse debent, qui iam perfuncti dicendi, & imitandi laboribus, sub aliena persona suas laudes citra omnem adulationis suspicionem legunt. Habet enim hæc Fabula, quantum ego quidem iudicare possum, earum virtutum, quas in te non minus libenter agnoscimus, quàm in Alcestide legentes miramur. adeò expressam imaginem, vt quoties eam in manus sumas, toties tuarum tibi virtutum in mētem veniat necesse est: eam cum laudari audies, de tuis moribus iudicium fieri existimes. Eã igitur ad te, vt dixi, mittimus. Quòd si audacius à me factum videatur, eam tu potissimùm culpã præstes oportet: quæ me tua authoritate ad scribendum impulisti, & in arenam productum omni fauoris genere prosequeris, & foues. Vale

ALCESTIDIS ARGV M.

CUm iam moriturus esset Admetus, Apollo à Par-
 cis impetrauit ei, vt quantum vixisset, alterum tan-
 tum viueret, si alium daret, qui pro se moreretur. Parens
 autem vterque cùm hanc pro filio moriendi conditio-
 nem recusasset, Alcestis vxor se obtulit. Paucos verò
 post dies cùm ea incidisset calamitas, Hercules aduenit.
 Is edoctus ab vno ministrorum. quæ Alcesti cõtigerant,
 ad sepulcrum profectus, Mortem abegit: mulierem ve-
 ste obnubit: atque Admetum orat: vt eam à se acceptam
 seruet. Affirmabat enim sibi, cum lucta vicisset. eam præ-
 mio datam. Id cùm abnueret Admetus, detectam ei,
 quam lugebat, ostendit vxorem.

PERSONÆ.

A P O L L O.

T H A N A T O S.

C H O R V S.

S E M I C H O R I O N.

A N C I L L A Alcest.

A L C E S T I S.

S E R V V S.

A D M E T V S.

E V M E L V S.

H E R C V L E S.

P H E R E S.

EVRIPIDIS POETÆ
TRAGICI AL-
CESTIS:

GEORGIO BVCHANANO
INTERPRETE.

Prologus.

A P O L L O .

*T*ecta chara Regis Admeti, in quibus
C onuictor esse pertuli seruis, Deus.
H uc me coegi, filium Aesculapium
F lāmis trifurcis cūm peremni Iupiter.
E go impotenti saeuus ira, fulminis
F abros Cyclopas perimo pœnas ut darem,
M ortalis esse me viri seruum pater
V oluit. Profectus igitur huc, pecus hospitis
P aui, domūque praestiti incolumem hactenus.
U t sancta sancto quæ Pheretis filio
P areret: ipsum liberaui è faucibus
L eu imminentis praecipans Parcas dolo.
N anque annuerunt mihi Deæ, ut subducerem
A dmetum ab Orco, & funus in praesentia
A lud, loco eius, Manibus supponerem:
C ūmque ambisset ille amicos, omnium
E xpertus animos, patris, ac matris senis
Q ua peperit ipsum, nemo praeter coniugem

Inuentus

I nuentus unam est, sponde qua prior mori
 V oluit, nec alma luce postea frui.
 E a baulatur nunc manus inter domi
 F rigente sensim corpore: hac etenim dies
 D ecreta fato est, morie vitam ut exuat.
 S ed funus hic ne polluat me, desero
 C haros penates. Mortuorum sed propè
 T hanatos sacerdos aduenit, sub tartara
 R apturus illam. Tempori verò huc adest,
 H unc praestitutum mortis obseruans diem.

ACTVS PRIMVS.

T H A N A T O S   A P O L L O
 C H O R V S   A N C I L L A.

Ha, ha, ha, ha.

Quid ubi tandem hic Phœbe negotij?

T H A N.

Quid oberras hæc limina propter?

Iterum iniurius es Diis Stygiis,

Quorum aboles ac tollis honores.

Non sat erat tibi, morti Admei

Inicisse moram arte dolosa

Circumuentis Parcus? Iterum

Arcitenentem cur modò dextram

Armatus ades Pelie obseruans

Natam, qua pro coniuge charo est

Pollicita mori?

Bono animo es, æquum iusque, fasque poscimus. A P O L,

Quorsum igitur arcu, iusta si petis, est opus?

T H A N.

Hæc arma semper ferre consuetum est mihi.

A P.

Opemque ferre præter æquum his adibus?

T H A.

L

- APOL. *H*ominis amici mihi dolori est calamitas.
 THAN. *E*tiam hoc secundo fraudor abs te funere?
 APOL. *A*t qui nec illud abstuli inuito tibi.
 THAN. *C*ur vivit ergo, nec apud inferos agit?
 APOL. *S*ponsa redemptus morte, quam tu nunc petis.
 THAN. *E*t quam silentes mortuam ad Manes agam.
 APOL. *P*erge, aufer: etenim nescio an persuasero.
 THAN. *M*i, munus ipsum cuius est occidere?
 APOL. *M*inimè, morantes morte sed tollere senes.
 THAN. *Q*uò verba spectent, & voluntas tua, scio.
 APOL. *A*lceſtidi ergo non licet senio frui.
 THAN. *N*on licet. Honores, Phœbe, nos etiam iuuant.
 APOL. *N*il præter animam poteris unam tollere.
 THAN. *E*x morte iuuenum manus accedet decus.
 APOL. *A*t vetula moriens diutius tumulabitur.
 THAN. *L*ex hæc rem habentes, Phœbe, solos respicit.
 APOL. *Q*uid? tu Sophistes insciis nobis eras.
 THAN. *R*es ampla quibus est, redimerent mortis moras.
 APOL. *N*on ergo visum est tibi facere gratum hîc mihi?
 THAN. *M*inimè. Ipse morum non meorum ignarus es.
 APOL. *Q*uos nec deorum, nec hominum ullus diligit.
 THAN. *H*aud cuncta poteris præter æquum consequi.
 APOL. *A*t reprimetur ista saeva inmanitas
*Q*uamlibet acerba. Talis accedet domum
*P*heretis hospes imperante Euryſtheo
*T*hrace ab niuosa quadrijugos abducere:
*A*cceptus hospes ille Admeti domum
*V*i tollet istam fœminam tibi, neque
*H*anc à me inibis gratiam: & cum ingratis
*E*adem peregeris, odio esse haud desines.
 THAN. *V*t multa dicas, nil tamen profeceris.
*H*æc mulier Orci pallidam viset domum.

- P roperoque ad ipsam, ut ense delibem comam.
 D amnatu ille manibus deus erit, “
 C uicunque ferrum hoc verticem libauerit. “
 Q ua pro foribus taciturna quies? CHOR.
 C ur comscuit domus Admeti?
 N ullus adest, qui narret amicum: SEM.
 A n lugenda est filia Pelia
 A lcestis ceu mortua, an aura
 F ruitur supera, qua optima longè
 M ibique & cunctis foemina visa est
 I n conjugem fuisse?
 A udit ne quisquam, lacrymarum aut planduum SEM.
 S onum per ades, flentium aut suspiria?
 M inimè, sed neque famulum quisquam SEM.
 A d vestibulum est. Vinam ô Pean,
 A uxiliator in hac clade adsis,
 A tque saluifer aspiciare.
 N ec tacita domus defuncta esset SEM.
 D omina: nec clam condita iumulo est.
 V nde? haud video quid te recreet. SEM.
 T amne probam clam populo Admetus SEM.
 C onjugem humasset funere vili?
 N ec ante portas conspikor SEM.
 F ontana aqua lauacra, ceu
 A d mortuorum ianuas
 A ssuevit: haud propter fores
 A bscissa coma est, posita in luctu
 Q ua funereo ceditur, usquam
 N eque virginem perstrepat agmen.
 A iqui hæc fuerat prescripta dies, SEM.
 Q ua tenebrosum viseres Orcum.
 Q uorsum hæc memoras? SEM.

SEM.

P upugisti cor, pupugisti animum.

CH.

C ùm bonos Parca rapiunt seuera,

Q ui bonus vixit teneris ab annis,

I ure eos luget. Neque enim Chimera

A rua si remis adeas, vel estu

S emper arentes Garamantum arenas.

T emplaque Ammonis, misera prece umbras

F aucibus tetri rapies ab Orci.

M ors gradu tristis properat citato:

N ec focos iuxta video Deorum,

Q uem sacerdotum precibus fangem

S i modo argutis oculis decorus

F ilius Phœbi hac frueretur aura,

I lla desertis Stygiis tenebris,

N octis & portis, Acheronte ab ipso

V iua rediret.

N anque defunctos reuocabat Orco,

A ntequam telo trifido timendus

J upiter senos iaculatus ignes,

P erculit illum.

N ulla spes vitæ reliqua est: peregit

C uncta Rex: omnes pecudum cruentis

S tragibus Diuûm cumulantur ara.

N ec mali est vsquam fuga certa certi.

S ed vda lacrymis quæpiam egreditur domo

A ncilla. Miserum me, quid affert noui?

V eniam mereatur luctus hic, si quicquam heris

A ccidit acerbum. Scire at illud gestio,

V ita fruatur mulier, an iam perierit.

V iuam vocare, & mortuam pariter licet.

Q uî poterit idem viuus esse & mortuus?

V ix ducit egra spiritum ad thalami fores.

ANC.

CH.

ANC.

V. xore

<i>V</i> xore quali qualis orbabere miser?	CHOR.
<i>¶</i> am coniuge orbis dominus istud sentiet.	ANC.
<i>N</i> ec spes salutis vlla restat amplius?	CHOR.
<i>F</i> ati prementis instat illi terminus.	ANC.
<i>E</i> rgo apparantur iusta ritè funeri?	CHOR.
<i>M</i> undus paratus est, quem humo condat simul.	ANC.
<i>P</i> restante sese coniuge orbatum sciat,	CHOR.
<i>S</i> ub orbe cæli nulla qua melior fuit:	ANC.
<i>Q</i> uid ni? quis aliter sentiat? quî foemina	
<i>P</i> otuisset vlla facere gloriosius,	
<i>S</i> uûmq;ue amorem prodere manifestius	
<i>E</i> rga marium, quam suam si impenderit	
<i>V</i> itam illi? at ista cuncta nouit ciuitas.	
<i>A</i> t obstupesces, si modò audies, domi	
<i>Q</i> ua perpetrarit. Destinarum cum diem	
<i>A</i> desse sensit, lauta viuo flumine	
<i>C</i> orpus decorum, cedrino ex armario	
<i>E</i> fferet amictum: compta deinde splendide	
<i>M</i> undo superbo constitit domesticam	
<i>V</i> estam ante, tales ora soluens in preces:	
<i>O</i> Dea, ego tristes abeo ad umbrarum domos:	“
<i>T</i> ibi aduoluta te precor nouissimum	“
<i>O</i> rbos tuere liberos: huic coniugem	“
<i>C</i> haram, marium filie da splendidum.	“
<i>N</i> ec, velut acerbo rapta mater funere est,	“
<i>P</i> recipitez illos Parca precoc: sed sua in	“
<i>P</i> atria beati transigant, ac suauiter	“
<i>I</i> ncuada vitæ spatia. Cunctas Regiæ	“
<i>A</i> ccessit aras, supplicauit, singulas	
<i>F</i> esta corona myrtæ cinxit comæ:	
<i>N</i> ec ora fleu madida, nec suspirio	
<i>I</i> ndice doloris, vis nec instantis mali	

Vultus decori pristinum carpsit decus.
 A te conjugalem ut attingit thalamum, ac torum,
 Lacrymis profusus soluit ora talibus:
 O leste, ubi mihi morte quem redimo mea
 Soluit pudorem virginalem vir, vale,
 Nec te quidem odi, me tamen si extinxeris.
 Nam dum recuso conjugem, & te prodere,
 Morior. At alia te tenebit foemina
 Non castior, fortasse fortunatior.
 Tum deuoluta exosculatur lectulum,
 Totumque inundat lacrymarum flumine.
 Vbi tandem abundè fletum profuderat,
 Reuoluta strato ex adibus se proripit.
 Ac saepe thalamo egressa redijt denuò,
 Supràque lectum denuò incubuit. Pecos
 Flebant tenentes liberi: illa amplexibus
 Modò hunc, modò illam comprimebat, scilicet
 Moritura iam iam: flebili tota domo
 Famuli tumultu fata lugebant heræ.
 At illa dextram singulis dedit, neque
 Quisquam inter omnes adeò contempus fuit,
 Quem affata non sit mutuis sermonibus.
 Atque ista turbant nunc domum Admeti mala.
 Quæ morte poterat fugere: mortem dum fugit,
 Nunc sempiternum sibi dolorem accersit.

CHOR. His ingemiscit igitur Admetus malis,
 Quem fata nupta diuidunt ab optima.

ANC. Lugeat profectò, conjugem charam tenens
 Vlni, rogansque morte ne se deserat:
 Absurda poscens, quæque fieri non queant.
 Tabescit illa, & languidum manus onus
 Proiecta inertis, debilem eisi spiritum

Uix fessa ducat, intueri solem auet,

Almaeque lucis ultimo aspectu frui.

Visura nunquam splendidum posthac iubar,

Sed ab eo, teque adesse nunciauero.

Nec semper omnes Regibus ciues fauent,

Nec rebus adsunt turbidis alacruer.

Ai tu vetustus amicus es meis heris.

O' Dy, qua fuga superest cladis,

Qua fuga foris, qua imminet aula?

Exite ne aliquis, lacerem'ne comam?

Pullone regam corpus amictu?

Certa res est, certa amici:

Sed precemur numina.

Nam potestas est Deorum,

Visque longè maxima.

O' Apollo sancte, cladis

Exitum huius inueni.

Affer affer remedium nunc,

Vt prius commentus es.

Nunc ades saluifer:

Pelle fatum lugubre,

Ditis implacabilis

Pectus atrox mitiga.

Heu, heu. ve, ve.

O' nate, nate Pheretis Admele, ô miser,

Qua clade premeris orbis ista coniuge?

Pateris ferro rem fugiendam,

Et grauiori clade piandam,

Quàm si laquei de trabe celsa

Treti nectas vincula collo.

Non enim charam modò, at

Coniugem charissimam

“

“

CH.

ANC.

CH.

H ac morientem luce videbis.

S ed iam maritus ipse progreditur domo.

P heræa tellus ingemisce, illa cryma.

O ptima longè fœmina morbo

C ontabescens Ditis ad umbras

S ub caua rapitur viscera terra.

„ *N* unquam thalamos plus leticia,

„ *Q* uàm tristitici ferre fatebor.

P artim id veteris casibus aui

D octus, partim hac clade recenti

R egis, quem longè optima coniux

M orte relinquens, non sinet unquam

D ehinc vitalem viuere vitam.

ACTVS SECVNDVS.

ALCESTIS   ADMETVS
EVMELVS   CHORVS.

ALC. **O** sol, luxque diurna,
Cœlestesque rotata

C eleri turbine nubes.

AD. *M* e, teque miseros aspicit duos tua
N il promerentes morte dignum cœlitus.

ALC. *O* tellus, ô atria, thalami

O geniales patrie lolci.

AD. *S* ustolle teipsam ô misera, neu me deseras,
S ed flecte precibus omnium dominos Deos.

ALC. *B* iscalmam video, video ratem:

A tque umbrarum portitor herens

C onto accersit me properè Charon.

A ge festina, qua causa mora?

Præsto

P resto cetera cuncta: moraris

N os sola gradu celeri propera.

H eu, nauigationem acerbam istam mihi

AD.

M emoras: malorum quanta nos moles premit.

E ripu, eripu quidam tibi me

ALC.

(*N*onne vides) ad tecta silentium.

F ronte subnigra lumina Pluto in-
tentat celer huc. Quid facis? aufer.

Q uod miserabilis iter infesto.

A cerbum amicis ac mihi, atque liberis:

AD.

(*Q*ueis luctus hic est proprius) miserimum.

I am dimitte, dimitte me.

ALC.

G enua labant: iam deponite me.

O culos dense condunt tenebrae,

P ueri, ô pueri, iam vestra parens

N ulla est, nulla est iam vestra parens.

V alete nati. & lumen alium cernite.

H ei mihi: tristis vox ferit aures,

AD.

A c morte mihi durior omni.

N e me desere, ne per superos

T olera: nam te lumine cassa

V iuere acerbum est, Pendet ab una

T e mea mors, ac vita: ita nobis

T ui amor penitus fixus inhaeret.

A dmete, cernis quo in loco res sine mea.

ALC.

Q uae sentit animus, ante mortem proloqui

V olo. Salutem pratuli mea tuam.

P er fata lucem cum liceret cernere,

M orior, fuisset cum integrum haud pro te mori:

S ed mihi maruum, quem luberet Thessalum

E ligere, sedes & beatas regio

I ncolere luxu: abs te auulsa viuere

R enui orphanis cum liberis: vitæ meæ
M inimè pepercit, ætate quamuis integra.
C ùm, qui genuerat te pater, quæque peperit
T e prodidisset mater, auras linguere,
Q uibus decorum iam per ætatem foret,
E t gloriosa morte vitam filio
S uo redimere, quippe quibus unicus eras,
N ec spem relictam procreandi liberos
T e functo haberent. *V* iueremus tu, ac ego.
N ec tu dolores solitudinem iori
V idui, nec orbos educares liberos:
S ed hæc Deorum quando quis spiam gradu
H oc ire voluit, sic eant. at gratiam
H anc tu referto, quam peto, haud meritis parem:
 „ (*N*am par rependi pretium animæ nullum potest.)
S ed quam ipse iustam dixeris, cum diligas
A equè, atque ego istos, si sapias, pueros, meæ
D omini face isti sint domus: nec liberis
I nduc nouercam foeminam minus probam
P arente, natis quæ manum impingat meis,
T uisque liuor tristis ubi stimulos ciet.
 „ *V* tique caue istud faxis oro. Prioribus
 „ *I* nimica natis cum nouerca inducitur,
 „ *N* ihilo cruenta vipera est clementior.
I n patre magnum filius præsidium habet,
S ermone cum quo mutuo possit frui.
T u nata verò quomodo educaberis
I n virginali ætate honestè? quam tuo
N uptam parenti sors dabit, quæ nec nota
T e fœdet ulla: nec tuas ipso in aditu
F lorentis cui nuptias contaminet?
N eque elocabit mater unquam te, neque in

D olore

D olore partus affideas solabitur:
V bi nil parens charitate est suavis.
M ori necesse est me: timori nec malum
C ras istud, aut in tertium est mensis diem
I amiam inter umbras luce cassas censeor.
V alete, leti vivite: at tu vir potes
T e gloriari coniugem nactum optimam,
E t vos, parentis optima vos filios.
B ono animo es: huius polliceri hoc nomine
E go nil verebor, mentis ni prorsus caret.
N e me: ut, sient ista, sient. Nam mea
V ina ut fuisti sola, sola mortua
D isere coniux: nec iuo vlla me loco
S uum vocabit sponsa Thessalis virum:
Q uamvis superbos generis enumeret avos,
F orme decore quamlibet præfulgeat.
S ai liberorum est, liceat istis modò frui
D eos precamur, quando te frui haud licet.
N ec finietur luctus hic spatio annuo:
S ed omne in ævum, quod supererit dehinc mihi,
L ugebo. Matrem, quæ peperit, odio ac patrem
H abebo; amici quando verbo, non re erant.
T ibi ego salutem debeo, quæ pro mea
A nima dedisti, quod homini est charissimum.
N on iure, sali quando prius coniuge,
D ura inter ævum transigam suspiria?
N ec cætus, aut aequalium convivia
P ost me iuvabunt: nec coronæ florea,
C antiusue dulces: nostra nec citharam manus
D ehinc tangeat unquam, nec Libysse ad tibiæ
S onos canoros animus oblectabitur.
N am cuncta vita tu abstulisti gaudia.

CH.

AD.

*Q*uin & periti dextera artificis tua

*I*n lecto imago ficta collocabitur.

*A*mplectar illam manibus, illi procidens

*T*uum vocabo nomen: vlnis coniugem

*C*haram tenere non tenens fingam tamen.

*E*st ea voluptas frigida: at molestiam

» *A*nimi leuabit: umbra me per somnia

» *V*tinam reuersa oblectet. Etiam lurida

» *S*ub nocte amicos suaue vultus cernere,

*Q*uocunq; sese in tempore offerent. *M*ibi

*S*i lingua adesset Orphei, & blandum melos

*F*urue canendo pectus ut Proserpina,

*D*uri vel Orci fleeterem, ac reducerem

*T*e, promptus irem: centiceps nec me canis,

*N*ec qui silentes portitor *M*anes vehit,

*P*robiberet, alium viua per me denuò

*D*onec videres lumen. Illic mortua

*N*unc praestolare, donec illuc mortuum

*M*e fata mutent, ac domum ambobus para,

*V*nà ut habitemus. Nam sepulchro corpora

*V*no imperabo collocari & conseri

*L*ateri latus te propter extensum meum:

*N*ec ipsa mors me poterit abs te auellere,

*Q*ua sola nobis vsq; fida inuenta sis.

CH. *M*ærore digna est. Itaq; luctus particeps

*H*uius ero, amicum velut amico conuenit.

ALC. *I*psi hac loquentem filij audistis patrem.

*N*ullam deinceps spondet aliam coniugem

*S*ibi fore, nec me luce cassam negliget.

AD. *N*unc assenuro id, atq; perfectum dabo.

ALC. *C*ape pignus horum de mea pueros manu.

AD. *A*ccipio charum pignus è chara manu.

- H*is tu puellis mater esto meo loco. ALC.
*T*e morte raptâ cogit id necessitas. AD.
*F*ntereo, nati, par fuit cum vivere. ALC.
*Q*uam nam futura est vita mihi superstiti? AD.
*T*e miugabit temporis longinquitas. ALC.
*Q*ui perijt autem, in posterum iam fuit nihil. AD.
*D*uc, duc me ad Orcum, per Deos tecum simul. ALC.
*I*n morte nostra sat superque cladis est. ALC.
*S*ors seua, quali viduor abs te coniuge? AD.
*A*t at tenebrae iam iam oboriuntur oculis. ALC.
*P*erijt profecto, si modo abs te deseror. AD.
*N*ilne putaris iam, velut nusquam forem. ALC.
*A*tolle vultus, liberos neu deseras. AD.
*N*on sponde ceriè, sed valete, liberi. ALC.
*O*culos ad illos tolle, tolle, & aspice. AD.
*S*um nulla posthac. AD. *Quid agis? ita me deseris* ALC.
*V*aleto. AD. *Miseris heu pereor miser modis* ALC.
*P*erijt, nec usquam est vxor Admeti amplius. CHO.
*H*ei mihi misero, perijt mater. EVM.
O pater, adijt manes: neque iam
*D*ulci fruitur lumine solis.
*M*e deseruit, me orbum infelix
*L*anguidulos cerne oculos, rigidas
*C*erne manus. ô genitrix audi,
*A*udi genitrix, ego te apello:
*T*ua procliuis ad oscula pullus.
*N*il audientem, nil videntem affare. ego, AD.
*V*osque ambo, seua clade perculsi sumus.
*P*uer, ô genitor, matre orbatu, EVM.
*S*olus deseror, ô me miseris
*P*ressum arumnis, teque sororem,
*Q*uam premit eadem fors. ô genitor,

I nfrugiferos, infrugiferos

T halamos nactus es. haud te iugisti

H ac cum coniuge claustra senectæ.

P riuus erepta est te pereunte

G enitrix, pariter domus euersa est.

CHOR. A dmire, clades has necesse est perpeti:

N ec primus es, nec ultimus mortalium

V xore viduatus proba. Atq; id cogita

N os uniuersos esse morti obnoxios.

AD. S cio, nec ista me repente perculit

A erumna: pridem pressum malo premor.

S ed efferenda funus huic parabitur.

A deste, & alternante planctu lugubri

D ate iusta. Diti dicite implacabili

P aana. Scepitis Thessalum quisquis meis

P aret, mulieris huius ergo publicè

L ugere iubeo rasili torsos coma,

P ullog; amictu. Quadryugosq; iungite

C urru: superbam sonipedum e collo iubant

T undete ferro: tibi nusquam sonus

S irepat per urbem, vel suaui loqua lyra

B is luna senos donec orbes impleat.

N am neq; cadauer hoc sepeliam charius

V llum, nec in me paribus officijs, neque

H onoribus eam prosequi dignis queam,

Q ua me redemat sola morte vicaria.

CHOR. O Pelia mihi nata, vale,

Q ua Orci habitas sine sole domos.

A t sciat arbiter hoc Strygius

N igricomans Deus, atque senex

P ortuor ex animem populum

Q ui uehit, & subigit residens

P uppe ratem celerem, mulier
 O ptima longè Acherontis aquas,
 O ptima fœmina transfuehitur
 R ate bifcalma
 P ieridum tu carmen alumnis
 D ecantabere diu: monigena
 T e testudine septem meruis
 R esonante canent, ac sine cithara
 M emores repetent carmine laudes,
 C um redeuntis circulus anni
 M ense[m] Sparta[rum] Carneium iterat,
 L unaque pernox verè benigno
 P leno permittet orbe decora.
 I nque beatis diuitis agri
 D ecantabere semper Athenis:
 T akas mors tua sufficit hymnos
 U tibus. ô renouare liceret
 S ite superas rursus ad auras
 E tenebrosis sedibus Orci,
 E Cocyi fluctibus, alno
 E flumine, qua[rum] vehit umbras.
 T us fœminæ gloria sexus
 S ola reperta es, coniugis Orco
 Q uæ mutata anima animam eriperes.
 T erra lenis tibi sit super ossa.
 Q uod si tediis vir tuus alijs
 C aptus erit, mihi iure inuisus,
 N atisque tuis deget, quando
 N ec tua mater, nec qui genuit
 T e senior pater, abdere vellent
 P ro nato sua corpora terra,
 N ec seruarint, et si seris

*C*andida sparsi tempora canis.

*A*t tu primo in flore iuuenta

*I*uuenis redimens fata mariti

*D*eseris auras. ô mihi talem

*V*ita sociam Di; date sponsam,

*Q*ue iucundum transigat ævum

*M*ecum: at vite cognita paucis

*E*st mortalibus ista voluptas.

HER. *C*ives Pheræam qui colitis urbem, an domi est

*A*dmetus? CHOR. Intus est Pheretis filius.

*A*t que te ad urbem causa adegit Thessalam,

*H*ospes Pheræas aduenires ut domos?

HER. *O* heo laborem Eurystheo Tiryniæ.

CH. *Q*uò tendis? error quis vagabundum trahit?

HER. *D*iomedis ut Thracis quadrigas huc agam.

CH. *Q*uî poteris? hospes an vetus fors an tibi est?

HER. *M*inimè, nec unquam Bistonum attingi solum.

CHO. *P*otiare ut illis, ferro oportet cernere.

HER. *S*ed nec labores refugere, ut velim, licet.

CH. *C*aso redibis Rege vel casus cades.

HER. *D*iscrimen istud non adeo nunc primitus.

CH. *Q*uid promouebis, dominum ubi deuiceris?

HER. *C*aptos tyranno tradam equos Tiryniæ,

CH. *F*ranare captos alter haud facilis labor.

HER. *A*n fortè flammæ euomunt è naribus?

CH. *A*uidis virorum membra laniant dentibus.

HER. *M*emor as ferarum, non equorum pabulum.

CH. *P*resepe tabo sordidum inuebere.

HER. *Q*uo patre iactat educator se editum?

CH. *M*arte, & opulentiam frenat armis Thraciam.

HER. *F*atis laborem debitum agnosco meis,

*P*er æspera semper quæ petunt sublimia.

- C*um Marte natis obitumum fuerat manum
*N*on contulisse, primitus Lycaone,
*A*c deinde Cygno. Tertius porro hic mihi
*C*um domino, equisq; exhauriendus est labor.
*M*ortalium sed nullus intuebitur
*H*ostis pauentem dexteram Alcmena satum.
*A*t qui ipse dominus huius Admetus soli
*H*uc lecta liquens dirigit lecta gradum.
*J*oue nate salue, Persei clarum genus.
*A*dmete salue, rector inclyte Thessalum.
*V*inam. Beneuolum te mihi cerò scio.
*T*onsura verò quid sibi hæc vult lugubris?
*H*odie cadauer efferendum est hinc mihi.
*A*uertat istud fors malum à natis tuis.
*V*iuunt creati liberi de me domi.
*M*aturus annis forè genitor occidit?
*E*t ille superat, atq; mater, Hercules.
*A*n ignur uxor periit Alcestis tua?
*D*e uxore nobis sermo sese offert duplex.
*F*atò ne functam dicis? an superat adhuc?
*O*biit, nec obiit: meq; luctu conficit.
*P*erplexus es iuxta atq; pridem intèllo.
*F*ati ne nosti qua premar necessitas?
*P*ollicita mortem nempe pro te occumbere.
*S*i pepigit istud, quomodo hanc viuam putas?
*L*ugendo clades inierim ne praueni.
*C*ui mors propinqua est, iam perisse illum puto.
*Q*ui periit autem, iure nusquam dixeris.
*N*on esse, & esse discrepant longissimè.
*S*ic tibi videtur, Hercules: aliter mihi.
*Q*uid ergo luges? quis nam amicorum occidit?
*M*ulier. Mulieris mentio facta est modò.

- HER. *A* liena vobis, an propinqua sanguine?
- AD. *A* liena quanuis iuncta necessitudine.
- HER. *Q* uinam ergo vitam finijt domi tua?
- AD. *H* ic educata est orba patre moriuo.
- HER. *V* tinam dolore comperissem liberum.
- AD. *E* xpecto quorsum tendat ista oratio.
- HER. *A* lierius hospes hospitis domum petam.
- AD. *B* ona verba faciu, istud auertat Deus.
- HER. *I* ngrata lugenti hospitis presentia est.
- AD. *I* ngredere in ades, moriu sine moriu.
- HER. *H* ospiti epulari turpe funesta in domo.
- AD. *D* ucam seorsum te hospitem ad cœnacula.
- HER. *S* ine abire, inibis gratiam à me maximam.
- AD. *M* inimè. Nec alios hospes accedes lares.
- H* eus tu, preito, reclude posticum edium:
I ube atrienses apparare largiter
H ospitibus epulas. Limen autem claudite,
Q uod medium ab aula separat cœnacula.
N on est decorum, luctus ut conuiuio
O bstrepat, & aures hospitem offendat dolor.
- CH. *A* dmete, quid agis? tanta cum te calamitas
P remat, recipies hospites? uia desipis?
- AD. *A* tqui domo illum si expulisset, & mœnibus
H ospitiy egentem, an id probares? neuiquam.
M inus hospitalis, non minus miser forem.
A d calamitates illud etiam accederet,
V t hospitem hostis mea vocaretur domus.
N unc hospitem illum habebo rursus optimum,
S iticulosum quando ad Argos venero.
- CHQ. *C* ur ergo, amicus siquidem is est, uti tu ais,
H unc esse passus nescium arumnae es tua?
- AD. *S* iquidem ille nostrum scisset infortunium,
N unquam

N unquam subisset atrium domus mea.
 A t facere stultè me ille forsan rebitur,
 N ec hæc probabit. Mea sed aula haud hospites
 H uc venientes scit repellere iurpiter.
 O viri hospita liberi
 S emper atria, qua incola
 S e dignatus Apollo
 E st Phœbus citharæ sciens.
 N ec Deum puduit domus
 H uius lanigeros greges
 C urvis pascere vallibus;
 E t per prata virentia
 P astoralia carmina
 B landa pangere fistula.
 Q uin & versiculorum
 L yncum iurba suavis
 E mollita modis, gregi
 I unxit intrepido latus.
 A rmentumque leonum
 V enit fulvi comantum
 E x Othry nemoroso.
 A d tua strepitum lyra
 A pplausit maculosus
 P ictorum hinnuleum chorus,
 P ernici pede deserens
 A bietum alticomum nemus,
 D octo carmine concitus.
 E rgo tu pecoris domum
 F erulissimam colis
 L impidum propter lacum
 B abia arui & iugera:
 E t patentibus soli

CH.

T erminos conuallibus,

Q uaiubar solis cadens

N ubè currus induit,

A d molossos perinet:

E t freta Aegei maris,

A estuosa & litora

C elsum ad vsque Pelion.

N unc apertis adibus

H umidis fletu genis

H ospitem recipit tamen,

C oniugis modò mortua

F lens adhuc funus recens.

N am pudori pronus est

C andor ingenuus, neque

V lla pars sapientia

A best, cùm probitas adest.

E t mentem bona spes habet.

S uccessura homini pio

O mnia rectè.

A. D. *C* iues Pharei qui hìc adestis sedulo,

F amuli cadauer ritè compositum ad rogum

S ublimè portant, ac sepulchri ad aggerem.

A t vos supremam prodeuntem iam viam

D e more defunctam ultimùm alloquamini.

CH. *A* t qui senili cerno genitorem gradu

H uc se ferentem, coniungi & mundum tue

P ortare famulos *M*anibus donaria.

HER. *M* æroris adsum pariceps, fili, tui.

P roba & pudica sanè es orbis coniuge.

S ed ista quamuis dura perpeffu, tamen

F eras necesse est. Accipe hunc mūdum, ac humi

V nà reconde. *H*onore corpus prosequi

7 *Uius*

I llius æquum est, quæ prior pro te mori
 S ustinuit: ac ne sobolis orbis degerem
 T ristem senectam, & luctuosam te sine
 P erfecit una: cæterisque fœminis
 T am illustre facinus ausa peperit gloriam.
 O' sospitatrix filij, quæ moriuos
 N os suscitasti, iam vale. Ac Manes tibi
 P lacidos, bonosque sub Acheronte imo precor.
 T ales hominibus viles tedas reor,
 A ut vincla nunquam nosse coniugalia.
 N ec has rogatu nostro ad inferias ades. A D.
 P rasens amicũm nec mihi in numero es, neque
 H unc induetur illa mundum, aut indiga
 R erum tuarum sepelietur. Tum æquius
 D olore fuerat, fata cum me tollerent.
 A n qui stetit istum eminus, quique alteram
 S enex puellam sueris pro te mori,
 ¶ llacrymabis funeri huic? Nec mihi pater
 V erus fuisti, nec peperit ea me parens,
 F also parentem quæ meam se dicitur:
 S ed stirpe seruili editum in lucem tua
 M e admouit vxor uberi furtim suo.
 E t tu quis esses prædidit periculum.
 N am nec patrem te existimo verè meum:
 A ut si es, pauore nemo te mortaliũm
 S uperat inertis, qui supremo in limine
 V itæ, senectæ languidus, nec volueris,
 N ec fueris ausus emori pro filio.
 S ed has mulierem hanc extera in se sumere
 P artes tulisti: quam genitricem, & patrem
 S olam vocare iure possum æquissimo.
 A t te facinoris tam decori gloria

I ngens manebat, filium superstitem
 S i morte genitor liberauisses tua:
 C ùm posset cui reliquus haud longus tibi
 R estare cursus. Quod supererat temporis,
 M ecum ista diuo uina consenesceret,
 T edis nec orbis macerarer luctibus.
 A t tu beata vita quicquid parcuris
 F ructus, tulisti: scepra qui florentibus
 T enueris annis, meque regni filium
 H aredem habueris, orbis ut ne liberis
 V acuam alienis dissipandam linqueres
 D omum. Nec illud dixeris te à filio
 P rodi, senectam quòd tuam contempserit,
 U t qui reueritus semper unus maximè
 T e sim. Rependus gratiam hanc contra mihi
 C um matre genitor, sed nec alios liberos
 D e hinc gignere potes, qui senectutem tuam
 A lant, & ornèi. Neque enim humabere hac manu
 E tenim quod ad te pertinet, sum mortuus
 I am dudum. At alium si salutis vindicem
 S um nactus, atque intueor eius munere
 H oc lumen alium, me illius natum puto,
 V icésque senij huic educandi debeo.
 V anè profecto postulant senes mori,
 E t de senecta longiore expostulant.
 S i mors propinquet, nemo iam cupit mori
 N emo senectam queritur amplius grauem.
 CHOR. A bsque his malorum iam sat est. Quiescite.
 N ectu paternam nate bilem exaspera.
 PHE. O' nate, probris quem laceffis arrogans?
 V en alium' ne de grege, aut Lydum, aut Phryga,
 A n Thessalum me Thessalo nescis patre,

P lanéque stirpe generis ingenui satum?
 N imis insolenter contumeliosus es:
 E t verba iuuenis in patrem petulantia
 I actas. At isthic haud procax gratis eris.
 D ominus familia te edidi ut fores mee.
 D einde educaui, non prior ut exinguerer.
 N ec hanc habemus traditam à maioribus
 L egem, ut parentes morte seruent liberos.
 N ec Graius hic mos. Siue felix, seu miser,
 T ibi natus vni es. Cuncta ego officia patris
 T ibi cumulatè præstiti. latè imperas
 P opulis, & agri fusa latè iugera,
 Q uæ mihi reliquit genitor, hæc linguam tibi.
 Q uæ fraudo te in re? quàmue facio iniuriam?
 N e morere pro alio, nec ego pro te. Cernere
 T ibi dulce lucem est, dulce patri iidem puta.
 N am reputo mecum, quot manendum secula
 S it inter umbras, quàm breuibus angustiis
 S int clausa vitæ spatia, sed blandula tamen.
 A tu recusas impudenter emori,
 V ltrâque fato destinatum terminum
 V xore cesa viuis: ac redarguis
 D ein me pauoris, fœmina timidissime,
 I nferior ipse, quæ tuam iuuenis vicem
 F ormosè functâ perii. At enim callidè
 R ationem inisti, quæ perennè viueres,
 S i ut quâ nque nactus coniugem sis, ne mori
 P ro te recuset, persuadere poteris.
 D einde ipse timidus impetis conuitiis,
 Q ui facere renuant hæc, amicos. heus tace:
 T ecùmque reputa, vitæ ceu dulcis tibi est,
 D ulcem esse cunctis. Si ingeras opprobria

*H*aud falsa rursus, & plura forsan audies.

CHO. *I*am sit malorum superiorum accessio.

*S*enex, omittite exasperare filium.

AD. *C*eu me locutio cuncta prome. veritas

*S*i audita te vrit, abstinendum iniuria.

PHE. *P*ro te fuisset grauius erratum mori.

AD. *N*il ergo refert iuuenis obeat, an senex?

PHE. *V*na anima oportet, nou duabus viuere.

AD. *Q*uin viuere, secla donec anteas louis.

PHE. *S*ic immerentes hem parentes deuoues.

AD. *T*e nempe vna longioris amor tenet.

PHE. *A*i pro te opinor hoc cadauer efferunt.

AD. *Q*uod te pauoris arguit timidissime.

PHE. *P*ro me perisse hanc haud opinor dixeris.

AD. *V*tinam aliquando tibi opus opera sit mea.

PHE. *S*apè esto coniax, efferas ut plurimas.

AD. *T*ibi hoc pudendum qui recusaris mori.

PHE. *S*uaue lumen hoc, suaue cernere.

AD. *I*gnauus animi es, nec viti quicquam tenes.

PHE. *N*on funus efferis letus, ac ridens senis

AD. *V*itunque moriere, moriere inglorius.

PHE. *A*udire malè post fata non cura est mihi.

AD. *O*he, senectus plena ut impudentia est.

PHE. *H*aud impudens haec, illa sed stolidia fuit.

AD. *A*bi, atque humare me cadauer hoc sine.

PHE. *A*beo. ipse humabis, quippe qui ipse occideris.

*A*t tu propinquis coniugis pœnas dabis.

*P*ost hac Acastum nemo censebit virum,

*G*ermania multam si ferat tacitus necem.

AD. *N*unc apage tuque, & uxor orbi liberum

*V*iuente nato: digni ut estis, carpite

*M*iseram senectam, nec eadem mecum domus

V os capiet. *ſic. Patrium praconio*
 S iquidem liceret tibi larem interdicere,
 N ihil moratus hunc tibi interdicerem.
 A t nos, ferendum quippe praesens est malum,
 E amus ignem mori uae ſupponere.
 F ortibus ô miserabilis auſis,
 Oⁿ generoſa, atque optima longè
 S alue. Sit tibi bonus, ac placidus
 A thlantiades, Plutóque facilis
 T e ſuſcipiat. Si qua bonorum
 I llinc praemia, cum Perſephone
 V ita fructus carpe bene acta.
 P lerosque memini plurimarum gentium,
 D omoque, & epulis hic ab Admeto hoſpites
 O lim receptos: hoſpiti iſto ac nequior
 S e in hos penates nullus unquam contulit.
 F uneſta primum tecta non exhorruit
 I ntrare, luctu ſqualidum cernens herum.
 D ein fortuitos apparatus inſolens
 N on conſulebat clade perſpecta boni.
 S iquid deeſſet immodèſtè clamitans
 I d flagitabat. Cymbium & manibus capax
 T ollens meraco ingurgitat ſe ſanguine
 N igra parentis, uſque dum effuſa undique
 C alfecit artus flamma uino exaſtuans.
 D e inde impeditus fronde myrrhea comam
 A greſte latrat: diſſonos licet ſonos
 A udiſſe pariter. *ſic. ſecurus animi*
 I n clade noſtra cantat. Nos autem heram
 L acrymis profuſis ſtemus optimam. haud tamen
 S pectante, ſletu commadeſcimus hoſpiti,
 Q uando ita uoluntas fert herilis, interim

CH.

SER.

E go peregrinum hunc excipio dapibus domi
 F urem scelestum, & impium sicarium.
 E fferitur illa, funeri nec prodij
 C omes, manūve nuda planxi pectora,
 D omināque luxu, quæ parens fuerat mihi,
 S eruisque cunctis, quæ mariti mollibus
 F rangebat iras vocibus, mille & malis
 N os eruebat. Itaque iure hunc odero,
 Q ui tecta subijt in calamitate hospitem.
 H ER. H eus tu, seuerum cur tuere, ac teiricum?
 H aud esse toruo erga hospites vultu decet
 S eruum, sed animo excipere lato comiter.
 T u domino amicum suscipis supercili
 S eueritate tristi, & ore turbido,
 I nventus animum cladis in luctum extera.
 A ccede propius huc, uti sapientior
 R eddare. Nosti lege qua mortalia
 N atura genuit? haud opinor. unde enim
 I d nosse posses seruum? at de me accipe
 M ori necesse est omnibus mortalibus.
 N ec ullus hominum nouit, an sit crastina
 V isurus ortum lucis. etenim lubrica
 F ortuna cacas temperat verum vices,
 Q uæ nec doceri, aut arte comprehendiqueant
 H ac doctus ex me, genium age exilara. Bibe.
 Q uodcunque vite singuli afferunt dies,
 I d crede nostrum, sortis esse cetera.
 P raterea hominibus calitum suauissimam
 L ongè Dionem cole: benigna etenim dea est.
 H ac alia omite, & mihi monenti obtempera:
 S iquidem videntur vera, quæ tibi consulo.
 A tque adeò opinor, exolutus his malis,

C omāque

- C** omamque vindictus flore nobiscum bibes
I stius inanis liber aegritudinis.
N ec dubito, quin si proluat semel cyphus
I nversus hic te, ex vultuoso & tetrico
E ffinget alium. Quando mortales sumus,
E x usu opinor sapere nos mortalia.
N am tetricorum & tristium arumna potius
Q uam vita, vita me putanda est iudici e.
H ec scimus. Atqui familiae praesens status SER.
N ihil habet aptum risui, & coniugis.
M ulieris obitum ne extera supra modum HER.
D este, familiae quando salvi sunt heri.
S alui? fugit te quanta clades nos premit. SER.
N isi forte dominus me fefellerit iuus. HER.
N imis ille, nimis est hospualis omnibus. SER.
M inimè: nec ad eum funus externum attinet. HER.
N imis hoc profecto familiare funus est. SER.
F ors me malorum quippiam celauerit. HER.
P erge esse laeus, nos heri tangant mala. SER.
H ic sermo luctus extera haud exordium est HER.
N ec tibi epulanti mœssi udinem afferam. SER.
I niuriam tuli haud ferendam ab hospite. HER.
A liono adisti hanc hospes aulam in tempore. SER.
N am luctuosa cuncta cernis, rasile
C apui, & amictũ lugubrem. HERC. Nũ liberũm
D ecessu aliquis, an grauis senio pater?
E xincta coniunx hospes Admeti occidit. SER.
Q uid ais? deinde me recepit hospitem? HER.
S uis pudebat te repellere ab edibus. SER.
O quali es orbis, o miserrime, coniuge. HER.
Q uae clade eadem pariter omnes perdidit, SER.
Q uin sentiebam id uida cernens lumina. HER.

*T*ristemque vultum, rasilémque verticem.

*T*amen exterum illi funus esse credidi:

*A*c vi coactus hanc subiui ianuam:

*A*tque in statu isto turbido rerum bibi,

*E*t hospitalis hominis assedi in domo

*C*onuiuia demens flore vinctus tempora.

*S*ed culpa, qui non indicaueris, iua est,

*A*erumna tanta cum familia incumberet:

*S*ed ubi nam humatur? qua profectus reperiam?

*L*arissa ad alta nobilis qua moenia

*R*ectà itur, vrbis ante portam protinus

*T*umulum videbis artifice factum manu.

O' anime, corque exercitum molestijs,

*O*stende qualem Electryonis filia

*A*lcmena sobolem procreavit te Ioui.

*S*ubrahere fato foeminam extinctam est opus,

*S*uosque rursus ad penates ducere

*A*lcestin, Admeto, ut rependam gratiam.

*I*bo, & nigrantis squalido ferrugine

*S*tolæ tyranno Manium insidias dabo.

*A*tque illum opinor deprehendam ad aggerem

*T*umuli bibentem victimarum sanguinem.

*Q*uod si è latebris clanculum irruens eum

*P*rendam, & lacertis strinxero circumdatis,

*V*tcunque latera verset, eripiet mihi

*H*unc nemo, donec coniugem Admeti auferam.

*S*in aucupantem hac prada me fefellerit,

*N*ec ad cruoris adsit haustus, inferum

*R*eges adibo, & regna solis nescia,

*P*oscámque, nec non impetraturum reor,

*A*lcestin, ut eam coniugi tradam in manum,

*Q*ui me recepit hospitem, nec reppulit

Quannuis

SE R.

HER.

Q anuis acerbo sauciatus vulnere,
 A nimo sed alto id me reueritus abdidit.
 Q uis Thessalium est in hospites benignior,
 G raiumve? certe sordido non dixerit,
 G enerosus animi cum sit, beneficium datum.

H eu mæstum aditum, tristem aspectum
 V idui recti. Quò feror? ubi sum?

Q uid loquar? aut quid taceam?

Q ui peream? ô me misero fato
 G enitum, functos morte beatos

D uco, his gratulor, hos amo, cum illis
 D egere dehinc libet, haud libet auras

C ernere superas, haud iuvat alme
 D ehinc vestigia figere terra.

O bside tali despoliatum

M ors me seuo pignerat Oreo.

S ubi, subi tenebras

T ecti: subi, tulisti

D igna lacrymis: tulisti

C alamitatem lugubrem.

C onditos nil lacryme

C oniugis manes iuuant.

H oc, hoc verbo vulnera renouas.

Q ua magis homini est aspra calamitas,

Q uam spoliari coniuge fida?

V inam tede, thalamique exors

S ocia haud ulli tecta habitassem

L ectos vacuos, coniuge, & orbam

S obolis vitam duco beatam.

V nam in vitam impendere curas

E st moderati sarcina luctus:

A t languentia pignora morbo, &

AD.

CH.

AD.

D eformati funere thalami
I ntolerandi est cumulus luctus:
P resertim, cum coniugis orbam &
S obolis liceat ducere vitam.

CHOR.

S ors, fors ineluctabilis
P remit, nec ullus lacrymis
M odus est. Aserba fers, tamen
P erfer. etenim nec coniuge
T u primus orbis es. alios
M ortalium alia calamitas
D olore saevo conficit.

[AD.

L ongi ô luctus, ô amicorum
D esideria luce carentum.
C ur venisti me precipitem
T riste sepulchri mittere in antrum,
E t cum coniuge fida pariter
T umuli vnius mole recondi?
A ccepisset gemmas pro una
A nimas Pluto, transque fretassene
D uo fidissima pectora pariter

CHOR.

S tygias undas.
M ihi vir quidam sanguine iunctus
P uerum amisit lacrymis dignum,
S olam generis spem, moderatè
T amen arumnam hanc pertulit, etsi
O rbis sobolis verice cano,
E t precipiti languidus aeo.

AD.

O mutati facies tecti.
Q uinam ingrediar, quinam habitabo
V ersis fatis? heu mihi quantum
D istat ab illa domus haec, olim
Q uam Peliacæ lumine tecta,

E t festis ululatai hymenais
I ngrediebar dextera inhaerens

C hara coniugis, ac multisono

C onuiuuarum strepiu à tergo,

Q ui beatos dicerent

M éque, & illam moriuam.

Q uippe utrosque nobiles,

E t utrinque ex optimis

E duos maioribus

C oniugali vinculo

C opulatos. At modò

N uptialis carminis

L uctus occupat locum:

P róque candidis peplis

P ulla vestis ad toros

M e reducit cœlibes.

M ali inexperio tibi fortuna

D olor hic cursum rupit amica:

A i seruasti vitam animámque:

M ortua coniux liquit amantem:

Q ua noua mentem turbat imago?

M ultos coniuge mors orbauit,

S oluens socij fœdera lecti.

E isi aliter alius visum, amici, coniugis

F elicio rem duco, quàm sortem meam:

E repta nanque plurimis molestiis,

C um laude summa triste nil dehinc sentiet.

A t ego, perisse quem fuerat æquum, meo

F ato superstes vitam agam illatabilem:

Q uod ad eò iam nunc sentio. Nam qui domum

S ubire poterò hanc? quem alloquar? cuius fru ar.

S ermone? mentem quo dormi oblectem? gradum.

CH.

AD.

Q uò veritam? ubique solitudo in adibus
 M ærore mentem conficit, cum coniugis
 V acuum cubile cerno, cum vacuum throni
 S edem relictam, & squalidum situ solum.
 C ircaque genua procidentes liberi
 D eflent parentem lacrymantes. serui hera
 S ese queruntur destitutos optima.
 A tque is domi rerum est status mihi. At foris
 M e Thesalorum nuptia, me fœminis
 C ætus frequentes enecabunt, different
 D olore miserum uxoris aequales meæ:
 Q uas quo intuebor ore? Tum si quis malè
 A nimum in me est, soluet ora talibus:
 E n quem cupido fœda vita detinet,
 M etusque mortis, qui redemit coniugis
 S e morte ab Orco ignavus: ac vir postea
 S ibi videtur. Tum parentes proprios
 I nsensus odit, ipse non ausus mori.
 H ic rumor inter improbos me differet.
 E cquem ergo vita mihi voluptatem feret,
 Q uem fama lacerat, & calamitas obruit?
 E go ignota profano
 P er compendia vulgo
 M usarum comes iui:
 E t sermonibus aurem
 D octis applicui meam
 N on raro. At remedij genus
 N ondum vllum reperi, cui
 C edat dura necessitas.
 H anc contra medicamina
 D octi nec dedit Orphei
 T hresbis in tabulis manus:

CH.

N ec cum Asclepiadis pater
 P hæbus pharmaca proderet,
 V i mortalibus agris
 M orbo membra leuarent,
 H anc aduersus opem tulit.
 S olas huius ad aras
 N on est ire Dea, neq,
 A d simulacra, nec vlla
 E st placabilis hostia.
 O diua, ô, violentior
 A d me ne solito veni.
 N am tu consilij comes
 Q uicquid luppiet annuit,
 C ertam ducis ad exitum:
 T u dextra facili domas
 D uri robora ferri.
 N ec fastum tibi mentis
 I nfranem cohibet pudor.
 E t dextra in fragili sua
 V inclo te impluit Dea.
 P erfer. Nam neq, fato
 F unctos athereas trahes,
 F lendo rursus ad auras.
 M ors etiam notha pignora
 D iuum falce merit sua,
 D um nobiscum erat omnibus
 C hara, & mortua chara erit.
 T u lecti tibi comparem
 S upra omnes generosam es
 S oritus. Neq, coniugis
 B ustum ullus numeret tua
 I nter funereas specus,

*A*ggere quæ tumuli preinunt

*V*na functa cadauera.

*D*iuinis sed honoribus

*A*equæ religio hospitem

*M*anes. Atque aliquis via

*F*lectens dixerit olim:

*H*æc moriendo viri sui

*V*itam sponte redemit.

*N*unc auget numerum Deum.

*S*alue, o sancta. ope sospita

*N*os presens. Ita votis

*I*llam, atque omnibus bonis

*L*ongum posteritas colet.

*S*ed visa fallunt me, nisi Alcmena satus

*A*dmete ad ades dirigit gressum tuas.

HER. *A*dmete amicos liberè eloqui decet,

*N*ec in recessu pectoris silentio

*A*bdere, quod agere est. amici haberes me ut loco,

*D*ignus videbar, clade cum in tua afforem:

*A*t tu propinquo coniugis iam funere

*N*on indicato me recepisti hospitem,

*C*eu cura premeret te doloris exteri.

*A*t ego coronis tempora euinctus deis

*L*ibavi apud te in lugubri latius domo.

*I*rascor equidem, irascor hac iniuria

*A*ffectus abs te, sed tuis iam luctibus

*A*cerbitatis nolo quicquam apponere.

*C*ausamq; cur huc sum reuersus, denuò

*N*arrabo. mulierem interim hanc serua mihi,

*D*um Rege caeso Bistonum huc redux agam

*T*hraces quadriugos. Sin quod absit accidat,

(*N*am me ut reducant sospitem precor Deos)

*H*anc

Hanc dono, dicóque familia ancillam tuæ,
 Quæ parva nobis est labore maximo.
 Proposita namque publico in certamine
 Sudore digna deprehendi premia,
 Unde hanc reporto victor è certamine
 Leuiore munus erant equi victoribus.
 Maiora sed qui vicerant, ut castibus,
 Lecta'ue fortes dona referebant bouum
 Armenta. post hæc vltimo fœmina loco.
 Cumque incidissem forte, turpe sum ratus
 Cum laude pariter premium contemnere.
 Sed ut anie dixi, fœminam curæ tuæ
 Commendo, quam non prado per vim sustuli,
 Sed comparatam maximis laboribus
 Adduco. Fors factum ipse post laudaueris.

AD.

Quòd clam te habuerim calamitatem coniugis,
 Ne interpretere contumelia, Hercules,
 Id ergo factum, aut quòd sinistrè sentiam
 De te. Dolori sed dolorem adieceras,
 Aliterius ades si subisses hospitibus.
 Nam flere clades sat mihi fuerat meas.
 Sed hanc puellam, si pote, obsecro iube
 Asseruet alius Thebalum, quem non pari
 Sors calamitate perculit. Multi hospites
 Tibi sunt Pheræ. Memoriam cladis meæ
 Renouare omite. non potero siccis domi
 Oculis tueri hanc. vulneri vulnus nouum
 Ne appone: satis est cladium, quod nunc premit.
 Quæ parte poterit adium seruariet
 Castè puella? vestis adolescentulam,
 Cuiusque loquitur. an virum in commercio?
 Quæ poterit inter assiduo iuuenes agens

C astam tueri se? nec in promptu Hercules
R egere iuuentam est: ac mihi cura est iui.
F uicta ne facio coniugis thalamo hanc alam?
E t qui in cubili collocabo hanc illius?
O ffensionem hic metuo duplicem, & ciuium
N e criminetur quispiam me, & optimè
D e me merentis produorem coniugis
D icat puella alterius amplexu frui
S ponsamque vereor mortuam, cuius mihi
E sse sacrosanctam memoriam merisò decet.
M e multa circumspicere par. O femina
Q uacunque tandem es, es profectò Alcestidi
M odo, & statura corporis simillima.
M e miserum. ab oculis per Deos procul meis
A page mulierem hanc, né ue perdas perditum.
N anque intueri coniugem videor meam,
C um intueor istam. pectus horror obsidet,
F ontes ab oculis lacrymarum profluunt,
N unc calamitatis huius, heu miser, miser,
A cerbitatem luctuosam sentio.
C H. **L** audare sortem non equidem possum tuam,
T amen ferendum, quisquis es, quod dant Dei.
HER. **S** i mihi potestas esset hac diuinius
C oncessa, ab umbris coniugem ut reducerem,
E amque possem tibi referre gratiam.
AD. **S** cio referres promptus, at cuinam hoc datum?
N ec luce cassis luce post frui licet.
HER. **P** erfer modeste, né ue te afflites nimis.
AD. **L** entre verbis facile, quod durum est pati.
HER. **Q** uid promouebis, perpetim si lugeas?
AD. **S** cio, dolendi sed voluptas me huc rapit.
HER. **E** xinctam amare lacrymandi occasio est.

E tiam

- E* tiam miserius quam loquor me perdidit. AD.
- U* xore es orbis optima. quis id neget? HER.
- N* illo ut fruatur peccatus hoc post gaudio. AD.
- T* empus leuabit, quod recens nunc est malum. HER.
- T* empus profecto, si mori tempus vocas. AD.
- T* e mitigabit uxor, ac tede noua. HER.
- A* u, quid ais? ex te haud istud expectaueram. AD.
- E* xpers ingalis exiges uitam tori? HER.
- N* ulla accubabit mulier unquam huic peccatori. AD.
- P* rodesse ueris posse te sic moriua? HER.
- V* bi, ubi sit, illam honore semper prosequar. AD.
- H* ac laudo sanè, laudo. sed stultie facis. HER.
- S* ponsum nec ulla me uocabit foemina? AD.
- Q* uin coniugem erga laudo nimirum fidem. HER.
- S* i negligam etiam mortuam, peream male. AD.
- N* unc recipe tecto hanc stirpe nobili satam. HER.
- P* er qui creauit te fouem istud deprecor. AD.
- H* oc si recusas, perperam tibi consulis. HER.
- H* oc ni recuso, macerabor luctibus. AD.
- O* bsequere, & huius non pigebit gratia. HER.
- V* tinam haud tulisses premium hoc certaminis. AD.
- E* t mecum es huius particeps uictoria. HER.
- P* robè es locutus, sed recedat foemina. AD.
- S* iquidem est necesse: ut num necesse sit, uide. HER.
- N* ecesse: nisi ob id forè tu succenseas. AD.
- N* on temerè id à te tantoperè contenderem. HER.
- A* ge. vince. quanuis grata minime postules. AD.
- F* actum probabis postea: pare modo. HER.
- S* iquidem hanc subire tecta oportet, ducite AD.
- S* eruis mulierem hanc neuiquam commisero. HER.
- Q* uin ipse in ades ducito illam si lubet. AD.
- T* ibi profecto mulierem iradam in manum. HER.

- AD. Ego haud tetigero, tecta subeunt patenti
 HER. Tuae stat vni dextera hanc contredere.
 AD. Coactus istud, atque nolens perpetro.
 HER. Protende promptus dexteram, tange hospitam.
 AD. Protendo, veluti Gorgonis sectum ad caput.
 HER. Teneas ne? AD. sane teneo. HER. serua iam, & Ioue
 Natum fatebere generosum olim hospitem.
 Ipsam intuere, similis uxori an tuae
 Sita, ac beatus luctum iam desine.
 AD. O Diu boni o miraculum inopinum, ac nouum,
 Oculis profecto coniugem intueor meam:
 Aut me deorum quisquam ludibrio
 Recreat, inani corda lactans gaudio.
 HER. Non ita: sed ipsam coniugem cernis tuam.
 AD. Ne larua ab umbris missa sit, circumspecte.
 HER. Cane esse credas hospitem tuum Magum.
 AD. Sed quam sepelii, coniugem intueor meam?
 HER. Sic. At fidem tu, & iure sorti non habes.
 AD. Tango, alloquorque coniugem ut viuam meam?
 HER. Alloquere. votis quicquid optabas habes.
 AD. O corpus, o cule o coniugis charissima,
 Sperm praeter habeo te, videre postea
 Quam non putarā posse me? HE. Ne dubita: habes.
 Modò ne Deorum quisquam inuideat tibi.
 AD. O clara soboles maximi Iouis, vinam
 Beatus auum transigas, ac hospitem
 Te seruet idem, qui creauit, Iuppiter.
 Nam me iacentem solus erexi, e Styge
 Quoniam reduxisti ad lumen hanc rursus modò?
 HER. Depreliatus cum tyranno Manium.
 AD. Vbi nactus illum pralio congressus es?
 HER. Propter sepulcri dexteram inieci aggerem.

Quid

*Q*uid muta tandem perseverat formina?

A D.

*N*ondum tibi fas eius alloquio frui,

H E R.

*D*is antequam sese expiarit Manibus,

*T*errisq; lucem tertia ostendet dies.

*D*uc coniugem intro iam tuam, ac in posterum

*A*dmete, iusti cultor, atq; in hospites

*P*ius esse persta. *V*ale. Ego Siheneli filio

*A*beo imperatum mihi laborem ut exequar.

*M*ane, ac penates, & dapes adis sacras.

A D.

¶ Id fiet aliàs. nunc celeritate est opus.

H E R.

*D*ij rem secudent, seque reddant sospitem.

A D.

*E*dico cunctis ciuibus regni mei,

O b res secundas ut choris indulgeant.

*E*t victimarum sanguine aras imbuant.

*M*utata vite in melius est facies modò.

*F*elicitatem nec iego ingratus meam.

*F*ortuna vices lubrica versat

C H.

*V*arias docilis sumere formas.

*I*nopina Dei plurima peragunt.

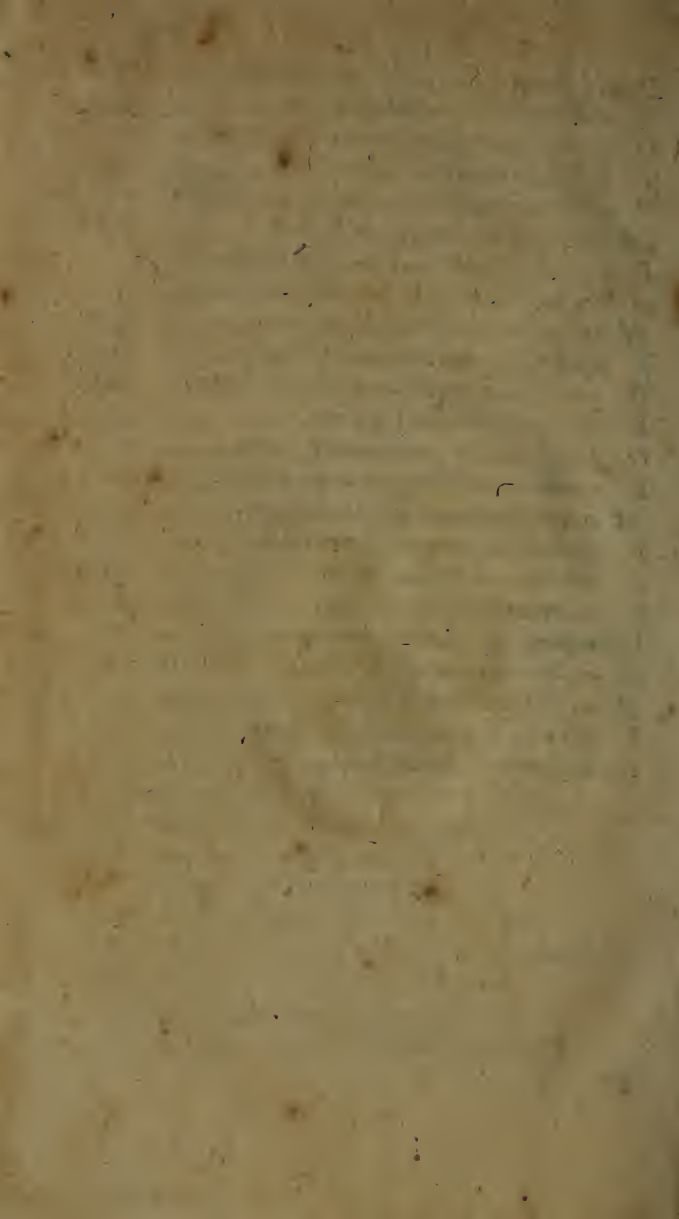
*N*on succedunt quæ fore speras:

*Q*uæ fore nemo posse putaret,

*S*ape expediunt numina. *Q*ualem

*H*ac sortita est fabula finem.

F I N I S.

32671-

a-l

40
147

~~40~~
~~147~~

